

peperbek

**POLITIEK
MAANDBLAD**

5e jaargang, nummer 1

Sept 1971

68

PEPERBEK is een onafhankelijk politiek maandblad, gesteund door leden en afdelingen van Democraten '66

Direktie: G. Mulder, Hengelolaan 645, Den Haag, tel. 070 - 669744
Administratie: Mevr. Th.M. Reesink, Rozenstraat 95, Den Haag, tel. 070-394641

Postrekening : 707800 t.n.v. Penningmeester Peperbek, Voorburg.

Redaktie : K.P. Bloema (KB), A.C.A. Dake (f), H. Geelen (HG), A.C. de Goederen (x), R.W.Th. Löbler (rL), F.W.H. Vink (&).

Redaktieadres: Hengelolaan 645, Den Haag, tel. 070 - 669744.

Abonnementen : Per jaar, september tot en met juli/augustus (11 nummers)
5^e jaargang: voor alle abonnees: f 9,--
losse nummers: f 1,--

Copy : gaarne vóór 14 september a.s. zenden aan het redaktie-adres.
(Redaktievergadering: 14 september a.s., Vogellaan 28, Boskoop)

HAAGSE POST - DEMOCRAAT - PEPERBEK

Wat is nu eigenlijk het verschil tussen deze drie tijdschriften? Heeft het nog wel zin om deze bladen naast elkaar te laten bestaan, in het bijzonder Peperbek?

Ons antwoord is: ja, alle genoemde bladen hebben wel degelijk een eigen gezicht, een eigen bestaansrecht. Het is ook niet zo, dat Peperbek een soort supplement is op de andere bladen, maar een geheel andere en eigen functie heeft.

In het kort komt het op het volgende neer:

1. De HAAGSE POST is een algemeen, modern ingesteld weekblad met kennelijke sympathieën voor dezelfde denkinrichting als D'66. Het blad bevat algemene onderwerpen zoals abortus, vervuiling, overbevolking, jeugdproblemen, woning-schaarste enz. Daarnaast heeft het speciale rubrieken (economie, sport e.d.). Tot de belangrijkste inhoud van de HP behoren evenwel de artikelen over de politieke situatie, gesprekken met politici, kritische commentaren etc., waarin de (groene) kleur van de HP tot uitdrukking komt.

2. De DEMOCRAAT is een typisch partijblad, waarin allerlei gegevens voorkomen over D'66-congressen, voorverkiezingen, berichten van het HB, mededelingen van en voor de regio's, verslagen van gehouden congressen, teksten van gehouden redevoeringen, fragmenten uit kamerverslagen, e.d. Soms bevat de Democraat ook een artikel over een onderwerp dat binnen D'66 belangstelling heeft. Kortom, het heeft een min of meer officieel stempel.

3. In PEPERBEK treft men niets officieels aan. Het bevat artikelen over onderwerpen die binnen D'66 leven. Hier komen persoonlijke meningen naar voren, veel scherpe kritiek, ook op toestanden binnen D'66 (kritiek op het HB of op de fractie) en vaak zijn er met elkaar botsende opinies. Ook de humor en de spot komen aan bod. In Peperbek vindt men 'de levende partij. D'66 is er thuis, in de huiskamer, waar je de dingen ongeremd kunt zeggen en elkaar verwijten naar het hoofd kunt slingeren. En ook eens samen kunt lachen en grapjes maken over elkaar en over de buitenwereld. Peperbek heeft een duidelijk eigen functie. Het is een belangrijk forum voor interne discussies. Peperbek is geen aanvulling van de Democraat of van de HP, maar funktioneert met en door het bestaan van de Democraten '66. Als huiskamer.

BLOEMA

Onbekommerd verandert Peperbek de laatste tijd van redactie en directie, zonder dat het achter de schermen gekoppeld wordt aan De Telegraaf, Haagse Post, Het Parool, Profumo, Socialisme en Democratie, Kuifje of zelfs maar Democraat. Nu is het de (jonge) oude directeur Kempers die plaats maakt voor een nieuwe directeur, G. Mulder. Kempers bedankt voor het vele organisatie-werk, en Mulder succes in de nieuwe taak.

Red.

MINISTER DE KOSTER: SLECHTE START

door K.P. BLOEMA

"De afgelopen 4 jaar heb ik geprobeerd de noodzaak van dit defensie-ministerie te verminderen", aldus de nieuwe minister van defensie in zijn eerste interview voor de pers (Alg. Dagblad). Dezelfde minister (de Koster) sprak echter al over de "zorgwekkende toestand" waarin de krijgsmacht zich bevindt.

De Koster had als staatssecretaris van Buitenlandse Zaken een goede naam. Bij zijn presentaties voor de pers en op de TV maakte hij altijd een kundige, prettige en serieuze indruk. Een man waar je wat aan had. Een goed politicus, ook gewaardeerd door velen buiten zijn partij (VVD).

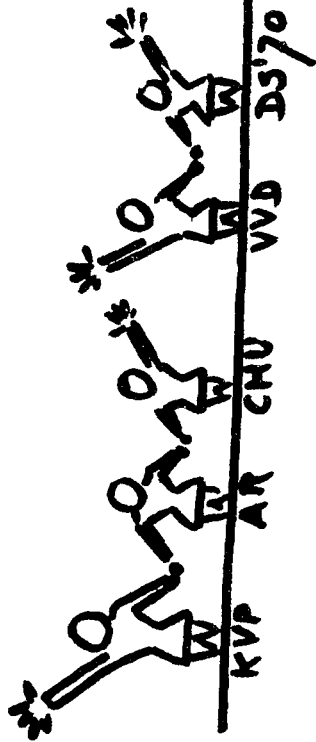
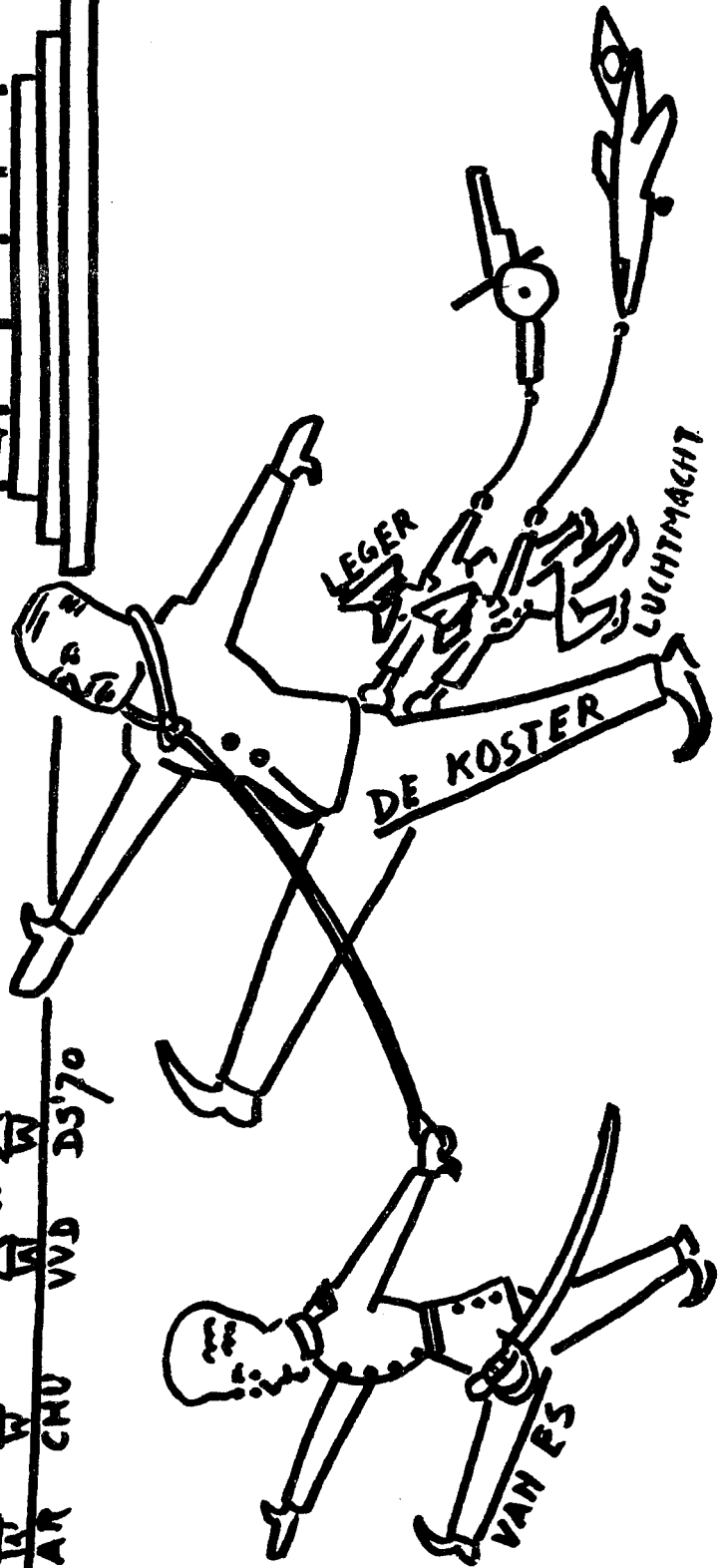
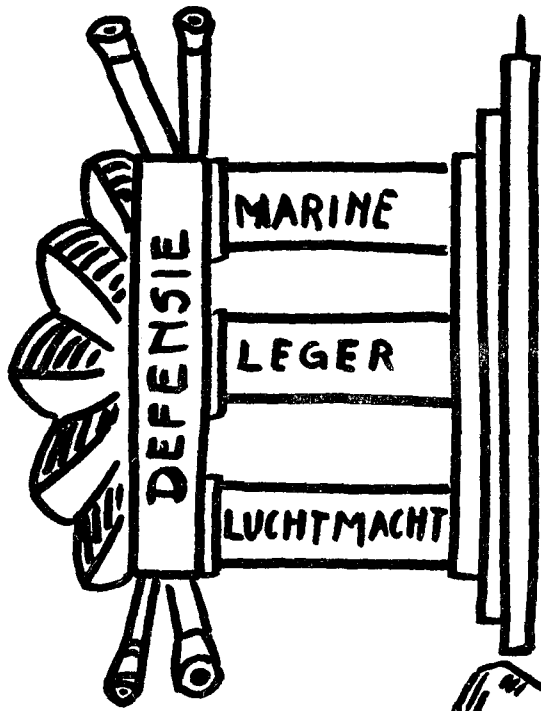
Maar nauwelijks is hij bij defensie aangekomen, of hij draait om als een blad aan een boom. Plotseling wil hij defensie niet meer verminderen, maar vindt de extra toewijzing van 55 miljoen voor zijn ministerie veel te klein. Want er moet "een enorme achterstand" worden ingelopen. De Koster heeft zich in de eerste dagen op zijn nieuwe departement kennelijk laten voorlichten door de militaire topfiguren van marine, leger en luchtmacht. Deze voorlichting had succes en de Koster zegt nu precies na, wat hem werd ingefluisterd: er moet méér materieel komen en van integratie wil hij niets weten. Hij praat daarmee vooral naar de mond van de marine, die niets wil weten van horizontale structuur (samenvoegen van vele diensten) en het slechts wil zoeken in "interservice-activiteiten". D.w.z. dat de drie krijgsmachtdelen hun eigen zuil blijven handhaven, dat er geen sprake kan zijn van een nieuwe visie, een nieuw beleid waarbij het gaat om onze bijdrage aan de NAVO een andere wending te geven.

De nieuwe minister sprak in zijn interview trouwens met geen woord over de kernproblemen bij defensie: de in discussie zijnde doelstelling van de krijgsmacht en de aanpassing aan de huidige maatschappij. Hij weet blijkbaar nog niet waar het om gaat en raakte alleen een paar aspecten aan welke betrekking hebben op de uitvoering van de al lang bestaande militaire concepties. Daarom wil hij meer materieel, en voor wat betreft het personeel, ach, een beetje toegeven aan een paar verlangens van de lagere militairen zoals de groetplicht en de paraatheidsregeling. Maar over de grootte en de samenstelling van de strijdkrachten, over de daarmee samenhangende zaken als vrijwilligersleger en een met de burgermaatschappij overeenkomende arbeids sfeer, daarover geen woord.

De Koster begon zijn eerste persinterview met de opmerking dat hij van de ene op de andere dag aan de top is gekomen van een apparaat met ca 140.000 personeelsleden en met omzet van enkele miljarden: "Zoiets is in het bedrijfsleven ondenkbaar". Jawel, het bedrijfsleven kijkt wel uit! Maar bij defensie kan dat blijkbaar wél. Zelfs als je niet eens op de hoogte bent van de doelstellingen van dit apparaat en je de problemen waar het om draait kennelijk nog niet weet. De generaal's wrijven zich in de handen, de marine haalt opgelucht adem nu het is gelukt om hun staatssecretaris (van Es) te prolongeren. Er is nu een minister die hun taal zal spreken en die niet de image heeft van een oorlogszuchtige militair te zijn. We gaan gewoon door op de oude toer.

De Koster's voorkeur ging uit naar andere ministers-portefeuilles, maar dat lukte niet. Nou ja, dan maar defensie. Het is toch lood om oud ijzer.

Een lichtpuntje is echter dat bij de kabinetsformatie is afgesproken, dat er een commissie zal worden ingesteld die de minister zal adviseren over het in de toekomst te volgen beleid. Veel hangt af van de samenstelling van deze commissie. Doch wat het resultaat ook moge zijn, de minister had in zijn interview niet vooruit mogen lopen op de adviezen van deze commissie door reeds nu te klagen over de grote materiele achterstand en het tekort aan geld voor defensie. Als daarmee à priori de commissie-adviezen (die misschien wel eens zouden kunnen gaan in de richting van vermindering van het budget) zullen worden genegeerd, dan zou deze commissie reeds nu een wassen neus zijn.

(x) Zolang PEPERBEK bestaat, heeft het zelden of nooit informatie rechtstreeks van leden van de Tweede Kamer Fractie gekregen. Deze Fractie onderscheidde zich op dat punt ongunstig van b.v. de Zuid-Hollandse Statenfractie. We hebben echter goede hoop dat daarin nu verbetering komt. Govert Nooteboom heeft aangeboden ons regelmatig van informatie te voorzien en ook zelf stukjes te schrijven. Dat zal dan steeds materiaal betreffen dat niet al via Democraat of andere media voldoende publiciteit heeft gekregen. Het gaat dus om aanvullende informatie en Nooteboom wil de PEPERBEK-lezer bij voorbaat waarschuwen, dat wie zijn oordeel uitsluitend daarop zou baseren er eigenlijk misbruik van maakt. Als motto voor zijn bijdragen kiest Nooteboom een uitspraak van Senator Symington naar aanleiding van de publikatie van de geheime Vietnamrapporten door de NY Times: "Als men de democratie in een leuze wil samenvatten zou dat moeten zijn: Het recht van het volk om te weten wat er gebeurt."

Deze keer gaat het over drie onderwerpen: de openbaarheid van fractievergaderingen, de houding van de fractieleden met betrekking tot de PVP en de opstelling ten opzichte van de fracties van PvdA en PPR. Over deze punten is de afgelopen maanden bij verschillende gelegenheden door de Fractie uitvoerig van gedachten gewisseld.

Het eerste punt, de openbaarheidskwestie, kwam aan de orde juist door het voornemen van Nooteboom om PEPERBEK regelmatig van fractienieuws te voorzien. Tegen het concept voor een eerste bijdrage bleek Van Mierlo namelijk ernstige bezwaren te hebben. Afgesproken werd toen om het punt eerst op een fractievergadering te behandelen. Het openbaarheidsvraagstuk heeft twee aspecten: toegankelijkheid en openbaarheid. Toegankelijkheid: wie mag er bij zijn; openbaarheid: is het goed dat ieder die er bij was naar eigen goeddunken aan derden mededelingen doet of zelf publiceert. In de afgelopen jaren was nooit gesproken over wat de aanwezigen wel of niet zouden mogen rapporteren. Geen der fractieleden schreef stukken over de fractievergaderingen. Het is jammer dat Van Mierlo door ziekte afwezig was op de vergadering van 29 juni waarop één en ander werd besproken. Zodoende weten we niet wat nu wel zijn "ernstige bezwaren" waren. Het is zelfs niet zeker of zijn bezwaren het principe van het op eigen verantwoordelijkheid verspreiden van informatie door fractieleden gelden of alleen maar de vorm waarin Nooteboom ditmaal zijn berichtgeving had gegoten. (Het is de redactie ook niet gelukt Van Mierlo voor de sluitingsdatum van deze PEPERBEK over dit punt te interviewen).

De wél aanwezigen bleken van mening - met allerlei nuances - dat openbaarheid in bovenbedoelde zin over het algemeen moet kunnen. Men zag ze wel liever betracht in devorm van het publiceren van goedgekeurde notulen, maar die worden tot dusverre niet vervaardigd. Wanneer ieder op eigen houtje naar buiten informatie verstrekt ontstaat natuurlijk het gevaar van subjektiviteit. Het zou ook remmend kunnen werken bij "hardop denken" uit vrees voor uitglidders. En uiteraard zou het niet mogelijk zijn voorgenomen manoeuvres tot het "moment suprême" geheim te houden, enz. Dit zijn de oude bekende argumenten tegen openbaarheid en veel gewicht werd er dan ook niet aan gehecht. Hoewel het niet tot een formeel fractiebesluit kwam, toonden de aanwezigen zich toch algemeen voorstander van openbaarheid in de bedoelde zin. Jammer, dat de onuitgesproken "ernstige bezwaren" van Van Mierlo zo spookachtig op de achtergrond bleven. Betreffende het punt "toegankelijkheid" werd besloten dat ieder toegang heeft tot onze fractievergadering, behalve leden en fractiemedewerkers van andere Kamerfracties; tenzij de Fractie anders beslist.

De andere twee onderwerpen, houding m.b.t. de PVP en opstelling t.o.v. de fracties van PvdA en PPR, hangen natuurlijk nauw samen. Waar het vooral om gaat zijn de vragen:

- wil men streven naar de PVP en zo ja, in welk tempo;
- moet geprobeerd worden met de PvdA en PPR-fracties als regel één lijn te trekken, met gemeenschappelijke woordvoerders (interpretatie regeerakkoord ook als "oppositieakkoord") of wordt doorgegaan met de onafhankelijke opstelling van de afgelopen vier jaar.

Hierover is uitvoerig gediskussieerd op een fractieweekend in juni. Daarbij bleek, dat niemand tegen het streven naar de PVP was, maar dat eveneens niemand, uitgezonderd Van Mierlo, al op korte termijn tot een PVP wilde komen. Daarvoor zag men te grote mentaliteitsverschillen. De idee van het "instituut met vergaande bevoegdheden" vond weinig aanhang. Dezelfde meerderheid toonde zich voorstander van voortzetting van onze onafhankelijke opstelling

en tilde niet zwaar aan de mogelijkheid dat de PvdA daarin een aanleiding zou vinden om van het streven naar de PVP af te zien. Algemeen geformuleerd: men zag de noodzaak van het benadrukken van de eigen identiteit van D'66, zowel ter motivatie van eigen leden en kiezers als om tijdens het vormingsproces van de PVP ten opzichte van de PvdA een sterke positie te handhaven. Anderszijds: geen scherpstlijperij, steeds orientatie over PvdA-standpunt, ervaring opdoen in samenwerking op het niveau van deskundigen en studiekommissies, gemeenschappelijke standpuntbepaling als dat mogelijk is zonder forceren. Hoewel er dus eigenlijk alleen door de afwijkende visie van Van Nierlo niet van (globale) eenstemmigheid kon worden gesproken, werd niets concreets besloten, behalve dat de discussie zal worden voortgezet.

HEE, HOE STAAT HET MET DE PVP? (II)

(HG) Het feuilleton voortgezet. Verrassenderwijze blijkt er ook tijdens de zomermaanden nog iets gebeurd te zijn!

2.1 Tweede vergadering van delegaties van PvdA, PPR en D'66 op 24 juli j.l. Naast andere punten over de samenwerking (bv dubbel lidmaatschap) wordt er vooral gesproken over de internationale contacten en over de samenwerking tussen de fracties. D'66 heeft nog geen beslissing genomen over het bezetten van een (of twee) 1) zetels in het Europese Parlement. Dit betekent namelijk dat een fractielid hiervoor geheel moet worden vrijgemaakt. De PvdA is zeer belangstellend naar hoe de D'66er zich zal opstellen, geheel onafhankelijk, geassocieerd met de socialistische fractie of verbonden met een andere fractie. De PvdA ziet de mogelijkheid dat de Socialistische Internationale zich wat ruimer opstelt en men ook in andere landen streeft naar samenwerking met radicale partijen. Dan zou er geen radicale internationale (bv met JJSS) nodig zijn. Als de PvdA deze weg inslaat wil ze wel de steun van D'66 en de PPR hebben. D'66 ziet het nog niet en wil eerst de mening van haar leden wel eens horen.

De PvdA en de PPR hadden graag gezien dat de drie fracties gezamenlijk oppositie zouden gaan voeren op basis van het regeerakkoord. Anders verzwakt het gemeenschappelijk optrekken en gaat de herkenbaarheid van het alternatief verloren. De D'66 fractie wenst echter over ieder punt een eigen mening te vormen van geval tot geval te bekijken of gezamenlijk optreden wenselijk is. Wel kan het zinvol zijn dat werkgroepen gezamenlijke studies maken, echter onder de voorwaarde dat de werkgroepen dit zelf willen. D'66, en ook de anderen, willen nog geen mening van het bestuur over samenwerking op allerlei terrein vastleggen. Eerst maar eens aftasten hoe de mogelijkheden hier voor liggen en wederom, wat vinden de leden er van. Er wordt tenslotte nog besloten dat de delegaties een gezamenlijk discussiestuk zullen produceren, waarmee van iedere delegatie een lid wordt opgescheept. Voor D'66 is dat Aad Nuis. Volgende gesprek 25 augustus.

2.2 Het hoofdbestuur besluit tot instellen van open studiedagen, de eerste zal gaan over de PVP. Inmiddels heeft U een D'emocraat vol informatie hierover ontvangen. Geen bestuursresolutie, s.v.p. ook geen ledenresolutie, maar gewoon eens praten.

2.3 Den Uyl zaait verwarring en consternatie met enige uitspraken in het Nederlands Maandblad van juni:

"Ik zie PvdA, D'66 en PPR niet binnen vier jaar samensmelten tot één partij". "Ik zie niet wat de grote winst zou zijn tenzij belangrijke groepen uit de confessionele wereld de oversteek wagen". "Er behoeft naar mijn mening helemaal niet zoveel gepraat te worden over een progressieve volkspartij". Vele dag- en weekbladen maken hieruit op dat de PvdA aan het terugkrabbelen is. Van der Louw, van Nierlo, Gruyters en uiteraard den Uyl zelf komen in het geweer om dit gefundenes fressen van de journalisten tot de juiste proporties terug te brengen. Den Uyl zegt vooral bedoeld te hebben dat de samenwerking al doende moet groeien. Dan is eigenlijk de mening van van der Louw, dat het zal groeien tot één fractie van PvdA, D'66 en PPR in het parlement en er een schaduwkabinet zal worden gevormd naar engels model voor D'66, een veel moeilijker te verteren brok.

(het gaat nog door)

1) Voor het Nederlandse parlement zijn 14 Europese zetels beschikbaar, 225 landelijke zetels dus kiesdeler is 16. D'66 heeft totaal 17 zetels, dus zeker één Europese zetel en mogelijk een tweede "restzetel".

DE LAATSTE KANS OP EEN EERSTE KEUZE

door G. Nooteboom

(Onderstaand artikel werd op uitdrukkelijk verzoek van het hoofdbestuur voor de augustus-Democraat geschreven. Maar door de redactie van Democraat, die voor tweederde uit HB-leden bestaat, werd het nochtans geweigerd. Motivering: "De redactie (Huygens, Venema-Noordhoff en Hijmans) heeft gemeend tot deze stap over te moeten gaan omdat wij ook een stuk van Nypels hebben en wij er van uitgingen dat één bijdrage uit de fractie voldoende is en omdat wij jouw stuk niet in de eerste plaats geschikt vonden daar vele leden van D'66 weinig of niets afweten van de problemen die jij in je stuk aansneed". (De Democraat-redactie voëlt zich blijkbaar als de pastoor uit wijlen het rijke roomse leven: dom houden; red.)

Wij plaatsen het graag, al was het maar omdat voor onze lezers in elk geval niet geldt, dat ze weinig of niets afweten van de problemen die N. aansnijdt Red.)

Het H.B. heeft mij verzocht een bijdrage voor "de Democraat" te willen leveren, omdat men ook tegenstanders van het Hoofdbestuur's streven (naar een spoedig opgaan van D'66 in een PVP) aan het woord zou willen laten komen. Een verheugend nieuw, doch écht D'66 geluid! Een geluid dat ik, in de daden, gemist heb na de vorige kamerverkiezingen in 1967. Uit waardering voor dit nieuwe geluid daarom deze bijdrage. Mijn standpunt is echter nogal genuanceerd en mede daarom moeilijk in een kort artikel over te brengen.

Voor mij als fractielid (en voor een aantal andere fractieleden) is het een beetje vervelend dat degenen, die in D'66 het partijbeleid voorbereiden, en in feite de dienst uitmaken, niet eind 1970 al hebben laten blijken dat men aanstuurde op een hechte samenwerking van de "kleine drie", met als tussenfase een regeringsaccord, c.q. een oppositieaccord, en als einddoel zo gauw mogelijk de PVP. De meeste van de eind 1970 door de leden gekozen kamerfractiekandidaten waren niet van deze plannen op de hoogte. Hoe ik mij echter als fractielid tegenover de verdere ontwikkelingen naar een PVP moet opstellen zijn mijn privé-zorgen, die ik verder los wil trachten te zien van een zo nuchter mogelijke analyse van hoe ik mij als D'66 lid hierover opstel.

Reeds in 1968 heb ik op het Leidse congres voorgesteld om samen te gaan met de PvdA en de PPR (zie congresstuk E-9 en E-4). Reeds toen had D'66 mijns inziens gefaald in de fundamentele doelstelling om iets wezenlijks anders te zijn dan een "gewone" politieke partij, met wat andere programapunten en stokpaardjes. Aan politieke versnippering door het handhaven van een extra partij, die niet wezenlijk van de andere verschilt, had, en heb ik, geen behoefte. De kans dat D'66 alsnog op het spoor zou komen waar het volgens de eigen kreten thuishoorde, leek mij toen al miniem. De wijze waarop voorstel E-4 op dat congres onder tafel verdween vormde ter plaatse een extra bewijs van die stelling. De kansen om D'66 nóg op dat spoor te krijgen zijn thans nog véél slechter; op landelijk niveau is de partij praktisch dood. Bedánt voor D'66 hebben de meesten van hen die van D'66 echt iets wilden maken, iets dat gewoon onvergelijkbaar is met de "gewone" politieke partijen (en dus niet kán worden opgeteld met de PvdA, omdat je geen ongelijksoortige zaken kunt optellen). Zonder spoedige versterking in leden en geld zal D'66, als landelijke partij, ook voor de buitenwereld zichtbaar, sterven aan bloedarmoede. Op lokaal niveau, en zélfs op het Binnenhof, kunnen D'66-ers nog nuttig werk doen, maar van landelijk functioneren der partij b.v. in de landelijke werkgroepen, is nu al geen sprake meer. Het is geen schande om te erkennen dat D'66 gefaald heeft op het punt waar ook andere politieke partijen falen: de bereidheid om te doen wat je zegt, om de eigen kreten waar te maken. Want we hebben weer weinig waargemaakt, in de partij (waar we niet de schuld op anderen kunnen schuiven) van onze eigen kreten over openheid en democratie, over rechtstreeks gekozen leiders en openbaarheid, over open deelneming en beslissen aan de basis, over stemmen dat geen kiezen is vanwege het ontbreken van relevante informatie, over het presenteren van alternatieven, over ongecontroleerde machtsuitoefening en besluitvorming door anonieme groepen achter gesloten deuren, enz. enz.

Op sommige van deze punten steken we relatief gunstig af in vergelijking met sommige andere verenigingen of met de staatsorganisatie. Op andere punten kan zelfs dát niet volgehouden worden. Dit wordt hier zomaar beweerd. Het is echter onmogelijk om in dit artikel de voor de bewijsvoering noodzakelijke informatie te verstrekken. Op zichzelf is dit falen van D'66 geen drama. Goed bedoelde, slecht opgezette experimenten mislukken nu eenmaal vrijwel altijd, zeker als er een wanverhouding is tussen enthousiaste (verbale) dadendrang enerzijds, en anderzijds continue, kritische analyse van de bereikte resultaten, gemeten aan de eerder geformuleerde doelstellingen. Ik ben allang blij als D'66, na een kortstondig bestaan, althans geen gevaarlijk democratieondermijnd net resultaat op lange termijn oplevert. Wij hadden in 1966 nogal wat aantrekkingskracht op de jongere intelligentsia. De historie leert hoe gevaarlijk het voor de democratie kan zijn als die groep zich teleurgesteld afwendt van alles wat met politiek te maken heeft.

Als een experiment mislukt is, of dreigt te mislukken, moet men het experiment opnieuw, en dan beter, opzetten en uitvoeren, óf men moet beslissen dat het experimenteren geheel stopgezet moet worden. Voor een "relance", d.w.z. voor een opnieuw beginnen daar waar het experiment D'66 op een verkeerd spoor is geraakt (en dat is m.i. onmiddellijk na de 1967 verkiezingen, bij de voorbereidingen van het Helmondse structuur-congres) is moed - misschien zelfs overmoed - nodig. Gezien de inmiddels zeer slecht geworden uitgangspositie, omdat wij, D'66 leden, het juiste tijdstip voorbij hebben laten gaan, zal zo'n poging redelijkerwijs mislukken, en de partij eraan ten onder gaan. Het is echter, m.i., beter als D'66 verdwijnt doordat het probeerde echt iets nieuws te realiseren dan dat ze, na alle destijds gewekte verwachtingen, het nooit aangedurfd heeft uit angst voor het onbekende, het onvertrouwde, en uit onbenul. Als we het alsnog aandurven onze kreten waar te maken moeten we niet een ideologisch blok aan ons been hebben, en volstrekt onafhankelijk, tastend de nieuwe wegen zoeken. Mèt alle risico's van experimenten, die kunnen mislukken. Als we dat niet aandurven is inderdaad het enige dat er op zit om zo snel mogelijk tot een samenwerkingsverband met de PvdA en de PPR te komen. Tijdens het samensmeltingsproces zal de "eigen identiteit" van D'66 snel wegvallen, en hoe langer we wachten, hoe slechter onze onderhandelingspositie. Niet slechts onze werfkracht, maar zelfs de motivatie voor ledenwerving zal gering zijn hangend het samensmeltingsproces. En zonder spoedige versterking in leden en geld is, naar het lijkt, het prozaïsche einde van D'66 als partij zeer dichtbij.

De PvdA, die volgens de huidige afspraken o.a. haar socialistische ideologie zou moeten offeren, zal geen haast behoeven te maken met de PVP. Ook zij weet dat de tijd in haar voordeel werkt. Hoewel ik - tegen beter weten in - steeds gehoopt heb op een échte relance, zal ik vóórstemmen (of blanco, afhankelijk van de hoeveelheid baloor) wanneer wordt voorgesteld om middels een Instituut te gaan Streven naar Zo Spoedig Mogelijke Realisering van Een Grote Radicaal Progressief Democratische Dynamische Volkspartij, en in de tussentijd Zoveel Mogelijk de Eigen Identiteit Duidelijk te Handhaven, terwillen van de Sterke Inbreng in de Onderhandelingen met de Partners. Want elk van deze woorden is morsdood, en betekent gewoon niets (of alles, net wat je er in gooit). Het grappige met mooie, doolie woorden is dat velen er warm van worden, van binnen; en sommigen zelfs dronken.

Ik blijf er nuchter onder, en houd mij liever met levende zaken bezig. Zoals de milieuvervuiling, die echt niet wordt weerhouden door woorden, maar tijdrovende, nuchtere, zakelijke feitenanalyse en maatregelen eist. En de woningbouwende, die het resultaat geacht kan worden van "ideologische bijziendheid". En de spaarloon - pensioen - economische macht - problematiek, waar echt geen schijn van sprake van gelijke standpunten is tussen D'66 en de PvdA. (Maar dat werd u, gewoon lid, niet verteld in februari 1971, toen u twee maanden voor de verkiezingen gevraagd werd de door uw leiders genomen beslissingen over samengaan met de PvdA goed te keuren). Het gespeel met woorden die geen inhoud hebben ligt me evenmin als opereren vanuit juridische ficties van het genre "iedereen wordt geacht de wet te kennen", of "iedereen wordt geacht aanwezig te zijn op de Algemene Ledenvergadering, waar iedereen geacht wordt te stemmen na volledige informatie over de feiten en alternatieven". Ik moet dus bekennen dat ik als partijlid niet tegen het opgaan van D'66 in de PvdA ben. Ik ben niet tégen, maar wel vóór iets anders. Bij opgaan van D'66 in de PvdA zal het netto resultaat van het kortstondig bestaan van D'66 waarschijnlijk luiden: een beetje bijsturen en verjongen van de PvdA. Welk resultaat overigens in zeker zo sterke mate bereikt zou zijn als diegenen die hun elan, tijd en geld voor D'66 hebben ingezet dat zouden hebben gedaan als lid van de PvdA. Maar het is wél iets anders dan laten ontploffen.

Aan ons D'66 leden de laatste kans op een keuze: óf kiezen voor een échte relance, met échte openheid, en échte open deelneming, en échte democratische besluitvorming, óf zo spoedig mogelijk ondergaan in de Grote Radicale Progressief Democratische Dynamische Volks Partij, de G.R.P.D.D.V.P. Aan u de keuze, als die u tenminste voorgelegd wordt. In 1967 werd de weze..lijke keuze opzettelijk op het Helmondcongres níet aan de leden voorgelegd; de meningsverschillen op de geheime Hoofdbestuursvergadering, waarop dit congres werd voorbereid liepen dermate hoog dat eigenlijk iedereen die erbij was ermee accoord ging de keuze niet aan de leden voor te leggen op een congres met radio, pers en T.V. erbij. Dat leek verstandig, maar was het blijkbaar toch niet als we de resultaten na 4 jaar bezien. De laatste kans voor de gewone leden is dus eigenlijk ook de eerste om vast te stellen wat we nu eigenlijk willen, wat eigenlijk het doel is van D'66 als partij. Aan u de keuze; ik merk het wel.

UITSPRAKEN AAN DE BASIS

- Hoe zou jij het vinden als je dochter met een DS'zeventiger thuis kwam?
- Het zal je maar boven het hoofd hangen later in een Udink-woning terecht te komen!
- Gek, dat niemand zich afvraagt waarom ze Schmelzer op dood spoor hebben gezet?
- Zou Biesheuvel zijn staatssecretarissen herkennen, als hij ze op straat tegen kwam?
- Ik heb eerst neen gezegd, toen ze me als minister vroegen, maar nadat ik van die profijtgedachte hoorde zag ik er wel wat in.
- Waarom brengt de AKZO geen goedkope termometers op de markt, waarin ze dat afvalkwik verwerken?
- Een profijtbeginsel is een beginsel dat je laat schieten als dat profijtelijker is.
- In mijn college van B en W is geen sprake van polarisatie. Eerder van evenaring.
- De ene DS'70-er tegen de andere: Ken ik u uit de PvdA of uit de VVD?
- Zouden ze in Rusland de verhoogde defensiebegroting motiveren met de dreiging dat Van Riel binnen 5 jaar te verwachten is?
- Hoe moet de zoon van Drees jr worden aangeduid?
- Van de voorplecht af kan je natuurlijk veel gemakkelijker schoten voor de boeg geven.
- Moet Den Uyl nu ook al met het pistool op de borst kiezen?
- Reeks: program-Steenkamp, KVP-program, program van de confessionelen, regeringsprogram, regeringspraktijk.
- Is slaapwandelen op de Dam eigenlijk toegestaan?

AAN ONZE NIEUWE MINISTER VOOR DE ONTWIKKELINGSHULP

"Als de ontwikkelde landen hun eigen positie wensen te handhaven moeten zij hun rol meespelen in het scheppen van een wereldorde, waarin alle landen en alle mensen kunnen leven in vrijheid, waardigheid en fatsoen. In onze tijd is internationale ontwikkeling een grote uitdaging. Ons antwoord daarop zal tonen of we de consequenties van de onderlinge samenhang begrijpen óf dat we er de voorkeur aan geven ons zelf wijs te maken dat de armoede en achterstelling van de grote meerderheid van de mensheid verwaarloosd kan worden zonder tragische gevolgen voor ons allen."

"Partners in Development", The Pearson Report, World Bank, 1969

Vergens HB-lid Geelen wil het Hoofdbestuur zo spoedig mogelijk de discussie over (het tempo van) opgaan van D'66 in een PVP met onder meer de PvdA op gang brengen. Ik zeg niets nieuws wanneer ik u vertel dat ik vierkant tégen dit opgaan van D'66 in een "PVP" ben. Als bijdrage aan de discussie geef ik hieronder een opsomming van de voornaamste argumenten tégen (argumenten pró zult u missen; ik heb er nog niet één gehoord dat steek houdt).

- 1) Er zijn, ondanks alle overeenkomsten, aanzienlijke programmatische verschillen tussen D'66 en de PvdA. Daar het hier juist gaat om belangrijke zaken die de PvdA door traditioneel denken tot dusver verkeerd heeft behandeld of veronachtzaamd (staatsrechtelijke structuur, gezinssubsidies, woonsubsidies en huurpolitiek, bevolkingspolitiek, pensioenen), is een aparte partij, die zich voor deze punten sterk wil maken en daarvoor flinke kiezerssteun krijgt, broodnodig om ook de PvdA in beweging te krijgen en te houden. Na een fusie vervalt voor de PvdA de "bedreiging met electoraal verlies" (weet u nog wel) en daarmee een belangrijke prikkel om haar opvattingen te vernieuwen. Door werken binnen de PVP zullen de oud-D'66-ers niet veel kunnen bereiken. Zij verdrinken immers in de massa van oud-PvdA-leden (met hun "proletarische" vooroordelen).
 - 2) In het huidige staatsrechtelijke bestel is de kiezer gedwongen te stemmen op partijen. Hij heeft niet de gelegenheid rechtstreeks invloed uit te oefenen op het beleid dat die partijen willen realiseren, omdat er niet op personen wordt gestemd maar op lijsten. Voor de kiezer is de keus daardoor ernstig beperkt. Wanneer niet-marginale partijen, die belangrijke verschillen tonen, fuseren wordt de keus nog verder beperkt. Als gevolg daarvan zullen bij verkiezingen nog meer kiezers thuisblijven, omdat zij geen partij kunnen ontwaren voor wie ze de moeite willen nemen naar het stemlokaal te gaan. Met als resultaat dat de fusiepartij minder stemmen krijgt dan de samenstellende partijen gezamenlijk zouden hebben gehad bij zelfstandig optreden. De levensloop van de PvdA is daarvan een duidelijk voorbeeld. Van de beoogde "machtsvorming" wordt dus juist het tegendeel bereikt. Pas na invoering van een districtenstelsel, dat immers het verwerven van kamerzetels door kandidaten van partijen met niet-massale kiezersaanhang bemoeilijkt, kunnen fusies, ondanks het daardoor opgewekte absentisme, uit electoraal oogpunt gewenst zijn.
 - 3) (hangt samen met punt 2)
- De kiezers stemmen niet uitsluitend op een bepaalde partij vanwege haar politiek programma, maar wellicht zelfs in meerderheid op grond van de sociologische karakteristieken van haar leiding en veronderstelde aanhang. De PvdA is vooral een partij voor "de arbeider"; de VVD voor "gegoeden" en wie dat hopen te worden; KVP, AR en CHU vormen respectievelijk het "tehuis" voor traditioneel ingestelde katholieken, gereformeerden en orthodox-hervormden. D'66 staat sociologisch veel dichterbij de VVD dan bij de PvdA (noemt Coorengel zich niet "de enige arbeider in D'66"?). Programmatisch is zij meer met de PvdA dan met enige andere partijen verwant. Maar als D'66 met de PvdA zou fuseren laat zij een groot deel van haar kiezers op sociologische gronden in een niemandsland achter. De fusie-(=PVP-)drijvers in D'66 tonen zich volkomen blind voor het sociologische aspect bij de partijkeuze. Zij miskennen de rol van D'66 als politiek "tehuis" voor een groep kiezers, die steun wil geven aan een krachtige aanpak van oude en nieuwe problemen in onze maatschappij, die zich van het bestaan van deze problemen bewust is en er zich zorgen over maakt, maar zich niet vindt in een wat veredelde arbeiderspartij als de PvdA met bijpassend jargon.
- 4) De PvdA wil zelf helemaal niet. Uit een artikel van Den Uyl, onlangs verschenen in het Hollands Maandblad en in NRC/Handelsblad, citeer ik: "Ik zie PvdA, D'66 en PPR niet binnen vier jaar samensmelten tot één partij; ik zie ook niet wat de grote winst daarvan zou zijn, tenzij belangrijke groepen uit de confessionele wereld de oversteek zouden wagen." (waarvoor dan ook geen enkele aanwijzing bestaat; dG) "Federatieve samenwerking zie ik vooralsnog als meer doelmatig."

en:

"Er behoeft naar mijn smaak helemaal niet zoveel gepraat te worden over een progressieve volkspartij. De progressieve drie vonden elkaar programmatisch in een verbluffend snel tempo toen het erop aankwam. Samenwerking, die de moeite waard is, groeit aldoende. Alle energie kan dus besteed worden aan de vorming van praktische voorstellen en beleidsalternatieven."

Met andere woorden: verder discussiëren over de PVP is gewoon tijdverspilling. Nu heeft Den Uyl schijnbaar de indruk, die hij met deze zinnetje maakte, wat proberen af te zwakken in een interview met Haagse Post - gehouden onder het waakzaam oog van van Mierlo - maar in feite omschrijft hij daar hetzelfde standpunt alleen maar met wat andere woorden.

- 5) De idee dat er toch binnen afzienbare tijd een fusie komt met de PvdA verlamt de werklust der D'66-ers en doet hen, evenals de kiezers, wennen aan de gedachte dat D'66 niet meer ernstig genomen hoeft te worden. Een reden te meer om snel te besluiten de hele PVP te vergeten.

Dat ik de moeite neem om het zelfstandig voortbestaan van D'66 te verdedigen is niet in strijd met mijn teleurstelling over het gedrag van D'66 sinds - vooral - augustus 1970. i t houdt wel in dat ik de hoop op een echte "relance" nog niet heb verloren.

DRIE VRIENDEN

1

Wij waren met z'n drieën
met z'n drieën waren wij,
de toekomst scheen zo schone
wij liepen zij aan zij.

2

De PPR omarmde
zijn partners al te bruto,
de Democraten riepen:
wij willen een Instituut.

3

De grootste van ons drieën
keek naar zijn eigen zuil
en bromde: "niet zo haastig",
"het groeit wel" zei Den Uyl.

4

Toen dachten wij gedrieën:
die haast brengt ons geen baat;
en wat er ook gebeure
wij blijven Democraat!

P.L.

MARGRIET

Het damesweekblad "Margriet" had moeilijkheden met vreemde woorden en verzocht de lezeressen de enig goede er uit te pikken:

Confessionelen: 1. Aanhangers van partijen op religieuze grondslag

2. Vertrouwelingen, biechtvaders

3. Fabrikanten van massa-kleding

4. Beroepsgrappenmakers

Wij zochten het juiste antwoord op:

"Aanhangers van (of politici behorend tot) partijen op religieuze grondslag".
Net als we al vreesden zijn de politici dus kennelijk geen aanhangers (en de aanhangers geen politici!)

"ONHANDIGHEDEN" VAN ONZE KAMERFRACHTIE

door K.P. Bloema

"De VVD en D'66 zijn veruit favoriet op de scholen voor algemeen vormend onderwijs in de randstad", aldus een persbericht van enige tijd geleden. Andere berichten vermelden dat onder de jonge dienstplichtigen de sympathie voor D'66 zeer groot is. Wanneer straks de kiesgerechtigde leeftijd op 18 jaar komt, zal de invloed van de jonge kiezers toenemen.

Een grote groep van deze jonge kiezers is in de krijgsmacht. Deze groep dienstplichtige militairen is electoraal voor D'66 uiterst belangrijk. Niet alleen zijn het de tienduizenden jonge Nederlanders die in dienst moeten, maar deze energieke groep heeft ook grote invloed op degenen die niet in dienst moeten. En op de meisjes, niet te vergeten. Dat er een grote affiniteit is tussen de dienstplichtigen en D'66 is begrijpelijk. Beide hebben grondige kritiek op bestaande toestanden, beide willen vernieuwingen op velerlei gebied en willen een frisse wind door een verouderd bestel. Maar D'66 is bezig zijn relaties met deze groep jonge kiezers danig te verknoeien. De uit de pers aan iedereen welbekende VVDM (Ver. Van Dpl. Militairen) met 31.000 leden had op 9 augustus een gesprek met de z.g. "defensiespecialisten" van onze Kamerfractie, Visser en Goudsmit.

Het gesprek had plaats ten kantore van mej. Goudsmit. De VVDM moet eerst aan onze "specialisten" uitleggen wat de VVDM is, wat ze doen, hoe groot ze zijn, enz. Kortom, de eerste les op de kleuterschool. De totale onkunde van Visser en Goudsmit was voor de VVDM-afgevaardigden een diepe teleurstelling. Te ervaren dat hun reeds jarenlang gevoerde, vaak zeer moeilijke strijd voor vernieuwingen bij defensie totaal niet schijnt te zijn doorgedrongen tot de D'66-fractie, is moeilijk te verteren. Het is eigenlijk verwonderlijk dat D'66, die in het parlement op defensiegebied in de afgelopen 4 jaren vrijwel alleen maar onkunde en mislukte moties heeft laten zien en nooit één woord over heeft gehad voor de VVDM, nog zoveel krediet heeft bij de jonge dienstplichtigen.

Maar wij zullen dit krediet snel verspelen, als we niet oppassen. Ter illustratie enige nog niet eerder gepubliceerde citaten van de VVDM over Visser-Goudsmit (het tussen haakjes geplaatste bij deze citaten is van mij, BI); "Men had toch tenminste kunnen weten waarover het ging"; "We geloven wel dat jullie rapporten (van de VVDM) ergens in het archief (van D'66) liggen, we zullen wel eens kijken"; "Jullie (de VVDM) zullen er wel niet zoveel vanaf weten"; "Dat zij (Visser en Goudsmit) weinig van de zaak afweten is trouwens niet zo verwonderlijk wanneer blijkt dat uw mensen (van D'66) er nog een baan bij hebben"; "Is dat overgebleven van die jonge energieke partij. Is dat de partij waarop wij (de VVDM) vóór de verkiezingen een stemadvies hebben uitgebracht?"; "Dan kan het niet meer voorkomen dat u (D'66) ons afscheept met mensen die van hun politieke functie slechts een bijvak maken".

Ik dacht dat ik hieraan niets behoef toe te voegen. Over de kwestie van de bijbaantjes hoop ik in een volgende aflevering van Peperbek nog terug te komen. Voorlopig zou ik willen volstaan met de opmerking dat de fractie-vertegenwoordigers voor defensie een zeer slechte beurt hebben gemaakt en hoogst onhandig zijn opgetreden. "Onhandig" is daarbij wel zéér, zéér zachtjes uitgedrukt.

UITSFRAKEN AAN DE TOP

- O Door mij als uw vertegenwoordiger te kiezen heeft u natuurlijk ook mijn persoonlijke visies, in zoverre die afwijken van het D'66 programma, geaccepteerd.
- O Trouwens, als u het niet met mij eens bent moet u volgende keer maar op een ander stemmen.
- O Zal ik vandaag mijn televisiehemd weer aandoen?

IK MAAK ME ER NIET EENS MEER KWAAD OM

door A.R. van der Burg

U kent waarschijnlijk wel dat verhaal van die man die een autofabriek opkocht, maar toen ook wel eens wilde weten wat er achter die dikke deur zat die zo zorgvuldig op slot werd gehouden. Het antwoord luidde: "Daar bewaren we de liliputters, die in onze folders zo royaal met zijn drieën op de achterbank zitten." Ik verdenk de confessionele partijen er sterk van dat ze ook zo'n geheime bergruimte hebben, waar ze hun "linkervleugel" bewaren. Als de verkiezingen naderen, worden ze vrijgelaten. Plotseling krijg je de indruk, alsof er allerlei progressieven in de confessionele partijen zitten. Er worden protesten geuit tegen het optreden van een z.g.n. conservatieve vleugel. De conservatieven protesteren tegen de progressieven. Plotseling duikt er een tamelijk revolutionair programma op, dat uiteindelijk nog aangenomen wordt ook. Zelfs in de CHU spelen zich zulke taferelen af. Er worden uitspraken gedaan als: liever met de PvdA dan met de VVD, enz. Maar de verkiezingen zijn nog niet achter de rug, of die "linkervleugel" gaat weer achter slot en grendel. Ze zijn eenvoudig van de aardbodem verdwenen. Om vier jaar later plotseling weer aanwezig te zijn. Het is een bijzonder knap spel, zo overtuigend gespeeld dat zelfs de geofende criticus de neiging in zich voelt opkomen om er toch iets van te geloven.

En zo zitten we dan met de regering-Biesheuvel opgescheept. Toch is er wel iets met vroeger veranderd. Bij vorige gelegenheden kon het plotseling na de verkiezingen overgaan op een ander nummer zonder nadere tekst en uitleg geschieden. Tegenwoordig moet daar een handige verklaring voor worden gevonden, bij wijze van verbindende tekst. Deze werd voornamelijk gesproken door Zijlstra, Drees jr en Steenkamp. Zijlstra zorgde voor de proloog via een televisie-interview en het uitbrengen van het jaarverslag van de Nederlandsche bank de dag voor de verkiezingen. Drees jr kon als enfant terrible al tijdens het opvoeren van de verkiezingscomédie vrij improviseren, omdat hij als los nummer niet op het confessionele tableau de la troupe voorkwam. Het doet denken aan sommige muziekwerken. Het stuk opent met een allegro, maar de zware ondertonen van het daaropvolgende largo klinken reeds door. In het derde deel is Steenkamp de solist. Hij zet in met enige schalkse akkoorden, maar schijn bedriegt, op virtuose wijze leidt hij de toehoorder naar een zacht verklinkend, nostalgisch slot, als overgang naar het onmiddellijk hierop aansluitende vierde en laatste deel. Dit opent met hemelse bazuinen. Geleidelijk laat dirigent Biesheuvel de stem van het orkest (niet langer in rok gestoken) aanzwellen tot een regeringsverklaring, in-triëst, maar hoopvol voor een verre toekomst. Dan, en niet eerder, beseft de luisteraar de diepere betekenis van de voorafgaande delen, maar dan is het ook ineens afgelopen, zodat hij de eerste ogenblikken vergeet te applaudiseren.

Net als muziek behoeft je ook politiek niet te begrijpen om het mooi te vinden. Dit is het uitgangspunt van de politici die met sombere verhalen komen over de economische toestand van het land, zonder nu precies te vertellen wat er aan de hand is. Net als dokters die recepten in onleesbaar latijn schrijven, hoeden economen zich er wel voor om eenvoudige zaken eenvoudig voor te stellen. Wat dacht u, als mensen als Zijlstra of Witteveen dat gedaan hadden, waren ze immers nooit hoogleraar, of minister, of president van de Nederlandsche Bank geworden. Drie dingen zijn intussen duidelijk. Ten eerste is er de laatste jaren een inflatie geweest die in Nederland zonder weerga is. Ten tweede is er een steeds toenemend begrotingstekort bij het Rijk. Ten derde vertoont het economisch leven tekenen van teruggang.

Deze gebeurtenissen hebben een logische samenhang. De vorige regering heeft buitenlandse investeerders en speculanten vrijwel ongebreideld hun gang laten gaan, juist in het Rijnmondgebied, waar de spanningen op de arbeidsmarkt het grootst waren. Hierdoor ontstond een steeds groeiende geldstroom, met als gevolg stijging van de prijzen, en daardoor ook van de lonen. Terwijl een van de eerste lessen van iedere student in de economie is dat je in tijd van gespannen hoogconjunctuur als overheid desnoods meer belasting moet heffen dan nodig is, deed deze regering precies het omgekeerde, met als gevolg tekorten bij rijk en gemeenten, die op hun beurt de inflatie weer hielpen versterken.

Een van de grote nadelen van overspannen hoogconjunctuur is dat door slecht functionerende arbeidsmobiliteit en -selectie de produktiviteit (althans uit dien hoofde) daalt, waardoor de prijzen weer verder moeten stijgen. Dit leidt tot moeilijkheden bij arbeidsintensieve bedrijven en bij bedrijven die structureel al zwak staan en tot een kwetsbaarder concurrentiepositie van de gehele industrie t.o.v. het buitenland. Een kleine teruggang, b.v. in Amerika, kan dan al voldoende zijn om hier de (eerst te hoge) investeringen enorm te doen teruglopen. Het is devorige regering die, althans voor een aanzienlijk deel, verantwoordelijk is voor deze gang van zaken. Zelfs op nog veel meer punten dan ik hier in het kort genoemd heb.

Goed, de situatie is er nu eenmaal. En er is een nieuwe regering. Die nieuwe regering zou in diezelfde eerste lessen over economie kunnen lezen dat je als overheid in tijden van economische teruggang de zaak weer moet stimuleren, b.v. door het doen van extra investeringen, waardoor nieuwe impulsen aan het bedrijfsleven worden gegeven. Bij werkeloosheid mag dit zelfs ongedekt gebeuren, omdat anders gewoon een brok welvaart volkomen nodeloos verloren gaat. In plaats van het foutieve gezegde "je kan je geld maar één keer uitgeven" zou die regering het correcte "je kan je tijd maar één keer besteden" in haar vaan moeten schrijven. En wat zien we die nieuwe regering doen? Inderdaad, precies het omgekeerde, namelijk datgene wat de vorige regering had moeten doen. Met steun van de grote meerderheid van ons veelgeprezen volk.

Ik stop maar, want ik zou me niet kwaad meer maken.

Omdat ik het toch niet helemaal kan laten en omdat de "nieuwe leiding" zulke vleiende brieven naar oud redacteurs schrijft, heb ik mij voorgenomen in deze, op mijn naam geënte, rubriek in Peperbek zo nu en dan wat gedachten, ideeën, commentaren en persoonlijke aanvallen te spuien over onderwerpen die mij hoog zitten

D. Bark

Wat doet Geelen in de redactie van Peperbek? Hij is gevraagd, accoord, maar hij had natuurlijk neen moeten zeggen. Wat blijft er over van de Peperbek-traditie altijd tot de sprekende (en spraakmakende) minderheid te behoren als een vlot geschreven, lekker in het "gehoor" liggend artikel van de Goederen direct in hetzelfde nummer onschadelijk gemaakt kan worden door een gezaghebbend HB-geluid? En wat blijft er van Peperbek's non conformisme over na artikelen als de vanuit een duidelijke regenten mentaliteit geschreven necrologie van de kabouterbeweging in Den Haag waar het "ach-jongens-het-is-goed-bedoeld-maar-zo-is-het-leven-niet" van afdroop?

- 0 -

Vandaag was gisteren morgen

- 0 -

Gevraagd tienduizend vastberaden, kijkgeld betalende tegenstanders van het regeringsprogrammapunt dat de omroepzaken niet aan de orde zullen komen. Doel: met gebruikmaking van de mogelijkheid dat men voor f 5,-- al lid van een omroepvereniging kan zijn en van het feit dat men van méér dan een omroepvereniging lid mag zijn; in een jaar tijds 12 omroepverenigingen oprichten en met 10.000 leden van een voorlopige zendmachtiging vragen. Maakt u zich niet ongerust, programma's hoeft u niet te maken. Voor de zendtijdverdeling aan de orde komt heeft het kabinet besloten toch een wijziging van de omroepwet te bespreken.

Toch zit er één zin in Geelen's artikel die mij hoopvol stemt zowel t.a.v. de eigen mentaliteit als de moraal van D'66. Het is de contradictio in terminis, freudiaans aan z'n pen ontsnapt en blijkt gevend van een onderbewust twijfelen aan eigen beweringen, wanneer hij zegt:

"Zolang je echter in de gaten houdt wat de beweegredenen zijn, dat er een leidende gedachte achter zit, is het een puur, zij het misschien iets minder "schoon" voorbeeld van pragmatisme."

Wanneer Geelen, zich versprekend?, oprecht toegeeft dat iets "minder schoon" is, wordt het tegelijkertijd nonsens nog langer van iets "puurs" te spreken. Puur = schoon; minder schoon = niet puur.

Als hij dan bovendien nog aan de ontdekking van deze onmogelijkheid de voorwaarde verbindt, dat we beweegredenen in de gaten moeten houden, appelleert hij aan voorstellingsvermogens waarvoor de vierde dimensie gesneden koek is. "Geist als wildersache der Seele" is de titel van een van de hoofdwerken van de karakteroloog Ludwig Klages; Geelen's verhandeling kan er als voorbeeld model voor staan.

Het betoog van de Goederen daarentegen, ademt meer "de ziel" (van D'66 dan wel te verstaan), al leidt dit dan ook tot zijn sombere slotzin:

"Enthousiasme is er echter (voor hem) niet meer bij".

De Goederen zal mij niet euvel duiden wanneer ik dat met een korreltje zout neem. Vooralsnog concludeer ik, dat zijn redactionele activiteit bij Peperbek daarmee in lijnrechte tegenspraak is, en zijn bewering lijkt dan ook nog voldoende te worden gelogenstraft door het ontstaan van zijn pennevruchten. Maar onmiskenbaar is thans wèl, het dreigende gevaar dat D'66 bezig is totaal te vervreemden van een deel van de originele eigen aanhang. Waarschijnlijk zit hem dat minder in het feit van de huidige politieke opstelling, als wel in de wijze waarop die tot stand gekomen is. Na zo'n schrokkerig maal als het Amsterdamse congres, konden oprispingen nauwelijks uitblijven. Alleen de kritiekloze veelvraat kan al het voorgezette commentaarloos verteren.

Vooral de moraal stemt het hoopvol als we hier analyseerden dat noch de Goederen, noch Geelen tot dezulken behoren. Maar de eerste is een fijnproever, Geelen eet wat de pot schaft. Dat het hem (en ons!) wel bekomme!

Bij een fijnproeversgerecht is zo'n wens een wrijwel overbodige beleefdheidsfrase, dit keer echter meer een schietgebed.

DE MORAAAL VAN D'66 (5)

door H. Geelen

Eigenlijk heb ik verder weinig nieuws aan de discussie toe te voegen. Ik geloof dat na enig tegen elkaar aan wrijven wel duidelijk is waar de verschillen liggen. Is het al dan niet verstandig om te streven naar een PVP. Hoe ver kan men gaan bij het samenwerken met andere partijen zonder de eigen ideeën geweld aan te doen. Meer fundamentele discussie voor vérgaande beslissingen worden genomen. Dat zijn wèl de voornaamste punten. Rest mij nog wat punten op enige i's te zetten. Aan de Goederen:

1. de discussie gaat natuurlijk niet over de termijn alleen, maar over de vorm en de inhoud van de PVP. Daaruit zal de termijn moeten volgen.
2. Met de beste wil van de wereld kan ik niet begrijpen, waarom er een oppositieakkoord zou zijn gesloten. Er komt gezamenlijk verder optreden, maar over de vorm en inhoud is met PvdA of PPR niets afgesproken, zover ik kan nagaan. Er is niets over te vinden in het verslag van de besprekingen tussen PvdA en D'66 vóór de verkiezingen, noch in de besluiten van onze ALV in Amsterdam febr. '71. Behalve dan de veelbesproken zin, deze komt van het HB en is intern in HB vergaderingen uitvoerig besproken. In feite is het overleg over de samenwerkingsvorm uitgesteld tot na de verkiezingen en pas nu aan de orde.
3. Het voorbeeld van Cals-Donner is er door mij wat ongelukkig bijgehaald, namelijk alleen maar bedoeld als voorbeeld van een andere manier van pragmatisch handelen. Mijn gebruik van het woordje schoon is hier waarschijnlijk te veel geënt op het engelse "clean". Ik wilde de nadruk leggen op het verschil tussen voorstellen, die in eigen kring als juist worden gezien (dus zonder overleg met anderen tot stand gekomen) en die, welke als resultaat van overleg en na wederzijdse concessies als de "best haalbare" naar voren komt.

Ik begrijp dan ook niet goed waarom Geelen met dit geval op de propfen komt, want het laat volstrekt onverlet mijn stelling, dat het gesloten oppositieakkoord wel een D'66-principe - zonder fundamentele discussie! - met voeten trad, n.l. de leer van de onafhankelijkheid van regering en parlement (dualisme). Het sluiten an sich van een regeerakkoord, ook in het huidige bestel, acht ik wel degelijk in overeenstemming met deze leer, mits a) duidelijk wordt gestipuleerd dat de parlementariërs der betrokken partijen slechts gebonden zijn in hun standpuntenbepaling met betrekking tot zaken die met name in het akkoord zijn vervat, wat inhoudt, dat het akkoordkabinet, eenmaal aan het bewind, niet zal aftreden als een deel van de fracties der "akkoord-partijen" over een zaak die niet in het regeerakkoord is geregeld, tegen het kabinet stemt, en b) de overeenkomst, voorzover zij compromissen tussen de respectieve programma's inhoudt, niet óók van toepassing is wanneer de betrokken partijen na de verkiezingen niet de regering "leveren". Het meedoen aan zulk een regeerakkoord - dat ben ik geheel met Geelen eens, en ik heb dit standpunt jaren geleden al eens in een artikel in Democraat verdedigd - kan zelfs een uitstekende demonstratie zijn van onze wil de kiezers invloed te geven op samenstelling en program van de regering. Maar las de kans op het verwerven van een parlementaire meerderheid niet reëel is, zoals bij de laatste verkiezingen, dan moet, gezien het bij zo'n akkoord onvermijdelijke identiteitsverlies van de deelnemende partijen, voor meedoen wel als bijkomende eis gesteld worden, dat het regeerakkoord programmatisch niet wezenlijk afwijkt van ons eigen program, noch daarvan slechts een slap aftrekseltje vormt. Alleen omdat aan deze bijkomende, niet principiële voorwaarden niet was voldaan was ik tegen deelneming van D'66 aan het regeerakkoord met PvdA en PPR. Het tevens overeengekomen oppositieakkoord verwierp ik wél op principiële gronden. Ik behoeft het dus gelukkig helemaal niet met Geelen eens te zijn wanneer hij stelt: "Natuurlijk is het opstellen van een regeerakkoord en dit mét de verkiezingen voor de Tweede Kamer aan de kiezer presenteren in strijd met het dualisme". Pas wanneer we het woord "regeerakkoord" vervangen door "oppositieakkoord" is die stelling juist. En in dat geval mag men het alleen dan maar toch doen als éérst - na een fundamentele discussie binnen de partij - op een ALV is vastgesteld dat het beginsel van het "dualisme" niet (langer) als juist te erkennen is. Mijn artikel "De moraal, etc." beoogde vooral dit zonder discussie de facto negeren van fundamentele programpunten aan de kaak te stellen. Helaas heeft Geelen mijn ongerustheid op dit punt bepaald niet weten weg te nemen. Integendeel, hij wekt de indruk het zelf ook niet zo erg nauw te nemen, wel jammer, maar och.... Mijn bittere opmerking dat "D'66 een partij geworden is zonder moraal, gewoon als alle andere, belust op macht om de macht en voor de rest geen nieuws", handhaaf ik dan ook zonder meer. (Voor de slechte verstaander: met "belust op macht om de macht" bedoel ik de mentaliteit van: zorg vóór alles dat onze mannetjes op de stoelen komen, ook al moet je daarvoor je meest fundamentele uitgangspunten geweld aandoen; en niet dat het nastreven van politieke macht om je concrete beleidsvoorstellen te verwezenlijken onjuist zou zijn.

DE MORAAAL VAN D'66 (4)

door H. v.d. Molen

Onder deze titel verschenen reeds in het juli/augustus-nummer van dit blad twee controversionele bijdragen van resp. de Goederen en Geelen. Geelen had een halve pagina meer nodig dan zijn opposant om te trachten diens argumenten voor z'n teleurstelling en sceptisme te weerleggen. Maar al zou hij ook voor zijn goedpraterij een geheel boek tot zijn beschikking hebben gehad, dan nog, zou hij er waarschijnlijk niet in zijn geslaagd bij velen dat onbehagen weg te nemen waarvan de Goederen de vertolker is geweest.

Is D'66 nog immer die frisse wind in de Nederlandse politiek? De argumentatie van Geelen roept echter associaties op met een hernieuwde confrontatie met een vertrouwde passaat!

Zijn bijdrage is het overbekende rationaliseren van gedane zaken. Hij doet daarin nauwelijks onder voor de "ouwe jongens" die door hem als "fatsoensrakkers" worden gekarakteriseerd. Omdat we naar een film kijken waarin beeld en geluid niet synchroon lopen, komt Geelen als explicateur het ons allemaal wel eventjes uitleggen, bevreesd dat we anders wellicht de zaal zullen verlaten. In zijn ijver de gesignaleerde gebreken te relativeren en de manke vertoning toch te rechtvaardigen, ziet hij over het hoofd dat de film daar geen haar beter door wordt.

Eerst waren we tégen progressieve samenwerking (vier meter de grond in, zei onze grote voorman) toen waren we er vóór (de PvdA wil met ons aan dit krankzinnig avontuur beginnen, zei onze voorman). Thans blijkt de PvdA niet zo gel. als we dachten. Wat zal onze man nu weer zeggen? Waarschijnlijk dit: Het is niet zo erg dat de PvdA geen haast wil maken. Dat geeft de kans om af te wachten hoe de plannen zich ontwikkelen om van de KVP een AVP te maken. Als die er komt kunnen we bij de volgende verkiezingen proberen een accoord PvdA-D'66-AVP tot stand te brengen.

- 0 -

Waar vacantie al niet goed voor is. Mijn aanvankelijke antipathie tegen de progressieve bundeling, die in gematigde sympathie was omgeslagen in het licht van de actueel politieke situatie, keert weer terug. Hoe groter het blok, hoe meer compromissen. Dat is soms nodig. Maar met een kleine groep kritisch de meerderheid volgen, ligt mij toch meer.

DE MORAAAL VAN D'66

door A.C. de Goederen

Het zal niemand verbazen dat ik over Geelen's reactie op mijn beschouwing betreffende "de moraal van D'66" in de vorige PEPERBEK wel het een en ander op te merken heb. Daar gaan we dan:

1) Over de PVP zegt Geelen, en als HB-lid kan hij het weten, "Het is niet de bedoeling snel een fusie aan te gaan, alleen maar om de discussie snel op gang te brengen. Termijnen van 4 jaar en langer worden genoemd."

Dat klinkt geruststellend maar is het niet. Er staat namelijk in feite het volgende: a) het is de bedoeling (van het HB) een fusie aan te gaan, zij het niet snel; b) er moet (wel snel) een discussie op gang worden gebracht. Er staat niet bij waarover die discussie moet gaan. Maar gegeven a) kan ze alleen nog maar de termijn waarop, niet meer het feit van het streven naar fusie betreffen. Dit klopt met wat we al wisten en waartegen o.a. Van der Burg en ik zo ernstig bezwaar maken. Wat mijzelf betref, ik weiger me neer te leggen bij het streven naar een PVP. In een ander artikeltje hoop ik de argumenten contra, ter vergemakkelijking van de discussie hierover, nog eens in het kort op een rijtje te zetten.

2) Volgens Geelen heeft het Kongres in Amsterdam zich duidelijk uitgesproken tegen een oppositieakkoord. Hij argumenteert dit door erop te wijzen dat "slechts" is gesteld dat het regeerakkoord "mede zal dienen als basis voor een verder gezamenlijk optreden". Deze redenering kan ik niet volgen. Wat in dit citaat werkelijk staat is namelijk: a) er komt een verder gezamenlijk optreden; en b) het regeerakkoord zal mede als basis daarvoor dienen. De "gezamenlijk optreden" is alleen maar een ander woord voor "oppositieakkoord" = het één lijn trekken met de PvdA-fractie in de Tweede Kamer. Het hele citaat kan dus in rede niets anders worden geïnterpreteerd dan als een duidelijke uitspraak vóór een oppositieakkoord. Niettemin ben ik blij dat ook Geelen daar onderuit wil (evenals de grote meerderheid van onze Tweede Kamerfractie). Maar dat gaat niet door met een stalen gezicht wit te noemen wat zelfs aan een onge oefend waarnemer toch onmiskenbaar als zwart voorkomt. Daarvoor moet dan nog wel even die oude uitspraak door een nieuwe ALV expliciet herroepen worden!

3) Ook Geelen komt met een voorbeeld van "pragmatisme" n.l. het Cals-Donner systeem van gekozen formateur met districtenstelsel, dat door D'66 werd gesteund ondanks vrij belangrijke afwijkingen van onze eigen inzichten. Hij voegt daar enigszins verongelijkt aan toe: "Het indienen van dit voorstel betekent toch niet dat wij onze principes in de sloot hebben geworpen". Het antwoord op deze retorische vraag is natuurlijk: nee. En wel juist omdat het Cals-Donner systeem in wezen slechts qua praktische uitwerking van onze voorstellen afweek, niet wat betreft de gerichtheid.

Een van de grote nadelen van overspannen hoogconjunctuur is dat door slecht functionerende arbeidsmobiliteit en -selectie de produktiviteit (althans uit dien hoofde) daalt, waardoor de prijzen weer verder moeten stijgen. Dit leidt tot moeilijkheden bij arbeidsintensieve bedrijven en bij bedrijven die structureel al zwak staan en tot een kwetsbaarder concurrentiepositie van de gehele industrie t.o.v. het buitenland. Een kleine teruggang, b.v. in Amerika, kan dan al voldoende zijn om hier de (eerst te hoge) investeringen enorm te doen teruglopen. Het is devorige regering die, althans voor een aanzienlijk deel, verantwoordelijk is voor deze gang van zaken. Zelfs op nog veel meer punten dan ik hier in het kort genoemd heb.

Goed, de situatie is er nu eenmaal. En er is een nieuwe regering. Die nieuwe regering zou in diezelfde eerste lessen over economie kunnen lezen dat je als overheid in tijden van economische teruggang de zaak weer moet stimuleren, b.v. door het doen van extra investeringen, waardoor nieuwe impulsen aan het bedrijfsleven worden gegeven. Bij werkeloosheid mag dit zelfs ongedekt gebeuren, omdat anders gewoon een brok welvaart volkomen nodeloos verloren gaat. In plaats van het foutieve gezegde "je kan je geld maar één keer uitgeven" zou die regering het correcte "je kan je tijd maar één keer besteden" in haar vaan moeten schrijven. En wat zien we die nieuwe regering doen? Inderdaad, precies het omgekeerde, namelijk datgene wat de vorige regering had moeten doen. Met steun van de grote meerderheid van ons veelgeprezen volk.

Ik stop maar, want ik zou me niet kwaad meer maken.

Omdat ik het toch niet helemaal kan laten en omdat de "nieuwe leiding" zulke vleiende brieven naar oud redacteurs schrijft, heb ik mij voorgenomen in deze, op mijn naam geënte, rubriek in Peperbek zo nu en dan wat gedachten, ideeën, commentaren en persoonlijke aanvallen te spuien over onderwerpen die mij hoog zitten

D. Bark

Wat doet Geelen in de redactie van Peperbek? Hij is gevraagd, accoord, maar hij had natuurlijk neen moeten zeggen. Wat blijft er over van de Peperbek-traditie altijd tot de sprekende (en spraakmakende) minderheid te behoren als een vlot geschreven, lekker in het "gehoor" liggend artikel van de Goederen direct in hetzelfde nummer onschadelijk gemaakt kan worden door een gezaghebbend HB-geluid? En wat blijft er van Peperbek's non conformisme over na artikelen als de vanuit een duidelijke regenten mentaliteit geschreven necrologie van de kabouterbeweging in Den Haag waar het "ach-jongens-het-is-goed-bedoeld-maar-zo-is-het-leven-niet" van afdroop?

- 0 -

Vandaag was gisteren morgen

- 0 -

Gevraagd tienduizend vastberaden, kijkgeld betalende tegenstanders van het regeringsprogrammapunt dat de omroepzaken niet aan de orde zullen komen. Doel: met gebruikmaking van de mogelijkheid dat men voor f 5,-- al lid van een omroepvereniging kan zijn en van het feit dat men van méér dan een omroepvereniging lid mag zijn; in een jaar tijds 12 omroepverenigingen oprichten en met 10.000 leden van een voorlopige zendmachtiging vragen. Maakt u zich niet ongerust, programma's hoeft u niet te maken. Voor de zendtijdverdeling aan de orde komt heeft het kabinet besloten toch een wijziging van de omroepwet te bespreken.

Toch zit er één zin in Geelen's artikel die mij hoëpvol stemt zowel t.a.v. de eigen mentaliteit als de moraal van D'66. Het is de contradictio in terminis, freudiaans aan z'n pen ontsnapt en blijkt gevend van een onderbewust twijfelen aan eigen beweringen, wanneer hij zegt:

"Zolang je echter in de gaten houdt wat de beweegredenen zijn, dat er een leidende gedachte achter zit, is het een puur, zij het misschien iets minder "schoon" voorbeeld van pragmatisme."

Wanneer Geelen, zich versprekend?, oprecht toegeeft dat iets "minder schoon" is, wordt het tegelijkertijd nonsens nog langer van iets "puurs" te spreken. Puur = schoon; minder schoon = niet puur.

Als hij dan bovendien nog aan de ontdekking van deze onmogelijkheid de voorwaarde verbindt, dat we beweegredenen in de gaten moeten houden, appelleert hij aan voorstellingsvermogens waarvoor de vierde dimensie gesneden koek is. "Geist als wildersache der Seele" is de titel van een van de hoofdwerken van de karakteroloog Ludwig Klages; Geelen's verhandeling kan er als voorbeeld model voor staan.

Het betoog van de Goederen daarentegen, ademt meer "de ziel" (van D'66 dan wel te verstaan), al leidt dit dan ook tot zijn sombere slotzin:

"Enthousiasme is er echter (voor hem) niet meer bij".

De Goederen zal mij niet euvel duiden wanneer ik dat met een korreltje zout neem. Vooralsnog concludeer ik, dat zijn redactionele activiteit bij Peperbek daarmee in lijnrechte tegenspraak is, en zijn bewering lijkt dan ook nog voldoende te worden gelogenstraft door het ontstaan van zijn pennevruchten. Maar onmiskenbaar is thans wèl, het dreigende gevaar dat D'66 bezig is totaal te vervreemden van een deel van de originele eigen aanhang. Waarschijnlijk zit hem dat minder in het feit van de huidige politieke opstelling, als wel in de wijze waarop die tot stand gekomen is. Na zo'n schrokkerig maal als het Amsterdamse congres, konden oprispingen nauwelijks uitblijven. Alleen de kritiekloze veelvraat kan al het voorgezette commentaarloos verteren.

vooral de moraal stemt het hoopvol als we hier analyseerden dat noch de Goederen, noch Geelen tot dezulken behoren. Maar de eerste is een fijnproever, Geelen eet wat de pot schaft. Dat het hem (en ons!) wel bekomt!

Bij een fijnproeversgerecht is zo'n wens een wrijwel overbodige beleefdheidsfrase, dit keer echter meer een schietgebed.

DE MORAAAL VAN D'66 (5)

door H. Geelen

Eigenlijk heb ik verder weinig nieuws aan de discussie toe te voegen. Ik geloof dat na enig tegen elkaar aan wrijven wel duidelijk is waar de verschillen liggen. Is het al dan niet verstandig om te streven naar een PVP. Hoe ver kan men gaan bij het samenwerken met andere partijen zonder de eigen ideeën geweld aan te doen. Meer fundamentele discussie voor vérgaande beslissingen worden genomen. Dat zijn wel de voornaamste punten. Rest mij nog wat punten op enige i's te zetten. Aan de Goederen:

1. de discussie gaat natuurlijk niet over de termijn alleen, maar over de vorm en de inhoud van de PVP, Daaruit zal de termijn moeten volgen.
2. Met de beste wil van de wereld kan ik niet begrijpen, waarom er een oppositieakkoord zou zijn gesloten. Er komt gezamenlijk verder optreden, maar over de vorm en inhoud is met PvdA of PPR niets afgesproken, zover ik kan nagaan. Er is niets over te vinden in het verslag van de besprekingen tussen PvdA en D'66 vóór de verkiezingen, noch in de besluiten van onze ALV in Amsterdam febr. '71. Behalve dan de veelbesproken zin, deze komt van het HB en is intern in HB vergaderingen uitvoerig besproken. In feite is het overleg over de samenwerkingsvorm uitgesteld tot na de verkiezingen en pas nu aan de orde.
3. Het voorbeeld van Cals-Donner is er door mij wat ongelukkig bijgehaald, namelijk alleen maar bedoeld als voorbeeld van een andere manier van pragmatisch handelen. Mijn gebruik van het woordje schoon is hier waarschijnlijk te veel geënt op het engelse "clean". Ik wilde de nadruk leggen op het verschil tussen voorstellen, die in eigen kring als juist worden gezien (dus zonder overleg met anderen tot stand gekomen) en die, welke als resultaat van overleg en na wederzijdse concessies als de "best haalbare" naar voren komt.

Aan van der Molen:

1. Een erg emotioneel betoog, waarin ik weinig zakelijke argumenten voor zijn afschuw van mijn standpunt vindt. "Goedpraterij, een heel boek is niet genoeg, rationaliseren, explicateur van een film, freudiaans aan de pen ontsnapt, onderbewust twijfelen aan eigen beweringen, ontdekking van een onmogelijkheid, over Klages, oprispingen, kritiekloze veelvratens, eten wat de ot schaft". Wat moet ik daar mee?
2. uur is natuurlijk niet identiek aan schoon. De aangehaalde zin is voor 100% gemeend, en zelfs een kernzin uit mijn betoog. Namelijk dat bij iedere verbintenis met anderen, dat bij ieder compromis beide partijen iets van het eigen inzicht moeten prijs geven om tot een gezamenlijk standpunt te komen. Het lijkt erg gemakkelijk om nooit concessies te doen en te wachten tot de anderen overtuigd zijn van hun grote ongelijk. Maar helaas kan men dan beter als kluizenaar gaan leven en het contact met anderen zoveel mogelijk schuwen.

N.B. Ik versta onder oppositieakkoord de afspraak om als gezamenlijke oppositiepartijen slechts één mening tegenover het regeringsstandpunt te stellen. Hierdoor gaan de drie fracties dus feitelijk als één fractie werken met een woordvoerder voor ieder onderwerp. Dit gaat veel verder dan samenwerken in de oppositie. Bij oppositieakkoord baseert men zich bijvoorbeeld op een na wederzijdse concessies verkregen gezamenlijk standpunt, in het andere geval op het eigen programma en/of beleidsplan. Dan bepaalt iedere fractie afzonderlijk zijn standpunt en er wordt vervolgens nagegaan of het zinvol is een gezamenlijk standpunt te brengen.

PEPSMLS

Japie: Ik heb nu pas begrepen dat met die Zwarte Piet, waar je mee bleef zitten, eigenlijk Steenkamp werd bedoeld.

pep

Jammer dat alle vier de zittende regeringspartijen verloren hebben, anders zou het niet nodig zijn geweest het aantal ministers uit te breiden.

pep

Als Willem Junior het zoontje van Droogstoppel en Jan Drees het zoontje van Meester Pennewip is, zou Willem Senior dan soms Woutertje Pieterse zijn geweest?

pep

Deze Peperbek wordt uitgegeven onder een kolonelsregiem.

pep

Zal de progressieve volkspartij ook wezenlijke veranderingen voor Peperbek meebrengen?

pep

Open Studiedag doet me aan open wonden denken.

pep

Dat het officiële D'66 standpunt afwijkt van het mijne, bewijst voldoende duidelijk dat er gemanipuleerd is.

pep

Japie: Volgens mij is het geen toeval dat het nieuwe kabinet en de kwallenplaag tegelijkertijd kwamen.

pep

U moet eens opletten, als het woord "wezenlijk" gebruikt wordt, weet men niet waar men het over heeft.

pep

Ik begrijp niet waarom we onze giftige stoffen bij Noorwegen moeten dumpen. Laten we ze aan de Amerikanen geven, die kunnen ze dan boven Vietnam versproeien.

Op 4 september zal er gediscussieerd worden over het plan van een progressieve volkspartij. Aan de vooravond daarvan zou ik de volgende argumenten ertegen ter overweging op tafel willen leggen.

1. Geen voordeel mee te behalen

Den Uyl heeft gelijk als hij zegt dat een PVP niet méér, en waarschijnlijk minder stemmen krijgt dan de afzonderlijke partijen samen.

2. Machtsstreven geen doel

Er is een groot verschil tussen iets willen bereiken en streven naar macht. Als motief voor het machtsstreven wordt altijd opgegeven dat je je doeleinden kunt bereiken als je maar eenmaal de macht daartoe hebt. Dit is niet waar. Machtsstreven is meestal een persoonlijke ambitie. Tegen de tijd dat iemand de macht krijgt, is hij al lang niet meer de baanbreker die hij altijd was. Met de gegeven conservatieve meerderheid in Nederland is (gedeelde) macht alleen mogelijk door coalities en compromissen met conservatieven en kleurlozen. Wat D'66 wil, feite een verzet tegen veel van het bestaande, een natuurlijke oppositie. D'66 in een regering is geen D'66 meer. Er zal dan een nieuwe partij ontstaan die de taak van D'66 overneemt. D'66 is een voortrekkerspartij, die de dingen gewoon een paar jaar eerder ziet dan de anderen. D'66 moet de ogen van die anderen openen. Het is een kwestie van een paar jaar geduld hebben.

3. Verschillen met de PvdA

Doordat in de praktische politiek van het ogenblik D'66 en PvdA dikwijls naast elkaar staan tegenover de anderen en doordat in de PvdA naar verhouding meer verwante zielen zitten dan in andere partijen, worden de verschillen verdoezeld. Ze zijn er wel degelijk in de dagelijkse praktijk. Ondanks DS'70 heeft de PvdA nog steeds een grote conservatieve vleugel, die van al die nieuwlichterij van D'66 niets moet hebben en daar ook remmend op werkt. Doordat vele PvdA-ers op bestuursposten zitten of daar hopen te komen, is de geest van het establishment onmiskenbaar aanwezig. De PvdA is, zo niet officieel, dan toch in feite een klassepartij volgens het oude stramien. D'66 is een klasseloze partij, appellerend aan een nieuwe generatie, voor wie die oude sociale indeling geen betekenis meer heeft. De PvdA streeft naar macht. In D'66 is dat (gelukkig) nog een aanvechtbare zaak. De bij de PvdA zo nu en dan boven water komende dogma's zijn vergeeld, die van D'66 zijn nog betrekkelijk vlottend en onschuldig. Samenvoeging van deze gerechten levert een karakterloos mengsel, dat nog wel goed genoeg is voor de gaarkeuken, maar ongeschikt voor de fijnproever.

4. Het gevaar van Het Grote Pakt

De KVP zit ook niet stil. Door hun aftakeling zullen ze proberen een soort ontkerkte "midden"-partij te vormen. Die Centruumpartij zal op zekere dag gaan pakteren met de PVP. Er wordt dan een regering gevormd die steunt op 100 van de 150 zetels in de Kamer. De parlementaire democratie kan dan wel voor vele decennia vergeten worden.

5. Het dient nergens toe

Wie ernst maakt met zijn mening dat ons parlement een onafhankelijk van de regering opererend orgaan moet zijn, zal geen behoefte aan grote blokvorming in het parlement hebben. Laten de parlamentsleden liever zo onafhankelijk mogelijk optreden. Voor de vorming van een regering of voor de verkiezing van een minister-president kan er een gelegenheidscoalitie worden gevormd.

6. Rem op de partijvernieuwing

Het klinkt paradoxaal, maar een partij is nooit in staat tot partijvernieuwing. Die is alleen mogelijk van buiten af of door weggroting van het bestaande. Dat laatste duurt tientallen jaren. Een PVP, met een ledenbestand dat voor meer dan 90% uit oudleden van de PvdA zal bestaan, zal dit proces niet versnellen. Integendeel. De oude partijen kunnen nu onbedreigd voortleven, eventueel in een nieuw jasje gestoken. Die PVP is machteloos als oppositie en zal bij eventuele deelname aan de regering naar de pijpen van de Biesheuvels en de Schmelzers moeten dansen. Misschien zelfs wel naar die van de Dreezen.

7. Never change a winning horse

Alle ellende is begonnen toen na de verkiezingen voor de PS in 1970 heel D'66 in paniek raakte. Dat het achterblijven op de verwachtingen een geheel andere

oorzaak had dan eventuele aftakeling van D'66, zag men door de zenuwen niet. Intussen heeft D'66 nog altijd de toekomst, mits de leden het nodige zelfvertrouwen bezitten en hun blik op de toekomst gericht houden. Praten over een eventuele PVP is wat dat betreft alleen maar tijdverlies. We hebben wel wat anders te doen. We moeten vooruit.

PROGRESSIEVE VOLKSPARTIJ: EEN VERWARRENDE BENAMING

(KB) Sommige misverstanden over de PVP zouden misschien kunnen worden weggenomen als we een andere naamgeving gebruiken. Het woord "Partij" doet teveel denken aan de huidige partij-structuren van atrak afgebakende politieke organisaties.

Wij streven naar andere politieke verhoudingen, naar polariteit. Dit leidt vanzelf naar de gedachte van grotere politieke combinaties, dus geheel anders dan de versplintering van deze tijd. Tegelijkertijd zijn velen ervan overtuigd, dacht ik, dat dit niet mag uitlopen op een massaal eenheidsdenken, maar dat er binnen een soort overeenkomstige mentaliteit toch kernen zijn van mensen die vanuit een verschillende hoek de politiek banaderen. Een van die kernen is D'66. Het nog voor langere tijd bijeenhouden van deze kern lijkt mij een noodzakelijkheid. Wij kunnen m.i. wel komen tot een politieke combinatie met de PvdA, PPR en eventuele anderen, maar deze combinatie is dan geen "Partij" in de oude betekenis. Misschien is het beter de naam PROGRESSIEVE KOMBINATIE te gebruiken, of iets dergelijks.

Ik ben het derhalve niet eens met Engwirda, die pleit voor een "strakke organisatievorm", maar voel mij meer verwant met van den Burg en Geelen: de partijen krijgen een ander karakter, het is slechts een organisatorische huls voor mensen die politiek niet al te ver van elkaar afstaan.

PEPSELS

Biesheuvel zal nu wel schoten van de boeg gaan geven als het weer eens niet goed gaat met de regering.

pep

Het vormen van de PVP is géén opdracht uit het "spel zonder grenzen".

pep

Hoe vindt u de nieuwe paperback van deze Peperbek.

pep

De toename van het aantal ministers is een logisch gevolg van de inflatie. Eén nieuwe minister heeft dezelfde waarde als 0,87 oude minister.

pep

Stella Maris: Neerlands vuil, je bent mijn smurrie
Neerlands vuil, waarvan ik kots
Ik roep in louter stank oh hurry
Als ik je dump aan vreemde kust

pep

De industriële revolutie is in Engeland begonnen; je ziet het maar weer: de revolutie verslindt haar eigen kinderen.

pep

Ik vind het fijn dat die volkspartij breed wordt, als hij daardoor maar niet plat wordt.

pep

Nixon's programma: Een man op de maan, een man in China, een man in het Witte Huis.

pep

Economische theorie: bij voorspoed: De staat kan regulerend optreden door het niveau van de overheidsuitgaven bij hoogconjunctuur te beperken en bij neergaande conjunctuur te verhogen.
bij tegenspoed: Bezuiniging en inflatiebestrijding kan alleen door de overheidsuitgaven te beperken.

pep

Biesheuvels Openbaarheid van Bestuur Rapport: Politieke Handoplegging. Men weet waar het mis is, legt de hand erop en wacht af. Dus kwakzalverij.

pep

Regeringsverklaring! Maar wie verklaart mij deze regering?

pep

Met Vietnam kunnen Mao en Nixon niet meer pingpongen, dat is al kapot.

pep

Zou het conflict in het Midden-Oosten niet met Haarlemmerolie opgelost kunnen worden?

pep

NMP-Weekaanbieding: Tweede Zetel voor halve prijs.

pep

Zal de PvdA nu ook B zeggen?

pep

Ik vind het een geniaal idee om de minister van ontwikkelingshulp nu minister van volkshuisvesting te maken.

pep

Wat gebeurt er in Noord Ierland met de niet-kerkelijken?

pep

Drees wil het spreekwoord "Haal je schoolgeld terug" weer tot leven roepen.

pep

Eerst hadden we Drees-rentetrekken, nu krijgen we Drees-rentebetalers.

pep

HG

MENINGEN - MENINGEN - MENINGEN

Aan Peperbek exit

Best Peperbekje,

Hartelijk dank voor alles wat je voor mij bent geweest. Voor je "dagvandaag" en je verrukkelijke bijdraagjes van "vaarwel" tot "avontuur". Het mij als "peperbekafgaander" gaat het nog steeds uitstekend. Alleen er steekt iets. Zo juist las ik ergens, dat de pragmatische pruikdrager de heer Udink een Staatssecretaris van node heeft én, omdat wij D'66ers in de afgelopen jaren hebben gezorgd, dat ook de man aan de onderste tiet van het staatsvarken "i n s p r a a k" heeft, meende ik, dat er voor 'sheren Udink wel een goede D'66-er te vinden zal zijn. Het zou in ieder geval een stap zijn, dichterbij een te vormen kabinet, waar niet een paar - maar waar á l l e partijen in zouden zijn vertegenwoordigd. "Wat een idee hè peperbekje?" De "pluraliteit" in de vorming van een kabinet is ver te zoeken. Individualisme en dualisme vieren in de nederlandse partijen hoogtij. Gezien de laatste peperbek, getuigen de vrienden v.d. Burg en de Goederen van afgang. Zij zijn tenminste géén struisvogels. Zij delen eerlijk mee, dat nochtans alle leuzen, alle kabouterijtjes, alle van Mierlo's, alle den Uyltjes, Alle GVPTjes of alle PVPTjes, de é l a n eruit is. Peperbekje, "waarom" zal je vragen?

Wel, het grondbeginsel van ons allen is weggeslagen door het huwelijk met de PvdA. "Regeren, leiden is vooruit zien". Velen van ons, wisten vooruit dat het met ons zou zijn gedaan, wanneer het lonken naar de PvdA tot verloving etc. zou leiden. Nochtans het toekomstig beeld van een PVP of GVP, het grondbeginsel "pluriformiteit" is een fata morgana. Ook het schaduwkabinet zou een m a c h t s f a c t o r zijn geweest, omdat daarin heren van de rechtse coalitie ontbraken. Ook al zou vòòr alles het schaduwkabinet zijn verkozen, dan was dit nog niet het D'66-beginsel geweest. Het is ten enenmale fout - en dat geldt evenzeer voor het kabinet "Biesheuvel", dat op "macht" i.p.v. op "pluriformiteit" wordt gestoeld. In de kern van ons voorgestelde Districtenstelsel zit het "pluriforme beginsel" t.a.z. van de kabinetsvorming. Wie dit niet ziet zitten, moet het dan maar zien zitten. "Het regeren, het leiden is vooruit zien", geldt niet voor onze leiders. "Immers, peperbekje, we waren toch nog in de minderheid? Dat wisten we toch?" We waren op m a c h t uit en niet op constructieve gronden een doorbraak in het gehele politieke samenspel. Het ging om de knikkers en niet om het s p e l. De 7 zeteltjes van de "vijf", impliceert de afgang van het schaduwkabinet. De heer v.d. Burg heeft in zijn laatste stukje: "Getuigen en overtuigen in de politiek", duidelijk laten zien, dat we wel iets kunnen stellen, maar dat d ó e n beter is. D.w.z. met frisse ideeën aankomen, bewegen in de beweging. Het opgedoekte schaduwkabinetje leek wel iets, maar het is in lijnrechte strijd met onze D'66-uitgangspunten. Peperbekje, de vlonder waarop onze Kamerheren stonden, dat waren wij. Ineens (krachtens Breda), sprongen de heren van deze vlonder af en wilden de walkant bereiken. De handreiking van grotere heren Kamerleden werd de oorzaak, dat zij inderdaad de wal bereikten. Het vlot dreef verder, het zou wel ergens tegen de kant stoten en in de massa ondergaan. Op de walkant stond een bord: "Ga mee achter Uyltje, er is wat te verdienen!" Inplaats van dat wij met onze frisse geest, frisse gedachten en voorstellen indoctrineerden werden wij met een PvdA waas omgeven en gefarfeerd. De rek is eruit, omdat de beweging in een politieke zet werd geliquideerd. Peperbekje, ik heb naar redenen gezocht waarom onze leiders i.p.v. leider "l i j d e r" waren geworden. Gezien alle publicaties ten spijt kom ik tot deze conclusie. De ontploffingstheorie van D'66 heeft haar zelf parten gespeeld. De i n s p r a a k vanuit de basis voor de kabinetsvorming was nihil of liever gezegd, het stelde niets voor. Het schaduwkabinet is daarom f o u t, omdat fractieleiders aan zulk een kabinet willen deelnemen en zelfs daaraan leiding willen geven. Noch van Mierlo, noch den Uyl hadden hierin zitting mogen nemen. Vanuit onze basis hadden wij direkt gesteld, een schaduwkabinet goed, maar a l l é é n pluriform. Peperbekje, het spijt mij, dat ik het zo aan jou moet schrijven, maar mij riekt het teveel naar "bovenklimmerij", naar individualisme, naar m a c h t. Ik zou een k a b i n e t willen hebben van allen. Het tegenspel in de Kamer zal dan anders worden, in feite gegrond zoals het in de oorsprong is bedoeld, nm. de staatscontrole het toezicht op de trias-politica. Thans was, is en wordt het weer: Partijafkamerij, Partijvliegenvangerij, partijengheid, partijmisselijkheid. We moeten leren, dat de fractieleider minstens zo belangrijk is als de MINISTER en mocht dit in 't geld schelen, dan kan de MINISTER zijn fractieleider compenseren. Peperbekje, steeds denkt men, dat een MINISTER op zijn departement de dienst uitmaakt. Vergis je daarin niet. Weliswaar is hij p o l i t i e k verantwoordelijk maar het zou toch ambtenarendiscriminatie zijn als uitsluitend maar aan DE MINISTER zou worden gedacht. Voor de eenvoudige stemmer is de fractieleider meer waard dan de MINISTER. Deze eerste man kan hij zo maar bereiken maar de laatste heeft met zijn Kamer te maken. Ik kan ze met de neus aanwijzen, wie buiten onze fractie om ook zeer zeker zouden geschikt zijn voor het Kabinet. "U ook peperbekje?" Ik ga nu voorgoed afscheid van je nemen, want ik zal mij niet meer op jou abonneren, omdat de vaste grond onder je voeten is weggezogen. Met de frisse idee zal het gedaan zijn en omdat D'66 in de PvdA is ondergegaan zal er in de toekomst weer lekker om de m a c h t "touw worden getrokken". Maar..... peperbekje, daar pas ik voor. Ik houd van h e t i d e e, fris, heldere geest, zonder politiek eigenkastje-idee". Peperbekje, zullen wij ons afsplitsen in b.v. D'71, onderhoudende de grondslag van D'66?" Wat mij betreft onder jouw leiding, dan weet ik zeker dat we geen duffe klieren worden en zo beweeglijk worden als wilde ganzen.

P.S.

"Peperbekje, heb je de laatste al gehoord?"

"Alle man van welke partijenstam;

Verenigt in de kabinettentram!"

Ten a f s c h e i d:

"EERT GOD, EERT DEN KONING!"

Good bye, good bye,

P.Peters
(Leidschendam)

Aan Peters jr exit: Uw oude vader zou dit officieel niet goed gevonden hebben.

Red.

Peperbek Nieuwe Stijl?

Het is m.i. zeer goed gezien uw lezers deze vraag voor te leggen. Als "Peperbek" in oude stijl was doorgestaan zou ik als lezer hebben bedankt. Het laatste deel van uw vraag kan ik dus met een volmondig "ja" beantwoorden. Maar daarmee zijn we er nog niet! Peperbek moet een blad worden waarin elkeen, die meent over een actueel probleem wat (nieuws) te kunnen en moeten zeggen, zijn gedachten kan uiteenzetten. In een volgend nummer moet plaats zijn voor event. reacties. Dit alles zo beknopt en duidelijk mogelijk, liefst in max. 500 woorden. Een gedachte, die een grote mate van instemming verwerft, doorgeven aan de besturen van de PvdA - D'66 en de PPR. Met de interne kwesties van D'66 kan "Peperbek" zich beter niet bemoeien, temeer daar toch slechts een klein deel der leden wordt bereikt. Als het geen plagiaat betekende zouden wij ons als "De wilde ganzen der politiek" moeten presenteren. Een enkel voorbeeld om mijn bedoeling te verduidelijken: Aan het bestuur van D'66 - heb ik eens mijn - van het bekende patroon afwijkende - inzichten omtrent het woningprobleem toegezonden. Met het antwoord dat mijn inzichten "erg gezond" waren is de kwestie in de mist verdwenen. Ik zou eens wat nieuws omtrent defensie willen zeggen, maar als de gang naar de brievenbus het laatste is wat er aan te beleven valt, is er geen aardigheid meer aan. Voor "de gewone man" is de politiek-ondanks alternatieve mogelijkheden - een doolie boel geworden. Alle partijen willen woningbouw - de een belooft wat meer dan de ander. In de defensie-opvatting is geen verschil - de een wil er wat meer voor kwijt dan de ander. Hetzelfde geldt voor het onderwijs en de sociale sector. Alles loopt in het bekende straatje, de een wil wat verder gaan dan de ander. Over dat "hoever" gaat de ruzie. En ergens in het midden tussen de standpunten der "progressieven" en minder "progressieven" blijft het doorgaans steken. "Peperbek" moet de spreekbuis bij uitstek worden voor allen die menen dat er nog onbenutte en ongenoemde mogelijkheden zijn om uit dat politieke slop te geraken, en er niet voor terugschrikken om nieuwe wegen in te slaan. Een critische doch welwillende beoordeling kan daarbij alleen maar welkom zijn.

Joh. Luimes

(Hengelo)

P.D.V.P. - Instituut
met vergaande bevoegdheden

Ruim twee maanden na de 26 kamer verkiezingen is er dan eindelijk een nieuw kabinet. Nieuw kabinet????? Nee!!!! Je kan moeilijk aannemen dat de kiezers een nieuwe regering naar hun verkiezings uitspraak hebben gekregen. Er kan niet gesteld worden dat de kiezers zich niet duidelijk hebben uitgesproken. De stembus uitslag liet duidelijk zien dat het Kabinet de Jong brandhout was en opgeruimd diende te worden. Maar wat is er nu feitelijk gebeurd?? De konkelofoezerende) voormannen van confessionele partijen onder leiding van Biesheuvel pakken een paar oude PvdA, DS'70 schroeven en zetten het door de kiezers afgekeurde brandhout kabinet weer in elkaar. Maar och!!! Wie denkt daar nu nog aan. Maar pas op..... We mogen niet vergeten dat het makke schaap Geertsema bij de VVD is boven komen drijven en gehaaide Haya op de achtergrond is gebleven. Diezelfde Haya zou er wel eens binnen niet al te lange tijd voor kunnen zorgen dat de regering Biesheuvel in duigen valt en de geschiedenis in gaat niet door een Schmelzernachtje maar met een van Someren-Downer dagje. Ik kan mij tenminste niet voorstellen dat de VVD-voorzitster Haya van Someren-Downer de kans van het brood laat eten. De uitslag van de verkiezingen laten ons toch goed zien dat de VVD de minst verliezende is van de vier confessionele partijen. Maar welk rad wordt er voor je ogen gedraaid??? De relatief grootste verliezer ARP schuift hun mooie Barend naar voren en die klungelt het afgekeurde kabinet weer in elkaar. Neen!!!! D'66ers, deze regering zal geen kans krijgen om het Nederlandse volk confessioneel vier jaar in de boot te nemen. Met dit geklungel wat we de afgelopen maanden hebben gezien, kunnen we verwachten dat je op korte termijn weer opgeroepen wordt om te gaan stemmen. En dan is het zaak: om, te zorgen dat er een progressieve volkspartij is. Wel, graag een democratischer en geen veredelde PvdA. Leg je zo hier en daar je oor te luistren en verschillende berichten leest dan moet je wel tot de conclusie komen, dat er in de top en basis van de PvdA er op aangestuurd wordt D'66 om zeep te helpen. Om een voorbeeld te noemen: Woensdag 23 juni werd je als D'66er uitgenodigd om op een vergadering uitgeschreven door de PvdA afdeling Zuid één, in het VARA-gebouw Discusstraat Amsterdam, te komen discussiëren met als thema+++ WAAROM KUNNEN LEDEN VAN PPR EN D'66 NIET GEWOON LID WORDEN VAN DE PvdA++++

Ja waar halen ze de moed vandaan? Als er zo nodig gediscussieerd moet worden, waarom dan niet over de vraag: Waarom zijn PvdA-ers niet in 1966 lid geworden van D'66. Mede in verband met deze gesprekken van basis en top moeten democraten, of ze nu Christelijk Humanistisch, socialistisch zijn bij gesprekken over een grote progressieve volkspartij aan basis of aan de top in onze partij goed in de gaten houden de hoofddoelstelling van D'66 nl: radikale democratisering van de Nederlandse samenleving (pag. 1 partijprogramma). Als we nu terug kijken naar 1966 dan is het maar een schrale oogst voor wat die democratisering betreft, en zijn we nog geen stap verder. Daarom is het te hopen dat de feuilleton in PEPPERBEK maar weinig afleveringen zal kennen en het slot zal zijn: Met een eenmalig reglement zo ongeveer als het reglement voor de Tweede Kamerverkiezingen, met dat verschil dan dat de Kandidaten voor een progressieve volkspartij-Parlement gekozen worden met een schriftelijke stemming door middel van een stemenveloppe. En dat de kandidaatstelling open is voor leden van PvdA, KVP, VVD, D'66, DS'70 en PPR. Het op deze manier verkregen college kiest een bestuur, enz. enz. en je bent van alle gezeur af en je hebt in één klap een partij-politiek afspiegelings college wat alle genoemde partijen overbodig maakt.

0) konkelefoezerende: overgenomen van peperbekdichter v.d. Molen.

J.B. Coorengel
(Amsterdam)

Uw visie spreekt aan door zijn eenvoud.
Werkt u het eens uit.

Red.

IN DIT NUMMER:

- MINISTER DE KOSTER: SLECHTE START
door K.P. Bloema
- HEE, HOE STAAT HET MET DE PVP?
- DE LAATSTE KANS OP EEN EERSTE KEUZE
door G. Nooteboom
- NIEUWS VAN DE TWEDE KAMERFRACTIE
- WAAROM GEEN PROGRESSIEVE VOLKSPARTIJ
door A.C. de Goederen
- "ONHANDIGHEDEN" VAN ONZE KAMERFRACTIE
door K.P. Bloema
- IK MAAK ME ER NIET EENS MEER KWAAD OM
door A.R. v.d. Burg
- DE MORAAAL VAN D'66 (een voortgezette discussie)
- KRABBELS
door D. Bark
- PROGRESSIEVE VOLKSPARTIJ: EEN VERWARRENDE BENAMING
- WAAROM IK GEEN PROGRESSIEVE VOLKSPARTIJ WIL
door A.R. v.d. Burg
- UITSPRAKEN AAN DE BASIS

d'66

MIT DE REGERINGSVERKLARING 1967

"Ook ten aanzien van de breder wordende welvaartskloof die ons scheidt van de ontwikkelingslanden dient de geest van solidariteit en verantwoordelijkheid zijn weerslag te vinden in het regeringsbeleid."
Wat zal 1971 ons bieden?

peperbek

**POLITIEK
MAANDBLAD**

5e jaargang, nummer 2

OKT 1971

68

PEPERBEK is een onafhankelijk politiek maandblad, gesteund door leden en afdelingen van Democraten '66.

Direktie: G. Mulder, Hengelolaan 645, Den Haag, tel. 070-669744
Administratie: Mevr. Th.M. Reesink, Rozenstraat 95, Den Haag, tel. 070-394641
Postrekening: 707800 t.n.v. Penningmeester Peperbek, Voorburg.
Redaktie: K.P. Bloema (KB), A.C.A. Dake (f), H. Geelen (HG),
A.C. de Goederen (x), R.W.Th. Löbler (rL), F.W.H. Vink (&).
Redaktieadres: Hengelolaan 645, Den Haag, tel. 070-669744
Abonnementen: Per jaar september t/m juli/augustus (11 nummers)
5e jaargang: voor alle abonnees: f 9,--
losse nummers: f 1,--
Copy: Gaarne vóór 14 oktober a.s. zenden aan het redaktieadres.

D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G

Fraaie Leuzen

(HG) De Kon. Nederl. Chemische Vereniging en het Kon. Instituut van Ingenieurs (KIVI) organiseerden een studiedag over "De integratie van de industrie in de maatschappij van de toekomst". Naast enige algemene toekomstvisies stonden op het programma puur technische lezingen over de werking van destillatie-kolommen! De titel klinkt geweldig goed, maar daar houdt het dan ook mee op. Bij enig nadenken is het zelfs klinkklare onzin. Het wordt een goede gewoonte onder de technici om welluidende en veelbelovende titels te geven aan hun congressen, lezingen, publicaties enz. De inhoud schijnt dan onbelangrijk te zijn, en is het meestal ook.

Een ander fraai voorbeeld was de jaarvergadering van het KIVI in juni jl, onderwerp "Mens en milieu". Maar er werd uitsluitend gesproken over het verzamelen van gegevens over de grootte van de water- en luchtverontreiniging, en hoe deze gegevens ter beschikking te stellen van de autoriteiten die dan hun beslissingen beter gefundeerd kunnen nemen. De "Mens" kwam niet ter sprake en zijn relatie met het milieu leefde slechts in defantasie van de titel-bedenker.

De oude stelling dat de wetenschap alleen maar feiten heeft aan te geven en zich niet moet verlagen tot het vuige spel van de politiek mag dan wel officieel verlaten zijn, in de praktijk handelt men er nog wel naar. De fraaie leuzen ten spijt.

Politieke Crèche

(HG 40+) Er zijn weer eens voorstellen van (niet al te jonge) D'66ers om een aparte jongerenorganisatie op te richten. Aantrekkelijker voor de jongeren om mee te gaan doen, beter voor het contact met andere jongerenorganisaties. Zelfs de naam is al bedacht, "De Jonge Democraten", zeer origineel. Nu dachten wij dat het juist zo prettig was dat bij ons de jongeren gewoon mee doen en niet tot hun circa 35e jaar opgevorgen worden in een politieke crèche, waar ze wat kunnen spelen en net doen alsof het echt is. Laten we hopen dat de jongeren dan met het tegenvoorstel komen om een oudstrijders-organisatie op te richten, waar onze bejaarden en gepensioneerden hun oude dag kunnen vullen met politiek bedrijven, praten over de goede oude tijden van het Appèl en weet je nog wel van die eerste verkiezingen

AAN: COORENGEL

O, PVP, O GVP!

Wat moet ik daar in Godsnaam mee?

Wanneer zelfs jij, met een berichtje klein

Laat zien wat dan ons lot zal zijn.

de Peperbekdichter

NA LUNS: SCHMELZER

door K.P. Bloema

Luns weg. Schmelzer gekomen. Wat kunnen wij nu verwachten bij Buitenlandse Zaken? Jawel, er is weinig ruimte voor onze buitenlandse politiek. Wij hebben geringe mogelijkheden, jazeker. Maar toch, wij leven in een periode waarin velen in ons land anders zijn gaan denken over onze positie in de wereld. Wat minder klakkeloos achter de Amerikanen aanhollen. Niet alleen het goede zien in het Westen en het slechte in het Oosten. Niet meer zo erg zwart-wit denken. De langdurige Luns-periode is gekenmerkt door een vrijwel kritiekloos Amerikanisme. blindelings volgden wij alles wat door de Ver. Staten werd gepropageerd, zonder voldoende te beseffen hoezeer de Amerikanen bezig waren met hun eigen imperiumvorming. Wij juichten mee met Kennedy's hypernationalistische koers (verdubbeling van het aantal atoombommen, escalatie in Vietnam). In de door Luns mede ondertekende Defensienota 1968 werd gezegd dat de regering een conceptie huldigde "welke in grote lijnen overeenkomt met de inspirerende visie van wijlen President Kennedy". Bij dit alles bleven vele Nederlanders echter geloven in de Europese zaak. De druk op Buitenlandse Zaken om meer Europees te gaan denken werd sterker. Luns ondernam reizen naar Oost Europese landen en sprak veel over de gewenste Europese Eenheid. Jawel, maar dat was dan een verenigd Europa zoals de Amerikanen dit graag zagen: binnen de NAVO en als stootblok tegen de Russen. De Ver. Staten leveren de nucleaire kracht (en behouden de beslissende stem), de Europeanen leveren de mankracht (de 'conventionele verdediging'). Luns over de Europese eenwording: "Het hoofdmotief zal moeten worden gevormd door samenwerking en integratie, en wel in Atlantisch verband". Dit alles kon Luns vrij gemakkelijk te berde brengen door zijn ongetwijfeld uitzonderlijke handigheid in het omspringen met de politieke opinie. Hij was geestig, trok altijd de aandacht, was ad rem en kon goed overweg met huisvrouwenverenigingen en carnavalsprinsen. De meest populaire Nederlander. Een ongelooflijke prestatie voor iemand uit de diplomatieke wereld, die toch zo kwetsbaar is door het image van high-brow en superieure denkwijze (prof van der Beugel: "De kleine groep van goed geïnformeerde mensen of de grote massa en de daarbij behorende grote groep van leidende politici. Naar mijn stellige overtuiging heeft de kleine groep gelijk") Met al deze handigheid wist Luns zich langdurig te handhaven op Buitenlandse Zaken. Hij verkreeg een grote naam in de Europese diplomatie en -politiek, en in Nederland een haast onaantastbare positie. Alhoewel....deze onaantastbaarheid werd hoe langer hoe zwakker. De kritiek op Luns was meer en meer groeiende. Waarschijnlijk had de handige Luns al lang door, dat zijn positie aan het verzwakken was en hij week tijdig uit naar de NAVO in een positie die hij al lang tevoren zorgvuldig had voorbereid. Een slimme man, die Luns.

Schmelzer

Van Schmelzer weten we dat hij een der invloedrijkste KVP-politici is. Een gladder jongen. Je weet niet wat je aan hem hebt. Bekend/berucht na de 'nacht van Schmelzer'. Thans bij velen niet zo erg getapt. Wilde al lang minister van buitenlandse Zaken worden. Eindelijk gelukt.

- Uit de dagbladers: Schmelzer is een voorstander van Europese eenheid; Schmelzer zal een minder persoonlijk beleid voeren; vrees voor te weinig Amerikaanse instelling van Schmelzer. Bij zijn eerste persconferentie als minister zei Schmelzer dat hij "alle krachten op het departement en die in de buitendienst" wilde mobiliseren om een buitenlands beleid tot stand te brengen dat "zoveel mogelijk aansluit op het binnenlands beleid".

Tja, wat is dat nu, die "aansluiting op het binnenlands beleid"? Had Luns dat dan niet? Waarom heeft Schmelzer er dan als KVP-fractie voorzitter niet meer aan trachten te verbeteren? Zal Schmelzers beleid inderdaad een tikeltje meer Europees en wat minder klakkeloos-Amerikaans worden? Ik weet het niet. Je weet het nooit bij Schmelzer. Vooral niet als hij op dezelfde persconferentie zegt dat zijn buitenlands beleid in grote trekken overeen zal komen met dat van zijn voorganger. Alleen een paar 'accentverschillen'. Welke accentverschillen dat waren, werd niet uit de doeken gedaan. Kortom, wat algemeen vrijblijvend gepraat zonder inhoud. Met andere woorden: afwachten maar, jullie zult nog wel merken wat er uit de bus zal rollen. Een minister die wel zal gaan behoren tot de kleine-groep-van-goed-geïnformeerde-mensen-die-er-wat-van-begrijpen.

Helemaal passend in het patroon van de huidige politieke establishment. Een gladdere tekkel, maar niet zo glad als Luns, want het is moeilijk voor te stellen dat Schmelzer zich evenals Luns zal opwerpen tot de meest populaire Nederlander. Schmelzer zal het niet zo gemakkelijk krijgen in de komende periode, waarin het denken over de buitenlandse politiek aan het veranderen is. Maar ach, hij zal het niet (zoals Luns) 19 jaar behoeven vol te houden...

EEN OMBUDSMAN VOOR HET MIDDEN OOSTEN (III)

door W.S.A.N. Gorter

In Peperbek van juni j.l. mochten op blz. 10 t/m 15 artikelen I en II verschijnen met bovengestelde titel. In dit derde en (voorlopig) laatste artikel wilden wij iets vertellen over de algemene inzichten die ons uiteindelijk tot onze ombudsmandenkebeelden in internationale verhoudingen hebben gebracht.

Nog steeds zinvol is de indeling van de verschillende staatsstructuren door de Griekse wijsgeer Aristoteles (+ 300 jaar vóór Chr.) in democratie (volksregering) oligarchie (regering door weinigen; verwant met het meer gebruikelijke aristocratie, regering door de "besten") en monarchie (éénhoofdige regering). Eveneens is het echter zinvol zich er rekenschap van te geven, dat elk dier structuren - ook in haar moderne vormen - in de praktijk sterke elementen vertoont - en moet vertonen - van de beide andere structuren. Zo is er in de éénpersoonsregering van de ouderwetse vorst of de moderne dictator in ontwikkelde landen altijd een sterke invloed van de volkswensen (geweest), b.v. "brood en spelen", heden ten dage te vertalen door loonsverhoging en vrije tijd. Bovendien moet de persoonlijke regeerders steunen op een beperkte "aristocratische" groep die dan een machtige positie inneemt. In de aristocratische structuur treden vaak begaafde leiders met bijzondere macht naar voren (Johan van Oldenbarnevelt en Johan de Wit) die een soort éénpersoons bewind uitoefenen. Ook de aristocraten dienen met de volksbehoeften ruimschoots rekening te houden, willen zij zich enigszins duurzaam kunnen handhaven.

En tenslotte kan de democratie niet zonder constitutionele vorsten, presidenten en minister-presidenten met "karakter" en niet zonder een maatschappelijke en politieke elite, waarvan de z.g. Volksvertegenwoordiging één der bekroningen is: deze vormt zichzelf en laat zich daarbij door verkiezingen preciseren. Democratische vertegenwoordiging is letterlijk "elitair" en daarbij collegiaal dus (aristocratisch) of éénhoofdig. Vertegenwoordiging geeft nu eenmaal voorrechten - alle grondrechten ten spijt - en, in hoogste instantie, tot en met het vaststellen van eigen salaris, wachtgeld en pensioenen.

De principiële ongelijkheid tussen individuen en tussen de verschillende groepen, standen en klassen waarvan zij deel uitmaken, straalt aan alle kanten van de drie mogelijke staatsstructuren af; in de aard en omvang der ongelijkheden treden echter met de voortgang der prehistorie en der geschiedenis aanzienlijke verschuivingen op: alleenheersers en aristocraten in de ontwikkelde staten onderscheiden zich b.v. in kleding en in dagelijkse spijs en drank in beginsel heden ten dage niet meer veel van de rest van de andere leden der natie.

De ongelijkheid is principieel zo lang de menselijke vooruitgang gebaseerd is op onderlinge concurrentie van menselijke individuen en gemeenschappen. Ten gevolge van de even noodzakelijke andere basis voor vooruitgang n.l. samenwerking, die een grens aan de concurrentie stelt en in wisselwerking met deze gelijkheden en ongelijkheden doet verschuiven, gaat de mensheid gelukkig niet, door steeds grotere ongelijkheid aan het zuivere concurrentiebeginsel, ten onder.

De struggle for life van Darwin is bepaald niet het enige beginsel dat de dierenwereld en daarmee het mensdom regeert. Overigens ondersteunt het concurrentiebeginsel zelf reeds samenwerking tussen partijen in de vorm van het scheppen van wedstrijdsregels, maar deze samenwerking zou te zwak zijn om de vooruitgang tegenover een overigens ongebreidelde concurrentie in stand te kunnen houden. Uit samenwerking vloeit omgekeerd, overigens ook weer concurrentie voort!

Nu vinden wij in de Verenigde Naties een organisatie die o.i. te weinig éénhoofdige en aristocratische elementen, dus te weinig realiteit, d.w.z. daadkracht vertoont. Alle leden zijn als staten, ieder voor zich begiftigd met macht: de ene meer, de andere minder.

Maar de besluitvorming is moeilijk en niet concreet en de lid-staten zetten hun macht maar zeer beperkt in, om de genomen besluiten nu ook werkelijk te realiseren. Het is een nogal vrijblijvend bedrijf. Een eigen éénhoofdige of aristocratische macht is hier niet aanwezig om tot besluitvorming en uitvoering te geraken. De Verenigde Naties vormen met elkaar een machteloos praatgezelschap in de vorm van een quasi-democratische reinkultuur, waarbij de regeringen-der-lid-staten niet op de totale inzet van hun eigen achterban kunnen rekenen voor het oplossen van belangrijke politieke zaken. In het systeem van de V.N. zouden de consequenties van haar ernstige besluiten eigenlijk "oorlog" betekenen als werkelijke toepassing van effectieve sancties en dat is geen fraai resultaat voor een vredeslichaam!

Het komt ons voor dat de Verenigde Naties in haar huidige opzet zich nimmer tot een Wereldregering kunnen ontwikkelen - zoals Minister Schmelzer blijkens het interview in Elseviers Weekblad van 21 augustus j.l. blz. 65 wèl hoopt - tenzij onder hegemonie van een enkele wereldmacht als de USA in de Koreaanse oorlog. Wèl zou men wellicht kunnen trachten het monarchistische en aristocratische element, in moderne niet erfelijke vorm, van buiten-af, dus niet in de eerste plaats langs democratische weg van binnen-uit, in de V.N. opgenomen te krijgen. Dit te propageren is het doel van onze suggesties over een ombudsmancommissie voor het Midden-Oosten. Onafhankelijk van de Organisatie der V.N. en van de nationale regeringen der lid-staten zouden personen en gemeenschappen die in hun eigen maatschappelijke en religieuze kring een leidersrol vervullen of vervuld hebben zich, in deze visie, moeten verenigen tot een nieuwe onafhankelijke wetenschappelijk-geestelijke gemeenschap met aristocratie en achterban die tenslotte de niet-vervulde adviserende, voorbereidende en uitvoerende taak van de VN zou moeten trachten te..... "usurperen" (te grijpen) in de vorm van een door diepte van analyse en hoogte van synthese onmisbaar voor de oplossing der problemen geworden ombudsman-college, liefst met één centrale figuur als gangmaker en uiteraard democratisch te bevestigen door de VN. Voor denkbeelden betreffende de door een zodanig ombudscollege mogelijk te volgen procedure ter oplossing van de problemen zij verwezen naar de artikelen I en II in Peperbek van juni jl. en voor verdere informatie naar onze brochure "De ombudsman verbeeld" (Tjeenk Willink, Zwolle 1964). Van zulk een college zou dan de werking kunnen uitgaan van de tot een onscheidbare eenheid versmolten begrippen Concurrentie en Samenwerking.

Pappa, is dat weer een chemische fabriek die ontploft? Nee, Japie, dat is onweer.

pep

De confessionele partijen doen wel een politieke keuze, maar het ware geloof erin ontbreekt.

pep

Wie gaat er mee het Catshuis kraken, het is onbewoond.

pep

Zwembadkrakers: Gij zult de meerderheid in het water niet volgen.

pep

Le Socialisme nu

pep

In de ruimte is de dollar wèl zwevend

pep

Valt met een kluit in het riet sturen onder milieubeheer?

pep

pep

Als een vrouw trouwt houdt ze dan haar eigen persoonsnummer?

pep

Het Instituut met vergane bevoegdheden

pep

De Middenstandspartij is gesplitst in een Midden- en een Standspartij

pep

De PSP zal zich splitsen in een Pa- en een Peepartij

pep

Maar de Boerenpartij wordt Boepartij

pep

Japie: Hoe is het ook weer, excentriek of excentrisch punt

pep

De nieuwe begroting: Ik zie er geen gat meer in

pep

Ik ben zo langzamerhand kleurenblind van alle kleuren die ze Steenkamp hebben gegeven.

pep

STUDIEDAG

door A.C. de Goederen

Zo hebben we dan de "studiedag over de PVP" weer achter de rug. Het valt echter moeilijk vol te houden dat er "gestudeerd" werd. Ik versta daar in elk geval iets anders onder dan wat hier plaatsvond. De tijd werd voornamelijk gevuld met vaak nogal weinig samenhangend gepraat. Het geheel deed mij na afloop onwillekeurig denken aan een vast zinnetje uit het oude KRO-programma Negen-heit-de-klok: "D'r werd weer veel gepraat maar bijna niks gezegd". Wat ook niet te verwonderen valt wanneer het onderwerp van "studie" een zo onklare zaak is als deze PVP: zij mag geen fusie zijn van PvdA, D'66 en PPR, maar deze partijen moeten er wel in opgaan. Leg dat je kiezers maar eens uit. Of de zaak door kan gaan hangt in de gedachtengang van de instigators blijkbaar af van mensen buiten deze drie. Maar wie moeten dat zijn? Den Uyl repte in zijn roemruchte artikel in het Hollands Maandblad in dit verband over "belangrijke groepen uit de confessionele wereld" die "de oversteek zouden moeten wagen". Maar wie had hij daar in hemelsnaam bij voor ogen? Welke nog steeds confessioneel stemmende kiezers zijn dat toch die stil staan te trappelen om zich bij PvdA, D'66 en PPR te voegen, maar tot dusverre blijkbaar niet durfden, hoewel ze toch drie duidelijke alternatieven voor zich zagen? Wie zijn dat toch die geen biefstuk, geen spek en geen karbonade lusten, maar alleen gehakt? Van Mierlo wil, om die grote onbekenden te lokken, een "excentrisch punt" creëren, een "soort werkplaats, waar afzonderlijke leden van D'66, PvdA en PPR met anderen (??) de basis gaan leggen voor een Progressieve Volkspartij door het ontwikkelen van een programmatistische visie en een organisatie". Ik citeer hier het NRC-verslag, welks opsteller ik diep bewonder omdat hij in staat was het warrige betoog van Van Mierlo nog zo betrekkelijk helder samen te vatten. Maar al is de samenvatting dan vrij helder, de gedachte die ermee wordt weergegeven is dat helaas niet, Misschien zou Govert Wootteboom een en ander nog heel vriendelijk willen rangschikken onder de "mooie doolie woorden", voor mij is het gewoon prietpraat, een beschamende illustratie van het politiek dilettantisme dat D'66 beheerst.

Want ten eerste er is geen enkele aanwijzing dat er "anderen" (met een achterban!) zijn die Van Mierlo's "excentrische werkplaats" zouden willen helpen bevolken en ten tweede gaf André van der Louw heel vriendelijk maar zeer duidelijk te verstaan dat ook de PvdA vooralsnog niet van de partij zal zijn. Als een van de weinige begrijpelijke sprekers stelde Van der Louw dat hij er niet over piekert door een haastig streven naar een nieuwe Progressieve Volkspartij wellicht het contact met de eigen achterban te verliezen. Evenals Den Uyl verkoos hij praktische samenwerking boven partijpolitieke nieuwvorming. Laat dit de D'66-toppers nu eens niet aan dovemansoren gezegd zijn. Laat ze er uit leren op te houden met die onbedwingbare behoefte te sleutelen aan partijen en de beschikbare tijd en energie richten op beleidsvragen. Want we zijn er niet met een partij die ons helemaal gelukkig maakt. Daar wordt de maatschappij nog geen haar beter mee, de werkelijke problemen niet opgelost. En, bovendien, de kans op een "progressieve" meerderheid in het parlement zou er wel eens definitief mee om zeep geholpen kunnen worden. Politieke partijen zijn helemaal niet zo verschrikkelijk belangrijk. Bij ons huidige staatsbestel met lijstenkiesstelsel hebben zij goed beschouwd alleen bij verkiezingen een werkelijke taak, namelijk de amorphe volkswil te helpen structureren en in concrete beleidslijnen te vertalen, alsmede de personen te presenteren, die ze willen uitvoeren. Die taak kunnen ze goed vervullen door duidelijke programma's en duidelijke stellingnames van hun representanten in de vertegenwoordigende lichamen. Niet tegenover elkaar, maar tegenover de concrete problemen van bestuur en wetgeving, waarvoor de kiezers ze hebben aangesteld.

Hoe massaler een partij, hoe meer haar programma's en standpuntbepalingen op zichzelf reeds compromissen worden en hoe minder zij bijgevolg de noodzakelijke functie van het structureren van de volkswil kan vervullen, hoe minder er ook feitelijk nog van democratie sprake is. Daarom ophouden, D'66, met die drang naar partijpolitieke monsterkwekerij, gebaseerd op wishful thinking, en aan het échte politieke werk, voordat je achterban zo vertrouwd is geraakt met je bereidheid tot zelfopheffing, dat ze, gedesillusioneerd, vóór het moment suprême zelf al in rook is opgegaan.

Misschien neemt u mij kwalijk dat dit "verslag" zo'n wanstaltig mengsel van informatie en opinie is geworden. Dat moet dan maar eens een keer. Ik wil op die toer trouwens nog even doorgaan.

Wat we op deze "studiedag" toch ook wel mochten verwachten was een overtuigende motivering van de noodzaak om tot die PVP te komen. We werden ook daarin teleurgesteld. Van Lookeren Campagne had deze taak toegewezen gekregen. Hoewel hij - een van de weinige heldere sprekers zijnde - een boeiend getuigenis uitsprak, waar ik me heel goed bij thuis voelde, ontbraken de overtuigende argumenten. Van Lookeren baseerde zijn pleidooi op de bekende "vijf punten", als "scheringslijnen" van onze politieke visie: open maatschappij, leefbaarheid, rechtvaardige welvaartsverdeling, ontplooiing van de menselijke persoonlijkheid, vrede en veiligheid. Hij constateerde dat dezelfde hoofdmomenten onder anderen ook hen bewegen die nu lid zijn van PvdA en PPR. En concludeerde vervolgens dat wij "dus" met onder meer deze partijen in één nieuwe partij moeten opgaan.

Dit nu is een niet-logische conclusie. De terecht geconstateerde belangrijke overeenkomst in uitgangspunten leidt logischerwijze alleen nog maar tot de conclusie dat samenwerking geboden is. Voor men tot één gezamenlijke politieke partij komt moet er aan nog heel andere voorwaarden worden voldaan. We hebben het daar in PEPERBEK al vaak over gehad. Maar daarover door Van Lookeren geen woord. Ook de voornaamste pleiter tégen de PVP, Zeevalking, kon ons niet bevredigen. Als spil van zijn betoog gebruikte hij de electorale ongewenstheid, de verwachting dat een PVP minder stemmen zal krijgen dan de daarin opgaande partijen tezamen, culminerend in zijn stelling dat over een eventuele PVP pas moet worden gedacht als er een districtenstelsel is. Maar hij liet merken, dat zijn anti-houding mede werd gemotiveerd door een zekere aversie tegen de PvdA, waarvan hij zei dat die nu weer terug is op de positie van de SDAP van voor 1940. En hij bedoelde niet qua kiezersaanhang, wat ik eerst dacht, maar qua mentaliteit en programma. Daarmee zaten we dan helemaal op de verkeerde golflengte. Want het is toch zonder meer een feit, dat juist door de vernieuwende invloed van Nieuw Links en het uit-treden van de groep nu-DS'70-ers de PvdA een geweldig stuk is wég geraakt van de regentenmentaliteit die haar vier jaar geleden nog tot een niet te pruimen brok establishment maakte. Terecht tekende Van der Louw dan ook protest aan tegen Zeevalking's voorstelling van zaken. Maar de geloofwaardigheid van Zeevalking's argumentatie behield een ernstige deuk.

UITSPRAKEN AAN DE TOP

- De gewone leden zijn toch nooit tevreden, óf er wordt te snel beslist óf het is zo jammer dat er geen D'66 standpunt over is.

top

- Dat interesseert de gewone leden toch niet.

top

- Hebben ze u al gevraagd om voorzitter te worden?

top

- Het wordt wel vervelend, vrijwel iedere week wordt ik gevraagd voor de een of andere commissie.

ENQUÊTE

(x) Als D'66 een open studiedag over de PVP organiseert ligt het voor de hand van de gelegenheid gebruik te maken om de deelnemers naar hun mening te vragen over die PVP en een aantal daarmee samenhangende kwesties. Ik heb het Hoofdbestuur dan ook op 22 augustus schriftelijk voorgesteld een enquête onder de deelnemers te houden. Een aantal mogelijke vragen deed ik er gelijk bij. Het antwoord op mijn brief heb ik nog steeds te goed. Navraag bij verschillende HB-leden leerde me echter informeel, dat het HB er niet voor voelde de meningen te peilen. Als motief kreeg ik te horen dat men vreesde dat door het bekend worden van de meningen van de "studeerders" de ALV van november voor een "voldongen feit" zou worden gesteld (heus, ik verzin het niet). Ook zouden de vragen, die ik had voorgesteld, "loaded" zijn, wat zoveel moet betekenen alsdat de vraagstelling het "juiste" antwoord reeds suggereert. (U oordele zelf). Tenslotte werd mij door een DB-lid gezegd dat het HB de regeling van de studiedag geheel aan de congresvoorzitters had gedelegeerd; die moesten het maar uitzoeken. Ik heb toen zelf die enquête maar georganiseerd. De studiedagdeelnemers bleken aanzienlijk minder beducht dan het HB, want ik kreeg alleen van D'66-ers al 93 ingevulde formulieren terug (PvdA en partijloos elk één). Op een deelnemertal van even honderd dus een bijzonder grote respons. De volledige enquête, met de percentages van de antwoorden van D'66 respondenten, volgt hieronder.

1. Hoe denkt u over de oprichting van een nieuwe partij (PVP) waarin o.a. D'66 en de PvdA zouden opgaan? Bent u:

voor oprichting op korte termijn (binnen 4 jaar)-----	30%
voor oprichting op langere termijn-----	41%
tegen, tenzij er een passend distriktenstelsel is ingevoerd----	12%
tegen, tenzij is voldaan aan een of meer andere voorwaarden, waarvan de vervulling niet op afzienbare termijn is te ver- wachten-----	9%
tegen, zonder meer-----	5%
(nog) zonder mening-----	1%
niet ingevuld-----	2%

2. Hoe denkt u over het voorstel om een "instituut met vérgaande bevoegdheden" op te richten om de vorming van een PVP voor te bereiden?

voor 68%; tegen 24%; geen mening/niet ingevuld 9%.

3. Indien zou worden besloten niet, of niet op afzienbare termijn te streven naar een fusie van o.a. de PvdA en D'66, hoe denkt u dan over het tot stand komen van een andere, lossere, maar wel institutionele band, b.v. in de vorm van een federatie?
voor 57%; tegen 30%; geen mening 13%.
4. Hoe is uw standpunt met betrekking tot het idee om op korte termijn te komen tot samenwerking (geen fusie) tussen werkgroepen van o.a. D'66 en PvdA?
voor 87%; tegen 4%; geen mening 9%.
5. De heer Van Lier heeft het denkbeeld geopperd om bij de eerstvolgende verkiezingen (Tweede Kamer; Provinciale Staten) uit te komen met gemeenschappelijke kandidatenlijsten van PvdA, D'66 en PPR. Wat is hierover uw mening?
voor 23%; tegen 53%; geen mening/niet ingevuld 23%.
6. Wanneer PvdA, D'66 en PPR bij TK- en PS- verkiezingen met gemeenschappelijke kandidatenlijsten zullen uitkomen, gelooft u dan dat de combinatie meer, minder of evenveel stemmen zal behalen als bij uitkomen met afzonderlijke lijsten, zoals tot dusverre?
meer 13%; minder 47%; maakt geen verschil 19%; geen mening/niet ingevuld 20%.
7. Hoe denkt u over het afsluiten door D'66 van een regeerakkoord met andere partijen vóór Tweede Kamer verkiezingen? Acht u dit in beginsel:
wenselijk 85%; niet wenselijk 5%; geen mening/niet ingevuld 10%.
8. Waaraan geeft u voor D'66 de voorkeur: regeren met de PvdA, met de VVD of met geen van beide?
met PvdA 80%; met VVD 1%; geen van beide 1%; geen mening, resp. niet- of niet juist ingevuld 18%.
9. Hoe was voor de laatste verkiezingen uw standpunt met betrekking tot het gesloten regeerakkoord tussen PvdA, D'66 en PPR?
voor 88%; tegen 8%; geen mening 4%.
10. Hoe denkt u er nu over? Acht u het gesloten regeerakkoord achteraf:
juist 91%; onjuist 5%; geen mening 3%.
11. Gelooft u dat D'66 bij de laatste verkiezingen zonder het regeerakkoord met PvdA en PPR meer of minder stemmen zou hebben behaald?
meer 48%; minder 28%; maakt geen verschil 14%; geen mening 10%.
12. Gelooft u dat D'66, PvdA en PPR tezamen zonder regeerakkoord meer of minder stemmen zouden hebben behaald?
meer 8%; minder 69%; maakt geen verschil 11%; geen mening 13%.
13. Als D'66 aan een regeerakkoord heeft deelgenomen maar geen "regeringspartij" wordt, moeten de Kamerfrakties zich bij hun standpuntenbepaling dan primair baseren op de inhoud van het regeerakkoord of op het eigen program + beleidsplan?
inhoud regeerakkoord primair 27%; eigen program + beleidsplan primair 68%; geen mening 5%.
14. Welke van de volgende twee "attitudes" moet in de huidige situatie bij de standpuntbepaling van onze Kamerfrakties naar uw mening prioriteit hebben?
één lijn trekken met PvdA en PPR op grond van het regeerakkoord 17%; onafhankelijke beoordeling van het regeringsbeleid op grond van eigen program en beleidsplan, uiteraard niet zonder overleg met PvdA en PPR 74%; geen mening 9%.

Vragen betreffende uw persoon (s.v.p. invullen, resp. doorhalen wat niet van toepassing is)

15. Lid/sympathisant van de politieke partij:.....

16. Woonplaats ligt in:

Groot Amsterdam	13%	Limburg	1%
Groot Den Haag	13%	Utrecht	11%
Groot Rotterdam	14%	Gelderland	8%
Rest Noord H.	9%	Overijssel	2%
Rest Zuid H.	17%	Drenthe	--
Zeeland	--	Groningen	1%
Noord Brabant	4%	Friesland	1%

17. Mannen 77%; Vrouwen 20%; niet/anders ingevuld 3%.

18. Leeftijd: beneden 25 11%; 25-34 32%; 35-44 34%; 45-54 17%
55-64 4%; boven 64 2%.

19. Bruto privé jaarinkomen (bij gehuwden het gezamenlijk inkomen);

minder dan fl 10000 10%; 10000-15000 6%; 15000-20000 8%;
20000-25000 10%; 25000-30000 11%; 30000-35000 13%
35000-40000 11%; 40000-50000 12%; meer dan 50000 14%.

Het is moeilijk te zeggen of de groep D'66-respondenten representatief was voor het ledenbestand. Gezien het beeld van de inkomensverdeling (vraag 19) is dat stellig niet het geval (zeker niet als men vergelijkt met de inkomensvoor-contributie!). Maar of dat veel uitmaakt voor de verdeling der meningen waag ik te betwijfelen. De verhouding van de percentages van de antwoorden op vraag 9 betreffende het standpunt ten aanzien van het regeerakkoord komen goed overeen met de uitslag van de stemming over de desbetreffende resolutie op de ALV van februari. Hoe dit ook zij, er komen interessante feiten naar voren.

- a) 71% is voor oprichting van een PVP op kortere of langere termijn; 26% is (vooralsnog) tegen. Maar erg duidelijk is het beeld dat de voorstanders van de PVP hebben kennelijk niet, want slechts 23% is vóór en 53% tégen het uitkomen met gemeenschappelijke kandidatenlijsten door PvdA, D'66 en PPR, wat toch volstrekt alleedaags is wanneer men één partij heeft (wat men aangeeft te willen). Blijkbaar zegt men pro PVP te zijn, maar voor de normale konsekwenties daarvan, één lijst bij verkiezingen, schrikt men terug. Zelfs van degenen die opgaven voor oprichting van de PVP binnen 4 jaar te zijn was slechts de helft voorstander van gezamenlijke lijsten met PvdA en PPR. De andere helft had geen mening, of - 5 respondenten - was tegen (!)
- b) Als een soort valstrik had ik een paar "geloofsvragen" ingelast (11 en 12). Hoewel geen van de mogelijke opinies op enig feitenmateriaal kan steunen gaf slechts 10, resp. 13% op geen mening te hebben over de vraag of D'66 zonder regeerakkoord meer of minder stemmen zou hebben gekregen, resp. of de "kleine drie"/ samen zonder akkoord meer of minder stemmen zouden hebben gehad. De grote meerderheid waande zich kennelijk helderziende. Toch is het aardig om te zien dat 48% gelooft dat D'66 zonder regeerakkoord meer stemmen zou hebben behaald, maar dat toch slechts 5% achteraf tegen het regeerakkoord was (vraag 10). Enghartige elektorale baatzucht is de D'66-er gelukkig vreemd. Zolang het niet in "weg met ons" ontaardt is dat prachtig.
- c) Het dualisme is - gelukkig - nog niet dood bij D'66. voor het blok gezet - vraag 14 - blijkt driekwart van de respondenten prioriteit te geven aan onafhankelijke beoordeling van het regeringsbeleid door onze kamerfrakties, boven één lijn trekken met PvdA en PPR (wat naar alle waarschijnlijkheid zou neerkomen op oppositie voeren door-dik-en-dun). Ook dit resultaat versterkt de indruk dat veel D'66-ers aan de PVP alleen maar lippendienst bewijzen.
- d) Nog aardig wat D'66-ers lijden aan het "pistool-op-de-borst-syndroom". Weliswaar antwoordde 80% op vraag 8 vlot dat ze D'66 het liefst met de PvdA zag regeren, maar 18% voelde zich in een moeilijk parket gebracht. Drie respondenten sloegen de vraag over; zeven vulden in: geen mening; vijf wilden, blijkens speciale bijschriften, D'66 met PvdA en VVD laten regeren (wegens de politieke onmogelijkheid had ik dit antwoord in de enquête bewust niet opgenomen; ze moesten kiezen!) drie gaven alleen maar commentaar: "Hangt van de ontwikkelingen af", "Irrelevante vraag" en "Is thans een onzindelijke vraag".

Het verwerken van enquêteresultaten is overigens - althans in dit geval - een boeiende bezigheid. Velen kunnen niet nalaten andere antwoorden te geven dan de gevraagde, wat natuurlijk in de uitslag niet kan worden verwerkt, behalve onder de rubriek "geen mening/niet ingevuld", en dus hoogstens een suggestie inhoudt voor een volgende enquête. Anderen voorzien hun biljet van - doorgaans weinig vleierende - opmerkingen aan het adres van de vragensteller. Zo noteerde ik bij vraag 3: "Stomme vraag". Dat was blijkbaar iemand die NRC/Handelsblad niet leest en wie het dus was ontgaan dat Den Uyl het vormen van een federatie door PvdA, D'66 en PPR heeft gesuggereerd. Dezelfde respondent oordeelde de vraag naar zijn inkomen: "Inbreuk op mijn privacy". Hij was zeker bang dat ik aan de inkt zou kunnen ruiken van wie het biljet afkomstig was. Toch merkwaardig dat zes respondenten de inkomensvraag niet beantwoordden. Iemand schreef dan ook op zijn biljet: "Deze vraag is in Nederland taboe; u kunt wel naar details van het sexuele leven vragen, dat is quite all right". De inkomensvraag veroorzaakte ook nog een ander soort ergernis. De toevoeging "bij gehuwden het gezamenlijk inkomen" schoot althans één respondent in het verkeerde keelgat blijkens zijn bijschrift: "wat een rotopmerking". Waar het bij de "inkomensvraag" niet om het inkomen van de deelnemers in formele zin ging, maar om de welstandsklasse, waartoe zij behoren, moest ik deze toevoeging wel aanbrengen. Zij het met tegenzin. vraag 15, over het partijlidmaatschap, was blijkbaar moeilijk gesteld. Tien respondenten gaven wel aan "lid" te zijn, maar niet van welke partij. Sommigen vulden op de voor de partijnaam gereserveerde plaats het woord "lid" in. Er kwam dus te staan: "lid/sympathisant van de politieke partij: lid." Bij het uitwerken van de resultaten ben ik er maar van uitgegaan dat alle tien lid van D'66 waren en dat zo vanzelfsprekend hadden gevonden dat het geen nadere vermelding behoeft.

PEPSELS

Ze hadden in Rotterdam toch door moeten hebben dat je ook in de Raad aan milieubeheer moet doen.

pep

Thomassen zou best een goede voorzitter voor de Rijnmondraad zijn; je hoort dan ook niets meer van hem.

pep

Na het "Hollands Maandverband" moet het mogelijk zijn een grapje met "Van Mierlo" en "Snelverband" te maken.

pep

Maar eigenlijk vind ik er niets leuks aan.

pep

Bark en van der Burg zijn natuurlijk uit de redactie getreden omdat ingezonden stukken bij voorkeur geplaatst worden.

pep

Wat praten we nog over "internationale deelname" als Ajax niet naar Montevideo en D'66 niet naar Straatsburg gaat.

pep

'Easy come, easy go' lijkt niet bepaald van toepassing op Drees jr. Toch maar blijven hopen.

pep

Japie : Mammie, ik weet het echt niet meer. Wát mag ik nou niet meer zeggen: PVP of GVD?

pep

pep

Een heleboel mensen die in het TV-gesprek tussen Godfried Bomans en Jongeling voor het eerst hoorden dat Den Uyl vroeger gereformeerd was geweest, hadden ineens een handvat voor hun wantrouwen. Ondanks Jongeling.

pep

Toch is die Jongeling ongemeen goed.

pep

God beware Nederland voor een Van Mierlo jr.

pep

HEE, HOE STAAT HET MET DE PVP? (III)

(HG) Evenals in het klassieke griekse drama treden in het derde bedrijf de grote problemen, de misverstanden en de moeilijkheden voor het voetlicht. 3.1 Derde overleg tussen delegaties van de PVP-drie op 25 augustus. Bedoeling is met een voorstel aan de partijbesturen te komen. Meijer (PvdA), Nuis (D'66) en van Dam (PPR) zouden een concept voorbereiden. Door Meijer is namens de drie een lang stuk geproduceerd, dat een samenvatting is van een uitstekend, kort stuk van Nuis en zijn eigen concept. Merkwaardigerwijze is de samenvatting langer dan de som der delen! Nuis had het uiteindelijke stuk niet gezien en distancieert zich er van. Uitvoerig wordt gesproken over de strategie die gevoerd moet worden om de vorming van de PVP op gang te brengen. Meijer en de andere PvdA's zien vier fazen:

1. Zelfherkenning, iedere partij bezint zich op zijn inbreng.
2. Confrontatie van de standpunten, mede gevoed door samenwerking op allerlei terrein.
3. Gemeenschappelijk programma formuleren en eventueel gezamenlijke lijsten.
4. Aantal beginselen, die de basis voor een partijpolitieke constructie vormen.

Nuis en zijn mede D'66ers voelen weinig voor deze fazen. Het moet meer naast elkaar lopen, en we moeten maar gelijk beginnen aan de creatie van een punt buiten de partijen, waar anderen naar kunnen overkomen, maar waar ook wij naar moeten overkomen. Als het strak door en onder controle van de partijbesturen moet verlopen kan het nooit meer worden dan de som van de drie. De PvdA is echter huiverig voor iets buiten de partijen. Dat kan een eigen leven gaan leiden, de democratie vereist dat het vanuit de partijen gebeurt. Samenwerking van de drie kamerfrakties is volgens van der Louw een vereiste, zonder dat heeft het geen zin verder te gaan, dan is het ongeloofwaardig geworden. Iedere partij is erg bevreesd voor het verlies van de eigen identiteit en het vervreemden van de achterban, maar trekt daaruit andere conclusies over de te volgen weg. De delegaties komen er niet uit, en besluiten nu 6 mensen te belasten met het in elkaar zetten van een gemeenschappelijk stuk. Besloten wordt dit zeer snel te doen om de D'66 open studiedag een voorstel te kunnen doen.

3.2 Ondertussen besteedt de pers ruim aandacht aan de pogingen. De D'emocraat met open studiedag PVP stukken zet pennen in beweging, de D'66 en PvdA meningen komen goed over.

3.3 31 augustus vierde vergadering. Terwijl de pers wacht, blijkt er geen overeenstemming te zijn tussen de voorbereiders. De kardinale vraag: één overlegorgaan voor alle samenwerkingszaken, inclusief de PVP, onder strakke begeleiding van de besturen (PvdA) of twee organen, een voor de samenwerking, gevormd uit partijmensen, en een voor de PVP, wat buiten de partijen om, met als enige taak op lange termijn de vorming van de PVP na te streven. De PvdA delegatie heeft een duidelijk standpunt, doch D'66 wenst niet toe te geven. Uiteindelijk komt er een persverklaring, dat er een permanent overleg (geen overlegorgaan!) moet komen om deze gesprekken verder voort te zetten met als eerste probleem het aantal organen vast te stellen en de verantwoordelijkheden en taken aan te geven. Ook dient aan de kamerfrakties gevraagd te worden op welke wijze zij aan de samenwerking gestalte willen geven. Niet de delegaties vragen dit, zij adviseren hun besturen en niet meer. Een mager resultaat, de meningsverschillen worden niet verhuld.

3.4 Open Studiedag van D'66 over de PVP, 4 september in Rotterdam. Hierover zal in de D'emocraat een uitvoerig verslag verschijnen. Circa 200 belangstellenden luisterden eerst naar vier inleidingen, twee pro en twee contra. C. van Lookeren Campagne wil een regeringscoalitie die de macht kan halen. Voor de partners moet het meer zijn, anders is het te vrijblijvend. Het doel ligt veel verder, zoeken naar een grotere eenheid. De PvdA heeft de denkwereld van D'66 nodig, D'66 de bewogenheid van de PvdA (sic! HG) Nypels maakte een analyse van de toekomst en wilde iedereen in een soort matrix allerlei data laten opschrijven. Waarvoor en waarom is mij helaas niet duidelijk geworden. Zeevalking vond de PVP een ondegdelijk middel, dit leidt alleen maar tot verlies. Ook wijst hij de polarisatie af. D'66 moet zich weer onafhankelijk opstellen en gebruik maken van de beschikbare politieke speelruimte. Brand wilde de eenmaal gedane congresuitspraken niet opnieuw ter discussie stellen. Het streven naar de PVP moet z.i. een doel van de samenwerking van de drie partijen zijn.

wagtegaal gaf een uiteenzetting over de gesprekken met de PvdA en de PPR en een toelichting op het perscommuniqué. Hierna werd gediscussieerd in vier groepen, uit de rapportage hierover bleek wel, dat D'66 het meest voelde voor een directe start vanuit een punt niet te zwaar aan de partijbesturen gekoppeld. Gelijktijdig kan een samenwerking op alle niveau's beginnen, zover daar behoefte aan is en er mogelijkheden zijn. In de middag werd nog plenair verder vergaderd, maar eigenlijk kwamen er weinig nieuwe gezichtspunten. Van der Louw werd uitvoerig aan de tand gevoeld over het PvdA standpunt. Hij bleef bij eerst bezinnen in eigen kring om de achterban niet te vervreemden, en organisatie in één hand onder nauwlettend toezicht van de partijbesturen. Dit standpunt kon geen weerklank vinden onder de D'66ers. Pogingen om te praten over de inhoud van de PVP kwamen niet van de grond, de wijze waarop vroeg alle aandacht. M.i. een niet erg bevredigende vergadering, meer informatief dan meningvormend.

Na het derde bedrijf is er meestal een pauze. Hier ook?!

UITSPRAKEN AAN DE TOP

- Witteveen: Na mij de zondvloed. Die vult dan meteen dat gat.
- Biesheuvel: Ik, vroeger tegen teruggeven van de inflatiecorrectie? Dat moet een andere tijd geweest zijn.
- Schmelzer: Malik vond mij aardiger dan Luns, omdat ik net zo klein ben als hij.
- Zeevalking: Wat moet ik in Utrecht nou met de PvdA?
- Van Mierlo: Rekening houden met mijn aanhang? Heb ik die dan?
- Schwarz: Als fractievoorzitter moet je natuurlijk zorgen dat je in de publiciteit blijft.
- Luns: God lof, nou kan ik mij eindelijk onvervalst rechts uitlaten.
- Drees: Wat mijn vader heeft uitgegeven zal ik weer terughalen. Dat is profijtbeginnsel.

ZOU UT?

door H. Jongedijk

Ik zie er wel wát van komen, maar zeker niet alles. Alles is altijd teveel. Het is toch al geweldig dat de KVP uit het christelijke driespan zal steigeren, een nieuwe noemer, een nieuwe naam en een nieuw zetelverlies zal nemen (de rechterhap). En dan ook nog opgaan in een PVP? Dat is al te overspannen gedacht. Een afspraak vóór de verkiezingen met de vooruitstrevende drie. Dat kan nog net. Vanuit een positie 1 millimeter "links van het midden" en met veel bezweringsformules om zoveel mogelijk aanhang te houden. Couwenberg ziet z'n wetenschappelijke geduld beloond en Steenkamp heeft intussen een paar fatsoensjaren uitgezeten voor hij voorzitter van de KVP kon worden. Dan zou er toch al verschrikkelijk veel zijn gebeurd. Het D'66-initiatief van nazomer 1970 (basisgesprekken met PvdA- en KVP-ers) is een zéér diepzinnige diepte-investering geweest.

I Puritani

Die hele affaire is natuurlijk niet nodig als er een minister Schmelzer moet worden meegenomen in een progressief kabinet. De "nisuwe" KVP is dan een vermolmd aanbieder geweest. Een beetje vernieuwing is wel nodig.

Van der Burg, Bark e.a. denken dat er op deze manier nooit iets van terecht zal komen. Toch is er volgens mij op basis van machtsvorming een redelijk goeie politiek mogelijk. Waarop anders? Als een politieke groep of combinatie van groepen redelijk goeie ideeën heeft, dan mag er macht(iging) worden gevraagd om zo'n politiek uit te voeren. Dat wordt namelijk ook gedaan voor slechte politiek. Ja, maar die goeie ideeën komen er niet, zullen onze puriteinen zeggen. Daar ben ik het niet mee eens; er zijn altijd waardevolle politieke ideeën geweest en soms werden ze nog gerealiseerd ook (meestal niet allemaal tegelijk, dat is waar).

De voortrekkersrol kan - en moet - ook worden gespeeld in een grote partij. Dat kan je doen als persoon, als negentiende Haagse huiskamer, als afdeling en als bond van D'66-oudstrijders.

Het dualisme waarop de Goederen steeds hamert, kan er trouwens formeel en reeel ook alleen maar komen door middel van een sterke politieke groep. Het hele idee raakt wat op de achtergrond, lijkt het. Wat zijn eigenlijk de voor- en nadelen, de voorwaarden voor een goeie werking? Ik vind de uitkomsten van het dualisme in de VS niet geweldig. Het stelsel is zeker geen garantie voor een inhoudelijk waardevolle politiek, maar kan als vorm beter zijn. We moeten dit onderwerp niet verwaarlozen, al zal geen burger zich er ook maar een haartje druk om maken. Het dualisme krijgt meer kansen met bijvoorbeeld een nationaal anti-vervuilingskabinet (wie weet). Maar dan komt de polarisatie in het gedrang. Een uitkomst voor de AR.

WAT MOET IK DAARMEE?

door H. v.d. Molen

"Wat moet ik daarmee?" vraagt redacteur Geelen mij (of zichzelf af) in de vorige Peperbek, nadat hij een oude truc ten beste heeft gegeven met de productie van een sliert onsamenvangende woorden ontleend aan mijn betoog, dat hij emotioneel noemt en een gemis aan zakelijke argumenten verwijt. Zijn conclusie is overigens juist: mijn bijdrage op het stuk van de D'66-moraal-discussie was niet veel meer dan een spontaan emotionele reactie van de toeschouwer die met belangstelling het penduel de Goederen-Geelen had gevolgd. Zakelijke argumenten werden, en zijn thans opnieuw, in voldoende mate aangedragen door de beide opposanten, helaas zonder te vermogen de verschillen in opvatting te verkleinen, laat staan te elimineren. Zeker in het licht van een D'66-moraal, is het beschamend dat er binnen onze partij (weet u nog, die van de duidelijkheid in de politiek) verschil van mening mogelijk is over de vraag of er door ons nu wel of niet een oppositieaccord werd gesloten! En over "duidelijkheid" gesproken, waar blijven we dan met ons geleuter over de ware betekenisinhoud van een eventuele PVP, waarin de één iets ziet als een partij met strakke organisatievormen, terwijl anderen manoeuvreren met vagere begrippen als "organisatorische huls", nog des te verwarrender (en niet alleen door de benaming) doordat ook onder de "hulsbegrijpers" verschil van mening bestaat over de vraag of die PVP er nu wel of niet moet komen. Voor mij zag ik op dit terrein der zakelijke pro's en contra's geen gras meer groeien. Restte mij slechts op iets andere manier te trachten te verwoorden wat mij beweegt voor de één te applaudiseren en waarom de betoogtrant van de ander mij een "boe" ontlokt. Het is alleszins meer dan alleen de steekhoudendheid van de argumentatie waardoor de Goederen weet te appelleren aan mijn D'66-moraal. Volgens mij "krabbelt" Bark terecht dat het artikel lekker in het "gehoor" ligt; maar waardoor komt dat? Het komt waarschijnlijk doordat er iets in wordt teruggevonden van een emotionele beweging (nu teleurstelling) die inherent is aan het D'66-imago dat ook mijn sympathie wist te verwerven: frisse, intelligente jongens met nieuwe ideeën die "er tegen aan zouden gaan". Maar de feiten zijn, dat D'66 pragmatisch/opportunistisch (doorhalen wat niet verlangd wordt) "langs zij" is gekomen i.p.v. "er tegen aan te gaan". Nadat we hebben nagelaten uitvoering te geven aan voornemens als een "Nieuw Appèl" of "Kraakactie" waarmee we het politieke huis van Nederland bezet zouden houden, wordt de keuzemogelijkheid van een relance zoals Nooteboom ons die voorhoudt tot een gymnastisch huzarenstukje.

Het betekent niet minder dan opnieuw een reuzenzwaai aan de rekstok van de Nederlandse politiek, een oefening waartoe van Mierlo niet meer in staat moet worden geacht. Toch zou hij dan met veel meer recht, en veel meer oprecht, kunnen verkondigen dat we er weer zijn van even weggeweest.

Maar met Nooteboom vraag ik mij af, krijgen we überhaupt nog wel de kans tot het doen van zo'n laatste en eerste keuze? Voor mijn geestesoog zie ik HB-man Geelen nu al reeds in papieren bladeren op zoek naar teksten van aangenomen resoluties waarmee zwart op wit kan worden gerechtvaardigd dat de inmiddels bewandelde weg (leidend naar een PVP, wat dat dan ook wezen mag), het resultaat is van een democratisch tot stand gekomen uitspraak van de leden. Zijns inziens zal het voorleggen van de keuze: PVP of relance, totaal overbodig zijn en worden gewaardeerd als een niet ter zake doende, en dienovereenkomstig onnodige tegemoetkoming aan de emotionele motivaties van een stel kluisenaarsgeesten. Alleen middels een concretisering van de manier waarop zo'n heilzame relance tot stand kan komen is zo'n keuzemogelijkheid wellicht alsnog af te dwingen. In tegenstelling tot Nooteboom, zouden we zelfs met een "Coorengelachtige" eenvoud kunnen stellen dat we met 17 kamerzetels een ideale uitgangspositie innemen voor het tot stand brengen van een wedergeboorte, die het imago van vernieuwende D'66ers alle eer aan doet. Wanneer ik hier de mening verkondig dat de "relance-wensers" thans ook zullen moeten aangeven hoe zo'n mogelijke relance er gaat uitzien, riskeer ik de redactionele noot "nau, wat let u?".

Me hoe langer hoe meer eenzaam voelend "als twijfelaar onder de D'66-paraplu", schaam ik mij niet te erkennen geen pasklare oplossingen voorhanden te hebben,.. allerminst in het bezit te zijn "van de zelf waarmee je zelfs een kameel van zijn bulen verlost".

Het sociologisch aspect waarop (wederom) de Goederen terecht heeft gewezen (applaus), impliceert een ambivalentie die voor de D'66er "typisch" te noemen is, waardoor iedere poging tot absolute rechtlijnigheid in argumentatie, t.g.v. éézijdigheid, gedoemd is te mislukken (althans m.b.t. die onderwerpen, zoals de PVP, waarbij dat sociologische aspect in het geding is). Daarmee is allerminst beweerd, dat we het logisch beredeneren à la van der Burg, dan maar over boord moeten zetten en beslissingen moeten nemen op louter gevoelsmatige gronden. Maar dat we er mee moeten rekening houden is buiten kijf. Niet minder geldt dat t.a.v. (de sociologisch verklaarbare) gevoelens van anderen, waarmee of waar-tegen-over wij ons willen opstellen. Illustratief is in dit verband, het soort reacties waarover zelfs een PVP-voorzitter bij uitstap, t.w. Coorengel, rapport uitbrengt, en die zich laten verklaren als het gevolg van een collectief minderwaardigheidscomplex t.o.v. D'66ers, waarvan ik de PvdA'ers verdenk. Hoe juist of onjuist deze visie op D'66, als partij van D'66ers is, zou getoetst kunnen worden aan het aantal "ja's" en "ik weet niet's" onder de reacties op b.v. de volgende twee stellingen:

"D'66 zou met deelname aan het huidige kabinet, i.p.v. DS'70 b.v., het land een grotere dienst bewijzen, dan thans, als oppositiepartij het geval is".

"Het marine-optreden, waarbij de Jannen de Dam hebben schoongeveegd van slaperige langharigen, was weliswaar niet juridisch, maar wel "moreel" te rechtvaardigen".

Waarschijnlijk zou een veelvoud aan zeer uiteenlopende meningen geregistreerd kunnen worden, een veronderstelling, die wanneer ze juist is (en wie twijfelt daaraan?), eveneens tot de slotconclusie leidt, dat er voor D'66 als partij, tot haar opheffing bij realisatie van de gestelde doelen, slechts een excentrische opstelling is weggelegd, als directe consequentie van haar bestaansrecht als politiek tehuis voor vogels van uiteenlopende pluimage, die tijdelijk eenzelfde richting kozen. Dit impliceert de onmogelijkheid van een PVP, waar D'66, als totaliteit, zelf deel van uitmaakt. Na nauwelijks 5 jaar fouten maken, is het niet erg aannemelijk dat de situatie nu reeds wettigt een uitzondering op de regel te maken.

Me realiserend deel uit te maken van een partij met een democratisch gekozen hoofdbestuur dat er geheel anders over denkt, vraag ik mij af:

"Hoor ik nog immer bij deze club thuis?"; ofwel, "Wat moet ik daarmee?"

P.S. Een filosofietje.

Als we er van uit zouden gaan, dat iedereen "ergens" wel gelijk heeft, (al kan dat niet wanneer van der Burg gelijk heeft), zou het voor van Mierlo een vingerwijzing Gods kunnen zijn, dat Jongeling zijn GPV al heeft. O, nee! Wij willen een GVP.

Verhip, zou Bloema dan toch gelijk hebben als hij zegt dat het een verwarrende benaming is?

H.v.d.M.

1. Eind vorig jaar gaven zich 94 leden van D'66 op als kandidaat voor de 2e Kamer bij de voorverkiezingen binnen onze partij. Hun namen plus personalia werden gepubliceerd in de Democraat van nov/dec. 1970. In dezelfde Democraat werd voorin de tekst afgedrukt van een motie die op het Rotterdamse Congres was aangenomen, waarin D'66 zich keerde tégen het tussentijds prijsgeven door D'66ers van een zetel in Gemeenteraad of Provinciale Staten, teneinde in een ander vertegenwoordigend lichaam te komen. M.a.w. D'66 was er tegen om de gemeenteraden en prov. staten te laten gebruiken als opstapje voor een 2e Kamerzetel. Desondanks waren er in dezelfde Democraat niet minder dan 18 leden van gemeenteraden en prov. staten die zich kandidaat stelden voor de 2e Kamer, waarvan er verschillende de definitieve lijst haalden. Afgezien van het feit dat aan een ieder zulk een verkiezing van harte gegund is, vraag ik mij toch af, wat nu eigenlijk nog de waarde is van moties en uitspraken van de ALV. Was niet vooral D'66 de partij die zich zo sterk richtte op een democratie, welke o.m. tot uiting kwam in de waarde die werd gehecht aan de besluiten van de leden?

2. Pronken met veren.

D'66 is zó democratisch (zegt men), dat in onze partij bij verkiesbaarstellingen, door het HB geen invloed wordt uitgeoefend. (Was de kandidatenlijst voor de 1e Kamer een uitzondering, of gaan we toch een andere kant uit?) De kandidaten moeten zichzelf bekend maken in presentatiebijeenkomsten en in een door hun zelf geschreven presentatietekst in een kandidatennummer van de Democraat. In deze teksten van de kandidaten kunnen deze o.a. doen blijken van hun activiteiten binnen D'66. Zo wordt b.v. vermeld dat men lid is van de landelijke werkgroep zo-en-zo. Hierover een opmerking: gedurende de jaren waarin ik intensief meewerkte in de werkgroepen Buitenland en Defensie, en vrijwel alle vergaderingen bezocht heb, heb ik nog nóóit de aanwezigheid bespeurd van een aantal D'66-candidaten die in de Democraat opgaven dat zij lid waren van deze werkgroepen. Dit betrof zowel kandidaten voor de Prov. Staten, als voor de 2e Kamer en de 1e Kamer. Vraag: is er dan niet een controle nodig op de informatie die in de Democraat aan de D'66-leden verstrekt worden?

3. Bijbaantjes.

"Het parlementslid behoort zijn werk als een volledige dagtaak op te vatten". Dit staat in de toelichting bij pt 1.21 van het D'66-programma, en heeft betrekking op de leden van de 2e Kamer.

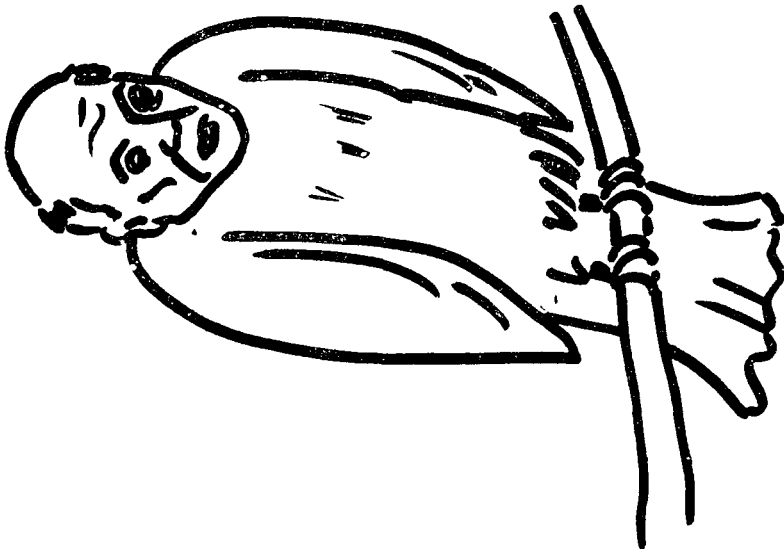
Naar mijn mening is dit een opvatting die bij D'66 zwaar telt, of behoort te tellen. Het werk in de 2e Kamer is uiterst belangrijk. Het bepaalt ook voor een groot deel de positie die D'66 als partij inneemt in ons politiek bestel. Volkomen terecht vraagt D'66 van haar 2e Kamerfractie de volle inzet. Des te harder komt het aan, wanneer wij van buitenaf felle kritiek horen op twee van onze fractieleden. Sedert kort zijn mej. Goudsmit en Visser belast met het behartigen van defensiezaken. Als zodanig is met hen contact gezocht door de VVDM (Ver. van Dpl. Militairen 31.000 leden). Dit contact is helaas bijzonder slecht verlopen (zie mijn artikel in de vorige Peperbek: "Onhandigheden" van de fractie). Door de VVDM werd felle kritiek geuit op de genoemde fractieleden, niet alleen vanwege hun volledige onkunde op defensiegebied, maar ook vanwege hun gebrek aan interesse: "Dat zij weinig van de zaak afweten is trouwens niet zo verwonderlijk wanneer blijkt dat uw mensen (Goudsmit en Visser, -bl) er nog een baan naast hebben." ".....mensen die van hun politieke functie slechts een bijvak maken".

Dit zijn ernstige beschuldigingen. Héél ernstig. Deze beschuldigingen kunnen niet zonder meer worden weggewimpeld. Zij dienen te worden onderzocht, en het resultaat van onderzoek dient te worden gepubliceerd.

4. Commissie van Toezicht?

Ik vraag mij af, of het niet aanbeveling verdient om een commissie in te stellen die alle hier genoemde zaken bekijkt. Een commissie waarin een aantal mensen zitten die niet zelf zijn geïnteresseerd in een of andere bestuursfunctie of zetel (als zulke mensen er tenminste nog zijn in D'66). Of anders misschien een permanente verkiezingscommissie, met grote bevoegdheden op formeel gebied. Ik dacht dat zo iets wel nodig is, want waar blijven wij anders met al onze mooie programma's, plannen, moties, enz. Waar blijven wij met onze ideeën over democratie, als wij in eigen huis niet eens schoon schip maken? Wij moeten af van deze inwendige pijn. Deze buikpijn is ook hinderlijk in een periode dat wij ons gaan bezig houden met grotere problemen, zoals de PVP.

ONDANKS HET ONGELOOF VAN DEN UYL IN EEN SPOEDIGE GEBOORTE VAN DE PVP, LEGDE VAN MIERLO ZIJN EI,
 WAARUIT EENS HET PVP-KUIKEN ZAL MOETEN VERSCHIJNEN.

EEN UYL MET EEN STIJVE NEK
 ZEI TOT ZICHELVE: VERREK,
 DAT HEB IK NOCIT GEWETEN
 DAT KUIKENS IN EIENEN HEBBEN GEZETEN

(ZO ZIJN ER NAIVE GEESTEN
 BIJ MENSEN, MAAR OOK BIJ BEESTEN.)

exentrich punt

De PVP

Open studiedag over de P.V.P.: een bijeenkomst van 100 D'66-ers die na een volstrekt open discussie tot conclusies komen aangaande de P.V.P. die tot ieders verwondering dezelfde blijken te zijn als de conclusies van de onderhandelings-delegaties, die drie dagen tevoren reeds in de krant hadden gestaan.

- 9 -

Er wordt veel geklaagd over het gemak waarmee wij de gekozen minister-President en het districtenstelsel zouden hebben geofferd op het altaar van de progressieve eenheid. Hoewel ik deze programma-punten, aan de uitwerking waarvan ik zelf mocht meewerken, met bloedend hart zie verwateren, zit er toch een gevaar in de wijze waarop sommige klagers zich uiten. Het gevaar van dogmatisme, dat van deze hulpmiddelen in de strijd voor vergroting van de politieke belangstelling en de democratisering van "het politieke bedrijf", doelen in zich zelf maakt.

Het huidige systeem werkt politieke indolentie van de kiezer in de hand (en ik verdenk de politici ervan dat ze dat wel gemakkelijk vinden) doch de laatste verkiezingen zijn er om te bewijzen dat, zelfs met de handicap van het verkiezingssysteem, de actuele politieke situatie een - tijdelijke - opleving van de belangstelling ten gevolge kan hebben. Ons "eigen" systeem zal op zichzelf de politieke belangstelling niet bevorderen (hooguit indirect, doordat het potentiële belangstelling activeert). Het is slechts nuttig omdat het deze niet langer afremt. Doel moet zijn dat onze politici eens echt aan politiek gaan doen. Onafhankelijk, gesteund door eigen deskundigen, niet reagerend op de actualiteit, maar handelend op basis van analyses van de problemen waarmee zij te maken denken te krijgen. Als zou blijken dat een groep politici die in deze geest aan politieke vernieuwing willen werken, (om overigens onbegrijpelijke redenen) bezwaar hebben tegen onze staatsrechtelijke verlangens, dan is het een kwestie van prioriteiten stellen als wij deze wat lager op ons verlanglijstje zetten.

- 10 -

Lieden die hun hoop hebben gesteld op een tot AVP omgebouwde KVP, die dan van meer vooruitstrevende signatuur zou zijn, dienen te bedenken dat 90% van de KVP-inhoud ook de inhoud van de AVP zal vormen, inclusief Steenkamp, de man die niet alleen zweeg toen "zijn" program werd verwaterd in het urgentie-program van de confessionele drie, maar zelfs niet schroomde de laatste vooruitstrevende verblijfselen daarvan te helpen begraven als Harer Majesteit meest loyale informateur.

EEN FRAAI STAALTJE VAN OPPORTUNISME

door A.C. de Goederen

Wie boter op zijn hoofd heeft moet niet in de zon gaan lopen. Als dit spreekwoord wijsheid behelst en ik gelijk heb met mijn in vorige nummers geuite beschuldigingen, is het dus onwijs als een D'66-er het nieuwe kabinet Biesheuvel opportunisme verwijt. Daaraan kan dan immers schouderophalend worden voorbijgegaan, indachtig dat andere spreekwoord over de pot en de ketel. Anderzijds kan je niet verzuimen een kans voor open doel te benutten op grond van de overweging dat de dekking in je eigen defensie ook niet zo daverend is. Ij waag het er dan ook toch maar op einig kritisch licht te werpen op de wonderlijke combinatie van verhoging van schoolgelden en bevering van de kinderbijslag, op z'n minst voor het eerste kind, die het kabinet heeft aangekondigd.

Hierbij springen de volgende merkwaardigheden in het oog. In de eerste plaats: als men iets aan het systeem van gezinssubsidies wil doen moet daar toch een zekere filosofie aan ten grondslag liggen. Zo'n filosofie zou kunnen zijn; te willen komen tot een doelmatiger besteding van de middelen, bijvoorbeeld door meer zekerheid te scheppen dat ze ook

inderdaad ten behoeve van het kind worden aangewend, en/of de uitkeringen daar te verminderen waar ze eigenlijk overbodig zijn. Zo denkt D'66 er over; zie ons Beleidsplan. Dat zou dan kunnen betekenen: vermindering van gezins-subsidies in combinatie met verlaging van schoolgelden, met name van het kleuterschoolgeld. En, bij het afwegen van verlaging van de kinderbijslag tegen vermindering van de kinderaftrek voor de belastingen, een keuze voor het laatste, omdat de kinderaftrek meer speciaal de hogere inkomens begunstigt en de kinderbijslag juist vooral de lagere ³⁾).

Wat de regering wil is echter precies het tegenovergestelde: haar pijlen richten zich op de kinderbijslag, maar laten de kinderaftrek buiten schot. (Misschien omdat verlaging van de kinderaftrek een door Drees "verboden" belastingverhoging betekent, terwijl de kinderbijslag formeel niet uit de belastingen wordt betaald, maar uit een verplichte premie - wat in feite natuurlijk hetzelfde is als een belasting?). En verlaging van de gezins-subsidie wordt juist met een verhoging van schoolgelden gekombineerd! In de tweede plaats de manier waarop men de kinderbijslag omlaag wil brengen. Er wordt niet voorgesteld de reële waarde van de bijslag volgens een bepaald plan te verlagen, nee, men wil het bedrag in guldens/ "bevriezen" en ver-trouwt er verder blijkbaar op dat de heersende inflatie er wel voor zal zorgen dat de koopkracht van die bijslag in het gewenste tempo daalt. Dat betekent dan natuurlijk wel dat men - uit gebrek aan moed om zelf te beslissen? - de inflatie, die men zegt met alle middelen te willen bestrijden, hier dan toch maar als bondgenoot nodig heeft om het beoogde doel te bereiken. Zo'n beleid is natuurlijk volstrekt visieloos en inkonsekvent, maar vooral een puur opportunistische bezuinigingspolitiek. Voor een kabinet dat in meerderheid steunt op "beginselfpartijen", nog wel zich christelijk noemend, een zaak die te denken geeft.

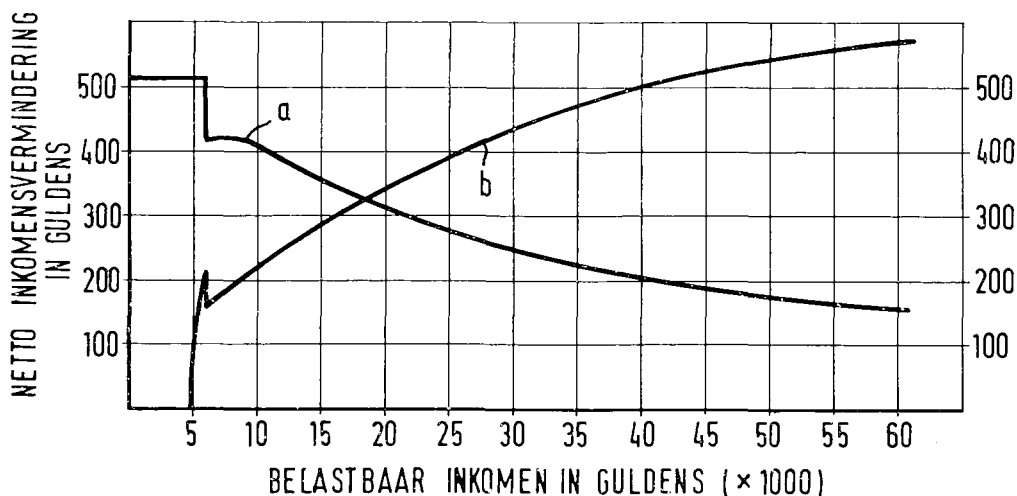
VRIJEND PAAR

Ik ben een vriend paar
vier handen heb ik, en vier schoenen;
daarom doe ik ook zo raar
en loop gearmd mezelf te zoenen.

(Redactie: zou dat betrekking hebben op de samenwerking met de PvdA?)

●) (Zie ter illustratie onderstaande grafiek. Deze toont op basis van de gegevens voor 1970 de vermindering van het besteedbare inkomen per jaar voor gezinnen met één kind, afhankelijk van het belastbare jaarinkomen,

- a) bij afschaffing van de kinderbijslag en handhaving van de kinderaftrek;
- b) bij afschaffing van de kinderaftrek en handhaving van de kinderbijslag.)

DEMOCRATIE IN DE PRAKTIJK, ofwel

ROT - ROTTER - ROTTERDAM

door R.W.Th. Löbler

Dramatis Personae:

Burgemeester

(Thomassen, PvdA/Paasheuvel)

Leden gemeenteraad:

daarvan wethouder:

PvdA/Paasheuvel 11 á 12 } PvdA/Nieuw Links 7 á 8 }	19	4 (waarvan 3½ Paasheuvel)
Prot. Chr.	7	2 (!)
VVD	5	1
KVP	5	1
D'66	4	-
CPN	3	-
Bejaarden	1	-
SGP	1	-
	<hr/> 45	<hr/> 8

DE PROBLEMATIEK:

Alleen al het bekijken van de zetelverdeling zal de geïnteresseerde niet-Rotterdammer die steunt op de niet altijd volledige, of objectieve (zie b.v. ons aller H.P. nr. 37 dd 8/9/71!) persberichten, een vrij aardig beeld geven van de moeilijkheden in de Rotterdamse raad in het algemeen en de problemen waar de D'66-fractie mee worstelt in het bijzonder.

Toch volledigheidshalve even op een rijtje:

1. De PvdA. De fractie lijdt aan, wat wij in 1967 ontploffingssymptomen genoemd zouden hebben en normaliter dreigende scheuring wordt genoemd. De invloed van Nieuw Links op de behoudende oude (Paasheuvel) hap is groot. Zeer groot zelfs, wat meestal - maar niet altijd, helaas het streven van D'66 tot een democratischer functioneren van de raad ten goede komt. Zo wordt onder die invloed van Nieuw Links bijvoorbeeld al geruime tijd naar een stok gezocht om de bejaarde wethouder Jettinghof de laan uit te slaan en te vervangen door een Nieuw Linkser. Zoals bekend leek die stok gevonden, maar bij nadere beschouwing was het geen goeie. (D'66 vertikte het namelijk zich voor het karretje van de PvdA te laten spannen en alleen een medeplichtige weg testuren en de hoofdschuldige - de KVP-er wethouder De Vos - te laten zitten- PvdA-fractie leider Lems, aanvanke-lijk gewicht voor D'66, telde te weinig neuzen en liet zijn stok schielijk weer vallen.)
2. Het grote onbehagen in de raad. Men kan dat nu wel, zoals vaak gebeurt, vastpinnen op één naam, t.w. die van de burgemeester, maar dat is niet reëel. Ook al kan men deze, zich als regent ontpoppende, Paasheuvel-adept zekere originele strapatsen die tot het onbehagen van veel raadsleden bijdroegen en bijdragen, niet ontzeggen. Maar veel meer dan een wat eigenzinnig, langs lijnen van 'geleide democratie' en 'laat vader maar begaan' denkend, bepaald niet onbekwaam bestuurder, is hij toch niet.

Bij een progressievere samenstelling van zijn college zou zijn invloed te verwaarlozen zijn. Sinds jaar en dag is in Rotterdam een, zoals dat heet, collegiaal beleid gevoerd. Het college 'boven het individuele partijbelang' noemen de rechts van het midden opererende groeperingen dat graag. Het is de verdienste van D'66 én Nieuw Links dat deze instelling in de Rotterdamse raad bezig is te worden doorbroken. Een verdienste moet dat zeker worden genoemd, want als je er niet van uitgaat dat je als kiezer wilt dat de democratische partij waarop je hebt gestemd, met alle middelen die haar ten dienste staan, probeert dat program dat motivatie was van je stem, te verwezenlijken, waarom zou je dan überhaupt nog stemmen. De hoop dat je met je stem invloed heet zou dan weer devalueren tot de loze illusie van vóór 1967. D'66 en Nieuw Links vinden elkaar vooral op dit punt omdat ze het gewoon niet meer pikken dat de raad geconfronteerd wordt met zaken, waarover die raad moet beslissen, MAAR DIE IN FEITE AL LANG IN KANNEN EN KRUIKEN ZIJN.

3. De problemen van de D'66-fractie

Een optelsommetje leert dat de 'linkse' of 'progressieve' partijen in de Rotterdamse raad een meerderheid lijken te hebben van 26 tegen 19. De werkelijkheid is echter anders. Want zo ongeveer de enige die erkent dat D'66 niet links is, is het Politiebureau, of hoe dat dirigerend orgaan van de CPN ook heten mag. De Communisten hebben de pest gezien aan D'66 en zullen alleen dan met D'66 meestemmen, als het helemaal niet anders kan, het D'66 geen duidelijk voordeel brengt, of het niet uitdrukkelijk door de marxistische regenten is verboden.

Ergo: de zogeheten 'linkse' meerderheid (PvdA+D'66) is in feite maar de kleinst mogelijke, namelijk 23 tegen 22, want op de Communisten moet in de regel niet worden gerekend. Bij de laatste beruchte motie van PvdA en D'66 tegen wethouder De Vos bijvoorbeeld, verkeerden de Communisten in de sleutelpositie. Maar zij wensten niet mee te werken aan het ontstaan van een situatie waarin D'66 misschien aan een wethouderszetel geholpen zou kunnen worden (immers, in het kielzog van De Vos zou de mede-verantwoordelijke wethouder Jettinghof moeten verdwijnen en twee lege wethouderszetels, zo dacht de CPN, zou wel eens een bezetting van 1 PvdA-er en 1 D'66-er kunnen opleveren. Inderdaad een niet onlogische gedachtengang.)

Lems, ziende niet op de 3 CPN stemmen te hoeven rekenen, trok daarop zijn motie in onder het motiëf dat hij overtuigd was van het 'waardig betoog' van Wethouder De Vos.....

Dát dit bepaald niet met instemming van D'66 gebeurde moge blijken uit dit citaat uit de rede van D'66-fractieleider Hans Mentink:

".....De Heer Lems heeft gisteren een wisseltruc uitgehaald. Een in het vooruitzicht gestelde motie van afkeuring tegen de heer De Vos heeft hij ingetrokken en vervangen door een test case motie. Hij heeft gezegd dat de heer De Vos door het stemmen voor de motie over overdracht van de hinderwetsbevoegdheden kan demonstreren of zijn betoog van gisteren ernstig gemeend was. De eerste vraag die nu bij mij rijst is of de heer Lems zijn motie van afkeuring weer uit de ijskast haalt als de heer De Vos tegen de thans ingediende motie stemt. Ik wil het niet bij deze vraag laten. Het moet mij van het hart dat het optreden van de PvdA-fractie een uiterst vreemde indruk maakt. De kop in het Algemeen Dagblad van vanmorgen 'Operette in de Rotterdamse raad' is volkomen begrijpelijk. Het optreden van de heer Lems en de zijnen zal bij de kiezer overkomen als 'veel geschreeuw maar weinig wol'. De heer Lems heeft een week lang dreigend rondgelopen met een schietwapen, maar gisterenmiddag is het gebleken een waterpistool te zijn. De opmerking van de heer Struik (KVP,rl) dat ook menselijk gezien je het iemand niet kunt aandoen hem eerst dagen onder druk te zetten en dan plotseling een aangekondigde motie in te trekken met als argument dat het betoog van de wethouder 'waardig' was, onderschrijf ik ten volle." Het op deze wijze openlijk afstand nemen van de PvdA door D'66 in de Rotterdamse raad gebeurt niet vaak, maar er is aanleiding genoeg voor. Al eerder moest ik dat in Peperbek signaleren. En het zou nog niet eens zo erg zijn als de oorzaak van de politieke onbetrouwbaarheid van de Rotterdamse PvdA-fractie uitsluitend school in de gisting binnen de eigen gelederen. Men moet echter vrezen dat er niet altijd sprake is van alleen maar politieke onbetrouwbaarheid, al haast ik mij eraan toe te voegen dat dit van de overgrote meerderheid van de PvdA-fractie wél gezegd kan worden. Maar er blijven toch enkele mensen met enge mentaliteitsjes over. Zowel van Paasheuvel - als van NL signatuur.

De nieuwe stokken

Inmiddels liggen er nieuwe stokken om wethouders mee (weg) te slaan klaar. Binnenkort moeten handgevers worden behandeld als de Nota Openbaarheid, de evaluatie van de Rotterdamse (financiële strop) manifestatie C'70 en de Luchthaven Rotterdam.

Naar verluidt vergadert de PvdA vrijwel dagelijks in haar gebouw De Heuvel (zou de naam een compromis zijn terwille van Nieuw Links?), aan de voet van de St. Laurens. Afgewacht zal moeten worden in hoeverre de stokken zuurstokken, de pistolen met water gevuld, de scherpeslepen messen van zacht plastic, zullen blijken te zijn.

WANDELEN OP HET RODE PLEIN

door A.R. v.d. Burg

Naar Moskou gaan is geen expeditie. Je kan gewoon een kaartje kopen. Als je niet op de zwarte lijst staat, krijg je op het laatste nippertje ook wel een visum toegeschoven. In mijn geval stond er dan nog wel bij dat ik mij niet verder dan 30 km buiten Moskou mocht begeven, maar mijn eventueel staatsgevaarlijke activiteiten strekten zich toch niet tot buiten deze stad uit. Ook heb je een pokkenbriefje nodig, maar daar blijkt bij aankomst niemand zich voor te interesseren. Bij het betreden van het Russische vliegtuig wordt je gefouilleerd. Eigenlijk ben je dan een beetje verbaasd te ontdekken dat dit gebeurt door Nederlandse veiligheidspolitie en niet door voorposten van de Sovjet Unie. Als je dan tenslotte bereid bent bij aankomst je visum te laten zien en een uitgebreid formulier in te vullen, kan je voet op Russische bodem zetten.

Nu ik eenmaal begonnen ben over Rusland te schrijven, vraag ik me wel af waarom ik dat eigenlijk doe. Via onze kranten krijgen we een tamelijk goed beeld van het land. Geen van de Nederlanders, waarmee ik de reis maakte, had ooit de indruk van "hé, dat hadden ze ons ook wel eens mogen vertellen". We wisten al dat er in Moskou wel een metro was, maar geen reclames en geen telefoonboeken. De welvaart is behoorlijk toegenomen, maar aan woningen van ons formaat of aan auto's is men nog niet toe. Over politiek moet je maar niet te veel praten, want ze begrijpen je niet. Het klopt allemaal precies. Wat kan iemand die negen dagen als semi-toerist, zonder kennis van de taal, hier nog voor zinnigs aan toevoegen?

Ondanks het feit dat de dingen allemaal volgens het boekje gebeurden, heeft de confrontatie met de werkelijkheid me toch wel aangegrepen. Wat mij als klein politiek neringdoende in het bijzonder interesseerde, was de vraag: In welke mate is de snelle maatschappelijke evolutie van het westen in Moskou terug te vinden? Het antwoord is kort maar krachtig: in geen enkele mate. Het is gewoon ontstellend te merken hoe geïsoleerd dit land leeft. Van het westen weet men helemaal niets af, of het moet zijn dat ze daar betere ballpoints hebben. Buitenlandse kranten en tijdschriften zijn - met uitzondering van de Daily Worker en l'Humanité - niet te krijgen. Alleen een zeer kleine bovenlaag spreekt enige buitenlandse taal. Verhalen over de morele opvattingen in onze regionen worden met stomme verbazing en vertoewardiging aangehoord. De gehele levenssfeer is kleinburgerlijk-victoriaans. Je krijgt als toerist zelfs de indruk dat er in heel Moskou geen vrijende paartjes bestaan. Rusland moet een ideaal land voor onze meest orthodoxe calvinisten zijn. Er is nog eerbied voor het gezag en iedereen kent zijn plaats. De mensen leiden een leninvruchtig leven, zonder wereldse verzoeken. Geen doorkijkblouses en geen hot pants, laat staan sexshops of blue movies. De bioscopen verenigen het leerzame met het onaangename. De wodka kost vier gulden per glas.

Er is echter iets dat mij meer dan al het andere heeft gefraspeerd, niet één keer, maar voortdurend: de enorme gradatie in klassen, rangen en standen. Ik heb nooit verkeerd in een koloniale samenleving, maar uit boeken en andere beschrijvingen heb ik me daar toch wel een voorstelling van kunnen vormen. Welnu, de Russische samenleving zoals ik die ontmoet heb deed me daar steeds aan denken. Wat dat betreft waan je je, komend uit een westerse samenleving, een eeuw teruggezet. Als er een aantal Russen bij elkaar zijn, kunnen ze gewoon genummerd worden van 1 tot n in volgorde van belangrijkheid. In een vergadering voert vrijwel uitsluitend nummer 1 het woord. Een enkele keer mag ook nummer 2 wat zeggen, maar nummer 1 kondigt dan eerst aan dat nummer 2 wat gaat zeggen. Ook de buitenlanders waren volledig geïsoleerd. Ik was er ter gelegenheid van een internationaal congres. Omdat ik voor Nederland in het bestuur van de organiserende instantie zit, behoorde ik tot de tweede van zes hoofdgruppen, na het dagelijks bestuur, maar vóór de bestuursleden uit landen met zachte valuta.

Dit betekent o.a. dat ik minzaam werd toegeknikt door de Russen uit de eerste hoofdrang, die van de tweede rang stelden zich voor en maakten een praatje, die van de derde rang hielden zich op de achtergrond en werden geacht door mij minzaam te worden toegeknikt, terwijl die van lagere rang zich op grote afstand gedekt hielden. Er was nogal wat vervoer van de ene plaats naar de andere nodig. Er was dan voorzien in drie soorten vervoer: personenauto's voor het dagelijks bestuur, een tourincar voor de bestuursleden, autobussen voor het gewone volk. Als ik in zo'n autobus stapte, was er altijd wel iemand bij de hand die mij er beleefd doch dringend op wees dat er voor mij een speciale wagen was.

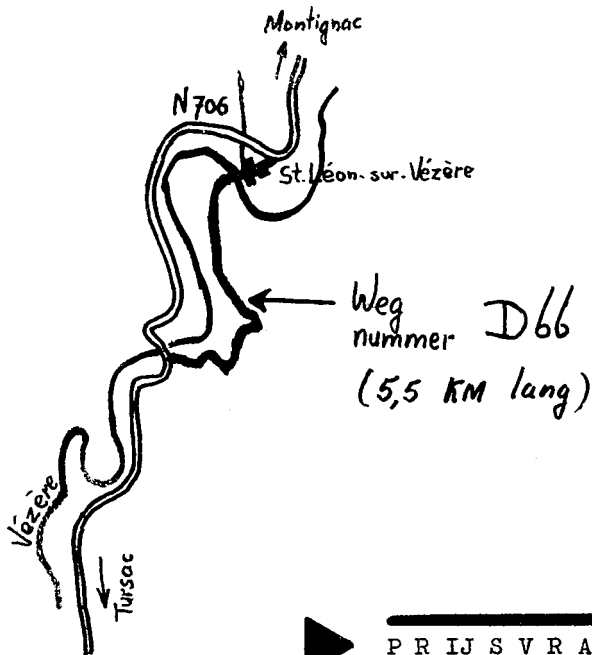
We weten allemaal uit de krant dat bij het afnemen van een parade op het Rode Plein iemands afstand tot Brezjnef en Kosigin bepalend is voor zijn positie. Welnu, ik kan u verzekeren dat het op de lagere echelons net zo gaat. Ik woonde een vergadering bij. Aan een lange tafel zaten ongeveer 15 mensen, waaronder 3 Russen. De voorzitter, een Italiaan, zat aan de smalle zijde. Aan zijn linkerzijde was de belangrijkste Rus gaan zitten, daarnaast de op één na belangrijkste en daarnaast de op twee na belangrijkste. Er waren nog meer Russen in de kamer, maar die waren blijkbaar niet hoog genoeg om aan tafel te zitten. Ze gingen op stoelen tegen de muur aan zitten. Op een bepaald ogenblik vroeg iemand de voorzitter, of hij niet in het midden van de lange zijde wilde gaan zitten met het oog op de verstaanbaarheid. Toen hij dit deed, ontstond er een enorme deining onder de Russen, want nu zat de belangrijkste heel ver van de voorzitter af. Er waren allerlei herschikkingen nodig, net zolang totdat de belangrijkste Rus weer zo dicht mogelijk bij de voorzitter zat, enz. Als dit verschijnsel je eenmaal gaat frapperen, dan merk je het ineens overal. Dan zie je dat een voetganger op een zebra zich maar beter gedekt kan houden als er een auto aankomt, want de man in de auto is so wie so hoger dan de voetganger. Dan merk je dat je b.v. in een restaurant waar je geen plaats kan krijgen, omdat alles al gereserveerd is, wonderen kan bereiken door het noemen van de naam van een of andere minister, die je desnoods wel even van de wantoestanden op de hoogte zult stellen.

Een inkomensvergelijking maken, zowel tussen Russen onderling als tussen Rusland en het westen, is bijzonder moeilijk. Hiervoor zijn twee oorzaken: de volkomende afwijkende prijsverhoudingen en de belangrijkste rol van uitkeringen "in natura" voor de bovenlaag. Omgerekend tegen de door ons te betalen wisselkoers variëren de lonen en salarissen tussen f 600,- en f 4000,- per maand. Hier gaat voor iedereen 10% belasting af. Huishuren zijn bijzonder laag. Medische zorg is gratis. Er bestaat ook een oudedagsvoorziening. Het openbaar vervoer is zeer goedkoop (voor 20 cent ongelimiteerde afstanden in de metro). De vacaties zijn veelal gratis, uiteraard in groepsverband. Daar staat tegenover dat textiel en huishoudelijke apparaten wel vier keer zo duur zijn als bij ons. In het algemeen zijn ze ook veel slechter. Maar nu komt het. Er zijn allerlei bonussen. Het maakt een groot verschil of je je gratis vacantie mag doorbrengen in een vakantiekolonie in de Moskouse Bijmermeer of in een eerste klas hotel aan de Zwarte Zee. Er zijn speciale winkels waar bevoorrechten tegen veel lagere prijs betere produkten in grotere verscheidenheid kunnen kopen. De toewijzing van woningen gaat op basis van positie. Omdat de huren slechts nominaal zijn, betekent dit in feite een extra onzichtbaar inkomen. Is men nog hoger in rang, dan staat er ook nog een buitenhuis te wachten. De bovenste lagen krijgen een auto toegewezen. Voor anderen is ook wel een auto te koop, maar in feite onbetaalbaar. De schouwburgprijzen zijn vergelijkbaar met de onze, maar ook hier is een uitgebreid vrijkaartjes-systeem. Een fabrieksdirecteur kan onder bepaalde omstandigheden tot 60% van zijn jaarsalaris als tantième krijgen.

Een klein deel van de bevolking is lid van de Communistische Partij. Er is een strenge ballotage. Het is een grote eer en een groot economisch voordeel als lid te worden toegelaten. Het is zoiets als lid zijn van de Witte in Den Haag, alleen met veel grotere voordelen. Wie dan ook nog academicus of erkend kunstenaar is, behoort tot de elite van de samenleving, een kleine groep, die zich door kleding, huisvesting en zelfbewust gedrag duidelijk van de rest onderscheidt.

Ik heb uitvoerig stilgestaan bij één aspect van de Russische samenleving, zoals ik die als vluchtig toerist heb ervaren. Waarschijnlijk komt dat omdat juist op dit punt de ontwikkeling in Rusland zo volkomen tegengesteld is aan die in het Westen. Terwijl wij duidelijk bezig zijn toe te groeien naar een min of meer klasseloze maatschappij en dit als D'66-er helpen stimuleren, zien we in Rusland nog een soort 19e eeuwse standenmaatschappij, waar je bij ons alleen nog mee terecht kan bij de SGP of bij Van Rappard.

Toch zou het onbillijk zijn hier te eindigen zonder melding te maken van de bijzonder grote hartelijkheid en hulpvaardigheid, waarmee de Russen die wij ontmoet hebben ons tegemoet zijn getreden.

▶ **P R I J S V R A A G "PEPERBEK"** ◀

De hierboven geschetste situatie treft u aan in het hart van de Dordogne (zie Michelinkaart 75, vouw 16).

Symboliek? Als wat moeten we dan de hoofdweg N706, waar de D66 af gaat, maar ook weer op terug komt, beschouwen?

Het leek ons aardig als voor- en tegenstanders van de Progressieve Volkspartij eens uit zouden leggen hoe zij de symboliek uit de gegeven situatie interpreteren ter ondersteuning van hun standpunt.

Hun wordt verzocht dat dan te doen in een stukje van maximaal 300 woorden ($\frac{1}{2}$ getypt vel).

PEPERBEK stelt TWEE PRIJZEN beschikbaar, bestaande uit een gratis jaarabonnement op PEPPERBEK.

De winnende stukjes zullen bovendien worden opgenomen in het novembernummer.

INZENDINGEN vóór 14 oktober a.s. aan de redactie ● ● ● ●

IN DIT NUMMER:

- NA LUNS: SCHMELZER
door K.P. Bloema
- EEN OMBUDSMAN VOOR HET MIDDEN-OOSTEN (III)
door W.S.A.N. Gorter
- STUDIEDAG en ENQUETE
door A.C. de Goederen
- ROT - ROTTER - ROTTERDAM
door R.W.Th. Löbler
- WAT MOET IK DAARMEE?
door H. v.d. Molen
- ZOU UT
door H. Jongedijk
- HEE, HOE STAAT HET MET DE PVP?
- KRABBELS
door D. Bark
- BUIKPIJN BIJ D'66
door K.P. Bloema
- WANDELEN OP HET RODE PLEIN
door A.R. v.d. Burg
- EEN FRAAI STAALTJE VAN OPPORTUNISME
door A.C. de Goederen

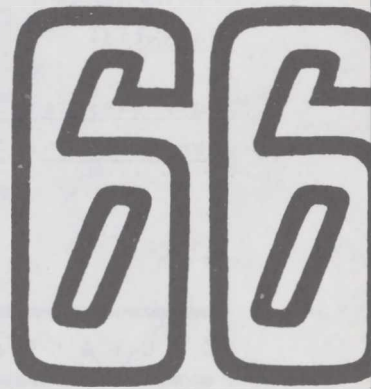
DENKT U AAN DE BETALING VAN UW ABONNEMENT OP DE NIEUWE JAARGANG?

peperbek

POLITIEK
MAANDBLAD

5e jaargang, nummer 3

NOV. 1971

PEPERBEK is een onafhankelijk politiek maandblad, gestuurd door leden en afdelingen van Democraten '66.

Direktie: G. Mulder, Hengelolaan 645, Den Haag, tel. 070-669744

Administratie: Mevr. Th.M. Reesink, Rozenstraat 95, Den Haag, tel. 070-394641

Postrekening: 707800 t.n.v. Penningmeester Peperbek, Voorburg.

Redactie: K.P. Bloema (KB), A.C.A. Dake (f), H. Geelen (HG), A.C. de Goederen (x), R.W.Th.Löbler (rL), F.W.H.Vink (&).

Redactieadres: Hengelolaan 645, Den Haag, tel. 070-669744

Abonnementen: Per jaar september t/m juli/augustus (11 nummers)
5e jaargang: voor alle abonnees: f 9,--
losse nummers: f 1,--

Copy: Gaarne vóór 17 november a.s. zenden aan het redactieadres.

D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G

Rijnmond-smogmond

(rL) Land in rep en roer. In Rijnmondgebied is het gevoel van onbehagen bij de mensen verdwenen. Ze zijn nu gewoon bang. En vestigen hun hoop op althans de progressieve politici. Zij maken zich op die te ontvangen. En wie zien zij? Den Uyl. Als enige. Geen D'66-ers, niet één. Mensen in Rijnmondgebied nu toch weer gerust. Blijkbaar is er - gelukkig - nóg belangrijker werk voor onze D'66-fractie in de Tweede Kamer.

Steenkamp

(HG) Uit het televisie interview van Ad Langebent met Steenkamp bleek de laatste onder "progressief" al te verstaan de bereidheid om het overheidsapparaat voortdurend door te lichten en zondig gelden van de ene post naar een andere over te hevelen als dat meer verantwoord lijkt. De progressiviteit van de progressieve drie hield volgens hem alleen maar in het steeds verder willen verhogen van de overheidsuitgaven, en daar moest toch wel een eind aan zijn. Zullen wij deze strijder voor de haalbaarheid maar als niet haalbaar afschrijven?

Schaduwminister

(HG) PvdA Tweede Kamerlid en schaduwminister Ed van Thijn verklaarde op de radikalen konferentie van Civis Mundi, eind september, dat hij een voorstander is van regeerakkoorden tussen diverse partijen met eigen identiteit. Vóór verkiezingen kan men andere combinaties vormen. Dus streven naar PVP niet gewenst. Anderzijds bleek hij wél voorstander van het volledig samengaan van de drie progressieve kamerfrakties. Die moeten hoe sneller hoe liever één fractie gaan vormen. Ra, ra, hoe kan dat?

Subsidie

(HG) Een nieuw dieptepunt bereikte het parlement door zich uit te spreken vóór subsidie aan de wetenschappelijke bureaus van politieke partijen. De kromme redenering dat ze het algemeen belang dienen door mee te helpen aan de politieke vorming van de burger was de vlag die de lading moest dekken. Waar ik mij echter ouderwets boos over maakte was de terugwerkende kracht voor maar liefst twee jaar die ingebouwd wordt. Duidelijke geldjagerij van de zittende volksvertegenwoordigers, waardoor zij een voorsprong krijgen op niet-zittende kapers op de kust, die hen hun fijne plaatsje willen afnemen. Enfin, de benodigde gelden komen waarschijnlijk van de verlaging van de post voor Monumentenzorg, blijft dus eigenlijk een pot nat.

Besmettelijke ziekte

(KB) Volkspartij-woorden is een besmettelijke ziekte. Eerst kwam D'66 met het idee om-ter uitvoering van de polarisatie- te streven naar een Progressieve Volkspartij, waarin plaats is voor eenieder die meent dat hij of zij progressief denkt. Nauwelijks is dit denkbeeld van een PVP op de politieke markt, of we horen van stromingen in de KVP om de K er maar af te halen en die partij

te hervormen tot een Volks Partij, die zich ergens in het politieke midden zou moeten bevinden en waarin ook plaats is voor niet-katholieken.

En ach, de liberalen willen ook niet achterblijven, en zo wierp ons aller Haya van Someren bij de VVD een balletje op om te komen tot een "brede middenvolks-partij". Een "BMVP" dus.

Het kind van de rekening is dan natuurlijk weer die arme kiezer, die dan niet meer weet op welke van al die Volkspartijen hij zal moeten stemmen (en dan maar wegblijft van de stembus).

Maar één ding kunnen we weer eens vaststellen: dit is de zoveelste maal dat ideeën van D'66 worden overgenomen door andere partijen. Er kan niet worden ontken dat de politiek niet in beweging is. En dan zijn er nog D'66ers die menen dat wij op dit moment geen breekijzerfunctie meer hebben.....

Politiek

Wat is de politiek nog meer

dan tochtwind door mijn raam:

wat nu mij opwindt en mij raakt

is morgen van de baan.

TE GOED VOOR DEZE WERELD

door H. Jongedijk

Het is een beetje bekend geworden dat de vakorganisaties de eerste 20 jaar na de oorlog heel wat centjes hebben laten zitten bij de ondernemingen. Terwille van de wederopbouw, het nationale concurrentievermogen en de werkgelegenheid hebben zij immers goed meegewerkt aan een politiek van lage lonen. De vakbonden hebben daardoor ontzaglijk veel aan bezitsvorming gedaan: miljarden guldens waarop miljoenen werknemers een claim hadden kunnen leggen (b.v. een spaarclaim voor betere pensioenen) werden toegevoegd aan het bezit van enkele tienduizenden reeds bezitters.

In W. Duitsland gebeurde dat trouwens ook en verhoudingsgewijs op grotere schaal. Bij wijze van dank en zogenaamd uit angst voor de gevaarlijke O.politiek van Brandt verslepen veel rijke Duitsers hun miljoenen naar de economische roofoverburchten Liechtenstein en Zwitserland. Nederlanders doen dit ook wel; naar verhouding voor een 50 mln per jaar. De EEG zal er op den duur niet aan kunnen ontkomen om landen als genoemde eventjes in de tang te nemen. Maar daarvoor is o.m. nodig dat de Europese christen-democraten, die immers het verwerven van schatten in het Koninkrijk Gods zo aangenaam weten te combineren met het verzamelen van schatten hier op aarde, of een krasse verkiezingsnederlaaglijden dan wel zich bekeren. Een combinatie van beide zou ook welkom zijn.

Intussen heeft de politiek van lage lonen beantwoord aan de oorspronkelijke doelstellingen en dat had zeker zijn goede kanten. Voor deze loonpolitiek was ook de PvdA van Drees sr een machtige steunpilaar. Geen wonder dat de confessionele partijen de PvdA zo graag in de regering hadden. Kabinetten met de VVD hadden de lonen niet lager kunnen krijgen.

Toen de PvdA in 1963 heel terecht wat ging nadenken over de "kwaliteit van het bestaan" (bv. veel en goed onderwijs) leek dat Drees sr al rap te duur. Dat moest hij onlangs eens gezegd hebben. Drees sr was een jr avant la lettre. Maar de PvdA bleef enigszins op die dure koers varen en langdurige regeringsdeelname moest uitblijven. "Kwaliteit van het bestaan" bleek een veel te wufte gedachte voor de officiële christelijke politiek: op aarde mag zoiets niet voorkomen.

De afgelopen jaren hebben de vakbonden hoge looneisen gesteld. Helaas zonder spaar-pensioenelement, zodat de inflatie ook door de loonsverhogingen aardig op gang werd gehouden. Toch hebben de vakcentrales er opnieuw blijk van gegeven niet ongevoelig te zijn voor het "algemeen belang". In hun beleidsplan 1971-1975 staat dat een deel van de productiviteitsstijging beschikbaar wordt gesteld voor welzijnsvoorzieningen. Van de ondernemersverbonden heb ik zulke geluiden nog niet vernomen, maar dergelijke voorzieningen liggen ook ver van hun bureaus, al valt er heel wat te verdienen aan de bouw en aanleg van scholen, recreatiegebieden, ziekenhuizen en reinigingsinstallaties voor het milieu.

Het overleg tussen werkgevers- en werknemersorganisatie is nu gaande en de algemene beschouwingen zijn ophanden. Ik ben benieuwd of men er iets uitbraadt dat structureel van belang is: collectieve voorzieningen, een pensioenspaarplan (zie Beleidsplan D'66). Minister Langman bepleitte bij de chr. werkgevers invoering van het spaarloon; een goeie beurt voor een VVD-er. Een ding is zeker. Als straks tenslotte ook de evangelisch-politieke beweging leert dat er "andere consumptie- en produktiepatronen" moeten komen om te ontkomen aan de totale fysieke en psychische vervuiling dan zal deze beweging ook ingeven een beroep te doen op de vooruitstrevende partijen. De arbeiders moet immers verteld worden dat er voor hen geen (vrije) auto meer in zit, maar dat "kwaliteit" nog altijd mogelijk is. En dat speel je niet klaar met de VVD. Ik zie dan wel een paar arbeiders overstappen naar de VVD, die auto's blijft beloven. Nee, niet naar D'66 natuurlijk. Ze weten niet wie we zijn en als ze het wisten zouden ze niet komen. Want D'66 is een bij uitstek kwaliteitsgerichte partij. Het hele democratiseringspakket van D'66 is een kwalitatieve zaak, die bij de PvdA te veel op de achtergrond was geraakt.

SOCIALE REVOLUTIE: oplossing of nieuw politiek probleem?

door K.P. Bloema

Het idee van de "sociale revolutie" komt tegenwoordig in steeds sterkere mate naar voren. Dit staat mede in verband met de toenemende onzekerheid over onze (Nederlandse) positie in de wereld, d.w.z. onze houding tegenover de internationale politiek en -als uitvloeisel hiervan- tegenover het defensievraagstuk. Het dringt in steeds bredere kringen door, dat we in deze wereld niet moeten doorgaan met het opvoeren van militaire kracht tussen Oost en West, met als resultaat dat niet een maximum aan veiligheid wordt bereikt, maar dat (vooral door de enorme kernwapenarsenalen) de veiligheid juist afneemt. De wereld wordt steeds onveilig, en allerwege wordt gezocht naar andere oplossingen. In de eerste plaats naar meer ontspanning in de internationale politiek, maar -hiermede samengaande- ook naar andere middelen van veiligheid, naar Niet Militaire Strategien (NMS).

Bij het denken over NMS gaan de gedachten uit naar een scala van middelen die variëren van volledige geweldloosheid tot sabotage, geweldpleging, ondergronds verzet en quereilla. Onverschillig of men nu kiest voor een harde of voor een zachte vorm van verzet tegen een eventuele inbreuk op ons volksbestaan door een agressie, is het voor het slagen van welke NMS dan ook een noodzakelijkheid dat deze wordt gedragen door de gehele bevolking. Indien men evenwel de gehele bevolking hierin wil betrekken, dan dient deze bevolking in brede lagen te delen in de verantwoordelijkheden en in de resultaten van de inspanningen van ons volk. Dit laatste is volgens een aantal theoretici thans niet het geval, aangezien in onze westerse (kapitalistische) maatschappij in feite alle macht en verantwoordelijkheid in handen zouden liggen van een kleine groep. Met name in handen van degenen die de productiemiddelen bezitten (en ons, door middel van reclame, massaal weten te manipuleren), en van degenen die beschikken over het machtsmonopolie ter ondersteuning van de bestaande orde: de civiele en militaire autoriteiten die het uiterste machtsmiddel beheersen, de krijgsmacht. Op deze wijze zou via een kapitalistisch mechanisme slechts een kleine groep over de macht beschikken en zou onze zogenaamde democratie alleen maar een schijnvertoning zijn. Daaruit zou dan volgen dat voor een verdediging van de wezenlijke waarde van ons volksbestaan -waarbij het volk als geheel betrokken dient te zijn- er een sociale revolutie nodig is, een omwenteling waarbij de verhoudingen in de maatschappij een totaal ander inzicht moeten krijgen.

Politiek probleem

Wanneer men nu deze problematiek alleen beziet vanuit het oogpunt van een nieuwe verdedigingsmethode, dan zal men wellicht geneigd zijn om te zeggen: ja, dit is een oplossing, dit is een werkzaam systeem waarbij de hele bevolking is betrokken. Maar beziet men de gevolgen van deze gedachtengang in een bredere omvang, dan betekent dit niet minder dan een algehele sociale omwenteling, een diep ingrijpen in de structuur van onze maatschappij. Dan gaat het veiligheidsprobleem uitgroeien tot een maatschappijvisie.

Wanneer dat zo is, dan is het echter noodzakelijk dat de voorstanders van de sociale revolutie zich duidelijker uitspreken. Wat wordt dan verstaan onder deze sociale revolutie? Betekent het dat de productiemiddelen niet meer in handen mogen zijn van enkelingen, dus nationalisatie? Betekent dit het einde van alle 'manipulaties', d.w.z. het einde van het hele reclamestelsel, het adverteren van wasmachines en auto's, en een door de overheid geleide productie?

Betekent dit voor het 'militaire machtsmonopolie' dat de besturing van het militaire apparaat dient te geschieden onder controle van onderaf, en wie stuurt dan deze controle? Gaat deze sociale revolutie dan niet rechtstreeks in de richting van een overheersing van de massa of naar een 'dictatuur van het proletariaat', om het beestje maar bij een marxistische naam te neemen? Hier ligt een gecompliceerd politiek probleem voor ons. Een der vraagpunten daarbij is, of het voor de verdediging van ons volksbestaan wel zo nodig is om een sociale revolutie te prediken, en wat dient hieronder te worden volstaan. Is democratisering van onze maatschappij niet voldoende, en wat wordt onder 'democratisering' verstaan? Betekent democratisering alleen maar het bijschaven van onze kapitalistische maatschappij en is de sociale revolutie in wezen eigenlijk het doorvoeren van het socialisme of zelfs het communisme? Het woord is aan de theoretici van de sociale revolutie.

● Mevrouw Biesheuvel heeft haar eigen ruiten ingegooid, nadat anderen dat al gedaan hadden. Hae kan dat?

pep

● Japie: Toch kom ik nog geregeld kikkers tegen.

pep

● Die Leidse Baan kan wel van de baan want er komen toch minder studenten.

pep

● Binnenkort zal in Peperbek een overzicht verschijnen van de betaalde en niet-betaalde nevenfuncties van de redacteurs.

pep

● Met een stuytje in het riet sturen.

pep

● De Goede ziet het gat van 1973, van Mierlo dat van 2000.

pep

● U kunt het gat van Witteveen niet stoppen, dat van Peperbek wel. Gireert u even.

pep

● Ook bij het abortusprobleem treedt de regering te vaderlijk op

pep

● Als de paus nu eens de Romeinse Curie vervangt door de Club van Rome.

pep

● Nee, nee, Het Vrije Volk heeft nog steeds meer abonnees dan Peperbek.

pep

● Wat gaat bij de confessionele partijen voor, de bijbel of hun regeerakkoord?

pep

● Love \$tory

pep

●-De wiebeltax ontwiebelen om de inflatiecorrectie te vangen = wiegeltaxatie = schijnvertoning

pep

Het houden van open studiedagen lijkt mij een uitstekend idee en het resultaat van deze eerste gelegenheid vind ik van fundamenteel belang voor D'66. Zoals het bij mij is overgekomen, is de overgrote meerderheid - inclusief opperhoofd van Mierlo - er vóór een centraal instituut met spoed in te stellen, waarbij zeker ook progressieve buitenstaanders zoals Kouwenberg en Steenkamp moeten worden betrokken. En met spoed moet daaruit tevoorschijn komen of, en op welke basis, een PVP is op te richten. Best, maar als dit in de praktijk zou verwateren tot een kapstok om basis-problemen aan op te hangen, leidt het tot geen enkel resultaat. Het is in dit verband opmerkelijk dat ik nergens in de vele stukjes over de PVP de fundamentele punten van een basis program vermeld zie. Laat ik een voorbeeld geven van wat ik hiermee bedoel en aanvoel als een gebrek aan duidelijkheid in de D'66 stellingname. D'66 streeft naar een open samenleving, dus naar mijn mening is D'66: anti-dictatuur. Mooie kreet, maar ook niet meer dan dat. Laten we zeggen: D'66 is anti-dwang, anti-geweld en protolerantie. Dat is al iets beter en duidelijker, maar nog te veel: kreten.

Concreet: Evenzeer als de kolonel-regimes in Griekenland, Spanje en Portugal wijst D'66 af de dictaturen van Rusland en zijn satellieten achter het ijzeren gordijn. Zij allen - d.w.z. elke dictatuur - beperken op voor ons onaanvaardbare wijze verschillende fundamentele mensenrechten: vrij kiesrecht, vrije meningsuiting, vrije informatiegaring, bewegingsvrijheid.

Voor onze gemeenschap eisen wij deze individuele rechten op. Uit een oogpunt van verdraagzaamheid dient D'66 echter de dictatuur van andere gemeenschappen niet zonder meer af te wijzen. Ik kan mij zeer wel indenken, dat b.v. de Russen bij een geheime volksstemming met een overweldigende meerderheid hun bestaande regime zouden blijven aanhangen; wellicht nemen zij genoeg met (veel) minder individuele vrijheid mét het gemak minder kritisch te hoeven te denken. Dat stadium zijn wij allang voorbij. Anderzijds moeten wij (aan de hand van onze beginselen van individuele mensenrechten, van anti-dwang en anti-geweld) ten scherpste veroordelen het optreden van een machtige dictatuur - door inmenging met militair geweld nog wel - tegen het streven naar fundamentele menselijke vrijheden in minder machtige gemeenschappen.

In verband met het bovenstaande dient D'66 uiterst kritisch te staan tegenover de nieuwjaarsuitspraak van den Uyl, dat voor hem de bestaande maatschappelijke situatie alleen aanvaardbaar is als overgangsfase op weg naar een structuur, waarbij alle economische macht geconcentreerd zal zijn bij de loontrekkers. Die visie leidt immers ook naar een dictatuur, waarin één maatschappelijke groep (zij het een zeer belangrijke) de dienst uitmaakt.

De "open samenleving" van D'66 behoort op democratische grondslag te resulteren, wat het productie-proces betreft, in een evenwichtige samenwerking van de productiefactoren arbeid en kapitaal, door een ondernemer, manager, productie-leider (of hoe men deze onmisbare figuur ook wil noemen) ondergebracht in een nut afwerpende organisatie, overkoepeld door de overheid voor het vaststellen van sociale voorzieningen terwijl die overheid er tevens voor heeft te zorgen, dat er geen eenzijdig overwicht aan machtsinvloed ontstaat. Met overleg en zonder geweld behoren wij te evolueren, democratie betekent een moeizaam vorderen. Bezien wij nuchter en onbevooroordeeld de feiten: Nederland behoort tot de allerrijkste landen, vooral afgemeten naar een democratische inkomensverdeling. Er is geen werkelijke nooddrift, niemand heeft echt gebrek te lijden, zelfs niet als hij niet werkt en onafhankelijk van de opvattingen, die hij heeft en verkondigt; in welke andersoortige maatschappij-structuur bereikt men het zelfde resultaat? Sterker: waar is een ontwikkeling in deze richting beter denkbaar dan in een zo door sociale maatregelen doordrenkt "kapitalisme", dat men met recht kan spreken van een "democratische productie-methode" met machtsevenwicht als leidraad.

Wij moeten wel achterlijk zijn als wij - alleen terwille van verandering - zouden terugrijpen op een reeds bestaand, en reeds bewezen: slechter systeem. Verandering in de zin van werkelijke vooruitgang is beter te bereiken door (sociale) verbeteringen van onze nu bestaande maatschappij-structuur.

Een ander punt van actueel en landelijk belang is het streven van D'66 naar een algemene-pensioen-voorziening in de zin van een aanvullend pensioen - voor een ieder verschillend naar verdienste - boven de grofweg tot het minimumloon opgetrokken A.O.W.

Het pensioen moet ten minste waardevast en liefst welvaartsvast zijn. Laat het duidelijk zijn, dat de kosten om dit doel te bereiken, lang niet mis is: te rekenen valt op bijdragen in de actieve periode van 20 á 30% om de gewenste post-actieve uitkeringen te realiseren. Voor een werkelijke democratische inkomensverdeling moet dit offer worden gebracht.

Daaraan kan gekoppeld worden een streven naar betaalbare woning-huren langs de lijnen, door onze Nooteboom betoogd in Elseviers Weekblad van 4 september 1971 in het kader van meer verantwoorde berekeningen. Tezamen wel fundamentele voorwaarden voor een levenssfeer in de toekomst.

Nog een ander essentieel punt is het milieu-beheer.

Wij denken dan meteen aan vervuiling van water, van lucht, van bodem etc., maar dat is niet de kern van het vraagstuk. Wij dienen uit te gaan van de gedachte, dat als alles zonder ingrijpen zo doorgaat als nu, de gehele mensheid binnen luttele decennia - zeg 30 à 40 jaar - zichzelf automatisch vernietigt omdat dan de zee zodanig is vervuild dat voor de mens geen leefbare atmosfeer zal overblijven. Wij zullen tezamen onherroepelijk stikken.

In een opmerkelijke t.v. uitzending van zondagavond 26 sept. j.l. over een bundeling van wetenschappelijke elite in de 'club van Rome' (in: Panoramiek) werd de behandeling aangekondigd van een basis rapport, in opdracht van de club samengesteld door de M.I.T. (Massachusetts Institution of Technology). Als primaire oorzaak van de bestaande hyper-gevaarlijke situatie van de mensheid werd in een algemene conclusie aangewezen de ontoelaatbare groei van de wereldbevolking met alles wat daarmee samenhangt. Die bevolking heeft zich van 8000 voor christus tot 1600 na christus globaal bewogen om en bij de 550 mln, terwijl van 1600 tot nu de bevolking is toegenomen tot 7000 mln. Die groei moet en zal stoppen, mét of zonder ons ingrijpen. In het laatste geval gaan wij er allemaal binnenkort aan.

Dit wetende, kunnen wij er ook iets tegen doen. Statistisch is men gekomen tot de globale schatting, dat de helft van alle geboorten ongewenst is. Zonder ongewenste zwangerschappen en/of geboorten zou de bevolkingsgroei meteen al een keer ten goede nemen. Het geeft volkomen klaarheid in de politiek, wanneer wij van D'66 duidelijk als onze overtuiging voorbrengen, dat wij voorstander zijn van alle maatregelen om ongewenste zwangerschappen of geboorten tegen te gaan. Niet om enige godsdienstige of andere morele overweging aan te tasten, maar eenvoudig om totale vernietiging van de mensheid op korte termijn, met een eerste zijstapje van menselijke bezinning te ontgaan.

Zou dit niet een aardig begin van duidelijkheid zijn en veel belangrijker dan in de laatste congressen aan de orde is geweest:

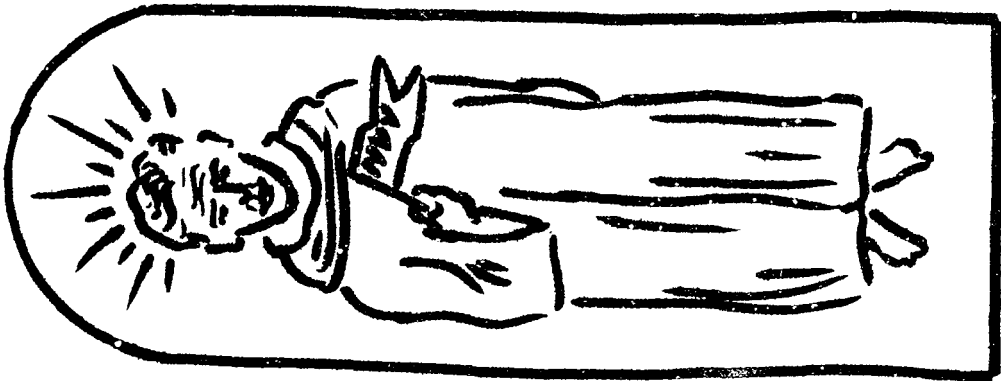
1. Op wereld niveau: Inperking van de algemene groei. Geen ongewenste zwangerschappen/geboorten teneinde de totale mensheid nog een kans te geven om te blijven voortbestaan.
2. Op internationaal onderling niveau: Geen geweld, geen dictatuur; wel overleg.
3. Op ons bescheiden landelijk niveau: Algemene pensioenvoorziening en lagere huishuren om iedereen een redelijk levens-niveau te garanderen.

TERUGBLIK POLITIEKE VERNIEUWING

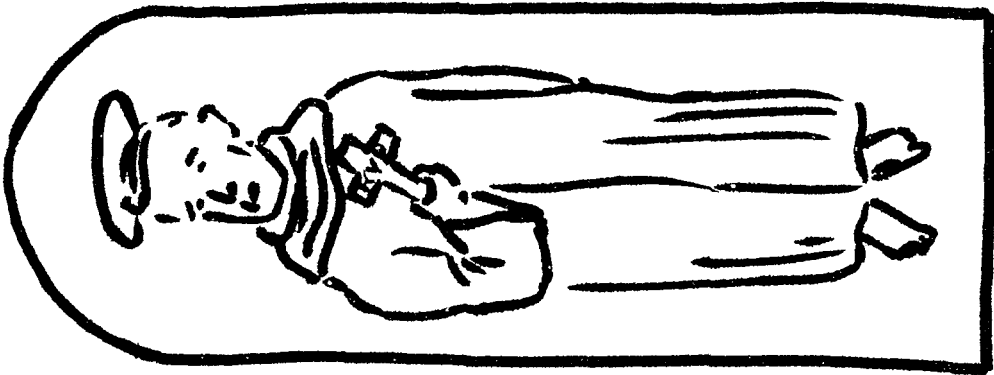
door H. Geelen

Op 25 september j.l. werd door het Democratisch Centrum Nederland, samen met het blad Civis Mundi een conferentie georganiseerd over politieke vernieuwing 1966-1971. Hoewel er weinig nieuwe gezichtpunten ontwikkeld werden was de conferentie in zoverre interessant, dat het de deelnemers toch automatisch dwong tot een soort terugblik en een nagaan van wat bereikt werd en wat voor fouten er gemaakt zijn. Vele soorten radikalen en pseudo-radikalen waren aanwezig, alleen al het inventariseren van de verschillende stromingen was een interessante bezigheid. Gediscussieerd werd officieel aan de hand van een aantal inleidingen en stellingen, maar het was meer een uitdagen van de verschillende stromingen en het aftasten van elkaars standpunten daneen serieuze poging om tot elkaar te komen.

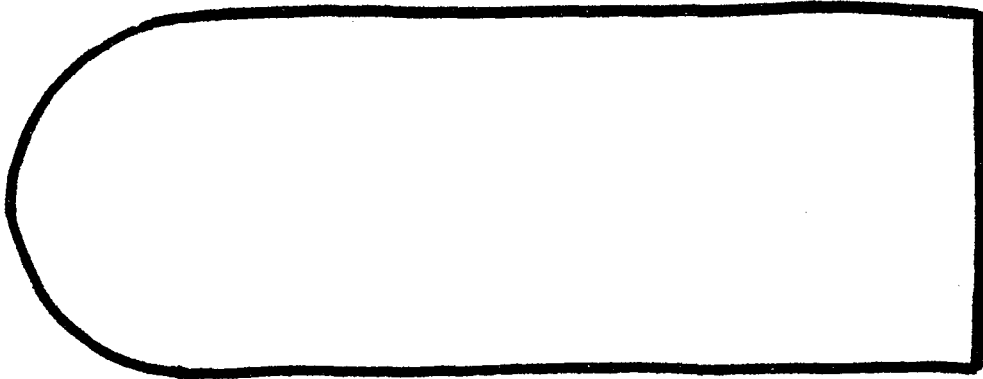
DE HEILIGENVERERING VAN D'66

KLOOS

STEENKAMP

WIE VOLGT ?

Het begon direct al met een schermutseling tussen Christen-Radikalen in de confessionele partijen (Couwenberg, Idenburg) en uit die partijen getreden (De Gaay Fortman, Jurgens). Waaronder komen de eersten niet "over" "na de vorming van een dergelijke regering", versus "proberen wat te bereiken in de bestaande partijen", en "jullie hebben niets bereikt er buiten". In een nabeschouwing over de laatste vijf jaar stelde Couwenberg dat het DCN toch maar de eerste stoot gegeven had naar de vernieuwing. D'66 en Nieuw Links hebben wel iets gepresteerd, maar hadden toch niet kunnen doorstoten. De zittenden in de confessionele partijen hadden niet veel bereikt, en hadden misschien beter gedaan met de nieuwe partijen mee te doen. Maar op de man af gevraagd waarom hij dan niet overstapte naar D'66 of de PvdA kwam hij met het bekende leutersmoesje dat D'66 alleen maar ideologieloze pragmatici zijn en dat het socialisme hem niet aanspreekt. En, het werd in volle naleefteit gezegd, hij meende dat er voor het DCN toch nog wel mogelijkheden binnen de KVP waren.

De grote, brede volkspartij (voor experimentele politiek, schreef de wegens ziekte afwezige Van Der Ven) ondervond veel kritiek, velen achten hun eigen ideologie en verdere inbreng zó belangrijk dat ze hun eigen identiteit nooit of te nimmer kunnen opgeven. Zodat er hooguit een soort federatie gevormd kan worden, sommigen willen zelfs niet verder gaan dan een stembusakkoord. Nutteloos gepraat, concludeert mej. Schilthuis (PvdA partijbestuur en lid Haagse gemeenteraad), wat heeft het voor zin om al deze verschilpunten naar voren te halen, laten we toch proberen het eens te worden. Hoe moeten we in de toekomst verder, dat is belangrijk.

Inderdaad was er weinig opbouwends te beleven. Ieder verklaarde waarom hij het toch eigenlijk wel beter deed dan de anderen, of althans niet minder slecht, en hoe gefundeerd zijn mening wel is. En dat was juist het teleurstellende, geen élan van hoe gaan we het gezamenlijk eens aanpakken. Couwenberg en het DCN doen denken aan de voetbalsupporter, die van de tribune roept "voor het hok die bal" en dan na een geslaagde voorzet met doelpunt meent dat het aan hem te danken is. De Christen-Radikalen in de confessionele partijen wekken de indruk dat het een fraai etiket is om in de partij enig gezag aan te ontleen. Zodra dat niet meer nodig is, omdat een zekere status is bereikt, laat men het rustig vallen. Voorbeelden te over, zie enige huidige excellenties. Het idee van binnen een partij iets bereiken wordt wel beleden, maar van enig streven naar gezamenlijke macht is niets te merken. De PvdA vindt het socialisme op zich al voldoende radikaal, dat moet behouden blijven. De PPR is een groepje dat moeite heeft met het oversteken naar het andere kamp. D'66 is een groepje dat de verrotte zaak wel eens overhoop zal halen en vernieuwen, zonder eigenlijk precies te weten waarom en waarvoor. Kijk, als men zó tegen de radikalen aankijkt is het een uitzichtloze zaak. Uiteraard is er slechts een conclusie mogelijk, namelijk dat als we zo intellectueel gescheiden blijven doen er nooit iets van terecht komt. Wij D'66ers zijn tegen onze wil in de hoek van pragmatici en onbewogen practici gedrongen. De grootste mislukking uit de afgelopen jaren is de oprichting van de PPR, die de onmacht van D'66 aantoonde om radikalen geïnspireerd door het christelijke geloof op te vangen. Of was het de schuld van de PPR, die de hokjesgeest niet konden uitbannen? Wie zal het zeggen. We moeten blijven streven naar een groter verband waarin voor al deze inspiraties wél plaats is. Slechts op die manier kunnen we iets bereiken om de nieuwe problemen die ons dreigen te vernietigen op een actieve wijze aan te pakken. Ik begrijp dat ik me nu schaar onder alle wensers van grote brede volkspartijen, met of zonder k, in het midden dan wel gepolariseerd, liberaal of christelijk of sociaal. Maar toch kan het niet anders, er moet iets gebeuren.

Eigenlijk was ik daarom nog het meest triest om de verklaring van van Maarseveen, dat hij de KVP ging verlaten maar geen groepering ziet waarbij hij zich kan aansluiten.

- Pieters heiligengalerij is te klein, de gehele Club van Rome staat al in geur van heiligheid.

pep

Japie: De PvdA wil natuurlijk geen excentrisch instituut omdat daar geen regeringssubsidie met terugwerkende kracht voor is te krijgen.

pep

- Geef uw pleitplanoloog de ruimte

pep

- Al Gemene Beschouwingen

● Oude wijsheid met de computer herontdekt: De wereld gaat aan vlijt ten onder.

pep

● En wat doen we met de Keizer van Japan? We bieden hem een dineetje an.

pep

● De club van Rome speelt al in blessuretijd.

pep

● Middenvolkspartij: met de Wiegel tot het graf.

pep

● Als de smog komt door zon en windstilte is het maar te hopen dat het vaak stormt en regent.

pep

● Correct: de correctie op de inflatie-correctie moet nog gecorrigeerd worden met een groeicorrectiefactor.

pep

● Kan Wiegel niet eerst zelf zijn broekriem eens goed strak aanhalen?

pep

WIE POLARISEERT ER MEE?

door A.R. van der Burg

In de erfenis van de oude politiek, die D'66 zich zonder deugdelijke boedelbeschrijving in de maag heeft laten splitsen, bevindt zich ook het begrip polarisatie. Er wordt doorgaans mee bedoeld dat de partijen - en dus ook de kiezers - zich zoveel mogelijk moeten bundelen in twee groepen die diametraal tegenover elkaar staan en elkaar de macht betwisten. Vooral in PvdAkring, waar nog altijd een grote bewondering voor het Engelse systeem bestaat (het spel terwille van het spel), leeft dat polarisatiebegrip sterk. Maar ook in D'66 steekt het zijn kop op. Van Mierlo hanteert het geregeld. Op het Rotterdamse Congres in september j.l. werd het voortdurend en zonder een zweem van critiek gebruikt. J.J. Vis ging zelfs zo ver in de NRC/Handelsblad te schrijven: "D'66 is de grote promotor geweest van de polarisatiegedachte, de twee-blokkentheorie."

Als 'oude' D'66-er hoor je daar dan wel even van op. Je herinnert je dan weer dat in een niet zo erg grijs verleden, n.l. bij de oprichting van D'66, werd gesteld dat voor een goed functionerend staatsbestel een veel duidelijker scheiding gemaakt moest worden tussen de taak van de regering en die van het parlement. Het parlement zou onafhankelijk van de regering moeten zijn en het zou alle regeringsvoorstellen kritisch moeten beoordelen, ongeacht tot welke partij men behoorde (zie Appèl, blz. 3 en 4). Daartoe werden twee formele maatregelen voorgesteld: een regering die los van het parlement tot stand kwam (b.v. via een gekozen minister-president) en het laten kiezen van parlement tot stand kwam (b.v. via een gekozen minister-president) en het laten kiezen van personen i.p.v. partijen volgens preferentielijst van de kiezers (alleen uitvoerbaar bij een beperkt aantal kandidaten, dus in districten). Zie het Appèl en de met slechts één stem tegen in Arnhem aangenomen staatsrechtelijke programapunten, die nimmer zijn ingetrokken.

Als zo'n stelsel ingevoerd zou worden, valt er - althans in het parlement - totaal niets meer te polariseren. Het streven was er immers juist op gericht de verfoeilijke tweedeling in regeringsgezinde ja-knikkers en oppositionele nee-schudders te ondergraven. Bij de verkiezing van een minister-president zal een zekere blokvorming optreden, omdat men nu eenmaal de meerderheid moet zien te halen. Om diezelfde reden zullen die blokken zich niet al te extreem opstellen en eerder naar het gemiddelde tenderen. Ook daar dus geen sprake van polarisatie. Die polarisatie is dus alleen maar een nog uit vroeger eeuwen rondwarende geest, die door sommigen nog als iets van vlees en bloed wordt gezien. Maar ik vraag me wel eens af, of het voor een politicus wellicht beter is geen geheugen te hebben.

(x) Het indienen van een "tegenbegroting", zoals de fracties van PvdA en D'66 in de Tweede Kamer hebben gedaan, is een uitstekend middel om de kiezers duidelijk te maken in welke zin een kabinetsbeleid, waarvoor de "oppositie" verantwoordelijk zou zijn, zich zou onderscheiden van het beleid van de werkelijke regering. In zoverre is de politieke duidelijkheid ermee gediend en valt het verschijnsel van de "tegenbegroting" toe te juichen.

Maar als zo'n tegenbegroting in feite niet reëel is en dan ook niet echt zou zijn ingediend als de "oppositie" aan de macht was geweest, is er geen sprake van duidelijkheid, maar van kiezersbedrog.

Ik ben bang dat van dit laatste bij de PvdA-D'66 tegenbegroting in niet geringe mate sprake is. Want met al haar op zichzelf sympathieke maatregelen leidt zij in vergelijking met de echte begroting tot méér uitgaven van een slordige 350 mln. Het is zeer twijfelachtig of dat, nu alle economische indicatoren - betalingsbalanstekorten, dalende produktiviteitsstijging, onbruikbaar geworden Zijlstra-norm, maar vooral de beangstigend toenemende inflatie - wijzen op de noodzaak van afremming van de stijging van overheidsuitgaven, wel verantwoord is.

Govert Nooteboom heeft dan ook - als enige van de fractie - tegen de motie gestemd, waarmee de Kamer in feite alternatieve begroting had kunnen goedkeuren. Wat bepaald niet wil zeggen dat de rest van de fractie unaniem juichend vóór was. De "kruik" van Nooteboom was alleen iets brosser dan die van een aantal anderen. Uit een nota van hem, waarin hij dit standpunt motiveert - 11 kantjes interessante lectuur, maar veel te veel voor Peperbek - lichten we enkele "highlights":

- a) Het automatisch - d.w.z. zonder wijziging van de belastingtarieven - groter worden van de reële ruimte voor overheidsuitgaven stagneert omdat:
- de relatief zwaar belaste winstinkomens, zoals vennootschapswinsten, sterk zijn gedaald - en nog steeds dalen - ten gunste van gemiddeld veel lichter belaste looninkomens;
 - de geleidelijk minder ongelijk wordende inkomensverdeling als gevolg van de progressie in de loon- en inkomstenbelasting bij gelijkblijvende tarieven tot een relatieve daling van de opbrengst van deze belasting leidt;
 - de produktiviteit nog maar 3% zal stijgen i.p.v. de 4,8% waarvan men steeds uitging.

De theorie van de "trendmatige begrotingsruimte", op grond waarvan de overheidsuitgavenstijging jaarlijks procentueel een kwart meer mocht zijn dan de stijging van het nationale inkomen (Zijlstra-norm) klopt daardoor helemaal niet meer. Extra uitgaven moeten dus door verhoging van belastingtarieven of door leningen worden gedekt. Wat de leningen betreft: de particuliere besparingen zijn te laag, waardoor de kapitaalmarkt - afgezien van veel speculatief buitenlands kapitaal, dat weer even snel kan gaan als het gekomen is - hiervoor te krap is. En de belastingtarieven zijn reeds zeer hoog en er vindt meer en meer afwenteling plaats, waardoor belastingverhogingen de inflatie versterken. In de alternatieve begroting worden de voorgestelde extra uitgavenverhogingen echter toch gedekt door extra belastingverhoging. Terwijl de in ons Beleidsplan voorziene mogelijkheid om de particuliere besparingen op grote schaal te doen toenemen, namelijk het pensioen-spaarloonplan (blz 68 punt 4.6) dat wel een aanvaardbare bron voor financiering van toename van overheidsuitgaven zou vormen, in de tegenbegroting niet voorkomt.

- b) De SER heeft in zijn advies over de CPB-contourennota gesteld, dat de totale drukverzwaring van belasting+ sociale lasten in de komende 4-jarige periode zeker niet meer dan 5% mag belopen. Daarvan is 3% sociale premiedruk en 2% belastingdrukstijging in 4 jaar. Het is belachelijk en onverantwoord om daarvan via de tegenbegroting in het eerste jaar al bijna 1½% "in te pikken" zonder langere termijnplan dat aantoonde dat voor de komende 3 jaar tezamen een half procent genoeg is. We schuiven zo de problemen gewoon voor ons uit.
- c) De tegenbegroting bindt ons voor een vrij lange periode aan een aantal PvdA-standpunten, die strijdig zijn met ons Beleidsplan, zoals:
- wel in de tegenbegroting meer overheidsgeld uittrekken voor woningbouw, maar geen aanvaarding door PvdA van ons woningbouwfinancieringsuitgangspunt, dat sterke vermindering der subsidies door de overheid inhoudt (op iets langere termijn) en doorstromingsheffingen volstrekt overbodig maakt (die dan ook welbewust niet in het plan voorkomen);

- wel in de tegenbegroting verhoging van de AOW-uitkeringen uit de algemene middelen (alsof het ene moer uitmaakt, tenzij je wilt blijven suggereren dat de algemene middelen door Sinterklaas gevuld worden inplaats van door dezelfde mensen, die de AOW-premie moeten betalen), maar geen aanvaarding van onze structurele opzet voor de financiering van oudedagsvoorzieningen, waarvan AOW-verhoging een onderdeel uitmaakt, maar niet geïsoleerd van de totaliteit. Ons beleidsplan bevat integratie van de gehele AOW-premie (en de andere verplichte sociale premies) in de loon/inkomstenbelasting en dat is iets heel anders dan financiering van een deel van de AOW uit de zogenaamde algemene middelen;
- in de tegenbegroting geen spoor van de systematische herziening van het gezinssubsidiewezen volgens het Beleidsplan, waardoor op wat langere termijn grote bedragen voor urgentere toepassingen beschikbaar zouden komen.

Er wordt met het steunen van deze tegenbegroting dus de facto uitgegaan van een "oppositieakkoord" met de PvdA, hoewel er formeel van een "akkoord" geen sprake is, maar slechts van een eenzijdige toezegging onzerzijds, terwijl de mening van de grote meerderheid der leden - v.z.v. gebleken uit de enquête waarvan de resultaten in de vorige Peperbek stonden - juist is dat bij de standpuntbepaling van de fracties ons eigen program en beleidsplan als uitgangspunt prioriteit moeten hebben.

- d) Ook de tegenbegroting lijdt aan hetzelfde euvel als de regeringsbegroting: zij stoelt op korte-termijn-denken, terwijl geen oplossingen voor de structurele problemen van de (middel)lange termijn worden aangegeven.

Een deel van deze argumenten heeft Nootboom "geleerd" van financiële experts uit PvdA-kring, die vóór het opstellen van de tegenbegroting "college" mochten geven aan de betrokken fracties. Volgens deze deskundigen zou de tegenbegroting hebben behoren vast te houden aan de 0,0% belastingverhoging, die door de "progressieve drie" in de verkiezingscampagne is geponeerd en op dit punt niet perse hoger willen gaan zitten dan de regering'biesheuvel (die 0,4% had beloofd, maar 0,8% doet). De conclusie, dat de hele alternatieve begroting niet veel anders is dan holle reclame, feitelijk kiezersbedrog, lijkt dan ook bepaald niet ver gezocht.

Het is jammer, dat we alweer kritiek op de "officiële lijn" moeten hebben, met opnieuw het risico dat de tegenpartij er, zoals de heer Wiegel reeds eerder heeft gedaan, politieke munt uit probeert te slaan. We zouden zo graag eens iets te juichen hebben. Altijd maar weer in de contramine zijn gaat gruwelijk vervelen. Wanneer stellen de D'66-toppers ons daar nu eindelijk eens toe in staat?

HEE, HOE STAAT HET MET DE PVP (IV)

(HG) Helaas is u weinig voortgang te melden. De opstelling van de drie samenwerkende partijen kan simpeltjes beschreven worden als: PvdA sterk voor samenwerking, vooral in het parlement maar terughoudend tegenover de PVP, in het bijzonder waar die anderen moet benaderen. D'66 vooral de nadruk op streven naar groter verband op lange termijn, wat betreft de samenwerking terughoudend om de eigen identiteit niet te verliezen. De PPR wil eigenlijk zowel nauwe samenwerking als snel opgaan in een PVP. Een combinatie van twee factoren levert vier mogelijkheden op, en jawel we hebben Scheps en Zeevalking die beide factoren negatief wensen te beoordelen.

4.1 De Goederen produceert de resultaten van zijn enquête op de Open Studiedag over de PVP (zie de voorgaande Peperbek). Het Dagelijks Bestuur vindt de resultaten zo belangrijk dat deze gepubliceerd zullen worden in de D'emocraat! Zij het dan wel zonder het commentaar van onze de Goederen.

4.2 Civis Mundi congres over politieke partijvernieuwing, 29 september te Den Haag. De PVP krijgt nauwelijks aandacht. Zie apart stuk in deze Peperbek.

4.3 Eerste vergadering van het "permanente" overleg tussen PvdA, D'66 en PPR op 1 oktober. Sterkte van de delegaties is geregeld, 7:5:3. D'66 zelfde delegatie als in voorgaande overleg. In vriendelijke sfeer vertelt De Gaay Fortman over zijn moeilijkheden als lid van een te kleine fractie en dringt aan de vergaande samenwerking. Het hete hangijzer van het aparte orgaan voor de voorbereiding van de PVP laat nu geen schroeiplekken achter. D'66 dringt aan op een "platform", van waaruit anderen deel kunnen nemen.

4.4. PvdA Partijraad op 2 okt. Volgens NRC/Hbld remt de raad de geestdrift van het bestuur. Vooral discussie binnen de partij en fazering (=uitstel) van het erbij betrekken van "andere politieke en maatschappelijke groeperingen".

Pas in 1973 zal er een congres zijn waarop besluiten genomen kunnen worden. Daarbij zal rekening moeten worden gehouden met de discussie over "Socialisme nu" en nieuwe partijvorming.

4.5. Scheps produceert een brochure, waarin hij pleit voor het opzeggen door de PvdA van de gedane belofte te streven naar een PVP. De pers is niet enthousiast en vindt het nogal warrig. Ook uw verslaggever vindt het maar nonsens en heeft niet de moeite genomen het aan te schaffen.

4.6 Tot slot mogen wij u niet de uitspraak onthouden van de kandidaat voor het voorzitterschap van de PPR, Dolf Coppes, n.l. dat hij bereid is de PPR te leiden in deze laatste periode, voor de tot standkoming van een progressieve volkspartij, waarin ook de PvdA en D'66 zullen opgaan, hoe lang deze periode ook nog zal duren.

U ziet het, er zijn nog veel grotere optimisten dan HG.

INGEZONDEN

Aan het D'66 Defensieorakel overste K.P. Bloema

Een wat verlate reactie op de Pakerbek van september j.l. Onder kop: "Onhandigheden van onze Kamerfractie" sneert Bloema: "Het is eigenlijk verwonderlijk, dat D'66, die in het Parlement op defensiegebieden de afgelopen 4 jaar vrijwel alleen nog onkunde en mislukte moties heeft laten zien en nooit een woord over heeft gehad voor de VVDM, nog zoveel krediet heeft bij de jonge dienstplichtigen".

Over de kunde van Bloema past mij geen oordeel; houden we het op de "gunst van de twijfel"; ik ben er nogal scheutig mee. Reageren op schimpscheuten is niet mijn sterkste zijde, want het zou een dagtaak vergen. In dat geval wil ik wel even ingaan op de laatdunkende opmerkingen van Bloema, omdat Bloema, zo is mij althans verteld, tijdens verkiezingsbijeenkomsten, meerdere malen uiterst krand mijn defensieoptreden heeft aangepakt.

Kennelijk past het in zijn kraam mij tot "risé" te bombarderen. Dit mag best, maar dan ook maar een weerwoord van mijn kant. Vooral met mijn "flexible response" zat Bloema in zijn maag; hij vindt, vond en zal deze interpellatie de vlees geworden nonsens blijven vinden. Als antwoord wil ik enige stukken aanhalen, uit een artikel in de Haagse Courant van 24-6-1971. Onder de kop: "Brede defensiecommissie: een politiek foefje schrijft een militaire medewerker onder meer: "Onze parlementariërs hebben de laatste 4 jaar zelden aanleiding gegeven voor de veronderstelling dat ze eens tot de grote vredesdenkers van deze tijd zullen worden aangerekend.

Eigenlijk is er in die hele 4 jaar slechts één keer gooi naar de nationale titel gedaan, en wel door het Tweede Kamerlid, Dr M.J.J.A. Imkamp D'66, die de Minister van Defensie Minister Den Toom interpeleerde over de theorie van de flexible response".

"Imkamp is een politicus met een Latijns aandoend flair, dat hem een staat stelt blunders ruitertlijk toe te geven. De keerzijde is dat hij niet altijd even serieus wordt genomen. Dat is mogelijk de oorzaak van het feit, dat hij de scherpzinnige analyse die hij in november 1969 in de Kamer gaf van wat hij als een ver-schuiving in de NAVO -doctrine beschouwde wel enige aandacht kreeg, maar niet voldoende om de Minister tot een duidelijke uitspraak te dwingen. Het is voor de Commissie van Steenkamp de moeite waard om nog eens in de betreffende kamerstukken te duiken". "Imkamp signaleerde een nieuwe interpretatie van de flexible response, die uiterst belangrijke consequenties voor de Europese defensie en dus ook voor onze nationale verdediging zou inhouden".

Dan volgen enige citaten uit mijn inbreng, en de conclusie van de schrijver is de volgende:

"Imkamp vond het vage antwoord van de Minister onaanvaardbaar en diende een motie in, waarin de Kamer een voorstel tot goedkeuring tot houden aan het aan de door de Minister vertolkte Navostrategie. De motie werd verworpen. Imkamp kreeg van verschillende kanten te verstaan, dat hij spijkers op laag water had gezocht. Toch kreeg hij later ook bijval".

Dan geeft de schrijver een reactie van Dr J. Niezing, lector in de Sociologie van Oorlog en Vrede aan de Kon. Mil. Academie die o.m. stelde Imkamp heeft dit-sic een verandering in de strategie, opgemerkt. Ik vond dat hij ontzettend gelijk had". Aardig zo'n reactie 1½ jaar na het kamerdebat, nu kamerbetogen door-gaans de ochtendeditie van de volgende dag nauwelijks overleven, zo ze die al halen.

Ook bazen van Bloema hebben mij in privégesprekken gelijkgegeven en ook vertelde een NAVO-ambtenaar mij, dat de flexible response in geen enkel NATO-parlement zo gedegen aan de orde is gesteld als juist in het Nederlandse parlement. Och het is wel aardig zo'n schouderklopje dat je in de politiek doorhands alleen jezelf op je eigen schouder kunt toedienen.

Tenslotte nog dit:

- a. Wat de VVDM betreft. De VVDM mensen heb ik nooit in het ongewisse gelaten dat voor mij vrede meer centraal stond dan vraagstukken als Democratisering, rechtspraak, hoe belangrijk ook, voedsel in kazernes, kantine-inrichting, groetplicht, werktijden, dragen van uniform, verkopen van G3, verzekering van dienstplichtigen, medische verzorging etc. Alles belangrijk, à la bonheur, maar een wat vrediger wereld mag er ook zijn. Populair zijn de vraagstukken, waarvoor de VVDM zich inzet uiteraard, maar de kern van oorlog en vrede laat ze toch buiten schot. Bovendien behandelden kamerleden als Wiel-draaier, Vonhoff, Maenen en Kikkert deze vraagstukken omstandig. Mijn lijn van optreden is geweest, en zou geweest zijn als ik opnieuw defensie had moeten doen, om gezien de krappe spreektijd de typische VVDM problemen in de vragen of een openbare commissievergadering aan te kaarten en deze slechts uiterst marginaal in plenaire debatten, te behandelen.
- b. Is de jeugd ons nog trouw gebleven - dat vindt tenminste Bloema - dankzij of ondanks mijn gepruts of wellicht dankzij Bloema of ondanks Bloema met of zonder zijn Bluebell girls? Ik weet het niet.
- c. Je wint de jeugd zeker niet, door ze naar de mond te praten maar hooguit door een beetje jezelf te zijn; voor of tegen de opvattingen van de jeugd, en dan is het nog uiterst dubieus. Ik weet niet wat Goudsmit en Visser gezegd hebben tijdens een gesprek met de VVDM, maar dat ze zich moeten inwerken is vanzelfsprekend en dat ze luisteren valt toe te juichen.

Dag Bloema, groeten Sef Imkamp.

Noot van de redactie: Bloema was al met vakantie toen Imkamp's reactie binnenkwam

Reactie op "De laatste kans op een eerste keuze"

Het artikel van de geachte afgevaardigde G. Nooteboom (de laatste kans op een eerste keuze) is in een redactievergadering van het blad "Democraat" uitvoerig besproken.

Het besluit de bijdrage niet te plaatsen werd eenstemmig genomen door de HB-leden Verhaar, Hijmans, Venema en de eindredacteur Huygens.

De weergave van de argumenten die hebben geleid tot de afwijzing van de redactie, op pagina 6 van Peperbek, is juist. Niet is uitgesloten dat het artikel van de geachte afgevaardigde weliswaar op uitdrukkelijk verzoek van het HB tot stand is gekomen, maar de inhoud een gans andere bleek dan dit HB voor ogen heeft gestaan bij het doen van een verzoek in die richting. Het staat eenieder vrij het oneens te zijn met de argumenten die de redactie van "Democraat" aanvoert bij het weigeren van een artikel. Het staat de onafhankelijke redactie van "Democraat" vrij zich daarvan niets aan te trekken. In de afgelopen jaren heeft de redactie van het maandblad steeds getracht een zo breed mogelijke verscheidenheid aan artikelen te plaatsen, waarbij rekening werd gehouden met de talrijke meningen in en buiten de partij.

Dat deze gedragslijn impliceert dat de redactie zich voelt als de pastoor uit wijlen het rijke roomse leven: dom houden, is een opmerking van de Peperbekredactie, die geen hout snijdt. De bewijsvoering ontbreekt. De opmerking geeft bovendien blijk van onbegrip over de functie van het blad. Die functie -- en die van Peperbek en de Haagse Post -- staat op pagina 1 van Peperbek september 1971 aardig omschreven.

Jan G. Huygens
Eindredacteur "Democraat"

Noot redactie:

De HB-leden in de redactie van Democraat handelen hier als persoon, zoals ons eigen HB lid ons verzekert. En gelukkig maar, want wij vinden dit soort stukken het zout in de pap en zien daar liever geen HB vingers in. Nooteboom behandelt de zaak van uit een sterk persoonlijke visie en is niet bang voor botsing met gevestigde opinies. Wij ook niet, daarom vonden wij de gehanteerde redenen om het stuk niet te plaatsen - vele leden weten niets van dit soort problemen - niet erg acceptabel.

In correspondentie met oktober

Aan Jongedijk

Inderdaad is er op basis van machtsvorming "een redelijk goeie politiek mogelijk". Gemeten vanuit de politiek om de politiek. Leg je als maatstaf aan: "We moeten zoveel mogelijk verbeteringen in onze samenleving zien te bereiken, veel meer dan we op dit moment kunnen overzien", dan is het een slechte weg. Elke nieuwe maatregel moet rijpen, soms jaren. Tegen de tijd dat de rijping in rotting overgaat en gaat stinken, wordt het tijd voor regeringen en de hun steunende, per definitie conservatieve partijen om tot daden over te gaan. Het is de taak van D'66 de bevruchting tot stand te brengen. De rijping en rotting vormen een auto-noom proces. Gewoon laten sudderen. Niet meeregeren. P.S. Invloed zien te krijgen en machtsvorming zijn twee heel verschillende zaken.

Aan Van der Molen

Ik heb gelijk. Als u het ook hebt, hebben blijkbaar alle anderen ongelijk.

(Aan v.d. Burg, ter overdenking: Rechter tot eisende partij: 'U heet gelijk'. Even later tot tegenpartij: 'Ja, dat is waar, u hebt gelijk'. Waarop belanghebbende derde tot rechter: 'Ja, maar ze kunnen toch niet allebei gelijk hebben?' Waarop rechter: 'U hebt ook gelijk'. Red.)

Aan Geelen

Nog even moed houden en ferm doorzetten. Die griekse drama's brachten het meestal ook niet verder dan vijf bedrijven. De tragische ontknoping openbaarde zich in het vierde.

Aan Bloema

Het is nog veel mooier. Een uur nadat een congres van D'66 een motie had aangenomen, waarin het nú in het hoofdbestuur komen om zich een paar maanden later kandidaat voor de Tweede Kamer te stellen werd veroordeeld, werden enige aspirant-candidaten voor de Kamer met grote meerderheid in het hoofdbestuur gekozen.

Volgens de enquête van De Goederen waren er mensen die achteraf wel voor het gesloten regeerakkoord met PvdA enz waren, maar tegen een regeerakkoord met andere partijen (dus eventueel de PvdA). Er is een eenvoudige verklaring voor dit alles. D'66-ers zijn blijkbaar goede politici. Net als de echte politici zijn ze tegen de woningnood en de luchtvervuiling en voor beter onderwijs, maar als het puntje bij paaltje komt blijkt er alleen geld voor defensie te zijn. Zo stel je iedereen tevreden.

Aan Löbler

Na de Paasheuvel en het gebouw De Heuvel komt ongetwijfeld de Bult in het Park als laatste egestelling. Daarna is alle narigheid verleden tijd.

A.R. v.d. Burg

DE PRIJSVRAAG

De Directie van dit blad heeft bij het uitschrijven van haar prijsvraag over het hoofd gezien redactieleden van mededinging uit te sluiten. Ook houdt zij er de merkwaardige visie op na dat redactieleden abonnementsgeld moeten betalen! Daarom heb ik besloten één van de fraaie prijzen te winnen, aangezien het duidelijk is dat niemand beter in de geest van Peperbek kan schrijven dan een lid van de redactie. Hier zal de directie onmogelijk zonder ernstige konsekventies om heen kunnen.

Bovenstaande gedachtenkronkel is de symboliek in de wegensituatie, nl dat de secundaire D'66 weg wel vol kronkels zit, maar uiteindelijk toch weer op de goede weg (mijn gratis abonnement) uitkomt. Deze aardige associatie zou voldoende moeten zijn om - zie ook de eerste alinea - bekroond te worden, maar zo gemakkelijk wil ik mij er niet van af maken. Niet voor niets staat Jan-Jaap de Servische-Schrijver, duidelijk herkenbaar op de foto. Hij wijst de weg naar een klein frans dorpje, waar ongetwijfeld een uitstekend restaurantje zal zijn. Vóór het verlaten van de D'66, om weer deel te gaan nemen aan het gepolariseerde verkeer, kan men hier een goede Guichet Mierloraine genieten (1).

U weet wel, hetzelfde wat mevrouw Maigret altijd klaar heeft staan als haar man een zaak afsluit (en hoe boos is ze niet als de Quiche Lorraine weer eens koud geworden is!) De streek is niet bekend om haar wijnen. Laat u dus niet afschepen met een onbekend rood PvdA wijntje, maar vraag nadrukkelijk om een volle, sprankelende PVP rosé. Rijdt dan wel voorzichtig op de grote weg, botsingen onder invloed van teveel PVP kunnen gemakkelijk optreden. Ook J.-J.S.-S. kan hierover mee praten, hij probeerde het via de hoofdweg N706 - de bestaande franse radicale partij - maar kreeg flinke butsen in de carrosserie. Misschien komt ook hij naar het restaurantje, voor de internationale deelname, maar hij moet dan wel even van de hoofdweg af. (HG)

(1) Guichet: Doorgeefluik, hier ook werkplaats, instituut, excentriek punt, verzamelplaats, basiskamp, startpunt, overlegoorgaan, platform enz.

Noot Redactie: HG leverde zijn eigen inzending in op de redactievergadering, hierdoor vervallen o.i. zijn aanspraken op een prijs.

Noot Directie: Terecht merkt HG op dat hij abonnementsgeld moet betalen, maar zijn giro is nog niet binnen. Het zal toch duidelijk zijn dat zo'n prijs slechts gewonnen kan worden door iemand die al betaald heeft. De inzendtermijn is minstens één maand verlengd.

IN DIT NUMMER:

- TE GOED VOOR DEZE WERELD
door H. Jongedijk
- SOCIALE REVOLUTIE, OPLOSSING OF NIEUW POLITIEK PROBLEEM?
door K.P. Bloema
- EERSTE OPEN STUDIEDAG D'66
door F. Jansen
- TERUGBLIK POLITIEKE VERNIEUWING
door H. Geelen
- WIE POLARISEERT ER MEE?
door A.R. v.d. Burg
- DIVERSE COMMENTAREN EN REAKTIES
door A. de Goederen
S. Imkamp
J. Huygens

WAAROM U GEEN ABONNEMENT OP PEPERBEK NEEMT

- a. Ik heb geen tijd om Peperbek te lezen.
Noot: U hoeft niet te lezen, U hoeft alleen maar te abonneren.
- b. Bloema schrijft er in, Geelen schrijft er in, de Goederen etc.
Noot: Als abonnee heeft u het recht ook in Peperbek te schrijven.
Hoe meer U schrijft, des te minder plaats is er voor Bloema etc.
- c. Van Mierlo schrijft er niet in.
Noot: Van Mierlo schrijft helemaal niet meer. Van Mierlo denkt.
- d. Ik lees Democraat.
Noot: Bént U ook democraat? Dan leest u Peperbek.
- e. Peperbek is niet meer wat het was.
Noot: Peperbek is nooit geweest wat het was, U als abonnee kunt dat weten.
Betaalt u wel nog even uw abonnement over de lopende jaargang?
- f. Peperbek oogt niet.
Noot: Peperbek knipoogt.
- g. Peperbek is mij te onafhankelijk.
Noot: U bent kennelijk een D'66-bons. Het is voor U belangrijk op de hoogte te blijven van de oppositie. Neem een abonnement.

JAARABONNEMENT F. 9,-- GIRO 707800 T.N.V. PENNINGMEESTER PEPERBEK VOORBURG

Op de monetaire crisis

O munt van silver en van goud,
wat zyt ghy tot verderf van veele

(Luyken, 1767)

peperbek

POLITIEK
MAANDBLAD

5e jaargang, nummer 4

DEC. 1971

50

PEPERBEK is een onafhankelijk politiek maandblad, gesteund door leden en afdelingen van Democraten '66.

Direktie: G. Mulder, Hengelolaan 645, Den Haag, tel. 070-669744

Administratie: Mevr. Th.M. Reesink, Rozenstraat 95, Den Haag, tel. 070-394641

Postrekening: 707800 t.n.v. Penningmeester Peperbek, Voorburg.

Redaktie: K.P. Bloema (KB), A.C.A. Dake (f), H. Geelen (HG), A.C.de Goederen (x), H. Jongedijk, R.W.Th.Löbler (rL), F.W.H. Vink(&).

Redaktieadres: Hengelolaan 645, Den Haag, tel. 070-669744

Abonnementen: Per jaar september t/m juli/augustus (11 nummers)

5e jaargang: voor alle abonnees: f 9,--

losse nummers: f 1,--

Copy: Gaarne vóór 15 december a.s. zenden aan het redaktieadres.

D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G D

Kunstbegroting of Doniawerstal

(HG) Door D'66, PvdA en PPR werden een vijftigtal amendementen en moties ingediend op de begroting van CRM. Het zal voor de betrokken kamerleden een berg werk zijn geweest om al deze voorstellen goed voor te bereiden. Voor D'66 is zakelijke aanpak een principieel uitgangspunt, daar is geen speld tussen te krijgen. Maar je vraagt je toch wel af of het wel zo zakelijk is zo veel werk te steken in het uitwerken van alternatieven als deze door de regeringspartijen als as van de tafel worden geblazen, nadat de minister het niet nodig vond er enige aandacht aan te besteden. Waarna ze vervolgens anderhalve eigen motie (met ministeriële imprimatuur) wel aannemen. De tijden van Roolvink lijken teruggekeerd. Die vond dat de oppositie in het parlement zo veel mocht praten als ze wilde, hij hoefde er toch niet serieus op in te gaan omdat hij al voldoende steun voor zijn voorstellen had.

Op het Flevohofcongres haalde Anneke Goudsmit, als tegenstelling tegenover de zakelijke aanpak, de motie van de PvdA-afdeling Doniawerstal aan, die enige jaren geleden haar kamerfractie vroeg een hardere lijn in de oppositie tegen het kabinet De Jong te gaan voeren. Zij vond dit een onbegrijpelijke zaak, want dit hield in dat je de zakelijke aspecten op de achtergrond schoof. D'66 mocht aan zo iets nooit beginnen, geen oppositie om de oppositie. Toch zag ze over het hoofd dat een zakelijke opstelling zowel een harde als een zachte aanpak kent. Een doorwrochte aanpak is wel goed, maar toch ook vaak slaapverwekkend en daardoor averechts werkend. Wij hopen dat de D'66 kamerfractie toch wel iets geleerd heeft van de eerste vier jaar, n.l. dat ze niet alleen maar in de kamer zitten om alle wetsvoorstellen door te lichten en voor elk postje het eigen alternatief te stellen. (En het misschien wel zo ver ging dat men zich toch wel prettig binnen het systeem voelde en zo lekker meedraaide, vooral als er per ongeluk eens een voorstel werd overgenomen).

Nee, de hardere aanpak, met voortdurend hameren op de verkeerde, verouderde werkwijze, resultante van het falende systeem. Want inderdaad kon minister Engels zich verschuilen achter de op hoger niveau gemaakte afspraken. Die en daar moet het aangepakt worden. De ellende is niet van één dag of van één voorstel, maar het wortelcomplex moet bloot gelegd worden. Dat is de primaire taak in de oppositie. Daarom stem ik nu al vóór Doniawerstal en tégen zachte zakelijkheid.

d'66

Op 7 november 1971 heeft D'66 bij monde van de meerderheid van haar algemene levensvergadering een van de voornaamste doeleinden bij haar oprichting, het herstel van de onafhankelijkheid van parlement en parlementariër t.o.v. de regering, impliciet naar de prullebak verwezen. Zij deed dit door aanneming van de z.g. motie Brinkhorst, die in de plaats was gekomen van de door het hoofdbestuur voorgestelde resolutie (congresstuk 1, toegezonden aan alle leden) en door verwerping van de z.g. motie Goudsmit.

Omdat alleen de congresgangers van deze stukken hebben kunnen kennisnemen drukken we ze onverkort in deze PEPERBEK af. Als u ze hebt gelezen, wat wij u aanraden nu eerst te doen, bekruipt u wellicht de vraag wat nu wel het grote verschil ertussen is. Dat vroegen althans vele congresgangers zich af, inclusief de voorzitter. De verdedigers van beide stukken hebben daaraan in hun toelichting echter geen twijfel laten bestaan. In feite zijn de stukken dan ook niet te beoordelen zonder hetgeen er rondom is gezegd. Daaruit bleek een fundamenteel verschil in "attitude" ten aanzien van de gewenste wijze van positie bepalen van de kamerfracties. Er bleek te kunnen worden gesproken van een "Lijn-Van-Mierlo" en een "Lijn-Goudsmit". De "Lijn-Goudsmit" wordt getypeerd door prioriteit voor eigen Program en Beleidsplan en een zakelijke, onafhankelijke opstelling, waarbij samenwerking met de PvdA- en PPR-fracties wel als vanzelf ontstaat omdat er tenslotte ten aanzien van hen een grote mate van feitelijke politieke gelijkgerichtheid bestaat. De "Lijn-Van-Mierlo" wil echter dat D'66 en PvdA zo goed als één fractie vormen, waarbij het vinden van gemeenschappelijke (compromis-)standpunten, onder meer op basis van het (compromis-)regeerakkoord van februari prioriteit heeft.

Anneke Goudsmit heeft haar visie helder en sterk verdedigd, met duidelijke en overtuigende argumenten. Van Mierlo daarentegen beperkte zich voornamelijk tot (dis)kwalificerende opmerkingen, niet ten aanzien van wat in Anneke's motie stond, maar over wat hij daarin tussen de regels meende te lezen. Anneke betoogde dat het maken van het regeerakkoord tot oppositieakkoord, zoals de "Lijn-Van-Mierlo" wil, leidt tot een heilloze verblokking, tot een vastvriezen van de status-quo. Ik ben zo vrij om als samenvatting van haar betoog citaten te gebruiken uit een interview met haar in de Haagse Post van 3 november. De argumenten die ze daar noemde heeft ze, misschien wat anders ingekleed, ook op het congres naar voren gebracht. We citeren uit het interview:

"Haar doel is mensen uit andere partijen losweken. Zij ziet dat in gevaar gebracht door innige samenwerking tussen de twee grootste oppositiepartijen.

"Als je in groepen denkt, dan krijg je een wij-groep en een zij-groep. Dat stoot af. Je kweekt een afstand. Dat kun je ook polariseren noemen. Wij en zij gaan dan allerlei tegenstellingen creëren, die er misschien helemaal niet zijn. Het is voor buitenstaanders veel moeilijker om in zo'n wij-groep in te breken."

De "hoofddlijnen van een regeringsprogram", waarop PvdA en PPR elkaar voor de verkiezingen vonden, moet geen oppositieakkoord zijn. "Je combineert dan 2 nadelen: Het nadeel van niet in de regering te zitten met het nadeel van de compromissen. Die compromissen waren nodig om een gemeenschappelijk beleid te kunnen voeren. Nu je dat beleid toch niet hoeft te voeren, vind ik het niet vanzelfsprekend dat je die compromissen blijft handhaven. Als wij zelf vonden en misschien nog wel vinden, dat we ergens een betere oplossing voor hebben, waarom zou je die dan niet propageren? Ik vind het een gedachtenvervalsing dat we als oppositie vastzitten aan compromissen, die we hebben gesloten voor een regeringsbeleid."

"Mijn verschil met Hans van Mierlo komt niet voort uit meerdere of mindere socialistenangst. Het is een verschil in methode. De kracht van ons optreden was, dat we het soms met de VVD en soms met de PvdA eens waren in de Kamer. Als we dat opgeven, dan verliezen we onze doorbraakkracht." In haar ogen komt de progressieve volkspartij (PVP) er nooit, als de oppositie zich in een hecht blok opsluit." De PvdA ziet dat net zo," zegt zij. "Alleen trekt de PvdA een andere conclusie dan ik. De partijraad van de PvdA heeft niet voor niets gezegd: wel samenwerking, geen PVP. Zij weten heel goed dat zij, als die samenwerking er eenmaal is, niet meer bang hoeven te zijn voor die PVP. Dan komt er wel een federatie van PvdA en D'66 en dan zijn ze helemaal waar ze wezen willen: gewoon weer de PvdA met wat nieuwe stromingen. Ik vind juist omgekeerd dat die PVP ontzettend nodig is en dat die er langs de weg van innige samenwerking niet komt."

Van Mierlo vond het nodig om over Anneke's motie en haar verdediging te zeggen:

"De teneur van die motie is er een van reserve, van een stap terug, van wantrouwen. Dat ligt tussen alle regels van het stuk." Hij maakte een hele stampij over de door Anneke gewenste "zakelijke opstelling". "Dat woord maskeert een werkelijke andere bedoeling. Het woord zakelijk is niet zo zuiver als het lijkt. Politiek is iets anders dan wetenschap bedrijven of zaken doen. Dat woord is op zijn minst verwarrend." (citaat NRC/Handelsblad). Zonder blikken of blozen. Alsof Anneke het woord zakelijk niet eenvoudig gebruikt had in de betekenis die D'66 er 5 jaar lang aan had gehecht.

Met dit soort insinuaties en verdraaiingen en geholpen door de briljante demagogie van Gruyters, wist VM het congres plat te praten. Ofschoon een meerderheid van 74 tegen 17% van de enquête-respondenten op de in september gehouden "open studiedag" over de PVP prioriteit wilde geven aan "onafhankelijke beoordeling van het regeringsbeleid op grond van eigen program en beleidsplan, uiteraard niet zonder overleg met PvdA en PPR" inplaats van "één lijn trekken met PvdA en PPR op grond van het regeerakkoord", en de respondenten op de enquête weliswaar niet representatief waren voor de partij, maar wel voor het genus congresstijgers, werd de "Lijn-Goudsmit", die in essentie hetzelfde wil, met 61 tegen 37% verworpen.

De wijze waarop dit besluit tot stand kwam had overigens weinig met democratische besluitvorming te maken. En dat lag nu eens niet aan manipulaties van het partij-establishment of de congresleiding, maar aan de congressisten zelf. Want wat geschiedde. In de ochtend van 7 november werden de stukken Brinkhorst en Goudsmit door de inleiders toegelicht. Daarna werd geluncht. Tijdens de lunch werden door Paula Wassen twee amendementen op het stuk Brinkhorst uitgewerkt (le de toevoeging "niet aan partijen ondergeschikt"; zie de onderstreepte passage in het stuk, zoals in deze Peperbek afgedrukt; 2e vervanging van besluitpunt 5 door: De Kamerfracties te verzoeken thans een model voor parlementaire samenwerking te ontwerpen, te beginnen met de fracties van PvdA en PPR, waarbij zowel het verlangen om als één progressieve groepering op te treden als de eigen verantwoordelijkheid voor een zakelijke opstelling tot uiting komt, een model dat kan worden uitgebouwd naarmate het werk aan de vooruitstrevende meerderheidsgroepering vordert.").

Na de lunch werd besloten eerst deze amendementen te bespreken. Na uitvoerige discussies, waarbij Anneke Goudsmit toezegde bij aanneming van de amendementen haar motie te zullen intrekken, terwijl Brinkhorst en het HB hun onaanvaardbaar uitspraken over het tweede amendement van Paula Wassen, doch merkwaardigerwijze tegen haar eerste amendement geen bezwaar maakten, gevolgd door langdurig geharrewar met de votometer, werd over deze amendementen gestemd. Het eerste werd met royale meerderheid aangenomen; het tweede verworpen met 48% voor en 52% tegen. Normaal zou nu de 's ochtends onderbroken discussie over enerzijds de geamendeerde motie Brinkhorst en anderzijds de motie Goudsmit hebben moeten worden vervolgd. Er stond nog een rijtje sprekers op de lijst, die zich voor de middagpauze al hadden opgegeven. Er werd echter door iemand uit de zaal voorgesteld nu gelijk, zonder verdere discussie, te stemmen over de moties Brinkhorst en Goudsmit. Ondanks protesten van de congresvoorzitter bleek een meerderheid hiervóór. Zo kon een motie - de motie Brinkhorst - worden aangenomen zonder dat de implicaties daarvan duidelijk in het licht waren gesteld. In een afzonderlijke artikel zal ik een poging doen dit besluit te analyseren. Waarbij een paar heel vreemde zaken aan het licht komen, die tijdens het congres niet meer gezegd konden worden omdat dat congres zichzelf de mond snoerde.

Al met al zou ik me kunnen voorstellen dat het deel van de fracties dat de "Lijn-Goudsmit" steunde (volgens mij een meerderheid) dit onzindelijke congresbesluit gewoon aan z'n laars lapt. Dat zou voor D'66 kans zijn om het beginsel van het "dualisme", de zakelijke en onafhankelijke opstelling van de parlementariër t.o.v. de regering, of hij nu tot de "oppositie" of tot de "regeringspartijen" behoort, nog overeind te houden. Ik geloof daar echter niet serieus in. Anneke Goudsmit beloofde vooraf zich "loyaal" aan de congresuitspraak te zullen houden. Ik moet dus wel aannemen dat dit beginsel, dat sinds februari al zwaar op de tocht stond, nu definitief van de baan is. En wel op instigatie van Van Mierlo, die zonder overdrijving de kwade genius van D'66 genoemd mag worden. Waar de noodzaak van toepassing ervan in werkelijkheid sinds 1966 eerder versterkt dan verzwakt is (Anneke Goudsmit in de HP: "Vier jaar geleden stond in het Appèl dat het systeem slecht was en ik vond dat toen ook wel zo. Ik vind dat nu behalve intellectueel ook emotioneel zo. Ik heb 4 jaar lang gemerkt hoe slecht het eigenlijk is.") kan ik niet anders dan deze move beschouwen als het zoveelste bewijs voor de wezenlijk opportunistische instelling van D'66.

Ik had zelf, mede namens enkele geestverwanten, nog een motie ingediend volgens welke de ALV moest besluiten:

- a) hoewel zij het tot stand komen van een grote progressieve volkspartij op zich wenselijk acht, het streven daarnaar vooralsnog als voorbarig te beschouwen;

- b) de bereidheid tot opgaan in zulk een partij niet te handhaven als voorwaarde voor het sluiten van een regeerakkoord met andere politieke groeperingen;
- c) de bestaande praktische samenwerking met PvdA en PPR met kracht voort te zetten en waar mogelijk te versterken;
- d) uitbreiding van die samenwerking tot andere politieke groeperingen met kracht te bevorderen, vooral om vóór Tweede Kamer verkiezingen te komen tot een kansrijke alternatieve regeringscoalitie van onmiskenbaar vernieuwingsgezinde signatuur;
- e) in elk geval bij verkiezingen met landelijk karakter als regel met afzonderlijke D'66-kandidatenlijsten te blijven uitkomen en in de verkiezingscampagnes zowel de programmatische overeenkomsten als de verschillen met de samenwerkende groeperingen openhartig naar voren te brengen;
- f) als haar oordeel uit te spreken, dat de gezamenlijke standpuntbepaling van D'66-fracties in vertegenwoordigende lichamen met fracties van PvdA en PPR in beginsel wenselijk is, maar dat het volgen van ons eigen program, resp. beleidsplan prioriteit dient te hebben, mede om via de publiciteit op de kiezer een duidelijk beeld van het eigen karakter van D'66 te kunnen overbrengen.

Na aanneming van de motie Brinkhorst heb ik deze motie uiteraard ingetrokken omdat, afgezien van de punten c en e, op alle punten inmiddels precies het tegenovergestelde was besloten (al betwijfel ik of iedereen zich daarvan bewust was).

PEPSELS

- Zou u bereid zijn voortaan slechts rietsuiker te gebruiken als we fuseren met de PPR?

pep

- Japie: Ik stel voor de ministers te bevriezen in plaats van de salarissen

pep

- Zouden Gruyters en Baehr nou echt bedoeld hebben dat ze een tweede lezing over afgewezen voorstellen willen?

pep

- Gelezen in PK, partijkrant van de PvdA, oktober: "Troelstra was overigens óók een intellectueel".

pep

- Zuid Afrika: Je moet er geweest zijn om te weten dat het er inderdaad zo is als je altijd al gedacht had.

pep

- Hoofdbestuur: Je moet er lid van zijn geweest om te weten dat het er inderdaad zo toegaat als je altijd al gevreesd had.

pep

- Toch voel ik wel wat voor het idee van Prins Bernhard om de regering al over twee jaar naar huis te sturen.

pep

- Naar de knoppen met de votometer

pep

- Geen Taiwanklanken meer

pep

- Toch moet het ergens een fantastisch idee zijn om het einde van de wereld mee te mogen maken.

pep

(x) Onder deze codenaam "ging" de door het congres op 7 november met 61 tegen 29% aangenomen motie Brinkhorst, die de politieke koers van D'66 voor de naaste toekomst vastlegde. Wat houdt dit nu feitelijk in?

De besluitpunten 1,3 en 4 (zie de complete tekst elders in dit blad) hebben weinig om het lijf. Punt 2 is van politieke betekenis. Punt 5 is niet alleen van politiek belang, maar betekent bovendien een essentiële wijziging in de staatsrechtelijke doelstellingen van D'66. Over dit laatste aspect valt, na wat ik in het stuk "DE KEUZE VAN D'66" al heb gezegd, alleen nog het volgende op te merken.

Volgens dit besluitpunt moet er een "model van parlementaire samenwerking" komen waarin "zowel de voortdurende wil tot het bereiken van overeenstemming met de partners als de eigen verantwoordelijkheid tot uiting komt". Men zou nu kunnen denken dat die "eigen verantwoordelijkheid" de mogelijkheid van een dualistische opstelling opeenhoudt. Dat is echter geenszins het geval. Een "model van samenwerking" zoals beschreven, geldt tot dusverre binnen elke fractie afzonderlijk. Men tracht immers steeds tot één fractiestandpunt te komen. Kan een fractielid zich eens een keer helemaal niet in een fractiecompromis vinden, dan mag hij "uit de boot vallen". Zo beleeft hij dan z'n "eigen verantwoordelijkheid". Zoiets mag echter niet te vaak voorkomen, want dan valt hij niet alleen uit de boot, maar in feite ook uit de fractie.

Ditzelfde "model" moet nu voor de drie fracties van PvdA, D'66 en PPR gezamenlijk gaan gelden. Dat komt er dus gewoon op neer dat er één fractie wordt gevormd. Omdat het congres discussie niet meer nodig vond was het niet mogelijk aan de indieners - en aan de heer van Mierlo - een onverhullende uitspraak hierover te ontlokken.

Een belangwekkend aspect van Congresstuk 101 is dat in de considerans de samenwerking met de verwante fracties ervan afhankelijk wordt gesteld of "uitzicht wordt geboden op het ontstaan van een grote progressieve volkspartij, dat wil zeggen een vooruitstrevende groepering, die in staat zal zijn de steun te verwerven van een meerderheid van de kiezers.....". Dat houdt dus in dat, als dat uitzicht tenslotte toch niet wordt geboden - en daarop is, gezien de reacties op dit idee bij de PvdA, een ruime kans - de samenwerking moet worden gestaakt. Het is dus hollen of stilstaan. En dat terwijl samenwerking - wat iets anders is dan feitelijke fractiefusie - tussen fracties die zoveel raakvlakken hebben niet alleen een volstrekt natuurlijke zaak is, maar uit een oogpunt van efficiëncy en geloofwaardigheid zelfs geboden. Toch wordt hier door D'66 zulk een logisch en zindelijk fractiegedrag ondergeschikt gemaakt aan een partijpolitieke hobby, de "grote progressieve volkspartij".

Die "grote progressieve volkspartij" (we zullen dat maar niet meer, zoals Van der Burg eens deed, afkorten als GPV) wordt dus blijkbaar verschrikkelijk belangrijk gevonden. Maar dan is besluitpunt 2 volstrekt onbegrijpelijk. Want daar wordt uitdrukkelijk herhaald dat er een "niet aan partijen ondergeschikt nieuw ontmoetingspunt" moet komen waar alle.....enz.. Dat is nog steeds precies hetzelfde als het "onafhankelijke instituut" dat al eerder werd voorgesteld en waar de PvdA allang van heeft gezegd er persé niet aan te willen. Zij wil een orgaan dat aan de besturen van PvdA, D'66 en PPR verantwoording schuldig is. Door expliciet te benadrukken - het is er per amendement ingebracht - dat het "ontmoetingspunt" "niet aan partijen ondergeschikt" mag zijn geeft men de PvdA juist het alibi om de g.p.v.p.-boot af te blijven houden. Tegen deze achtergrond lijkt het er dus weer op of D'66 die g.p.v.p. juist niet wil, doch om duistere redenen alleen maar zegt van wel.

Wil D'66 die g.p.v.p. nu ja of nee? Zo niet, dan moet het gewoon worden gezegd. Zo wel, dan vormt deze motie Brinkhorst, zoals geamendeerd op voorstel van Paula Wassen, een frappante demonstratie van politiek onbenul. Er is over deze motie nog wel wat meer te zeggen. Het idee dat er binnen de eerstkomende 25 jaar zoiets als een "grote progressieve volkspartij, die in staat zal zijn de steun te verwerven van een meerderheid van de kiezers" zal kunnen ontstaan, getuigt van verregaande naïviteit. Als een "doeltreffende aanpak van de grote maatschappelijke problemen vanuit een nieuwe politieke visie" (welke overigens?) daarop moet wachten, schrijf het dan maar op je buik. Want zo gaat het nu eenmaal niet in Nederland. Die grote maatschappelijke problemen - die bepaald niet op fantasie berusten - moeten - je kunt het leuk vinden of niet - worden opgelost via de bestaande politieke partijen. Vorig jaar augustus leek het erop of Van Mierlo dit ook zo zag, getuige zijn poging om PvdA en KVP te verzoenen. Die poging bleek toen te vroeg. Maar het inzicht, dat aan die poging ten grondslag lag was juist. Toen de "stunt" echter niet slaagde - op dat moment niet kon slagen - was voor Van Mierlo de aardigheid er blijkbaar af. (Dat tekent zijn tekort aan mentale consistentie).

Hoe dit ook zij, in stuk 101 wordt pijnlijk gemist wat er moet gebeuren bij de volgende Tweede Kamer verkiezingen, als er dan nog geen g.p.v.p. is.

Anneke Goudsmit had daar wel aan gedacht. Haar motie wilde: "reeds thans het initiatief nemen om de mogelijkheden te onderzoeken tijdig voor de komende kamerverkiezingen tot een regeerakkoord met één of meer van de in punt 1 genoemde groeperingen of personen (waaronder met name progressieve groepen in de KVP) te komen". Voor Anneke Goudsmit, die heel wat realistischer lijkt dan haar fractieleider, is de g.p.v.p. weliswaar een zeer begeerde zaak, maar niet het enige wat telt. Maar ja, het congres vond het niet nodig daar verder over te praten en verwierp impliciet de gedachte reeds nu te beginnen met pogingen om tot een andere coalitie van bestaande partijen te komen, die met betrekking tot de "grote maatschappelijke problemen" een meer vernieuwingsgezind en probleembewust beleid zou kunnen voeren dan van het kabinet Biesheuvel kan worden verwacht. Zonder meer lijkt de conclusie gerechtvaardigd, dat D'66 met het aannemen van dit congresstuk 101 en het verwerpen van de motie Goudsmit een onherstelbare blunder van de eerste orde heeft begaan. De partij is erdoor verscheurd en de kans snel een beter beleid van de grond te krijgen is opgeofferd aan partij-politieke hobbies.

HEE, HOE STAAT HET MET DE PVP? (5)

(HG) Een zekere verkillung lijkt er te zijn opgetreden ondanks de uitspraak van het D'66 congres ten gunste van verdere uitbouw van de samenwerking met de PvdA en de PPR. Hoewel er weer gesprekken van de onderhandelingsdelegaties van de drie partijen plaats vonden schijnt men maar niet tot enig positief resultaat te kunnen komen.

5.1 De PPR hield begin november een congres en besloot op de ingeslagen weg verder te gaan. De oud-kamerleden Janssen en mej. Kessel besluiten echter de PPR te verlaten. De eerste stapt over naar de PvdA, maar hoopt spoedig met zijn vrienden herenigt te worden, juist, in de PVP.

5.2 Volgens een krantenbericht (!) richt de PvdA een centrum voor levensbeschouwing en politiek op, waarvan een van de doeleinden is het openen van een dialoog met de progressieven in de confessionele partijen. (U weet wel, dialoog is een gesprek tussen twee partijen). Chel Mertens noemde op het congres in het Flevohof elf punten waar de PvdA D'66 had geïrriteerd, van Hollands Maandblad tot dit "instituut". In de wandelgangen verklaarde Den Uyl tot 13 te zijn gekomen. Rijst de vraag welke twee steken we niet gevoeld hebben.

5.3. Op het D'66 congres in het Flevohof is het kernpunt van de politieke discussie hoe ver men moet gaan met de samenwerking in de Tweede Kamer, en hoe hieraan gestalte moet worden gegeven. Het blijkt dat de Eerste Kamerfracties tot een zekere overeenstemming zijn gekomen. Vooral op de zondagmiddag bereikt de discussie een zeer hoog peil, uw verslaggever betreurt het zeer als u het gemist mocht hebben. De moties van Brinkhorst c.s. (gesteund door het HB en van Mierlo) en van Anneke Goudsmit zijn het waard om woord voor woord gewogen te worden, en u vindt ze daarom hier in extenso afgedrukt. U weet uiteraard al dat de motie Brinkhorst het haalde.

CONGRESSTUK 101: RESOLUTIE BRINKHORST E.A.

Het congres van D'66 in vergadering bijeen op 6 en 7 november 1971 te Biddinghuizen. overwegende,

- dat voor de Tweede Kamer verkiezingen van 1971 een programmatische overeenstemming op hoofdpunten bereikt is met de PvdA en de PPR, hetgeen geleid heeft tot het sluiten van een regeerakkoord;
- dat de ontwikkelingen sindsdien hebben getoond, dat deze overeenstemming een basis kan zijn voor verdere samenwerking;

overwegend evenwel, dat deze samenwerking alleen zin heeft indien

daardoor uitzicht wordt geboden op het ontstaan van een grote progressieve volkspartij, dat wil zeggen een vooruitstrevende groepering, die in staat zal zijn de steun te verwerven van een meerderheid van de kiezers, en die vanuit een nieuwe politieke visie de grote maatschappelijke problemen doeltreffend gaat aanpakken, en

tegelijkertijd de samenwerking tussen de fracties parlementair gestalte krijgt, als voorbereiding op deze meerderheidsgroepering;

- dat slechts door zowel het een als het ander te doen het proces op gang kan worden gebracht dat leidt tot een bundeling van vooruitstrevende krachten uit alle partijen;

- dat voorts, hoewel tot dusver de PvdA zich niet in alle opzichten bewust heeft getoond van deze directe samenhang, toch de verwachting bestaat dat dit wel het geval zal worden,

besluit:

1. het beleid van het Hoofdbestuur met betrekking tot de vorming van een vooruitstrevende volkspartij goed te keuren;
2. het Hoofdbestuur op te dragen de gesprekken met PvdA en PPR voort te zetten, en daarbij met kracht te blijven streven naar het tot stand komen van een nieuw niet aan partijen ondergeschikt ontmoetingspunt, waar alle progressieve groeperingen en personen kunnen gaan werken aan het ontstaan van de nieuwe politiek;
3. alle besturen en werkgroepen uit te nodigen op hun terrein initiatieven in deze richting te ontplooien;
4. de provinciale staten- en gemeenteraadsfracties te verzoeken na te gaan in hoeverre ter plaatse een situatie aanwezig is, die samenwerkingsinitiatieven rechtvaardigt;
5. de tweedekamerfractie te verzoeken thans samen met de fracties van PvdA en PPR, een model voor parlementaire samenwerking te ontwerpen, waarin zowel de voortdurende wil tot het bereiken van overeenstemming met de partners als de eigen verantwoordelijkheid tot uiting komt, een model dat kan worden uitgebouwd naarmate het werk aan de vooruitstrevende meerderheidsgroepering vordert.

CONGRESSTUK 23:RESOLUTIE ANNEKE GOUDSMIT E.A.

Het congres van D'66 bijeen in vergadering op 6 en 7 nov. 1971 te Biddinghuizen,

Overwegende,

dat voor de verkiezingen is gepoogd een programmatische overeenstemming op hoofdpunten te bereiken met alle daarvoor in aanmerking komende partijen, hetgeen heeft geleid tot het sluiten van een regeerakkoord met de PvdA en de PPR,

in aanmerking nemende de politieke ontwikkeling van het afgelopen half jaar:

DRAAGT HET HOOFDBESTUUR OP:

1. De onderhandelingen te doen voortzetten om met alle daarvoor in aanmerking komende groeperingen en personen, in het bijzonder de PvdA en de PPR, maar ook b.v. progressieve groepen in de KVP, te komen tot nieuwe samenwerkingsvormen, waarbij vooralsnog de eigen identiteit van D'66 behouden blijft, doch welke uiteindelijk moeten leiden tot een vooruitstrevende volkspartij, die wezenlijks maatschappelijke veranderingen zal bewerken vanuit een nieuwe politieke visie.
2. Alle besturen en werkgroepen uit te nodigen op hun terrein initiatieven te nemen voor soortgelijke contacten.
3. Reeds thans het initiatief te nemen om de mogelijkheden te onderzoeken tijdig voor de komende kamerverkiezingen tot een regeerakkoord met één of meer van de in punt 1 genoemde groeperingen of personen te komen.

VERZOEKT DE KAMER-FRAKTIES:

met behoud van hun zakelijke opstelling bij hun parlementaire werk zodanig samen te werken met de PvdA en de PPR en andere geestverwanten dat daarmee een concrete bijdrage wordt geleverd aan de nieuwe politieke samenwerkingsvormen.

OVEREENKOMST EERSTE KAMERFRAKTIES

In een gezamenlijke vergadering van de Eerste-Kamerfracties van de PvdA, D'66 en PPR op 26 oktober is inzake de samenwerking in de Eerste-Kamer de volgende conclusie getrokken. Alle aanwezigen achten het wenselijk, dat de fracties enerzijds zo eensgezind mogelijk opgetreden - waarbij als (een)uitgangspunt in elk geval het gemeenschappelijk verkiezingsprogramma dient en ook de in de Tweede Kamer ingediende alternatieve begroting een rol kan spelen en dat anderzijds eventuele meningsverschillen, welke ook na overleg nog blijken te bestaan, niet verdoezeld behoeven te worden.

Van veel belang is zo spoedig mogelijk, waar nodig of wenselijk, met informeel ad hoc contact te beginnen.

De volgende afspraken werden gemaakt:

1. moties worden zo mogelijk gezamenlijk ingediend en vóór het indienen hiervan wordt in elk geval steeds overleg gepleegd met de beide andere fracties;
2. de drie fractievoorzitters stellen elkaar vóór de a.s. algemene politieke beschouwingen op de hoogte van de grote lijnen van hun bijdrage in het debat. Voor de financiële beschouwingen zal eveneens overleg plaatsvinden. De overige begrotingshoofdstukken zullen gezien de op 12 oktober 1971 in de vergadering van Senioren gemaakte afspraak "formeel" worden afgewerkt, zodat de vraag van gezamenlijk optreden daarbij slechts aan de orde zou kunnen komen, indien het gaat om het stemmen tegen een begrotingshoofdstuk, in welk geval overleg met de andere fracties in elk geval ook op zijn plaats is;
3. zowel ten aanzien van wetsontwerpen als van het stellen van schriftelijke vragen en ten aanzien van de evneens op de afspraak van Senioren gebaseerde openbare beleidsbespreking enige maanden na de formele afhandeling van de begrotingshoofdstukken vindt van tevoren overleg plaats tussen diegenen, die in de drie fracties de in het wetsontwerp, de vragen of bij de beleidsbespreking aan de orde zijnde gebieden behandelen. Bij deze functionele samenwerking wordt steeds nagegaan in hoeverre gezamenlijk kan worden opgetreden;
4. bij gebleken behoefte worden gemeenschappelijke fractievergaderingen gehouden zoveel mogelijk aan de hand van een tevoren rondgezonden agenda.

PEPSELS

- D'66 = Sir Karl Popper + Lef

pep

- Welke mensen zouden nu eigenlijk gelukkiger zijn, progressieven of konservatieven?

pep

- God is zeker niet dood, want hij is rechts, zegt de ene polarisator. Als God niet dood is, is hij links, zegt de andere polarisator.

pep

- Of misschien is Hij gewoon even de klas uit.

pep

- Hee, ik geloof dat de PVP stil staat.

pep

- De Daf-fabriek gaat kleine legertrucks fabriceren: Dreestanks.

pep

- Het komt nog wel eens zo ver dat Drees om zijn eigen grapjes gaat lachen.

pep

- Democratiseer de wereld, begin met Uzelf.

pep

- Weer een programmapunt door D'66 gerealiseerd: de Volksrepubliek China in de VN!

pep

- Dat wij het abonnementsgeld niet verhogen bewijst overduidelijk dat we geen enkel begrip voor de politieke en economische situatie hebben.

pep

- Is Engels nou een cultuuronthouder of een cultuurgeheelonhouder?

pep

- Hoe slechter het in Nederland gaat, des te meer behoefte we krijgen aan mensen die het beter weten.

pep

- De enige kunstuitingen die door Engels worden gestimuleerd zijn demonstraties op het Binnenhof.

Als we praten over samenwerking met de PvdA, dan denken we daarbij automatisch aan de "grote" politiek in het parlement en vergeten dat de PvdA ook een partij is die in honderden gemeentebesturen via burgemeesters en wethouders zijn stem-pel op het lokale beleid drukt. We vergeten ook dat de PvdA in alle provincies met een flinke tot zeer sterke fractie vertegenwoordigd is en aan het dagelijks bestuur deelneemt. Willen we die PvdA leren kennen als partij, dan is het veel beter te kijken naar het optreden in gemeenteraden en staten, waar de tweede en derde lagen van de partijen aan bod komen, dan naar de primaire selectie van Eerste en Tweede Kamer.

Ik heb daarom eens een aantal persoonlijke ervaringen bijeengebracht, gebaseerd op anderhalf jaar lidmaatschap van de staten van Zuid-Holland. Hierop vooruit lopende moet ik constateren dat deze nogal negatief zijn uitgevallen. Zeker ook negatiever dan ik had verwacht en gehoopt. Voor alle duidelijkheid: Ik koester geen enkele afkeer tegen de PvdA. Vóór D'66 heb ik er vele malen op gestemd. Een groot aantal van mijn meest gewaardeerde kennissen zijn lid van de PvdA. Ook in de statenfractie van de PvdA zitten verschillende mij sympathieke mensen, waar ik het ook politiek goed mee kan vinden. In mijn ogen is de PvdA nog altijd de meest gereede coalitiegenoot bij de vorming van een regering. Wat ik met de voorbeelden wil laten zien, is dat de PvdA, althans in de staten van Zuid-Holland, een gewone ouderwetse conservatieve partij is, die zich nauwelijks onderscheidt van de andere klassieke partijen.

Commissie voor verzoekschriften?

Kort na het begin van onze zittingsperiode werden we geconfronteerd met een voorstel een commissie in te stellen die moest nagaan of een provinciale ombudsman, of een commissie voor verzoekschriften en klachten wenselijk was. De commissie kwam er, met één vertegenwoordiger van iedere partij (in feite zonder de enige PSP-vertegenwoordiger).

Tot mijn stomme verbazing (ik was nog helemaal groen in de politiek) bleek in de commissie niemand, maar dan ook niemand enige aandacht te besteden aan de menselijke kant van de zaak, t.w. de mens in nood of de gegriefde of de klager, die een adres zoekt waar hij hulp of recht kan krijgen. Over de ombudsman werd met geen woord gerept. In plaats daarvan stond men uitvoerig stil bij de afbakening van de taak van zo'n commissie voor de verzoekschriften. Angstvallig werd ervoor gewaakt dat die taak en de daarmee samenhangende bevoegdheden zo klein mogelijk werden gehouden. Mijn pogingen om wel aandacht te krijgen voor deze aspecten en om de taak te verruimen tot bemiddeling (o.a. op grond van een grondwetsartikel dat bepaalt dat de provincie tot taak heeft de belangen van zijn burgers bij het rijk voor te staan) werden door iedereen van de tafel geveegd. De vertegenwoordiger van de PvdA en het toenmalige lid van de PPR onderscheidden zich in niets van de anderen.

Duinweg en Leidsebaan

Verleden jaar hebben wij ons nogal druk gemaakt tegen de aanleg van de weg door de duinen van Den Haag naar Katwijk. Hierin hadden wij de PvdA, PPR en PSP aan onze zijde. VVD en KVP waren wel bereid tot uitstel tot eerst het openbaar vervoer was verbeterd en de Leidsebaan was aangelegd. Alleen dit compromis kon een meerderheid halen. Wij zagen toen al een paar grote bezwaren van dit compromis. Ook de Leidsebaan tastte natuurgebied aan en lag bovendien op een veel Oosterlijker plaats. In plaatsen met zo gespreide bevolking als Wassenaar en Katwijk kan openbaar vervoer slechts zeer gebrekkig in de vervoersbehoefte voorzien. Wij meenden daarom dat het hele vraagstuk in veel ruimer verband moest worden gezien, o.a. door terugdringen van de verplaatsingsbehoefte als zodanig. Daartoe dienden wij een motie in van de volgende inhoud:

"PS zijn van oordeel

- dat het gehele vraagstuk van het verkeer in het gebied tussen de Leidse en Haagse agglomeratie nadere studie vereist,
- dat met name gezocht moet worden naar oplossingen die het noord-zuidverkeer doen verminderen,
- dat dit vraagstuk dient te worden gezien in het kader van de gehele ruimtelijke structuur in dit gebied,
- en dat bedoelde studie dient te geschieden met gebruikmaking van moderne kwantitatief-wetenschappelijke methoden van onderzoek.

Zij nodigen daarom GS uit een studie in de geest van deze motie te doen verrichten".

Deze motie, waar toch werkelijk geen onvertogen woord in staat, bleek uitsluitend door D'66 gesteund te zullen worden en werd daarom in getrokken.

Intussen is er een jaar verstreken. In dat jaar is van vele kanten hetzelfde gezegd als in de motie, o.a. door minister Drees. Het resultaat is dat nu de PvdA in de staten het standpunt van de motie vertolkt. Uiteraard zonder ernaar te verwijzen!

Uitbreiding provinciehuis

Al jarenlang staat er een uitbreiding van het provinciehuis met een representatief gedeelte en een statenzaal op papier. Onder druk van de financiën is het accent verlegd naar een kantoorgebouw met een statenzaal ten bedrage van 35 miljoen gulden. De D'66-fractie heeft zich steeds verzet tegen deze plannen, vooral wat betreft de statenzaal van 10 miljoen gulden. Ook de VVD heeft zich steeds verzet tegen dit prestige-object. Niet echter tot voor kort de PvdA. Deze heeft meerdere malen en bloc met de confessionele partijen vóór de geprojecteerde uitbreiding gestemd, ondanks alle bezwaren, o.a. het beroep op de bouwmarkt. Sinds kort (nu dit laatste argument niet actueel is) is hierin kentering gekomen. Bij de laatste stemming heeft de helft van de PvdA-fractie, samen met enige confessionelen, tegen de uitbreiding gestemd.

Brief aan prinses

Onlangs is prinses Beatrix drie dagen op werkbezoek in Zuid-Holland geweest. Wij vinden dat uiteraard prima. Vooral van onze zijde zijn suggesties aangedragen. Wij vonden het echter buiten proportie dat dit bezoek de provincie f 45000 zou kosten, los van de door diverse gemeenten te maken kosten. Van Boetzelaar protesteerde hiertegen in de financiële commissie. Hij kreeg geen enkele steun. Dit was aanleiding dat hij namens onze fractie een brief aan de prinses schreef, waarin hij zei blij te zijn met de komst, maar grote moeite had met de kosten. Van deze brief is door ons geen enkele ophef gemaakt. Slechts is een afschrift gegeven aan alle fractievoorzitters. Deze waren, met uitzondering van de PSP-er, des duivels. Zij distancierden zich zeer nadrukkelijk van onze handelwijze. Ook de plv fractievoorzitter van de PvdA. Blijkbaar werd hier een of ander taboe overschreden. Overigens is er nog steeds geen antwoord binnen.

Behandeling subsidie-aanvraag

Een of andere instelling, het doet er niet toe welke, heeft anderhalf jaar geleden f40 000 subsidie aangevraagd bij de provincie. Twee maanden geleden kwam deze in behandeling in de betreffende commissie. Rijkelijk laat dus. De voordracht van GS, inhoudende om een (kleiner) bedrag als subsidie toe te kennen, bleek een volstrekt ondeugdelijk stuk te zijn. De enige ingewonnen informatie was bij de belanghebbende zelf. De calculatie deugde niet. Relevante informatie ontbrak. Er werden onjuiste gegevens verstrekt. Het hele besluit tot subsidieverlening steunde op niets. Ik had de moeite genomen naar het stuk te kijken en zelf op informatie uit te gaan. Punt voor punt heb ik het stuk ontrafeld. De verantwoordelijke gedeputeerde, Van den Brugge (AR), had geen enkel zinnig weerwoord. Wie nu zou verwachten dat hij voor behandeling in de staten een maand later voor een beter stuk zou zorgen, kwam bedrogen uit. Letterlijk hetzelfde onzinnige en onzindelijke stuk werd de staten aangeboden. Hiertegen heb ik toen scherp geprotesteerd. In vele andere fracties bestond weerstand tegen de subsidietoekenning. Dit bleek uit de verdere discussie. Geen van mijn argumenten werd door de gedeputeerde weerlegd. Ondanks dit alles vond men het zo ongepast dat ik de euvele moed had critiek op de gedeputeerde uit te oefenen (die in verhouding tot de wandaad zeer gekuisd was), dat de leden zich over alle bezwaren heenzetten en met uitzondering van D'66 en SGP (om heel andere redenen) unaniem voor het voorstel stemden. De De PPR-der had vóór de stemming de zaal verlaten om niet in een conflictsituatie tussen PvdA en D'66 te geraken. Vooral in het PvdAkamp moet men zwaar getild hebben aan de onbeschaamdheid van D'66 om zich (op toegegeven goede gronden, maar zo iets doe je niet) tegen een gezagsdrager te verzetten, want de betreffende gezagsdrager staat bij de PvdA zeer laag genoteerd. Maar liever partij gekozen voor deze gezagsdrager dan moeten kiezen voor die wilde lui van D'66, die allerlei oude en vertrouwde toestanden willen veranderen.

Conclusie

Uit deze voorbeelden kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

1. De PvdA onderscheidt zich in de provincie in heel weinig dingen van de andere traditionele partijen. Alleen de uitgesproken reactionairen, de SGP en de CPN, maken het bonter.
2. Men kan niet onmiddellijk meekomen met nieuwe ontwikkelingen in de samenleving en met nieuwe afwegingen van argumenten die daar het gevolg van zijn. Men heeft daar een jaar of langer voor nodig.
3. Je moet niet aan gevestigde instellingen en gebruiken komen, want dan heb je de PvdA tegen.

Een nauwe samenwerking met deze fractie als totaliteit zou voor ons betekenen dat wij afstand zouden moeten doen van al onze vernieuwende elementen en/of dat wij een enorme ballast achter ons aan moeten slepen. Voor onze fractie is het dan ook geen vraag meer of die nauwere samenwerking op dit moment moet worden gezocht. Het zit er gewoon niet in.

Ik herhaal wat ik aan het begin zei. Ik vind dit buitengewoon jammer. Ook vele PvdA-ers zullen dit jammer vinden. Zij zullen misschien schrikken van dit verhaal. Ik hoop het eigenlijk een beetje. Er zijn toch in de PvdA genoeg mensen die niet altijd aan de leiband van de gevestigde orde willen lopen. Welnu, laten ze hun statenleden dan maar eens op het matje roepen!

CONGRESpraat

Zeevalking: "De PPR is te vroeg geboren en sterft te laat".

Gruyters: "De Wetenschappelijke stichting is net als Madame Arthur, als je niet weet wat er achter zit wordt het een deceptie, als je het wel weet kan je verschrikkelijk lachen".

Van Mierlo: "Beide benen op de grond houden, maar in spreidstand kan je gemakkelijk uitglijden".

N.N.: "De onafhankelijke poot zo uitspreken....."

Schwarz: "We willen geen monogaam huwelijk met de PvdA, maar een commune".

Brinkhorst: "Als je een vriendinnetje hebt en je wilt een commune beginnen, dan moet je niet zeggen dat ze er ook maar in moet gaan, maar dan moet je er samen iets van maken".

Gruyters: "Er is meer vreugde om een die terugkomt dan om 99 schapen die blijven, maar er staat niet dat er nog vreugde is als de andere 99 dan weglopen".

N.N.: "De samenwerking met de PvdA en de heer De Gaay Fortmann".

IS HET VERSCHIJNSEL Drees & Zoon UNIEK?

door R.W.Th.Löbler

Ongetwijfeld herinnert men zich uit de geschiedenisboekjes de naam William Pitt. Misschien herinnert men zich zelfs nog dat er daar twee van waren: vader en zoon, beiden ooit minister-president van het Britse Rijk. Ofschoon de zegswijze 'de geschiedenis herhaalt zich' met spreekwoorden en metaforen gemeen heeft dat zij nooit helemaal op gaat, zijn er in dit geval frappante en zeer interessante overeenkomsten aan te wijzen tussen de jonge Pitt en de jonge Drees.

De jonge - misschien is zelfs beter te spreken van jeugdige - William Pitt werd in 1783, op 24-jarige leeftijd, minister-president. Zijn vader, de latere Lord Chatham (deze verheffing in de adelstand had de 'great Commoner' nogal wat aan populariteit doen inboeten, zoals een kleine twee eeuwen later ook een Winston Churchill zou wedervaren) had 21 jaar lang vrijwel onafgebroken als minister-president de politiek van Engeland in belangrijke mate bepaald. Al moet de invloed van de koppige en ambitieuze Hannoverse George III niet worden vergeten, zomin als die van de invloedrijke Whigs. Toch is het vooral Pitt die met kop en schouders boven die periode uitsteekt. Dat was de oude Pitt. De jonge Pitt zou een even lange tijd in het zadel blijven, t.w. van 1783 tot aan zijn dood in 1806. Engeland was toen al drie jaar in oorlog met het Frankrijk van Napoleon. Pitt-fils was totaal ongeschikt voor het leiden van een kabinet in oorlogstijd. Interessant is wat Green 1) in dit verband zegt: "Vanaf het ogenblik waarop Frankrijk de oorlog aan Engeland verklaarde, was het met Pitts macht gedaan. Zijn trots, zijn koppige onverzettelijkheid en het vertrouwen dat de natie in meerderheid nog in hem stelde, deed hem de leiding behouden; maar hij kon weinig meer doen dan zich laten meedrijven op de golven van het volksgevoelen, dat hij nooit helemaal begreep.

1) J.R. Green, A short History of the English People, Macmillan & Co.

Zie ook: J.H. Plumb - England in the Eighteenth Century - Pelican

G.M. Trevelyan - Illustrated History of England - Longmans

R.M. Rayner - Short History of Britain - Longmans

Zijn hoogstaande karakter maakte hem in feite ongeschikt voor oorlogvoering. Hij was een Vredesminister, tot een oorlog gebracht door gevoelens van angst en geestdrift die hij maar in geringe mate deelde, terwijl hij de gave van zijn vader miste om dadelijk te kunnen delen in de emoties om hem heen, laat staan die te kunnen gebruiken om omgekeerd het volk met zijn emoties te kunnen inspireren en stimuleren." Deze beschrijving van de man zelf doet al erg sterk aan Drees jr. denken. Alleen was hij, aan het eind van zijn 'regeringsperiode' bijna een generatie jonger dan Drees jr. aan het begin van de zijne.

Hoe was het begin van Pitt?

Pitt werd door de koning, die wel brood zag in een Pitt waarmee hij zich van de naar zijn smaak al te liberale Whig-ministers hoopte te ontdoen, in het zadel van minister van financiën geholpen. Dat is niet het eigenlijke begin van Pitt. Dat zou enkele maanden later komen, toen de jeugdige minister, dwars tegen iedere oppositie en elke nederlaag in de kamer in, besloot dat het ogenblik was gekomen voor algemene verkiezingen. Hij gokte daarbij - net als Drees - op het volk. Wanneer hem de afgelopen maanden was verweten dat hij niet aftrad terwijl hij toch duidelijk keer op keer met een minderheid in de Kamer bleek te regeren, had hij steeds gezegd dat de Kamer geen afspiegeling van het volk was. En hij bleek gelijk te krijgen. De verkiezingen leverden hem een meerderheid in het nieuwe parlement op. De koning opgetogen uiteraard. De Whigs hadden in de meeste districten een verpletterende nederlaag geleden.

En dan begint Pitt pas goed. De oorlog in Amerika had Engeland economisch zeer verzwakt. Samen met zijn vriend Edmund Burke, minister van financiën, begint hij een soort 'Drees-program' van bezuinigingen. In tegenstelling tot Drees gaat hij niet uit van het profijtbeginnsel; dat hoefde ook niet, want de overgrote meerderheid van het volk had nog weinig 'profijt', maar dat is slechts een verschil in ontwikkeling. Het geld was gewoon nog niet ver genoeg door gezakt, zodat het ook onder de bredere lagen van de bevolking circuleerde, zoals nu. Maar afgezien van deze historische verschillen, zijn er frappante parallellen, De leningen ten behoeve van de schatkist die tot dusver door 'de City' waren verzorgd, werden nu rechtstreeks door de Schatkist uitgeschreven, zodat de maat- en strijkstok van de City er tussenuit viel. Hij creëerde een zgn. Sinking Fund - een soort nationale spaarbank - waarin de regering jaarlijks een miljoen pond moest storten, net zolang totdat de Nationale Schuld zou zijn gedelgd. Hij schafte de zogeheten 'sinecures' af: historisch gegroeide functies en (ere)baantjes, die niet meer bestonden, maar waarvoor wel salaris werd betaald. Niemand wist bijvoorbeeld meer wat 'The Stanneries' waren, maar er bestond nog wel een 'Warden of the Stanneries' en die ontving jaarlijks £2.000,-. Er bestond een levendige smokkelhandel, dus verlaagde Pitt de invoerrechten zodanig dat smokkelen niet lonend meer was.

Het merkwaardige is dat vele van zijn financieel-economische maatregelen achteraf toch niet zo'n succes bleken. Zijn benadering was voortdurend te theoretisch. Toch heeft hij twintig jaar lang een zwaar stempel op de Engelse politiek kunnen drukken. Zo zwaar zelfs dat de aloude controverse tussen Whigs en Tories begon te vervagen. Pitt had zich populair gemaakt; het was zelfs voor de bezittende klasse voldoende om Pitt-gezind te zijn.

Het is een gevaar dat we in het geval van Drees jr. ook onder ogen moeten zien. 't Is wel een type om zich populair te maken, zijns ondanks. Maar te denken aan twintig jaar.....

INGEZONDEN

De buikpijn van Bloema

Onder de titel "Buikpijn bij D'66" heeft de heer K.P. Bloema in de Peperbek van oktober een tweede bijdrage geschreven met een serie klachten over een aantal zaken, die z.i. bij D'66 niet goed gaan, nadat hij in september reeds een zeer kritisch stuk had geproduceerd over de kontakten van de fractie en de V.V.D.M. In beide stukken wordt mijn naam genoemd.

Hoewel ik er in het algemeen de voorkeur aan geef te discussiëren en te polemiseren met politieke tegenstanders in plaats van met politieke vrienden, is met name het tweede stuk zodanig geschreven, dat een reactie onvermijdelijk is. Veel plezier heb ik daar overigens niet in en ik beperk mij daarom tot het uiterste, te weten tot het m.i. wezenlijke.

Wat de V.V.D.M.-affaire uit het eerste stuk betreft slechts het volgende. Mej. Goudsmit en ik hebben op een verzoek van de zijde van de V.V.D.M. tot een onderhoud met de fractieleden, die de defensieproblematiek zouden gaan behartigen, prompt gereageerd. Dit gesprek vond op maandag 9 augustus 1971 te Amsterdam plaats.

Het was wat ons betreft bedoeld als een eerste globale, vooral ook persoonlijke, kennismaking. Wij ervoeren het gesprek als geslaagd. De beide vertegenwoordigers van de V.V.D.M. schreven echter later een brief aan de heer Van Mierlo, met een kopie aan de heer Bloema, waarin ze zich over het gesprek beklagden. Mej. Goudsmit en ik achten die klachten ongegrond. De betreffende korrespondentie, inmiddels aangevuld met het antwoord van Van Mierlo, is voor ieder ter inzage. Nog Mej. Goudsmit, noch ikzelf zijn van plan onze kontakten met de V.V.D.M. door dit, hoe dan ook inderdaad ongelukkige begin, te laten bederven. Wij vinden de V.V.D.M. een belangrijke organisatie en zullen zeker pogen kennelijk gerezen misverstanden uit de weg te helpen en de sfeer te verbeteren. Wij zien echter totaal geen reden om het boetekleed aan te trekken.

Geen wrok dus tegen de V.V.D.M., wel wat verbazing over de handelwijze van de heer Bloema, die het kennelijk niet nodig vond de beide D'66-fraktieleden hún oordeel over het gesprek te vragen. Dat moet van de heer Bloema, die kennelijk vond, dat wat de V.V.D.M. schreef wel waar móest zijn, onelegant worden genoemd.

Maar goed, daar was ik al ruimschoots over heen, toen het "buikpijn"-stukje kwam, dat helaas wat rook naar diarree. Bloema citeert uit de brief van de V.V.D.M.: "Dat zij weinig van de zaak afweten is trouwens niet zo verwonderlijk, wanneer blijkt dat uw mensen (Mej. Goudsmit en Visser, - BL) er nog een baan bij hebben". "..... mensen die van hun politieke functie slechts een bijvak maken". Hij noemt dat ernstige beschuldigingen die dienen te worden onderzocht.

M.i. gaat de heer Bloema hier ver over de schreef. 1). Hij weet heel goed, kan dat in ieder geval weten, dat ik van mijn politieke functie geen bijbaan maak en dat ik er nog niet een baan naast heb. Het is volkomen ontoelaatbaar dit soort suggesties zonder meer over te nemen en vervolgens te roepen dat het een ernstige beschuldiging is. Daarmee draagt de heer Bloema volkomen onnodig bij aan een sfeer van verdachtmaking. Mijn enige "nevenfunctie" (groot woord) is een bestuurslidmaatschap van de Stichting Mickery Workshop (theater). De vergaderingen woon ik door tijdgebrek weinig bij. Het bestuurslidmaatschap kost mij ruw geschat 12 uur per jaar, het kost mij verder een klein bedrag aan geld. Dat bedoelt de heer Bloema dus niet. Maar wat bedoelt hij dan wel?

Het antwoord is duidelijk: hij kan niets bedoelen, want ik heb geen bijvakken of bijbanen. En zeker hier zou een eenvoudig telefoontje aan mij wonderen hebben verricht, daar heb je werkelijk geen Commissie van Toezicht voor nodig.

De gal is gespuid. De heer Bloema heeft in het verleden veel tijd, geld en energie aan D'66 besteed, in het bijzonder door zijn medewerking in de commissie Buitenland, de Defensiecommissie en door zijn kontakten met de V.V.D.M. Zijn denkbeelden over het defensiebeleid zijn bijzonder waardevol. Na deze incidentjes moet er weer verder worden gewerkt en gedacht. Ik hoop en verwacht ook wel dat het daarbij tot een heel behoorlijke samenwerking tussen kamerfractie en de defensiecommissie zal kunnen komen. De eerste tekenen daarvan zijn reeds aanwezig. Aan mij zal het in ieder geval niet liggen. Maar dan dient eerst de sfeer gezuiverd te worden en dienen met name de door mij gesignaleerde kwaadaardige suggesties te worden weggenomen die ik, zoals gezegd, werkelijk ontoelaatbaar acht.

E.C. Visser

Noot 1:

Hoewel ik zelf geen behoefte had aan een reactie in Peperbek omdat de heer Bloema en ik in de defensiecommissie de zaak al uitgepraat hadden, wil ik op dit punt toch een aanvulling geven.

Het is algemeen bekend - de heer Bloema wist het stellig ook - dat ik steeds advocaat ben gebleven; ik heb daar nooit een geheim van gemaakt. Ik beschouw dit dan ook bepaald niet als een ernstige beschuldiging, laat staan als een die onderzocht moet worden. Het uitgangspunt van D'66 dat Tweede Kamerleden hun Kamerlidmaatschap als een "full time job" behoren op te vatten onderschrijf ik. Voorzover ik weet zijn er nooit klachten geweest dat ik dat niet zou doen.

Anneke M. Goudsmit.

Noot 2:

1. Nadat de V.V.D.M. zich schriftelijk ook tot mij had gewend met een ernstige klacht, móest ik wel snel reageren. Naast de spanningen tussen de defensiewerkgroep en de fractie dreigde er nu ook een konflikt met de V.V.D.M. Ik vond dit ernstig en meende met mijn reactie niet te kunnen wachten tot de Peperbek van oktober (het was half augustus, de Peperbekredactievergadering voor het sept. nr was op 16 of 17 aug. en Visser/Goudsmit waren met vakantie. vandaar.

2. Het was mij totaal onbekend wat Visser en Goudsmit buiten D'66 deden. Indien echter een bevriende organisatie als de V.V.D.M. meent te konstateren dat het 2e Kamerlidmaatschap een bijbaantje zou zijn, dan blijf ik dat een ernstige beschuldiging vinden, waaraan aandacht moet worden besteed. Temeer omdat dit een belangrijk punt is bij D'66. M.i. ben ik niet over de schreef gegaan door deze kritiek te signaleren. Openbare kritiek moet mogelijk blijven. Als de V.V.D.M.-kritiek onjuist is, dan kan deze worden weersproken (hetgeen nu gebeurt in het artikel van Visser).

3. Na deze al lang dreigende onweersbui in de defensiesektor, hoop ik dat de lucht weer zal opklaren en wij de konfliktstof snel zullen verwerken. Ik meen dat de bewolking al flink is opgetrokken, en dat wij zonder rancunes weer prettig zullen samenwerken.

4. De V.V.D.M. zal ook van mijn kant ervan op de hoogte worden gesteld dat er goede hoop is dat in de komende tijd de problemen rond de vernieuwingen bij defensie in onze aandacht zullen blijven.

BLOEMA

OPEN BRIEF AAN HET HOOFDBESTUUR

U hebt het meegemaakt op in de krant kunnen lezen dat een D'66-lid nog tijdens het congres van 7 november demonstratief z'n lidmaatschapskaart heeft ingeleverd. Zo'n spektakel wilde ik er niet van maken, maar ook voor mij zijn de door deze ALV genomen besluiten en de wijze waarop ze tot stand kwamen de directe aanleiding om voor het lidmaatschap van D'66 te bedanken. Toen ik in april 1967 lid werd deed ik dat omdat ik in D'66 een politieke partij zag die:

- "democratie" in alle betekenissen van het woord serieus wilde nemen (openbaarheid, inspraak, verantwoordingsplicht van alle gezagsdragers ook in het bedrijfsleven, rechtstreekse verkiezing van overheden, besluitvorming na degelijke, meerzijdige voorlichting, op basis van alternatieven, etc.);
- een open oog wilde hebben voor nieuwe problemen;
- zowel oude als nieuwe problemen op een niet door doctrinaire vooroordelen bepaalde wijze wilde aanpakken (pragmatisme).

Bovendien had ik de stellige indruk dat de mensen achter D'66 ook ernst wilden maken met wat ze zeiden.

Er waren bij mij in het begin ook wel bedenkingen. De - indertijd overigens nog weinig geconcretiseerde-standpunten op sociaal-economisch gebied rieken mij ten dele te veel naar de VVD. Men riep nog om verlaging van belastingen voor de - zo heette het - verdrukte middengroepen. Het economische-groei-denken tierde nog welig. Maar op een heleboel andere punten was D'66 gelukkig zelfs veel progressiever dan de PvdA.

Van grote betekenis voor mijn besluit om lid te worden waren de staatsrechtelijke ideeën van D'66. Hoewel ik aanvankelijk niet erg voelde voor een districtenstelsel, zeker niet in de oorspronkelijke voorgestelde vorm met slechts 2 of 3 afgevaardigden per district, gekozen volgens het simpele meerderheidsstelsel, zag ik in de onafhankelijke verkiezing van regering en parlement een fundamentele verbetering van een staatsbestel dat me toen (en nog!) met walging vervulde. Het herstel van de onafhankelijke, zakelijke opstelling van elk parlementslid ten opzichte van het kabinet, zowel als ten opzichte van zijn eigen partij, heb ik toen leren zien als een volstreekte voorwaarde voor de totstandkoming van een redelijke mate van werkelijke democratie op het niveau van de centrale overheid. Sinds ik lid ben geworden heb ik, deze gedachten als vaststaand gemeenschappelijk uitgangspunt ziende, helpen werken aan drie dingen:

- verbetering van de concrete uitwerking van de oorspronkelijke staatsrechtelijke ideeën;
- politiek gestalte geven aan een aantal "nieuwe" problemen, zoals afremming van de bevolkingsgroei, zwangerschapsverbreking, als ook herbezinning op een aantal "oude" problemen, zoals het woonvraagstuk, gezinssubsidies;
- ombuiging van het nogal VVD-achtige sociaal-economische gezicht van D'66 in meer progressieve zin.

In alle drie opzichten ben ik, ik kan niet anders zeggen, tevreden met de evolutie van D'66. Dat geldt evenzeer voor de standpuntontwikkeling met betrekking tot een heleboel zaken waar ik niet speciaal op georiënteerd was en me niet daadwerkelijk mee heb ingelaten. Ik kan terugzien op ruim vier jaar vruchtbare activiteit, waarbij ik enorm veel heb geleerd van de originele geesten die ik heb mogen ontmoeten en waarin ik ook zelf tot een aantal goede ideeën ben geïnspireerd. Zo te zien dus

alleen maar reden tot tevredenheid, ware het niet dat ondertussen, langzamerhand, stukje bij beetje, voor mij de bodem onder dit alles werd weggeërodeerd. Een kleine bloemlezing uit de feiten:

- het openbaarheidsprincipe bleek D'66, zodra er risico's aan verbonden leken, voor zichzelf niet zo hard nodig te vinden. Herinnert u zich b.v. nog de geheimhouderij rond het "stuk 29 augustus" vorig jaar? Anders slaat U er PEPPERBEK van oktober 1970 nog maar eens op na. Of het niet-publiceren door het HB van een uitspraak van de geschillencommissie, op grond van een lullig rot-smoesje? Zie PEPPERBEK, september 1970.
- het inspraakbeginsel vond, naar mijn persoonlijke ervaring bij verschillende gelegenheden, althans bij het HB geen aanhang. Tenminste als men er ook onder verstaat onvooringenomen en tot leren bereid luisteren naar ongevraagde adviezen. Om een voorbeeld te noemen: door niet te luisteren naar dringende en bij herhaling gegeven zeer concrete adviezen van de Reglementencommissie is het HB er de oorzaak van geweest dat de procedure voor het vaststellen van de kandidatenlijst voor de Tweede Kamerverkiezingen allerbedonderdst is geweest. Met o.a. als resultaat dat uitsluitend de elite van congresbezoekers - ten dele ijlings per bus aangevoerd - die kandidatenlijst heeft vastgesteld;
- de wijze van besluitvorming op congressen is uit een oogpunt van democratie vrijwel zonder uitzondering beneden alle peil geweest, d.w.z. zonder dat ieder tijdig over behoorlijk gepresenteerde informatie beschikte, zonder dat over hoofdzaken werd gediscussieerd en zelden op basis van door een werkgroep voorbereide en gepresenteerde fundamentele alternatieven. Dezelfde fouten waren telkens weer opnieuw gemaakt. D'66 onderscheidde zich wat betreft de besluitvorming geenszins gunstig van andere partijen, zoals mocht worden verwacht. Het aantal malen dat een ALV in feite niet anders kon dan een HB-voorstel - vaak verdedigd met halve of hele onwaarheden - met huid en haar te slikken is legio;
- het principe van de onafhankelijke opstelling van de Tweede Kamer leden jegens de regering, het fundament van de staatsrechtfilosofie van D'66, werd, hoewel de aktualiteit van deze filosofie sinds 1966 alleen maar versterkt is, eerst in februari 1971 hevig op de tocht gezet en vervolgens op 7 november 1971 met de vuilnisman meegegeven (evenwel zonder dat een fundamentele discussie erover nodig werd geoordeeld). Voor mijn gevoel is zoiets even erg als de VVD, die eerst bij monde van haar fractievoorzitter voor de TV de Stimezo-aktie steunt en daarna kalmpjes meedoet aan een regeerakkoord dat de abortusklinieken de nek wil omdraaien.

Ik heb mijn ongerustheid over deze ontwikkeling niet onder stoelen of banken gestoken. Vele PEPPERBEKken hebben er bol van gestaan, en bepaald niet door mij alleen. Het heeft niet mogen baten. veel heb ik kunnen "nemen" maar de laatste plens deed de emmer zodanig overlopen dat ik niet anders kan dan afhaken. In een partij die zo weinig van haar pretenties binnen eigen boezem waarmaakt, die met betrekking tot haar doelstellingen zo weinig consistent is (zeg maar gerust: onbetrouwbaar), in werkelijkheid zo opportunistisch is inplaats van pragmatisch, die haar veelgeroemde "mentaliteit tot een lachertje heeft gemaakt, voel ik me thans volledig ontheemd. D'66 is niet langer een katalysator voor politieke en maatschappelijke vernieuwing. Voor mij is D'66 morsdood. Sinds februari 1971 smeulde het vuurtje nog wat, maar op 7 november 1971 werden de nagloeiende restjes door Van Mierlo, de Grote Leider, hoogstpersoonlijk uitgetrapt.

Dit stuk is niet bedoeld als een inzending voor de PEPPERBEK-prijsvraag van de achterpagina van het oktobernummer. Maar volgens mij moet de "hoofdweg N706, waar de D66 af gaat maar later ook weer op terugkomt" worden gezien als de slangenkuil van de oude politiek waar D'66 met een smak in teruggevallen is. Ik ben benieuwd hoe lang het duurt voor de kiezers dat ook door krijgen. Wat mij betreft, ik kan de medeverantwoordelijkheid voor die terugval, die het partijlidmaatschap inhoudt, niet langer aanvaarden. Ik ga maar weer aan de kant staan, zoals voorheen, een illusie armer.

A.C. de Goederen

Helpen

Alle beetjes helpen, zei de mug, en hij spoog in de Rijn. Maar zelfs dat mag al niet meer volgens de Wet Verontreiniging Oppervlaktewateren. (Tenzij hij het ook vroeger regelmatig rechtens deed).

Het is zeer goed te begrijpen waarom Hans van Mierlo en Joop den Uyl het uitstekend samen kunnen vinden.

In de dagelijkse praktijk van het kamerwerk in ons zogenaamd dualistische maar in feite monistische stelsel worden de oppositiepartijen a.h.w. in elkaars armen gedreven.

Deze vraag die wel moet worden gesteld is of de tweede kamerfrakties van de Partij van de Arbeid en D'66 in hun geheel bereid zijn elkaar te omarmen. Veel belangrijker is echter de vraag of de kamerfrakties in de pas lopen met de mening hierover bij de stemmers op en de leden van beide partijen. Er zijn naar mijn mening 4 gradaties van politieke betrokkenheid te onderscheiden.

1. full-time politici: dagelijks contact, zijn geneigd verschillen in opvatting naar de achtergrond te duwen, door de in het begin van mijn stukje reeds aangestipte redenen.
2. eerste kamer leden, P.S. gemeenteraadsleden: geen full-time politici, wat overigens wel inhoudt dat alle uren naast de baan aan de "halve baan" worden besteed, regelmatig contact met alle partijen, soms contact met PvdA duidelijk beter soms niet.
3. leden al of niet in werkgroepen van de drie partijen: kennen elkaar nauwelijks. Hebben aan eigen programma/beleidsplan meegewerkt; ervaren het regeerakkoord als weliswaar van boven opgelegd waarbij geen inspraak mogelijk was, maar vrezen nu verlies van eigen identiteit. Onderzoek naar de mogelijkheid van samenwerken in werkgroepen is nog steeds nauwelijks van de grond, maar voor het van de grond komen van een PVP is dit een levensvoorwaarde.
4. stemmers op één van de partijen:

Er is wel enig onderzoek naar stemverschuivingen gedaan (M. Van Dam). Of dit echter invloed heeft gehad op de te nemen beslissingen kan men nauwelijks waarnemen.

Mijn conclusie is dat het hoofdbestuur op grond van haar ook organisatorische taak als hoofdbestuur van de gehele partij D'66 al lang bij de mensen van laag 1 op enige afremming hebben moeten aandringen. Wanneer dan echter uit de hoofdbestuurmotie blijkt dat het hoofdbestuur zo duidelijk onder invloed en druk staat van de mensen van laag 1, dat een toch zeer duidelijke enquêteuitslag van de studiedag P.V.P. onder tafel verdwijnt, dan is voor mij, een enthousiast congresganger vanaf het oprichtingscongres, de zin om naar dit congres in de Flevohof te gaan 0,000 gereduceerd.

H.M. Gelderblom-Lankhout

wijze:de bezem

Strukturplan, strukturplan
wat doen we ermee, wat doen we ermee
we vegen ermee, we vegen ermee
de vloer, de vloer.

Te zingen in de gemeente-raad van den Haag wanneer het tenminste ooit op de agenda komt.

Aan onze onheilsprofeten

Wij koesteren voorspellingen die juist blijken te zijn, ook al voorspellen ze rampen .

(J.K. Galbraith)

Je artikel in de vorige Peperbek vraagt om reactie. Hier komt het dan: je schreef dat ik bij verkiezingsbijeenkomsten meerdere malen uiterst krakend jou defensieoptreden hebt aangepakt. Dat is gewoon niet wáár! Je voert er ook geen enkel argument voor aan. Ik heb slechts op één bijeenkomst jouw naam genoemd, en wel in prijzende zin. Je zult verder ook weten dat ik in de defensiewerkgroep een van degenen was die in het algemeen nog het meest op jouw hand waren. Deze werkgroep heeft - terwille van het publicitaire belang voor D'66 - de scherpe controversen met jou niet aan de grote klok willen hangen. Maar het mag dan nu wel worden gezegd dat jij je geen blaksem aantrok van de werkgroep, en dat de werkgroep weinig lust had om jou ook nog maar een enkel advies te geven. Bij de start van dit seizoen waren er dan ook stemmen in die werkgroep (en niet de mijne!) om er maar mee op te houden als het weer zo moest gaan zoals het met jou ging.

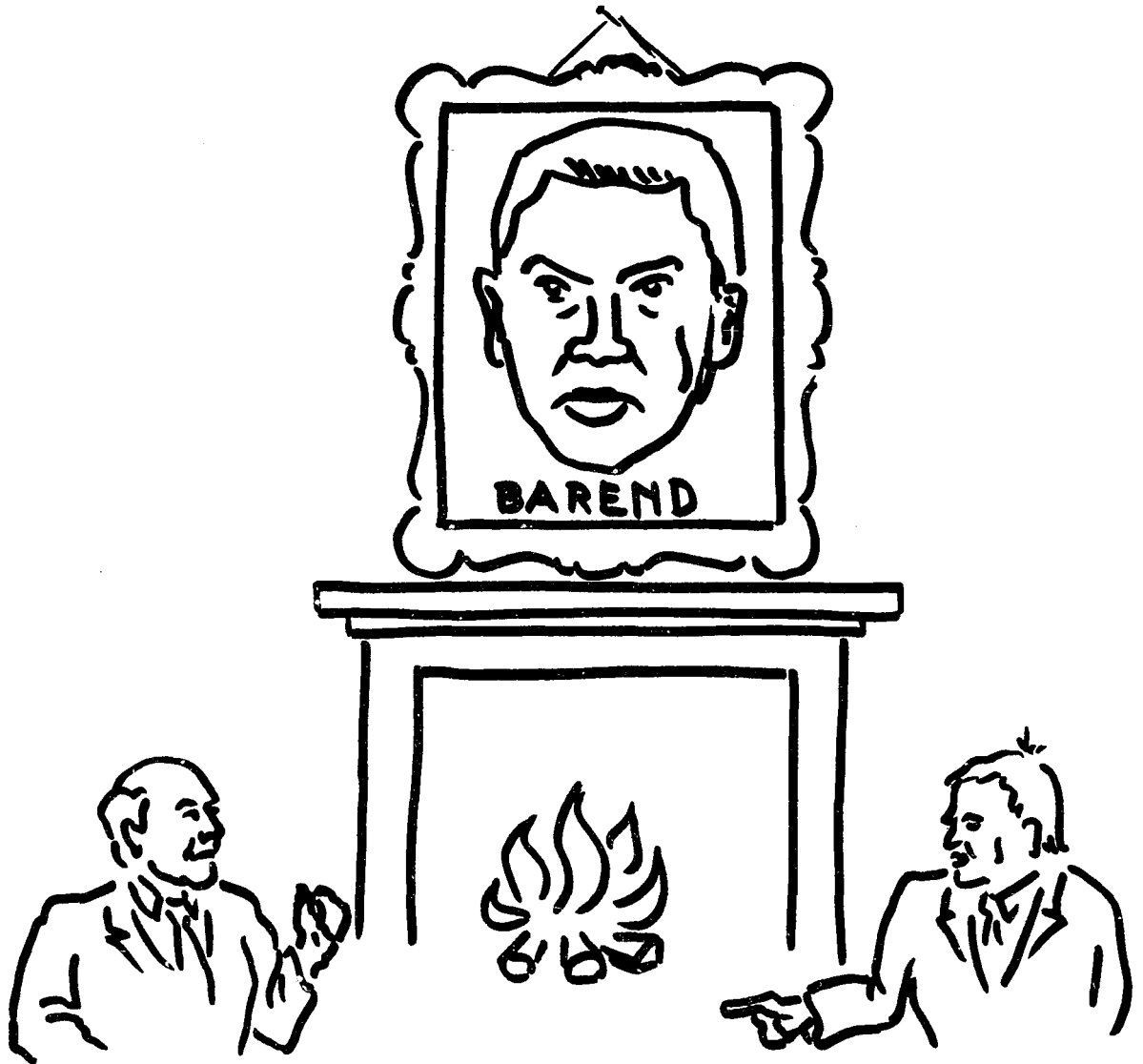
Dit was niet zonder reden. Je trok je niet alleen niets van ons aan, maar vertelde soms belachelijke dingen in de Kamer, en je gaf zelfs beweringen ten beste die pertinent in strijd waren met het programma van D'66. Bij de behandeling van de defensiebegroting in 1968 sprak je over atoomduikboten, zonder dat je wist waarover je sprak. In 1969 bracht je de flexible response ter sprake, een bijzonder lofwaardige zaak, die geen der routiniers in de Kamer nog had durven aan te pakken. Jij deed het wel. Maar helaas op de manier van een klein jongetje dat een handgranaat vond en deze vol trots aan iedereen liet zien. Je begon met te spreken over een "nieuwe strategie", waarmee je demonstreerde dat je niet eens wist wat strategie was. Je eindigde met een motie om alle Amerikaanse atoomwapens uit ons land te laten verwijderen, waarmee je liet zien, niets te begrijpen van de flexible response. Je kreeg dan ook alleen steun van de PSP en van Franssen (PvdA). Zelfs de CPN liet je in de steek. En ook de PvdA, want die weet wél waarover ze praten. Desondanks heb ik je steeds verdedigd door te zeggen dat minister Den Toom militair gesproken wel gelijk had, maar dat politiek gezien jij een vinger op een zwakke plek had gelegd. En dat was ook zo, want de hele atoomstrategie is politiek gezien een discutabele zaak.

Als reactie op dit debat concentreerde je je daarna bij de volgende defensiebegroting op details en blunderde met de flat cars. Zelfs die bescheiden Den Toom spotte ermee: "De heer Imkamp bedoelt zeker rentekaarten". Maar ik geef toe, Sef, dat defensiezaken uiterst gecompliceerd zijn. Het vergt vele jaren studie en ervaring voordat je er iets zinnigs over kunt zeggen. Tja, en dan de VVDM. Jij ziet de VVDM als een soort pressiegroep, een club die streeft naar meer geld, minder werken, enz. Ik zie dat heel anders. De VVDM streeft naar een brok maatschappelijke vernieuwing. Elke jonge Nederlander wordt gekonfronteerd met het dienstplichtprobleem, d.w.z. dat de hele jeugd te maken krijgt met een stukje verouderde maatschappijstructuur. Ook al komt hij niet in dienst, dan zal dit probleem hem toch enige tijd bezig houden. Degenen die wél in dienst moeten, streven uit alle macht naar vernieuwing. Velen hebben hiervoor straffen en zelfs gevangenis over gehad. (bv Rinus Wehrmann). Zonder de VVDM was de situatie bij defensie nog precies zoals 10 jaar geleden. Het gaat niet in de eerste plaats om het bereiken van materiele "voordelen". De vrije haardracht was b.v. veel belangrijker dan meer geld. En wat dat geld betreft, de Nederlandse soldaat krijgt meer geld dan in enig ander Europees land. Maar het gaat om de positie van de dienstplichtige militair als volwaardig lid van de maatschappij en om zijn menselijke waardigheid in de krijgsmacht. Daarmede wordt het principe gebroken van een "oorlogskrijgsmacht" waarin eenieder door de nood der omstandigheden gedwongen, genoegen neemt met de meest primitieve situaties. In een krijgsmacht die is gericht op vredesdoelen (oorlogsvoorkoming, crisisbeheersing, zie het programma van D'66), behoort de militair van hoog tot laag een eigen individualiteit te hebben en respect voor zijn persoon te ondervinden. Alleen dan kan van hem verwacht worden dat hij beheerst en als het ware politieel zal optreden, zoals dit in een crisisbeheersingssituatie nodig is. Op deze wijze wordt in de praktijk aan de vrede gewerkt, terwijl jij, Sef, die vrede tracht te verkondigen vanuit een positie als Picasso's vredesduif, hoog in de lucht. Ja, werkelijk, je bent een fraai schouwspel, een charmante idealist die met verve af en toe tot opvallende uitspraken weet te komen. Maar een politicus moet m.i. in de eerste plaats in de werkelijkheid staan, en dan is de weg naar veranderingen een moeizaam en langzaam voortgaan langs een hobbelige weg vol kuilen en gaten.

Maar ach, misschien ben ik dan wel de moeizame topper, en jij, Sef, de zwerende idealist. Wie weet.

Dag Sef, dag vrije vogel.....

BLOEMA

"Een vriend van je?"
"Nee, mijn huisbaas."

Pitt

IN DIT NUMMER:

- DE KEUZE VAN D'66
door A.C. de Goederen
- HEE, HOE STAAT HET MET DE PVP?
door H. Geelen
- IS DE PvdA EEN POLITIEKE PARTNER?
door A.R. v.d. Burg
- DE BUIKPIJN VAN BLOEMA
door E.C. Visser
- OPEN BRIEF AAN HET HOOFDBESTUUR
door A.C. de Goederen
- KONGRESPRAAT
- DIVERSE COMMENTAREN EN REACTIES
door K.P. Bloema
A. Goudsmit
H. Gelderblom-Lankhout

d'66

d'66

d'66

peperbek

**POLITIEK
MAANDBLAD**

5e jaargang, nummer 5

JAN. 1972

66

PEPERBEK is een onafhankelijk politiek maandblad, gesteund door leden en oud-leden van Democraten '66.

Direktie: G. Mulder, Hengelolaan 645, Den Haag, tel. 070-669744

Administratie: Mevr. Th.M. Reesink, Rozenstraat 95, Den Haag, tel. 070-394641

Postrekening: 707800 t.n.v. Penningmeester Peperbek, Voorburg

Redactie: K.P. Bloema (KB), A.C.A. Dake (f), H. Geelen (HG), A.C. de Goederen(x), H. Jongedijk (HJ), R.W.Th. Löbler (rL), F.W.H. Vink (&).

Redactieadres: Hengelolaan 645, Den Haag, tel. 070-669744

Abonnementen: Per jaar september t/m juli/augustus (11 nummers)
5e jaargang: voor alle abonnees: f 9,--
losse nummers: f 1,--

Copy: Gaarne vóór 19 januari a.s. zenden aan het redactieadres.

D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G

● Op de oude toer

(x) Uitzendingen "in het kader van de door de regering ten behoeve van de politieke partijen gevorderde zendtijd" zijn doorgaans bar vervelend. Ik neem ze dan ook zelden waar. Met een TV-uitzending van D'66 kort geleden ging het anders. Ik keek, toevallig, en ik bleef kijken. Het begon goed. Er was geen oppervlakkig opgewekte muzikale ouverture. van Mierlo kwam op het scherm. Hij begon geen cratio pro domo, een lofrede op het eigen gelijk, zoals politici doorgaans doen. Hij stelde een probleem. Het probleem van de exponentiële groei, in een reeds bijna volle wereld, van het mensdom en zijn afval. Een beangstigend probleem, dat in betekenis ver uitstijgt boven het niveau van partij politieke hakketakken en kissebissen. Van Mierlo's verhaal, aan de hand van Terlouw's artikel in de november-D'emocraat, was sober en indrukwekkend.

Waar wilde de spreker naar toe? Zou zijn betoog uitmonden in de stelling van prof. Pen, dat er niet langer gepolariseerd moet worden, maar gestreefd naar een zo breed mogelijke basis voor het aanpakken van de grote problemen van nu en van de toekomst, kortom, dat de politiek weer "saai en vervelend" moet worden? Geenszins! Want zonder enige samenhang met het voorafgaande ging Van Mierlo ineens toch nog over op een partij politieke cratio pro domo, een verdediging van de huidige opstelling van D'66 t.o.v. de PvdA, het poneren juist van de wenselijkheid van een "scheiding der geesten" en een opwekking aan de kijkers om ervoor te zorgen dat de progressieve concentratie bij de volgende verkiezingen de meerderheid behaalt. Zo probeert D'66 de levensproblemen van de mensheid voor haar eigen kleine politieke karretje te spannen. Helemaal op de oeroude toer.

● De kringlooeconomie moet in de D'66-kringloop

(HJ) Het stuk in de Democraat van Meijer en Terlouw over de kringlooeconomie mag er zijn. Gek dat zo iets niet doorkomt in de pers.

De partij moet niet te moe zijn om te reageren op deze nieuwe en waarschijnlijk hoognodige ideeën. In de marge van het probleem is alvast op te merken, dat als de overtrokken economie van de rijke landen een stap terug moet, dit ook nog ingaat tegen onze heilige arbeidsdrift. Als we daar een beetje vanaf komen - zonder inefficiënt te worden - dan kan er toch al weer aardig wat werk in de dienstensector (sport, onderwijs, communicatie) opkomen. Werk door het niet werken. Kringlooeconomie + diensteneconomie. Misschien kunnen we dan eens een beetje mens worden. Van de nood kan een deugd komen. Als we het maar halen.

● Open werkgroep consumentenzaken.

Zojuist is een werkgroep consumentenzaken gevormd, bestaande uit (oud)leden en een sympatisant uit de kring van de consumentenbond - consumentenorganisaties. Er zijn interessante onderwerpen bij de kop gepakt, zoals agressieve verkoop, keuring gebruikte- en huurauto's, medische tarieven e.d. Wie doet er mee? Op-gave aan A.R. v.d. Burg, Sportlaan 190, Den Haag. Tel. 070 - 332300.

Wilt u dit woningnood noemen?

Voor de 95% van de bevolking die behoorlijk gehuisvest is, is het een zegen dat de woningnood is uitgevonden. Ze kunnen daardoor rustig blijven zitten waar ze zitten en tegenover die 5% die achter het net heeft gevist behoeven ze slechts met deelneming in de stem te verklaren: "Sorry, maar er is nu eenmaal woningnood, dus je begrijpt, hè, en met dat bouwen van nieuwe huizen loopt het niet zo vlot als we wel wilden." De werkelijkheid is natuurlijk volkomen anders, maar net als met de kleren van de keizer mag je dat niet hardop zeggen, want daarmee doorbreek je een stilzwijgende afspraak.

Net als dat jongetje dat riep: "maar hij heeft toch helemaal geen kleren aan!", zo wil ik nu eens uitroepen: "Er is toch helemaal geen woningnood!" De feiten zijn deze: Nederland heeft bijna de grootste gemiddelde woonruimte per gezin van alle landen ter wereld. Een stad als Den Haag heeft zijn inwonertal in 15 jaar tijd met zo'n 60 000 mensen netto zien afnemen, niet door een laag geboortecijfer, maar door een groot emigratiesaldo, voor een belangrijk deel gevormd door jonge gezinnen. In diezelfde tijd is de woningvoorraad netto jaarlijks toegenomen, al is het niet met erg indrukwekkende cijfers. Het huidige woningbestand is gemiddeld jonger en van betere kwaliteit dan dat van 15 jaar geleden. De 545000 inwoners van nu hebben dus meer woningen tot hun beschikking dan de 605000 van 15 jaar geleden. Toch is het aantal woningzoekenden zeker even groot, zo niet groter.

Die paradoxale gegevens vragen om een verklaring. Deze kan niet anders zijn dan dat de mensen die over een woning beschikken aanmerkelijk ruimer wonen dan 15 jaar geleden. Ten dele vloeit dit voort uit een verkleining van de gezinsgrootte en jonger trouwen. Verder is de inwoning afgenomen. Tenslotte zijn veel mensen - door gestegen welvaart of omdat ze eenvoudig de kans kregen - ruimer gaan wonen, of, wat op hetzelfde neerkomt, bij dalende gezinsgrootte in hetzelfde huis blijven wonen. Er zijn een paar belangrijke factoren die bepalen of iemand wel of niet een woning kan bemachtigen: geld bezitten, handig zijn om wat te versieren en een werkgever die wel voor een woning kan zorgen (de overheid en de verzekeringsbanken b.v.). De anderen, die geen geld bezitten, niet handig zijn en niet zo'n goeie baas hebben, komen op de wachtlijst.

Dit systeem, waarbij een comfortabele meerderheid steeds beter gehuisvest wordt en een minderheid (die niet in enige volksvertegenwoordiging aanwezig is) op een wachtlijst wordt geplaatst, noemt men veiligheidshalve woningnood. Het systeem betekent ook dat deze woningnood per definitie nooit wordt opgeheven. Het systeem is de woningnood zelf. Het heeft dan ook geen enkele zin om in het kader van dit systeem door het bouwen van huizen of op andere wijze te trachten de woningnood op te heffen.

Willen we werkelijk wat aan het kwaad doen dat woningnood genoemd wordt, maar in werkelijkheid een onrechtvaardige verdeling van woonruimte is, dan zullen we allereerst bereid moeten zijn de werkelijkheid onder ogen te zien, ook als die werkelijkheid tot de conclusie leidt dat we het zelf naar verhouding wel wat al te goed hebben getroffen.

Twee facetten moeten wel onderscheiden, maar kunnen niet gescheiden worden:

- de per gezin beschikbare woonruimte,
- de huur, subs. huurwaarde.

De huur-wildwest

De huur is een niet te ontlopen factor, omdat deze nu eenmaal een hartig woordje meesprekt bij de verdeling van de woonruimte. Het grote probleem daarbij is nog niet eens het absolute niveau van de huren (daar is betrekkelijk eenvoudig een mouw aan te passen), maar het vrijwel geheel ontbreken van enige relatie tussen de huursom en de kwantiteit en kwaliteit van het gebodene. Het meest opvallend is dit verschil tussen oude en nieuwe woningen, maar ook tussen oude woningen onderling kunnen er krankzinnige verschillen bestaan. Als van twee gelijke woningen A en B in 1939 in welke reden ook woning A 20% meer huur deed dan B, dan bestaat dat verschil van 20% nog altijd, ook al bevindt woning A zich nu in slechtere staat. Een woning van 1920 was in 1939 nog in zijn bloeijaren en kon toen dus een behoorlijke huur opbrengen t.o.v. een pas gebouwde woning. Intussen staat die woning van 1920 op instorten, terwijl die van 1939 nog behoorlijk is, maar de huren staan nog in dezelfde verhouding als in 1940. Met zulk een waanzinnig prijzenbeleid is er natuurlijk nooit een billijke verdeling van woonruimte te bereiken, want zou men billijkheid betrachten wat het beschikbare oppervlak betreft, dan zou men toch hoogst onbillijk zijn wat de te betalen huur betreft.

Het eerst nodige is dus het vaststellen van nieuwe huurprijzen naar rato van de kwaliteit van het gebodene. Hoe hoog die prijzen worden gesteld, doet er in eerste instantie niet eens zo veel toe. Wordt een lager niveau gekozen dan op basis van de huidige bouwkosten, dan moet een huuregalisatieregeling worden getroffen, waarbij de huurverhogingen in een pot vloeien, waaruit huurverlagingen (voor de nieuwe woningen) worden gecompenseerd. Welke oplossing ook wordt gekozen, er zal altijd een huursubsidieregeling nodig zijn, om de minst draagkrachtigen eventuele kostenverhogingen te helpen overbruggen. Die huursubsidie moet overigens niet gekoppeld worden aan de te betalen huur, want dan zou men een nieuwe onbillijkheid introduceren, n.l. dat iemand die in een krot woont geen subsidie ontvangt, maar iemand in een riante woning een hoge subsidie, hoewel ze hetzelfde inkomen hebben. Beter is het dan ook in het geheel niet van een huursubsidie te spreken, maar van een compensatieregeling voor gestegen huurniveau. Uiteindelijk zal deze compensatie moeten opgaan in een stijging van de laagste lonen en sociale uitkeringen.

Betere huren: betere verdeling

Nu de verdeling van de beschikbare woonruimte. Een verbetering daaraan wordt al direct bereikt door de huren meer in overeenstemming met de waarde van de woning te brengen. Neem b.v. de oudere echtparen, waarvan de kinderen uit huis zijn. Ze zitten nog in dezelfde woning met relatief veel kamers, waar ze 30 jaar geleden ingetrokken zijn. Ze zullen het wel uit hun hoofd laten om naar een kleinere flat te vertrekken, waar ze misschien de drievoudige huur moeten betalen, nog afgezien van de verhuiskosten en het probleem van de overtollige inventaris. Zou die flat een lagere huur doen dan de huidige woning, dan zal althans een deel wegtrekken. Hoe sterk deze financiële prikkel zal werken, hangt van het niveau af, waarop de huren worden gebracht. Zou dit een zeer hoog niveau zijn, dan zou de prikkel om naar een kleinere woning te verhuizen wel eens zo sterk kunnen zijn, dat er zelfs woonruimte leeg komt te staan wegens gebrek aan huurders. Zo ver zou het natuurlijk niet moeten komen. Is het gekozen huurniveau laag, dan zal deze algemene prikkel slechts in geringe mate werken, omdat ook de grotere woning relatief goedkoop is. Omdat het in de praktijk niet mogelijk zal zijn van de ene dag op de andere naar een veel hoger huurniveau over te stappen, is het reëel aan te nemen dat een huurherziening op basis van 'value for money' wel helpt, maar onvoldoende.

Diep ingrijpen?

Een rigoureuze oplossing zou zijn, gewoon te decreteren hoeveel woonruimte iedereen ter beschikking zou mogen hebben. Afgezien van de bezwaren aan zo'n maatregel verbonden, zoals een onvoorstelbaar groot ambtenarenapparaat, allerlei onbillijkheden en ingewikkelde regelingen om die onbillijkheden te ondervangen, is zo'n diep ingrijpende noodmaatregel ook niet nodig, omdat er geen werkelijke woningnood is. Zou door een natuurramp of door oorlogsgeweld de helft van de Nederlandse woningen verwoest worden, dan zou een dergelijke maatregel waarschijnlijk onvermijdelijk zijn. Bovendien moet het streven erop gericht zijn niet verder in de menselijke vrijheid in te grijpen dan strikt nodig is. Bij het kiezen van de meest geschikte maatregel moeten we eerst een principiële keuze doen. Willen we alle mensen, ongeacht hun welstand, over één kam scheren, of willen we rekening houden met die welstand? Dit vereist enige verduidelijking. In Rusland betalen de mensen slechts een nominale huur. Zou de woningmarkt daar vrij zijn, dan zou er in minder dan geen tijd een woningnood ontstaan op een schaal die hier volkomen onbekend is, want iedereen zou graag de grootst mogelijke woning willen hebben, omdat de huur nooit een bezwaar is, ook al is die voor een grote woning hoger dan voor een kleine. Daarom worden woningen uitsluitend op toewijzing verstrekt. Bij die toewijzing wordt rekening gehouden met de gezinsgrootte, maar vooral met de rang die men bekleedt in de hiërarchie. Omdat het inkomen nauw verband houdt met de rang, kan men dus zeggen: hoe hoger inkomen, hoe grotere woning. In feite gebeurt er dus praktisch hetzelfde als wanneer men de huren geheel overliet aan een vrij marktmechanisme. Toch zijn er een paar essentiële verschillen. Bij een vrij marktmechanisme hangt de woning niet alleen van de welstand af, maar ook van het deel van het inkomen dat men voor wonen over heeft. In Rusland bestaat die rem niet. Bij een vrije markt zal iemand met een dubbel inkomen gemiddeld minder dan de dubbele huur betalen, dus naar verhouding minder aan wonen besteden. In Rusland gebeurt in fiete het omgekeerde: iemand met het dubbele inkomen woont in een meer dan twee keer zo goed huis. Het is daar eenvoudig een middel om welstandsverschillen slechts afgezwakt in het geldinkomen tot uiting te laten komen.

Stel dat we door sociale bewogenheid geleid zouden zeggen: Wat in Rusland of op een vrije markt gebeurt is asociaal; de woonruimte waarop iemand redelijkerwijs recht heeft is niet afhankelijk van inkomen of vermogen. Het is een zeer goed te verdedigen standpunt, maar het heeft verschillende consequenties.

Zolang we in een maatschappij leven met zeer uiteenlopende inkomens, zullen we ook moeten aanvaarden dat de rijke meer uitgeeft dan de arme. Wil men streven naar inkomensegalisatie, dan wordt dit op uiterst ondoeltreffende wijze bereikt door gedeeltelijke uitgavenbelemmering. Een ander gevolg is dat men een nieuw criterium moet vinden voor de verdeling van kwantiteit en kwaliteit van de woonruimte. Maar welk? Wie moet er in een krot komen en wie in een fraaie villa in Wassenaar? Wie het weet moet het zeggen.

Huurbelasting?

De conclusie is dat we - gegeven onze huidige samenleving - wel degelijk rekening zullen moeten houden met de welstand, al zullen we moeten trachten de scherpe kantjes er wat af te halen. Laten we in dit licht de huurbelasting nu eens bekijken. De grondgedachte ervan is dat het niet aangaat dat de staat door hoge subsidies woningen met lage huren creëert, terwijl die woningen dan worden bewoond door mensen die best meer huur zouden kunnen betalen. Het klinkt sociaal, maar het is het niet. Als men de mensen binnen de grenzen van hun inkomen zo veel mogelijk vrijheid van besteding wil laten (wat toch altijd nog wel de beste manier is om een optimale behoeften bevrediging te bereiken), dan moet men ook het gezin met de hogere inkomen de vrijheid gunnen in een krot te wonen, om zodoende meer geld voor andere dingen over te houden. Omgekeerd moet men iemand met een laag inkomen niet belemmeren in de vrijheid om een naar verhouding grote som gelds te besteden aan een woning in een hogere klasse. Die mogelijkheid wordt afgesneden, als het huurverschil kunstmatig wordt opgevoerd door bedoelde woning niet te subsidiëren. Als men de twee voorgestelde maatregelen neemt, t.w. een huurprijs in verhouding tot de woningwaarde en een compensatieregeling voor gestegen huurniveau, dan is een verlaagde huur voor woningwetwoningen niet alleen overbodig, maar zelfs ongewenst. Daarmee vervalt ook de noodzaak van een huurbelasting.

Woonruimtebelasting

Om nog een extra invloed uit te oefenen op het bereiken van een enigszins redelijke verdeling van woonruimte, althans redelijker dan nu, zou niet de huur (eigenlijk het tekort aan huur) belast moeten worden, maar de omvang van de woonruimte zelf. Een woonruimtebelasting dus. De basisprincipes zijn als volgt:

- Er wordt een woonruimtenorm ingevoerd, rekening houdend met het kindertal tot een zeker aantal en met de levensfase waarin men verkeert. Die norm is gedeeltelijk uitgedrukt in woonoppervlak en gedeeltelijk in inrichting (b.v. aantal kamers).
- Die norm kan verschillend zijn voor verschillende streken van het land.
- De woonruimte die men boven deze norm bezit wordt volgens een bepaalde sleutel belast. Ook deze sleutel is een functie van oppervlak en aantal kamers, eventueel aangevuld met verfijningen.
- Bij de belasting wordt geen rekening gehouden met andere kwaliteiten dan de effectieve nuttige ruimte. Ook niet met speciale privé behoeften, zoals studeerruimte.
- De hoogte van het belastingtarief is afhankelijk van de mate van doorstroming. Is deze laatste laag, dan gaat het tarief omhoog, en omgekeerd.

Waarom alleen naar de kwantiteit gekeken en niet naar de kwaliteit? De belasting moet niet verder springen dan zijn doel lang is. Het gaat om een herverdeling van kwantiteit, niet van kwaliteit. Het principe daarbij is: iedereen mag meer hebben, maar dan moet ervoor betaald worden. Iedereen behoudt dus de vrijheid in een kasteel te wonen. Het wordt alleen wat duurder. Gecombineer met redelijker huurverhoudingen betekent het dat het aantrekkelijk wordt naar een kleinere woning uit te zien. Daardoor wordt ook een halt toegeroepen aan de vergrijzing van de oude stadswijken. Grote woningen, die vroeger door één welgesteld gezin werden bewoond, maar nu voor een groot deel alleen nog als kantoorruimte worden gebruikt, zullen naar verhouding in waarde dalen, waardoor het lonend wordt ze voor dubbele bewoning in te richten. Eveneens wordt het lonend verwaarloosde woningen op te knappen. Door al deze zaken kan de z.g.n. woningnood in b.v. een jaar tijd zijn opgeheven.

We zijn er dan natuurlijk nog niet. Er blijft nog genoeg te wensen over, zowel kwantitatief als kwalitatief. We zullen door moeten gaan met het bouwen van nieuwe en betere huizen. Wel zullen de mensen zich daarbij moeten realiseren dat dit nooit een oplossing kan bieden, zolang ze zich wat de voortplanting betreft als konijnen blijven gedragen. Het is niet voor niets dat konijnen met een hol genoeg moeten nemen. Zouden we ooit zo verstandig worden de bevolking weer geleidelijk te laten inkrimpen, dan waren we in staat zonder al te grote opofferingen krotten op te ruimen en voor de nodige kwalitatieve verbeteringen te zorgen. Dan kan ook ons nageslacht nog redelijk wonen en leven.

P.S. Nu er werkeloosheid in de bouwwereld bestaat kunnen we duizenden huizen extra bouwen. En maatschappelijk gesproken geheel gratis. Onder de huidige omstandigheden is werkeloosheid de grootste maatschappelijke verspilling die denkbaar is, want je kan die tijd nooit meer inhalen.

PEPSELS

- Er is niets aan de hand, ook de vorige voorzitter van de KVP was voor samenwerking met de progressieven.

pep

- Japie: Hebt u het loonspiraaltje al in?

pep

- Is het wel evangelisch alleen het Evangelie als inspiratiebron toe te laten?

pep

- Zou iemand het Wereld Natuurfonds erop kunnen wijzen dat ook de mens met uitsterving wordt bedreigd?

pep

- Schmelzer wil nu ook nog lid worden van de PvdA, D'66 en de PPR

pep

- Teneinde geen opening van zaken te hoeven geven zal Peperbek binnenkort worden omgezet in een re(d)actionaire vennootschap.

pep

Trouwens, als C&A geen opening van zaken doet waar verkopen ze dan? En toch voordeliger.

pep

- Iedere vrijdagavond: De BB-show, zonder prijzen.

pep

Evangelische Omroep: Voor het zingen de TV uit.

pep

- Heeft u ook weer zo'n irreële loonsverhoging gekregen?

pep

Japie: De KVP zal toch niet denken dat om te deconfessionaliseren de luchtmacht opgeheven moet worden?

pep

- Is die flexibele respons nu van Imkamp of van Bloema?

pep

- Nog een paar congressen en Peperbek wordt een culinair tijdschrift.

pep

- Hoe krijgen we de uil nu weer uit de olmen.

pep

- Als de Goederen een congresresolutie niet in een grafiek kan vastleggen, verlaat hij de partij.

pep

door H. Jongedijk

Op zondagavond 21 nov. j.l. werd voor de TV een "Kort Geding" gehouden over de stelling: "de kerken kunnen hun opdracht alleen vervullen door partij te kiezen voor de armen en verdrukten in hun revolutionaire strijd". Deze stelling werd door de jury zowel vóór als na het geding met flinke - en groeiende - meerderheid verworpen.

Dat betekent natuurlijk niet dat de these onjuist zou zijn. De onderwerpen van "Kort Geding" zijn vaak politiek en levensbeschouwelijk van aard en wat is op die terreinen nu juist of onjuist? Persoonlijke en sociaal bepaalde oordelen spelen hier de hoofdrol. Voor mij persoonlijk is die politiek juist, waarvan ik kan zeggen dat zij maatschappelijke problemen bevredigend tracht op te lossen in de zin van een beter geestelijk en materieel levensperspectief (met de inhoud die ik daaraan geef) voor meer mensen.

Die uitzending van "Kort Geding" heeft me wel iets gedaan. Misschien omdat ik, als kerklid, in een wat vreemde relatie stond t.o.v. het hele gebeuren. Ik vond n.l.: le de stelling onjuist, althans in aanzet,

Ze de pro-pleiters (ds ter Schegget, Beekman, e.a.) sympathiek, maar onbekwaam, terwijl ze de tegenpleiters (Schakel, Velema, e.a.) mij niet erg aanstonden in deze rol.

Wat de onjuistheid van de these aangaat: ik vind dat de kerk ¹⁾ bereikbaar moet zijn voor iedereen en dat de kerk zoveel mogelijk iedereen moet kunnen bereiken. En dat uiteraard niet alleen voor zuiver politieke doeleinden. Maar omdat naastenliefde ook duidelijk een politiek aspect heeft mag de kerk zich op dit punt niet afwenden. Zij moet partij kiezen voor de armen en verdrukten en op ondubbelzinnige wijze opröepen tot het vestigen van rechtvaardige verhoudingen. Zij moet daarbij juist een beroep kunnen doen op de politieke en economische machthebbers. Daarom behoren die mensen niet bij voorbaat gewapenderhand of per excommunicatie uit de kerk worden gejaagd als onderdeel van de "revolutionaire strijd." De rijken zijn evenmin duivels als de berooiden engelen zijn. Het socialisme was nog al eens geneigd de arbeider als een beter soort mens te zien. Met dit soort opvattingen kan de kerk zich niet inlaten. Maar als de gegoeden uit de kerk zouden stappen, omdat die rechtvaardigheid wil? Wel, dat wordt een kleinere kans voor een harmonische oplossing van het conflict. De kerk zal dan geen blaam treffen.

Als de kerk zo boven de politieke partijen politiek bezig is à la M. Ghandi, Martin Luther King en Helder Camara, kan zij de misdeelden ervan weerhouden het te zoeken in extreme ideologieën en in een gewelddadige revolutie. Het kan zijn dat zo'n beleid niet meer helpt; de situatie wordt soms onhoudbaar. D.w.z. de ontrechten kunnen nog maar twee dingen: bezwijken of vechten. Of, wat waarschijnlijker is, ze vatten moed na eindeloze kwelling en 't is bij wijze van spreken nu of nooit.

Dan vind ik de stelling gewoon juist worden. Het doet er natuurlijk niet toe dat ik dat vind, maar ik dacht wel dat ds Buskes dit goed zei in Kort Geding. Ik moet er wel bij zeggen dat de kerk in een omwenteling en daarna de (verslagen) machthebbers en hun volkje in bescherming moeten nemen tegen het gebruikelijke uitmoorden.

De onbekwaamheid van de voorpleiters van de stelling zit 'm allereerst in de ongeschakeerde weergave van hun gezindheid, waarbij ze als christenen een driftig gebruik hebben gemaakt van het marxistische jargon. verder deden ze het gewoon niet goed.

Maar wat me bijzonder heeft geërgerd, dat was de houding van de tegenpleiters. Zo van: Alles was door de bank genomen toch wel mooi in en om de kerk en nou komen daar een paar marxistisch geïnfecteerden de zaak eens even scheef trekken. Schakel en Co hebben geen recht van spreken. Zij vertegenwoordigen een eeuwenoude hoofdstroming in de kerk die een overdreven stelling nemen als van ter Schegget tenslotte regelrecht heeft geprovoceerd. Als Schakel, van Niftrik e.a. het hebben over polarisatie (van links uit) dan moeten ze niet vergeten dat de kerk eeuwenlang overwegend één grote foute rechtse pool is geweest, samen met de wereldlijke machthebbers, met daarbuiten (noodgedwongen daarbuiten) een verketterde pool van veranderingskrachten. Ik ben niet blind voor de heel goede dingen die de kerk ook heeft gedaan, maar de grote lijn was anders.

1) Lees helaas: de kerken

Zij is niet duidelijk aan de kant gaan staan van verdrukten en armen. Als Bruins Slot in Trouw + zegt dat de kerk de brede weg is opgegaan toen Constantijn de Grote die brede weg voor haar openmaakte, dan ben ik het helemaal met hem eens. De kerk werd toen "officieel" en kreeg status; zij heeft daar naar hartelust van genoten tot op de dag van vandaag. Maar status is dodelijk voor de kerk. En intussen werden stromingen als liberalisme, communisme en socialisme met precisie aangemerkt als verkeerde stromingen. Voor een deel is dat ook wel zo, maar het past de kerk niet om zo te spreken over haar gepeperde onbetaalde rekeningen.

Toch zien we nu een paar behoorlijke dingen gebeuren. De wereldraad van kerken geeft steun aan de slachtoffers van het racisme in Zuidelijk Afrika en stuurt een waardevolle nota naar de a.s. Stockholmse conferentie over milieubeheer. Er is een redelijke encycliek gekomen over de armoede in de wereld. Maar aan de basis worden deze dingen vaak met een weigerachtig gegrom ontvangen, terwijl - omgekeerd - goede ideeën van de basis elegant om zeep worden gebracht door de top. Er is wel iets aan het veranderen, maar de kerk heeft nog lang niet de gestalte van een dienstknecht aangenomen".

In de kerken zie je een behaaglijk conformisme nog steeds de hoofdrol spelen. Al te gemakkelijk en zelfs met enig uiterlijk succes wordt hierover keer op keer de zegen afgesmeekt, wat het geruste denken vrijwel onuitroeibaar maakt. Zowel uiterlijk als innerlijk zijn de kerken uitgesproken burgermansgenootschappen, ontdaan zowel van een heilzaam intellectueel criticisme als van een simpel spontaan element van "gewone mensen" en jongeren.

De christelijke politieke partijen zijn een getrouwe afspiegeling van deze kerkmentaliteit. Dat geldt althans voor Nederland. Als je de Duitse en Italiaanse christendemocraten aan het werk ziet dan zou je wel gaan denken dat de kerk daar de gestalte van een onversneden heidendom heeft aangenomen. Dat zal wel niet zo zijn, maar intussen kan veilig worden aangenomen dat deze christelijke politiek de kerk een naam bezorgt waarvoor ze dankbaar mag zijn.

De confessionele politici in ons land hebben een paar zorgen, maar dat belet de meesten niet om rustig voort te dobberen op de geest der eeuw; ze stemmen hun politiek voorzichtig af op de visieloosheid van hun kiezers. Een zuiverder vorm van "democratisme" (hiervan werd D'66 beschuldigd door vooral A.R. mensen) is niet denkbaar. Van christelijk politiek leiderschap - mocht zoiets bestaansrecht hebben - zie ik niets. Het is één en al zoetende suiker i.p.v. zoutend zout. Maar ja, één van hun grote broeders - Adenauer - zei al: "Een dikke huid is een gave Gods" (hij wist tenminste zoiets nog te zeggen).

Mijnheer Schakel die in zijn bezadigde gezelschap nog flink uitschiet naar de extra behoudende kant moest ter Schegget in Kort Geding dus vertellen dat hij het bij het verkeerde eind had. Ik heb groot respect voor Schakels plaats in het verzet tegen de bezetters, maar ik vind het onbegrijpelijk dat hij zich nu zo het lot aantrekt van de bovendrijvers hier en elders in de wereld. Hij is voor mij nu een gewone rechtse nationalist. Het tegenpleidooi had beter gevoerd kunnen worden door z'n partijgenoten Goudzwaard en Rothuizen, die er iets meer van beginnen te begrijpen. Deze mensen zijn gevoelig voor de vraagstukken van deze tijd.

Laatst hebben ze gezegd: Christelijke politiek moet heel bijzondere politiek zijn, anders kun je het woord wel schrappen (--)". Voor mij moet politiek gewoon goed zijn en dan hoeft dat niet christelijk te heten. Maar wat ik wel vraag is een heel bijzondere kerk, die heel eerlijk weet te zeggen waar de schoen wringt, zonder dat zij een rechtstreeks politiek instituut is. Eigenlijk een heel gewone kerk; misschien één die een stuk kleiner is. Die ook fouten zal maken, maar toch meer is wat ze moet zijn.

UITSPRAKEN AAN DE BASIS

- "De staatkundig-gereformeerden hebben altijd al gezegd dat de grote rampen van de club van Rome komen."
- "Kan je als Protestant eigenlijk lid van de I.R.A. worden?"
- "Waarom maken ze met dat zoute water van Rotterdam geen Kurort? Dan zeggen de mensen: 'Het smaakt afschuwelijk, maar het is tenminste gezond.'"
- "Mijn grootmoeder moest het nog met de zetpil doen. Wij hebben de stuytpil."
- "Weet je wat het toppunt van berekening is? Nu als atheïst vast lid van de KVP worden."

- "Wij wethouders hebben het toch wel extra moeilijk in deze tijd."
- "Is dat pennemesje van Schmelzer nu ook in het ziekenfonds?"
- "Het openbaar vervoer trekt nu ook al van Drees."
- "Geertsema zei dat hij alle mensen die in aanmerking kwamen voor commissaris van de koningin wel kende. Allicht. Als Geertsema je niet kent, dan moet je toch wel een volslagen waardeloze figuur zijn."
- "Sommige ministers hebben er altijd nog moeite mee spontaan op de naam van hun partij te komen."
- "Door die milieuhygiene kan je nu ook al niet meer met goed fatsoen naar de wc gaan."
- "Nu ze Fred Polak als voorzitter hebben is de toekomst van DS'70 wel verleden tijd geworden."

SOCIALISME NU

door K. Bloema

"Een politieke partij is een strijdorganisatie, een machtsmiddel om bepaalde doelen te verwezenlijken". Dit is te lezen in de brochure "Socialisme Nu" van de PvdA. Deze brochure vertoont een opbouw die zó modern is, dat dit alleen mogelijk kan zijn in een wel zeer eigentijdse socialistische partij. Er wordt niet meer met alle macht aangestuurd op de klassenstrijd, het woord proletariaat schijnt zijn betekenis te hebben verloren: "In onze tijd zijn de oorspronkelijke klassentegenstellingen weliswaar gedeeltelijk op de achtergrond geraakt, maar nog steeds overheerst het ouderwetse vrijheidsbegrip, dat van de menselijke gelijkheid". Door deze gelijkheid ("gelijke kansen voor iedereen") dreigen nieuwe tegenstellingen en ongelijkheden te ontstaan. Democratisering betekent een grotere gelijkheid in zeggenschap: "Ons huidige parlementaire stelsel biedt daartoe onvoldoende mogelijkheden". Bovendien leiden de ingewikkeldheid van het overheidsapparaat en de bureaucratie tot nieuwe vormen van ongelijkheid, en de gewone mens verliest hoe langer hoe meer aan invloed. Evenals de politieke partijen, die tegenwoordig bijna geen strakke richtlijnen meer kunnen geven. Er moeten nieuwe mogelijkheden worden gevonden om de zeggenschap van de burgers te vergroten. Dit staat allemaal in "Socialisme Nu", en het zal ons, D'66ers, erg bekend in de oren klinken. Verder: het zuilenstelsel heeft een verward netwerk van organisatie veroorzaakt en de onoverzichtelijkheid in de hand gewerkt. En: de economische groei was heilig, maar het is nu zaak om het economisch leven te gaan beheersen i.p.v. dat het ons gaat beheersen. Evenzo de verzorging door de overheid, die ook een bedenkelijke kant heeft en onze persoonlijke vrijheid in het gedrang kan brengen. In deze 'verzorgingsstaat' is behoefte aan openheid en toegankelijkheid voor iedereen. In de wetenschap dienen de resultaten onder controle te komen van de overheid, en niet alleen onder die van de grote ondernemingen. Een forse ingreep in het 'vrije' economische stelsel is noodzaak, evenals een betere bescherming van de consument. Het beheersen van de grond en van de kapitaalmarkt is nodig, en een ordening van de beperkte ruimte in ons land.

Dit alles ademt een moderne geest. Met "Socialisme Nu" geeft de PvdA een stevige ruk aan het politieke denken binnen de partij. Erkend wordt dat het socialisme het na 1945 erg druk heeft gehad met het tot stand brengen van allerlei hervormingen. Er is veel bereikt, de welvaart istoegenomen en de bestaansmogelijkheden zijn vergroot. Maar met deze "politiek van kleine stappen" moet de ideologie niet worden vergeten (D'66ers spreken liever van een 'visie'). Er was samenwerking (van de PvdA) nodig met andere partijen, maar om de diepgaande belangen tegenstellingen te doorbreken en de mensen te tonen waar hun wezenlijke belangen liggen, is polarisatie nodig.

Via het machtsmiddel van een politieke partij komt dan de gedachte naar voren van het al dan niet samengaan met 'andersdenkenden' in een nieuwe progressieve volkspartij, waarvan de wenselijkheid voornamelijk samenhangt met de vraag of de kans op herkenning van het uitgangspunt en de doelstellingen worden vergroot of verkleind. De PvdA heeft zich reeds uitgesproken voor een streven naar een grote vooruitstrevende volkspartij, die wezenlijke hervormingen beoogt, tezamen met D'66 en de PFR.

Uit het bovenstaande in "Socialisme Nu" zal duidelijk zijn geworden dat deze brochure een uiterst belangrijke politieke ontwikkeling aangeeft in het socialistische denken in ons land. Een ontwikkeling waarmee een aanpassing aan deze tijd wordt bereikt en de consequenties worden getrokken ten aanzien van het politieke optreden. Het is een duidelijke vernieuwing in het denken binnen de PvdA

en ook een duidelijke stap in dezelfde richting waarin zich het politieke denken in D'66 beweegt. Een vernieuwingsstreven waarmee wij de PvdA kunnen gelukwensen, en dat ons, D'66ers, weer moed geeft om verder te gaan op de moeizame weg van progressief denken en politieke machtsvorming met 'andersdenkenden'(?).

UITSPRAKEN AAN DE TOP

- "Als de partij na een discussie een mening heeft gevormd zal het bestuur die natuurlijk respecteren, maar uiteindelijk moet het congres natuurlijk beslissen".
- ⊗ "Begrijpt u nu eigenlijk wel wat u doet?"
- ⊗ "Wij zullen ons zo tactisch mogelijk opstellen".
- ⊗ "Het makro-denken initiëren op geselecteerde ad-hoc problemen (bv vrijheidsrechten) in sterke afdelingen".

DE EFFECTIVITEIT VAN DE ORGANISATIE DER VERENIGDE NATIES VERGROTEN DOOR HAAR FORMELE BEVOEGDHEDEN TE VERKLEINEN?

door W.S.A.N. Gorter

Staten zijn gemeenschappen waarin leiders en gewone leden o.m. elkaar, en ook onderling, beurtelings frustreren. Staten plegen verdeeld te zijn in en opgebouwd uit ontelbare subgemeenschappen waarin hetzelfde gebeurt, tot in de gezinnen toe waar de mensen immers zo nauw bij elkaar zitten. In de gezinnen bestaat de tegenkracht tegen de frustraties uit de natuurlijke onderlinge "biologische" aantrekkingskrachten der leden en de daarbij passende natuurlijke gezinstaken waarvan men de studie tot in de dierenwereld, waarmee wij immers onze verre voorouders gemeen hebben, kan vervolgen. Zodanige tegenkrachten vindt men ook, meestal in zwakkere vorm, in de grotere onderverdelingen van de Staat en in de Staat zelf, voornamelijk op ogenblikken en in tijden van sterke gemeenschappelijke ervaringen. En in gemeenschappen die taak en grenzen der Staten "overlappen", zoals taal-, godsdienst-, ras-, generatie- en geslachtsgemeenschappen.

Vast staat dat de menselijke gemeenschappen het offer der frustraties slechts dragen, en kunnen dragen, door zich naar buiten af te grenzen en de frustraties, eventueel in nieuwe vormen, over de grenzen heen naar buiten te keren, waar de frustraties stoten op dezelfde soort projecties van andere gemeenschappen. Naar buiten past dan elke gemeenschap in beginsel een vreemdelingengedrag en/of vreemdelingenrecht toe. De verschillende vormen en systemen van vreemdeling en behandeling door kleinere gemeenschappen worden dóór en in overkoepelende gemeenschappen deels tot interne instellingen van laatsbedoelde verwerkt (stedelijke schutters worden: in de stad aanwezige Rijks-politie), deels als nieuw vreemdelingen gedrag en -recht weer naar buiten gekeerd (de stedelijke schutters worden vervangen door Rijksmilitairen). Aan de onderzijde van het wereldtotaal van menselijke gemeenschappen staat de individuele mens, die zelf ook weer een gemeenschap is, n.l. van materiële en geestelijke cellen. Ook in zijn eigen inborst speelt zich aldus het spel der frustraties en aantrekkings af. Ons bewustzijn-en-geweten (conscience) schijnt soms niet meer dan een functie van dit spel. Aan de top der menselijke gemeenschappen schijnen de Verenigde Naties te staan. Maar deze organisatie heeft in het geheel niet de vastheid van de haar samenstellende delen, de Staten. Zij kan slechts dienen om het onderlinge spel der Staten wat te kanaliseren, teneinde dat spel aldus juist te onderstrepen, maar niet om het wezenlijk uit te hollen en gedeeltelijk te vervangen. Niet zozeer wat het handvest van de organisatie der Verenigde Naties voorschrijft (papier is geduldig) is in deze van belang, maar wat in de praktijk de plaats van de O.V.N. in het mensdom en voor de mensheid is en zijn kan. Anders dan de Europese Economische Gemeenschap heeft de O.V.N. in de 25 jaar van haar bestaan geen wezenlijke groei vertoond voor de oplossing van interstatelijke problemen; wél heeft zij een taak gevonden voor de behartiging van gemeenschappelijke, gelijkgerichte, belangen der Lid-Staten in b.v. de Gespecialiseerde Organisaties. De O.V.N. kan n.l. haar frustraties niet naar buiten keren, zich niet afgrenzen van andere gemeenschappen op hetzelfde peil, noch een vreemdelingengedrag en -recht naar buiten vormen. Want er is geen "buiten" meer aanwezig voor de O.V.N. Zij zou een frustratie - Zwarte - Piet niet kunnen dóórspelen, ook al omdat zij niet eens een zodanige Zwarte-Piet bezit: in haar formele statuut zelfs lijkt zij niets op een Super-Staat met effectieve machtsmiddelen, wetgevende mogelijkheden en van de Lid-Staten overgenomen taken. De O.V.N. is voor interstatelijke conflictproblemen een praatforum, geschikt voor het maken van propaganda, van afspraken en ad-hoc-coalities tussen Staten, in de vorm van gemeenschapsbesluiten.

Ook de onderlinge aantrekkingskracht van de leden der O.V.N. is maar heel gering en niet veel groter dan die zou zijn tussen de Staten indien er geen O.V.N. bestond. De O.V.N. is dus eigenlijk geen Statengemeenschap en daarmee ook maar nauwelijks een mensengemeenschap.

Wat echter belangwekkend is in de O.V.N., is de aldaar aanwezige concentratie van potentiële internationale en nationale frustraties. Het zou de O.V.N. nog belangwekkender maken wanneer deze concentratie nog kon worden vergroot door het toelaten - als te raadplegen waarnemers - van vertegenwoordigers van allerlei andere officiële en feitelijke mensengemeenschappen. Die gemeenschappen vormen immers de infrastructuur van de Lid-Staten en breiden zich vaak buiten de grenzen der Staten uit. De huidige afwezigheid van de b.v. ethnologische of godsdienstige gemeenschappen maakt het gebeuren in de O.V.N., wier leden niet slechts door de formele Lid-Staten worden gevormd, maar in wezen de zittende politieke regimes van die Staten zijn, tot een "schimmenspel", geworteld in de status quo, behoudens dekoloniseringstendenzen. Afscheiding b.v. van bestaande Staten door bevolkingen die formeel tot die Staten behoren, kan als buitenlandse aangelegenheid niet in de O.V.N. ter sprake worden gebracht. Een ontwikkeling als die van Oost-Pakistan, welke in grote internationale moeilijkheden is uitgemond, kon in zijn ontstaan niet aan de orde worden gesteld, doch dit kan uitsluitend in de vorm van een geschil b.v. tussen India en Pakistan.

Wat er nu o.i. zou moeten gebeuren in de O.V.N. is: een aanpassing tot stand brengen van haar statuut en van de daarin neergelegde procedures aan de werkelijkheid en mogelijkheid van haar optreden. In interstatelijke conflictproblemen zou de besluitvorming in de veiligheidsraad moeten worden beperkt tot het geven van slechts aanbevelingen. Aan de discussie zou moeten kunnen worden deelgenomen door vertegenwoordigers van alle nationale en tussen nationale stromingen die van invloed zijn op het ontstaan en het verloop van een gegeven problematiek. Een en ander zou betekenen dat de discussie niet kan plaatshebben op grondslag van de bestaande beginselen van het volkenrecht maar dat naar oplossingen en evenwichtstoestanden zal moeten worden gezocht met gelijktijdige ontwikkeling van nieuwe rechtsbeginselen. Een en ander zou dan plaats kunnen hebben onder leiding van een objectief presidium met de zelfstandige onderzoeksbevoegdheden van een ombuds-commissie. De uiteindelijke resultaten zouden vastgelegd moeten worden in verdragen en overeenkomsten door de betrokken Staten met elkaar te sluiten; vertegenwoordigers van niet-statelijke gemeenschappen zouden zich schriftelijk kunnen conformeren aan deze zuiver internationale afspraken, dan de opstelling waarvan ze zelf hebben deelgenomen, doch die zij uiteraard niet als partij kunnen mede-ondertekenen.

Men zal zich nu afvragen waar in deze visie de in de O.V.N. aanwezige potentiële frustratie-Zwarte-Piet is gebleven. Het antwoord op deze vraag kan niet anders zijn dan dat de gehele procedure van de O.V.N. onder presidium van één of meer ombudsmannen en/of-commissies zou bestaan uit "frustratie-afbraak-overleg". Hier moeten dan in beginsel de grote geestelijke worstelingen van de mensheid en van het menszijn worden geconcentreerd. De moeilijkheid daarbij is o.a. deze, dat uiteraard geen verandering in machtsconstellaties kan worden gebracht: deze moeten ingevoegd worden in een "vredessysteem", waarbij ook militaire problemen een grote rol spelen en zij dienen daarbij te worden geëvalueerd zonder dat hun werkelijke krachtverhouding zich kan ontladen in een strijd waaruit die verhouding als resultaat kan blijken. Hetzelfde geldt voor mogelijke klasse-, ras- en andere machtsposities. In deze geestelijke worstelingen zullen de ombudsmannen zich voordoen als een eigen gemeenschap met eigen frustraties; nòch met wetenschappelijke nòch met andere geestelijke pretenties zullen zij zich boven de problematiek kunnen uitheffen, maar zij zullen er een functioneel onderdeel van zijn. Wie tegen deze hoogoven-achtige gloed opziet, kan zich maar beter aan het huidige schimmenspel der O.V.N. houden. Zou het menselijke bewustzijn-geweten de hitte en druk der problemen kunnen doorstaan anders dan in een proces van geleidelijke zelfverschroeiing?

WIE POLARISEERT WIE?

door H. Geelen

De bezuinigingsplannen van de KVP defensie specialist de generaal-majoor b.d. van Elsen ontlokten aan Wiegel de uitspraak dat hierdoor de samenwerking tussen de regeringspartijen wordt ondergraven. Ook had van Elsen met de Gaay Fortmann gesproken over gestrafte dienstplichtigen, Wiegel zei daarover: "als van Elsen zo doorgaat met contacten te onderhouden met de oppositie vermindert de bereidheid van de VVD om dit kabinet te ondersteunen."

En nu weten we waar we aan toe zijn. Alleen al het onderhouden van contacten is blijkbaar al ongewenst, laat staan proberen om met de oppositie tot een gezamenlijk standpunt te komen. Er is nu eenmaal afgesproken om samen te regeren en het regeerakkoord is heilig geworden. Ook uit de begrotingsdebatten is wel duidelijk geworden dat men om de visie van anderen geen lor geeft en inbreng van anderen niet meer nodig heeft.

Met dit soort zaken zijn het echter de regeringspartijen die polarisatie bedrijven. Zonder noodzaak, zonder discussie, zonder afwegen van standpunten kiezen zij voortdurend voor het eigen blok. En dan verwijt men de anderen, die daar gezamenlijk front tegen maken, dat zij polariseren! Nee, in Nederland zijn het in wezen de confessionelen en de VVP die de polarisatie veroorzaken en wensen. En wel polarisatie in de slechtst denkbare vorm, n.l. door het vormen van een "in"groep die altijd in is, waardoor er een "uit" groep die altijd uit is overblijft. Het voordeel is natuurlijk, dat je dan geen verdere politieke keuze hoeft te doen en je kan verschuilen achter schijntegenstellingen bijvoorbeeld de evangelische inspiratie. Daar kan men dan te gelegentijd eenvoudig een andere kant mee uit als het weer tijd wordt om van partner te wisselen. Een krachtige oppositie, die gezamenlijk deze uitdaging aanneemt en blokvorming aanvaardt is het enige antwoord. Want de regeringspartijen zouden het natuurlijk het makkelijkst hebben als de niet-uitverkorenen verdeeld bleven en poogden ieder op eigen wijze zalig te worden. Vaak wordt D'66 verweten dat zij de grote voorstanders van de polarisatie zijn. Maar, zoals boven uiteengezet, deez wordt voornamelijk veroorzaakt (geïnduceerd zeggen de natuurkundigen) door anderen. Het is niet overdreven de stelling te poneren dat het bestaande systeem in Nederland tot polarisatie moet leiden. In de door D'66 gewenste verhouding tussen regering en parlement is dat niet zo, en wordt het zelfs sterk tegengewerkt. Dan komen de tegenstellingen over werkelijke zakelijke inzichten. Er zal dan wel in grote lijnen een scheiding zijn tussen behoudende en meer vooruitstrevenden, maar de scheidslijnen zullen vaak anders lopen, er is geen wit/zwart tegenstelling. (Dit wordt ook wel polarisatie genoemd, maar is toch wel een ander begrip dan waar we nu mee te maken hebben). Daarom, degenen die zeggen dat D'66 de grote polarisator is vergeten er bij te zeggen "in het huidige systeem". Dit lijkt de enige manier om alle parlementsleden uiteindelijk tot een zakelijke opstelling te dwingen en zo de weg naar veranderingen vrij te maken. Polarisation is dan alleen maar politieke verpaupering die tot gevolg heeft dat de drang naar verbeteringen sterker en sterker zal worden.

ANDERS DAN DE GOEDEREN

door K. Bloema

De Goederen heeft in de vorige Peperbek zijn bezwaren uiteengezet tegen de verloochening van een aantal grondbeginselen, zoals die golden toen D'66 werd opgericht. Hoewel er bij het politieke denken binnen D'66 een evolutie heeft plaatsgevonden, zou de bodem onder dit alles zijn weggeërodeerd. De Goederen verwijt D'66 opportunisme en onbetrouwbaarheid. Hij is een illusie armer geworden en gaat maar weer aan de kant staan. Jammer, heel jammer, want Arie de Goederen is een figuur die in onze partij veel waardering genoot (wellicht meer dan hijzelf vermoedt) en zijn bedanken als lid van D'66 is bepaald een ernstig verlies. Gelukkig blijft hij wel lid van de Peperbekredactie en als zodanig kunnen wij hopelijk toch nog veel nut hebben van zijn goed doortimmerde beschouwingen.

Een van de Goederens verwijten is, dat de konsekwenties van de motie 101 (Brinkhorst) onvoldoende zijn belicht op het congres in Flevoland, en door de aanneming ervan, alsmede door het verwerpen van de motie Goudsmit, zou D'66 een onherstelbare blunder hebben begaan. Ik heb veel bewondering voor de analyse van de Goederen, en puur verstandelijk, naar de letter beschouwd, heeft hij misschien wel in vele opzichten gelijk. Maar mijn opstelling is heel anders. Ik ben ten nauwste betrokken geweest bij de Flevoland-moties. Daarom in het kort mijn verhaal: bij een vergadering van de afd. Den Haag heb ik de HB-motie aangevallen omdat deze verward en onduidelijk was, en zich alleen richtte op de partij-elite, en niet tot de leden en de afdelingen. Mij werd verzocht om twee nieuwe moties op te stellen en die te bespreken met Schwarz. Ik stelde een motie op over de politieke samenwerking, die vooral ook was gericht op de leden, en waarin ik de "eigen identiteit" verwerkte. Dit was de latere motie 23 (Goudsmit) die vlak voor het congres nog de motie-Bloema heette, maar waarbij - wel terecht - op het laatste moment de namen van de fractieleden bovenaan werden geplaatst. De tweede motie was de latere motie 24 over de "wezenlijke maatschappelijke veranderingen" (club van Rome problematiek).

In de eerste motie werd de samenwerking met andere progressieve groeperingen door Schwarz benadrukt door met name die in de KVP te noemen. Daarna is de motie besproken in de fractiekamer, waarbij helaas van Mierlo wegens ziekte niet aanwezig was. Door Anneke Goudsmit werd hierin de "zakelijke opstelling" ingebracht, waartegen ik niet zo erg veel bezwaren had, gezien ook mijn gedachten over de 'eigen identiteit'. Bij de verdediging van de motie (die inmiddels de motie Goudsmit was geworden) begon Anneke tot mijn verbazing te zeggen dat deze volstrekt niet in overeenstemming te brengen was met de HB-motie. In de discussie die volgde, ontwikkelden zich twee standpunten die diametraal tegenover elkaar schenen te staan, de 'lijn Goudsmit' en de 'lijn van Mierlo'. Ik heb me hierover verwonderd, want m.i. lopen de standpunten lang niet zover uiteen als het in de hitte van de discussie leek (van Mierlo: "Het woord zakelijk is niet zo zuiver als het lijkt. Politiek is iets anders dan wetenschap bedrijven of zaken doen").

Het is volgens mij namelijk niet mogelijk om altijd alleen te handelen vanuit je eigen (zakelijke) opstelling want een partij (elke partij) zal zich niet kunnen onttrekken aan óók een politieke benadering. Maar een louter politieke benadering is eveneens onmogelijk omdat je altijd moet blijven steunen op je eigen ideeën en je eigen identiteit, want anders word je een zuivere opportunist (de Goederens verwijt). Voor mij ligt de politieke waarheid in het midden, en ik vond de motie Brinkhorst (typisch bedoeld als een verzoeningsmotie) dan ook een uitkomst op dat moment. Temeer daar door de felle tegenstellingen een aanname van de motie Goudsmit zo ongeveer een motie van wantrouwen van het congres tegen Van Mierlo zou hebben betekend, hetgeen mij politiek uiterst onwenselijk voorkwam. Ik trok mij terug (samen met Schwarz en Engwirda) van mijn oorspronkelijke motie 23, en stelde mij achter Brinkhorst. Deze daad was volgens een aanwezig bekend journalist in feite beslissend voor de houding van het congres.

De vraag is, of dit nu opportunisme is. Nee, beslist niet. Het is politiek. Het gaat in de politiek meestal niet om de letter. Politiek is een spel van macht, en niet een exegese van letterteksten. Ik meen dat het congres dit heel goed heeft begrepen en daarom is gekomen tot m.i. juiste uitspraken, ook al is daar met een verstandelijke analyse heel wat op aan te merken. De leden van D'66 hebben in Flevoland een duidelijk politiek gezicht laten zien, waarvan de hoofdpunten zijn dat wij weliswaar streven naar een ontmoetingspunt met andere groeperingen en personen, vooral met de PvdA en de PPR, maar dat het tijd is voor de PvdA om ook een stap in deze richting te doen (de 11 bezwaren van Mertens tegen de PvdA). Geen opportunisme, maar pure politiek!

DEFENSIE: UITGANGSPUNTEN VAN D'66

Hoewel kampend met tijdgebrek, is een groep D'66ers uit de werkgroep Defensie, Buitenland en het HB in geslaagd om in korte tijd een nota samen te stellen ten behoeve van de commissie Van Rijckevorsel, waarin de gedachten van onze partij over defensievraagstukken zijn weergegeven. De nota omvat ruim 16 pagina's. In het kort komt de inhoud op het volgende neer:

1. De defensieinspanningen behoren te zijn aangepast aan de internationale situatie zoals deze momenteel. De koude oorlog is afgelopen, er is thans een streven naar ontspanning en normalisatie van de betrekkingen tussen Oost en West. Dit betekent geen status quo, maar een soort 'diffuse vrede', waarin conflicten op beperkte schaal (niet nucleair) zullen kunnen voorkomen.
2. In een periode van afnemend nationalisme is het voor kleinere staten in West-Europa niet meer mogelijk om een geheel eigen buitenlandse politiek te voeren. Wij zijn afhankelijk van anderen en streven naar samenwerking in groter verband, vooral naar een Europese samenwerking. Het lidmaatschap van de NATO heeft echter een grote praktische betekenis gehad, doch het is thans tijd voor een herbezinning en een herziening van het buitenlands beleid. Het is van belang een sfeer te scheppen waarbij de militaire kracht een minder grote invloed heeft en internationaal overleg des te meer.
3. Op het gebied van de defensie betekent dit, dat Nederland zich niet meer dient te gaan richten op de verdediging van het grondgebied tegen een massale aanval, doch op een bijdrage aan de oorlogsvoorkoming (crisisbeheersing). D.w.z. dat wij niet meer moeten meedoen aan alle taken in de NAVO maar moeten aandringen op taken die zinvol zijn, een specialisatie welke voor ons land betaalbaar is en in overeenstemming met onze mogelijkheden: een kleinere landmachtbijdrage en meer accent op de marine en op de luchtmacht. Nucleaire taken zijn bij de crisisbeheersing overbodig en behoren derhalve door Nederland te worden afgestoten.
4. Bij deze verschuiving in de Oost-Westverhoudingen van militaire kracht naar politiek overleg, is van groeiend belang de geestelijke weerbaarheid, de inwendige stabiliteit en de sociale vrede.
5. De uitvoering van de defensiehervormingen zoude in twee fasen dienen te geschieden: fase 1, het verkleinen van onze defensie, doch binnen de AD70-afspraken, een doelmatiger organisatie, samenvoeging van diensten, afkappen van franje e.d.; fase 2, het aandringen bij de NAVO op herziening van de NAVO-strategie en van de Nederlandse taak hierin.
6. Alleen door verandering van de doelstellingen, de inrichting en de mentaliteit in de strijdkrachten in het kader van de ontspanningspolitiek, zijn onze defensieinspanningen te verantwoorden en kunnen zij zinvol worden voor een groot deel van de Nederlandse bevolking.

Alleen het bekende cliché schiet mij op dit moment te binnen: Na rijp beraad en na ernstige overweging heb ik mijn lidmaatschap van D'66 beëindigd. Na mijn vele jaren van medewerking aan Peperbek voel ik mij dusdanig 'thuis' bij de lezers, dat ik wel de behoefte voelde dit besluit wat toe te lichten. Maar het hoeft niet meer, want De Goederen heeft het in het novembernummer al zo scherp en duidelijk uiteengezet, dat ik het nooit beter zou kunnen doen. Ik heb er niets belangrijks aan toe te voegen.

Op één punt moet ik een kleine aanvulling geven, omdat op dat punt voor mij de situatie afwijkt van die van De Goederen, n.l. wat mijn statenlidmaatschap betreft. Persoonlijk had ik best de volle vier jaar willen uitzitten. Tenslotte ben niet ik veranderd in mijn politieke opvattingen, maar de partij. Ik sta nog achter alle zaken waarop ik als kandidaat en als statenlid gekozen ben. Binnen onze fractie hadden we geen enkele moeilijkheid. De fractie was echter van mening dat het onmogelijk was als niet-partijlid wel lid van de fractie te zijn. Ik heb mij daarbij neer moeten leggen, al ken ik de motieven niet. Ik heb daardoor ook mijn statenlidmaatschap moeten opzeggen en mijn werk daarvoor van de ene dag op de andere moeten staken. Ik vind het erg jammer. We begonnen juist goed op gang te komen.

Met uw goedvinden hoop ik van Peperbek geen afscheid te nemen. Graag zal ik ook in de toekomst nog wel eens mijn mening geven. Om ook met een cliché te eindigen: het bloed kruipt waar het niet gaan kan.

A.R. van der Burg

BALANS NA DE FLEVOHOF

Wanneer men - wellicht door afwezigheid op zondag daartoe instaatgesteld - op enige afstand probeert om na "Flevohof" de balans op te maken, dan kan de conclusie niet anders luiden, dat er weinig is veranderd. De problemen zijn hetzelfde gebleven. Het verhaal van v/d Burg in het vorige nummer maakt nog eens duidelijk - naar men moet vresen niet ten overvloede -, dat de PvdA een grotendeels versleten partij is. Des te meer moet men bewondering hebben voor de kleine groep (van der Louw oa.), die druk doende is om de inzichten in deze partij wat meer op de hoogte van deze tijd te brengen. Wellicht kan ook de ons als D'66-ers zo onsympathiek aandoende demagogie van iemand als Den Uyl uit deze moeilijke positie worden verklaard. Bestaat daarvoor in D'66 wel voldoende inzicht en begrip? Ook de naam socialisme is versleten. Het is altijd de illusie van de PvdA geweest, dat wanneer het confessionele cement zou loslaten de confessionele arbeiders naar hen zouden overkomen. Nu echter goede sociale voorzieningen tot stand zijn gekomen heeft de PvdA geen van andere partijen zo beslissende doelstellingen meer te bieden, dat het verschil in sfeer en stijl er door overbrugd zou kunnen worden. Voor de middengroepen is de stijl al helemaal onaantrekkelijk. Daordat deze middengroepen in aantal steeds belangrijker worden, is de PvdA een structureel achteruitgaande partij. De kracht van D'66 ligt juist in haar aantrekkingskracht op de moderne middengroepen. Dat betekent, dat D'66 nooit in de PvdA kan opgaan. Op het moment, dat dit zou gebeuren, zou haar aanhang wegvallen en als lege huls zou slechts enig kader overblijven. Voor een PVP is de PvdA mentaal nog niet rijp, terwijl andere groeperingen om mee samen te werken vooralsnog ontbreken. Dat betekent nuttige arbeid zowel voor de "stroming Hans van Mierlo" (solidair zijn met diegenen in de PvdA, die deze partij willen moderniseren) als voor de "stroming Anneke Goudsmit" (het bieden van een alternatief aan de vooruitstrevende vleugels van andere partijen). "Zij, die geloven, haasten niet" is het spreekwoord, dat men daarbij aan de haastige fuseerders van de éne en aan de boze bedankers van de andere groep nog in herinnering zou willen brengen.

Eén van de kenmerken van D'66 is tot dusverre geweest de onmacht iets te organiseren en een behoorlijke organisatie op poten te zetten. Misschien is het wel de passende beloning voor het standpunt, dat zonder enige behoorlijke voorbereiding en leiding, door simpelweg op een congres Gods (democratische) water wat over Gods akker te laten lopen, er vanzelf een krachtig en efficiënt hoofdbestuur ontstaat. Teveel actieve leden zijn inmiddels terecht tot de conclusie gekomen, dat hun medewerking in de diverse commissies geen zin heeft, omdat het aan het verdere samenspel ontbreekt. Het is duidelijk, dat indien er niet snel iets verandert, de organisatie binnenkort in elkaar zal klappen.

In dit verband is het optreden van onze nieuwe voorzitter verheugend. Zij heeft als één van de zeer weinigen in het oude HB getoond iets te kunnen organiseren. (Dat de Goederen aan het oude HB kwade bedoelingen toekent is teveel eer, het was gewoon onmacht). Het is te hopen, dat zij met haar mede-HB leden er als "stroming Ruby van der Scheer" in zal slagen de leden het nut van een actieve bijdrage weer te doen inzien door de wonderlijke organisatieopvattingen van thans door meer normale te vervangen.

Het beleidsplan was bij de afgelopen verkiezingen een bruikbaar minimum, doch voor de toekomst zal een gewijzigde versie, met een bredere opzet en een hoger niveau, noodzakelijk zijn. Dat kan alleen, wanneer velen zich voor de totstandkoming daarvan willen inzetten.

Conclusie: Werk genoeg aan de winkel. Het vergt alleen wat meer geduld en wat sterkere zenuwen dan sommigen kennelijk kunnen opbrengen.

E. BRUINS (Groningen)

LAATSTE RONDE BLOEMA-IMKAMP

Bloema, ik neem aan, want ik ken je beter, dat je bij dit schrijven een tijdelijke "fall out" van je grijze hersensubstantie hebt gehad; het gaat wel weer over. Stijlbloempjes als "Imkamp: klein jongetje dat een handgranaat vond en deze vol trots aan iedereen liet zien" en "Sef: vredesverkondiger als Picasso's vredesduif" en "Bloema: de moeizame tobber" - dit laatste klopt wel, maar is niet geheel terzake - evenaren nauwelijks: "Nergens is de zee zo blauw als op het Scheveningse strand" uit de twintiger jaren.

Een verkalkt: "Sef, ik geef toe dat defensie-zaken uiterst gekompliceerd zijn. Het vergt vele jaren studie en ervaring voor dat je er iets zinnigs over kunt zeggen", moet ook doorgeslikt worden en voor de lezer wie het niet duidelijk mocht zijn, het betekent dat dit bij Bloema wel en bij Imkamp niet het geval is. Mijn uitschietter in 1967 over atoomduikboten duikt hij op. Lekker, zo'n ouwe taaie koe in de sloot. Overigens valt hieraan toe te voegen dat de toenmalige defensiecommissie het zo nodig vond om wat over die duikboot te zeggen. Ook vond Bloema flat cars, d.w.z. rentekaarten, zo'n fijne. Maar beste Bloema, zag jij vanaf de tribune, want daar zat je, niet dat den Toom zelf niet wist wat flat cars waren? En er kennelijk nog nooit van gehoord had? Een regel verder kun je een zin van Haex vinden. 30 à 40% van het schriftuur Bloema is gevuld met deze nulliteiten. 50% is een opgedirkte ode aan de V.V.D.M. Het kan nooit kwaad. Laten we toch ophouden met lullificaties. De V.V.D.M. is begonnen met zijn weddeslag en diverse materiele aspecten van de krijgsmacht. Dit is ook de weg om mensen achter je te krijgen. Het is voornamelijk in het laatste jaar en wel dankzij grondige blunders van "das Militair" - in ruime zin - dat de V.V.D.M. een unieke kans heeft gegrepen om in een andere richting te zwelken. Dan het heikneuterige overblijfsel van 10%. Alle stellingen van Bloema zijn onbewe en en slagen in de lucht, te weten:

1. De beweringen van Imkamp pertinent in strijd met programma van D'66;
2. Imkamp spreekt over "nieuwe strategie", dus - sic! - hij weet niet wat strategie betekent;
3. Mijn motie om atoomwapenen uit Nederland te verwijderen houdt dus - sic! - in dat Imkamp niets van flexible response heeft begrepen;
4. Militair gesproken had in de affaire flexible response Den Toom gelijk;
5. Als reactie op het flexible response debat concentreerde Imkamp zich bij de volgende defensiebegroting op details;

Ad 1, juncto 3.

Afwijkingen van programma zijn in konkrete omstandigheden onvermijdelijk; over opslag van atoomwapens in Nederland zelf zegt het programma niets - ik neem aan dat Bloema daar met name op duidt.

Korte toelichting van mijn opvatting: In geval van een konflikt is het het voorrecht van de Amerikaanse president om de atomaire knop in te drukken. Nu hoef je geen fantasie te hebben om te kunnen inzien dat het Amerikaans belang bij het inzetten van atomair spul danig af kan wijken van het Nederlands belang.

Bijvoorbeeld: Een commandant van een Amerikaanse divisie is in nood en vraagt verlof tot inzet van atoomwapenen, of een Amerikaanse president wil door inzet van tactisch nucleaire wapenen - dus het Amerikaans territorium blijft buiten schot - een politieke vuist maken in de trant van: "niet verder, want dan.....". En consultatie van bondgenoten en van de nationale parlementen dan? Nu, vergeet het maar. De memoires van de Jong laten afdoende zien wat voor een chaos in een oorlogssituatie ontstaat. Met opslag op Nederlands territorium van atoomwapenen te vervoeren door Amerikaanse vliegtuigen - immers, D'66 wil de Nederlandse luchtmacht zijn nucleaire taak afnemen - is de kwasi totale destructie van Nederland bezegeld. Cijfers zijn bekend. Dit is nu eenmaal de barse waarheid dat in geval van een konflikt het Amerikaans belang zal uitmaken wat er gebeurt.

Ad 2:

Als je een over een dove hond spreekt en de hond kan toch horen, dan kun je nog wel weten wat een hond is. Pardon, ik vergat je hersen "fall out". Of je nu een atoombom in de eerste fase van een konflikt op je dak kunt krijgen en wellicht, als pikante bijzonderheid geïnitieerd door je eigen bondgenoten, of je van deze bom misschien verschoont blijft, in een allerlaatste fase, of je bij een konflikt ook met conventionele middelen door een tegenstander uitgelokt, als eerste nucleaire wapenen kunt inzetten, noem het nieuw of oud, noem het strategie of monopoly-spel,

het is mij om het even. Interessant om te weten hoe het zit is het wel, met alle begrip voor de onmogelijkheid om in het strategische schaakspel van te voren je zetten al bekend te maken.

Ad 4:

Waarom is volgens mij militair gesproken de flexible response nonsens? Versimpelend: NATO vuurt als eerste tactisch nucleaire wapenen af; wat is het Russische antwoord? Inzet van zwaardere spul, n.l. de middellange afstandsruketten, die wel Europa, maar niet Amerika kunnen bestrijken en die wij in Europa niet hebben. Anders gesteld: de vent die met een knots vecht is wel stapelgek als hij de boog ter verdediging aangrijpt in de zekerheid dat dan de tegenstander met mitrailleurs gaat werken. Niet alleen is de flexible response puur militair technisch gesproken nonsens, maar ze berust ook op een drogreden dat Amerika uiteindelijk zijn lange afstandsruketten zal gaan inzetten terwille van de "redding" van Europa, met als gevolg een kwasi totale vernietiging van de v.S. Van geen enkel land kan verwacht worden dat het zichzelf voor een ander de doodsteek toedient. Een land is nog geen schorpioen. Politiek gesproken getuigt de flexible response gedachte van enige naïviteit. Dat Bloema wijst op het ontbreken van alle steun uit de Kamer bij mijn motie over het weghalen van atoombommen van Nederlands territorium wijst minder op het nonsensikale van mijn motie, naar hij stelt, maar meer op het feit dat dit hoofdbestuurslid in politicus in ieder geval nog niet zo wel ingevoerd is. Immers, stemgedrag in de Kamer zegt noch in positieve noch in negatieve zin iets m.b.t. het zinvolle van een motie. Het zegt totaal niets.

Tot slot nog dit: de grootste bedreiging vormt voor mij de toenemende bewapenings-spiraal - bewijzen te over dat Amerika flink mee aanzwengelt en dat Nederland rustig mee hobbelt. verder is een klemmende vraag of terwille van de bestendiging van de vrede men er niet beter aan doet om een gedeelte van gelden uit defensie af te schuiven naar de ontwikkelingspot. En in Kamer en in defensiecommissie heerst over deze themata zwijgen; m.i. ten onrechte.

Sportieve vissers gooien ondermaatse vorentjes weg. Onsportief was het voor mij om dit visje toch uit het water te pakken. Geen tweemaal wil ik onsportief zijn en dus wil ik verder geen woorden aan deze zaak wijden. Dit soort ontboezemingen mist ieder peil, verveelt de lezer en schaadt de club.

Imkamp

ANTWOORD VAN BLOEMA

Deze discussie is een voorbeeld van wat escalatie is. Het begint met een opmerking van mij n.a.v. een felle brief van de VVDM aan het adres van D'66 Imkamp reageert luchtig maar toch ook nogal fel ("Defensieorakel", "Bloema met of zonder zijn Blue Girls"), mijn antwoord is eveneens luchtig maar legt de vinger op zere plekken. Dan wordt Imkamp erg fel en emotioneel: zie het artikel hierboven. Nu kan ik twee dingen doen, n.l. ofwel dit artikel uitgebreid weerleggen plus een paar nog niet genoemde feiten vermelden, ofwel de escalatie trachten te stoppen en niet verder reageren (met het gevaar van: zie je wel.....). Ik kies dit laatste, mede uit praktische overwegingen teneinde niet de hele Peperbek vol te schrijven met deze discussie. Voor mij is het dus genoeg, de lezer heeft een indruk gekregen van een controversie in de defensiesector. Mocht u echter toch meer willen weten, schrijf dan naar Peperbek en ik zal desgewenst deze polemie uitbreid voortzetten. Maar liever zet ik er een punt achter en hoop dat alles weer in rustiger vaarwater zal komen.

BLOEMA

VISSER + BLOEMA = GEEN?

Wie nu denkt dat Visser en Bloema, na de nogal felle woordenstrijd in de vorige Peperbek, elkaar niet meer kunnen zien of luchten, heeft het **glad** mis. De beide heren werken heel gezellig met elkaar samen in de werkgroep Buitenland en in Defensie-aangelegenheden. Goed dat dit kan.

Red.

PEPSEL

- Na de uitspraak van de arbitragecommissie blijft de Rotterdamse D'66-fractie zitten met twee winkeldochters

peperbek

POLITIEK
MAANDBLAD

5e jaargang, nummer 6

FEBR. 1972

66

peperbek

5e jaargang, nummer 6
februari 1972

PEPERBEK is een onafhankelijk politiek maandblad, gesteund door leden en oud-leden van Democraten '66.

Direktie: G. Mulder, Hengelolaan 645, Den Haag, tel. 070-669744

Administratie: Mevr. Th.M. Reesink, Rozenstraat 95, Den Haag, tel. 070-394641

Postrekening: 707800 t.n.v. Penningmeester Peperbek, Voorburg

Redactie: K.P. Bloema (KB), A.C.A. Dake (f), H. Geelen (HG), A.C. de Goederen(x),
H. Jongedijk (HJ), R.W.Th. Löbler (rL), F.W.H. Vink (&).

Redactieadres: Hengelolaan 645, Den Haag, tel. 070-669744

Abonnementen: Per jaar september t/m juli/augustus (11 nummers)

5e jaargang: voor alle abonnees: f 9,--

losse nummers: f 1,--

Copy: Gaarne vóór 15 februari a.s. zenden aan het redactieadres.

D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G D A

● Mansholt, De Galan, Gruyters

(HG) De samenwerking van de drie progressieve partijen blijft voor verrassingen zorgen. Het leek er wat op alsof het overleg was vastgelopen op de verschillende aanpak die de PvdA en D'66 wilden (PvdA meer de richting van nauwe samenwerking en federatie, D'66 de wens naar een onafhankelijk instituut met andere progressieven). Het is duidelijk dat de groep van zes bedoeld is als een commissie van goede diensten, met als doel samenwerking over het dode punt heen te tillen. Daarom zijn drie, van de partijorganisaties nogal onafhankelijke, figuren gekozen, die hun sporen in dit soort karweitjes als verdiend hebben. De opdracht en de status van de commissie is niet erg duidelijk; nu de zaak zo sterk in de publieke belangstelling is gekomen kan men het slechts betreuren dat men in eerste aanleg heeft gemeend het werk in alle stilte te moeten doen. Thans is de aandacht te sterk op de persoon van de deelnemers gevallen, vooral Mansholt uiteraard, waardoor ook het advies wel weer met het interne partij politieke vergrootglas zal worden bekeken.

Opmerkelijk is de korte tijd die de commissie beschikbaar heeft om haar rapport uit te brengen. Niet alleen over de wijze waarop anderen bij de samenwerking betrokken kunnen worden, maar ook over het te verrichten denkwerk moet een mening gegeven. Uitgangspunt is dat de partijen overeen zijn gekomen gezamenlijk naar een progressieve meerderheid te streven, die wezenlijke veranderingen zal nastreven. Maar wat houdt dat nu precies in, en op welke wijze moet dit bij de volgende verkiezingen gepresenteerd worden, ziedaar de knelpunten. Gezien de korte termijn kan het niet de bedoeling zijn dat de commissie dit denkwerk zelf verricht, verder dan het presenteren van een raamwerk zal het wel niet komen.

Tja, moet dit nu allemaal wel zo, zullen velen zich weer afvragen. De uitspraak van zowel van Mierlo als van Mansholt, dat ze het voortbestaan van de eigen partij ondergeschikt zien aan het bereiken van het doel, d.i. de progressieve meerderheid, zal wel moeilijk vallen. Maar als het goed is, betekent het eigenlijk dat ze boven het eigen kringetje willen uitgroeien, omdat ze de noodzakelijkheid van een ander beleid inzien. Niet zo maar een wat gewijzigd beleid, die het resultaat zou zijn van een ouderwets compromis tussen PvdA en KVP (al dan niet met D'66), maar een "wezenlijk" ander beleid, gericht op het aanpakken van de nieuwe problemen. Die naar mijn gevoel vooral zijn het overvol raken van Nederland en Europa, waardoor een andere economische aanpak vereist wordt, en dat voor de persoonlijke ontplooiing van de individu andere criteria nodig zijn dan nu gehanteerd worden. Deze zaken lijken mij het accepteren van de samenwerking ten volle waard. Nuchter gezien is het maar het beste om af te wachten wat Mansholt, de Galan en Gruyters, bijgestaan door de drie fractieleiders, voor advies zullen uitbrengen. Dat lijkt goed op tijd te komen om het op het a.s. congres door te lichten. van Mierlo's "krankzinnige avontuur" is kennelijk nog maar net begonnen.

● Nelissen, belangenschepper

(vdB) Minister Nelissen bood als plaatsvervanger van Biesheuvel de vrijdagkoopjes van de regering aan. Aan hem de taak om de voorgenomen abortuswetgeving uiteen te zetten. In zijn verdediging van het standpunt dat niet de vrouw zelf mocht en moest beslissen, kwam hij weer eens aanzetten met het argument dat niet alleen het belang van de vrouw in het geding is, maar ook dat van het kind.

Het doet me altijd denken aan het pousseren van een nieuw produkt. Op het moment dat het op de markt wordt gebracht heeft nog niemand er behoefte aan, onverschillig of het nu gaat om een zelfklevende paraplustandaard of om een vaginale haarlotion. Maar dan komen de reclamejongens wel even in het geweer om die behoefte te scheppen. Nelissen en zijn geestverwanten (voor dit soort geesten zouden ze eens een deodorant moeten uitvinden) scheppen geen behoeften, maar belangen. Op het moment van de beslissing over de abortus is dat belang van het kind er nog helemaal niet, maar Nelissen en zijn trawanten zullen er wel voor zorgen dat het komt, n.l. door de abortus te belemmeren. Of het werkelijk het belang van het kind is dat het ooit geboren wordt, zal deze zakenlieden in belangen een zorg zijn. Als er maar omzet gehaald wordt. Dan is de aandeelhoudersmoraal wel gered.

Marcel van Dam, ondeskundige

(vdB) Als het om een of andere politieke opiniepeiling gaat, wordt Van Dam in de huiskamer altijd geïntroduceerd als deskundige. Omdat je zelf wel eens een onderzoek hebt gehouden, ben je natuurlijk nog niet deskundig. En dat blijkt in zijn geval dan ook wel. Een werkelijk deskundige zou altijd een dusdanige informatie verschaffen dat de ontvanger van die informatie tot oordelen in staat is. Hij geeft echter nergens een precieze uitleg van wat de cijfers voorstellen, om welke aantallen het gaat bij veranderingen in stemgedrag, enz. Hij laat zelfs grafieken zonder schaalverdeling zien. Hij hecht betekenis aan veranderingen die er niet zijn of waarschijnlijk op toeval berusten. Hij verwacht niet opkomende kiezers met mensen die bij de enquête geen keus konden maken. Dit laatste vermeldde hij niet. Voor politici schijnt hij echter deskundig genoeg te zijn, want niemand viel hem op deze of andere punten aan. Ze gingen wel voortborduren op onjuiste of onbewezen interpretaties van van Dam, in plaats van gewoon te constateren: "Alles is bij het oude gebleven. Wie het anders had verwacht moet zijn vinger maar opsteken."

Veel erger is dat Van Dam altijd tendentiekus is in zijn commentaar. Hij gaf b.v. van de hem welgevallige partijen een analyse van de winsten (welke?), maar van de hem ongevallige partijen een analyse van de verliezen. Mevrouw van Someren merkte dit terecht op. Hij vermeldde in ander verband wel dat de enquête was gehouden onder personen vanaf 18 jaar, omdat men de volgende keer vanaf die leeftijd mag stemmen, en dat PvdA en D'66 onder deze nieuwe kiezers relatief veel aanhang hadden, maar hij vermeldde niet dat zonder deze groep de winst van de PvdA (als die er al is) wel weer verloren zou gaan en dat het met name voor D'66 een harde klap zou zijn. Nee, met dit soort voorlichting zijn we weinig gediend.

Klasse-prostitutie

(vdB) Gebruik makend van verouderde wetten die de prostitutie min of meer verbieden, streeft de politie in de grote steden ernaar dit ambacht tot bepaalde wijken van de stad te beperken. In sommige Duitse steden bouwt men er zelfs speciale huizen voor. Op het eerste gezicht lijkt de argumentatie redelijk. Voor omwonenden is het niet plezierig de gehele avond een meute voorbij te zien trekken, bestaande uit aspirant-klanten die hun keus nog moeten maken en uit alleen-maar-kijkers, geflankeerd door een aantal pooliers op de straathoeken. De klachten komen dan ook al spoedig binnen en de politie grijpt in. Als we dit ingrijpen redelijk vinden, zien we toch één ding over het hoofd, n.l. dat wetgever en politie zelf veroorzakers zijn van deze overlast. Die overlast wordt niet veroorzaakt door de prostitutie, maar door een bepaalde vorm ervan, t.w. de straat- en raamprostitutie. De horeca-prostituties, de call-girls, de "uitgaande vrouwen", de "meisjes uit de betere kringen", de meer geraffineerde massage-instituten, de gastvrouwen van belangrijke zakenrelaties en de huisvrouwen met bijverdienste vallen er geheel buiten, evenals trouwens de niet-prostituties in economische zin, omdat het winstoogmerk ontbreekt. Als wet en politie niet allerlei belemmeringen in de weg legden, dan zou de raam- en straatprostitutie allang hebben plaats gemaakt voor modernere vormen van bedrijfsvoering. Enerzijds zouden die nieuwe vormen meer in de openbaarheid treden, anderzijds zou het echter goeddeels afgelopen zijn met de hinderlijke bijverschijnselen voor degenen die er onvrijwillig bij betrokken worden.

Wat nu gebeurt is in feite een vorm van klasse-justitie. De "goedkopere" vormen van prostitutie worden belemmerd, maar de prostitutie in de meer welgestelde kringen wordt geen handbreed in de weg gelegd. Verbazingwekkend is dit niet. Tenslotte zijn pornografische boeken ook toegestaan, mits in het buitenland geschreven.

D'66 was in het begin vreselijk bevlogen van de kiezer. De kiezer zou de toestand wel eens even verhelderen. Hij zou het systeem veranderen. Alles voorleggen aan de kiezer! De kiezer zus en zo; 15 - 18 - 20 zetels voor D'66, enz. enz. Na enkele verkiezingen is de bevlogenheid er wel wat van af: Als de toppen het niet doen (de Zeeuw), de kiezer zal het zeker nalaten (DS'70, X'75, thuisblijven, enz.)

Maar hoe dan ook, het is nodig de zaak te blijven voorleggen aan de kiezers en duidelijke programs te maken. Tot je er moedeloos van wordt. Want met alle noodzakelijke respect voor de kiezer moet je nooit vergeten dat hij een zeer ontmoedigende figuur is.

In dit soort maatschappij is de kiezer in de eerste plaats burgerman. Kersvers van zijn kant krijg je nooit een vooruitstrevende meerderheid. Daarvoor is een hoop gestuur nodig van partijtoppen uit. Het is immers nog lang niet zo dat ieder een staat te popelen om hoognodige veranderingen tot stand te brengen?

De vooruitstrevers moeten daarom wel heel scherp gaan letten op de factoren die hun toch al zwakke positie ongemerkt hog verder kunnen ondermijnen. En dan kom ik onmiddellijk bij "de manier van doen". Demonstraties, baarden, nieuwe spelling, lang haar, actiegroepen (behalve voor de eigen parkeerplaats e.d.), rood, truien, staken enz. wekken ieder afzonderlijk al een onevenredig grote irritatie op, zelfs in ons permissieve landje. Verder is het van westerse landen al lang bekend dat grovere acties van reformatoren een razernij van reactie los doen branden, tot ectl. de institutie van een rechtsautoritair systeem toe. Frankrijk was na de opstand van 1968 conservatiever dan ooit sinds 1871. Amerika koos Nixon en zal het weer doen, ook al moet het hele land in gif en misdaad ten onder gaan (m.a.w. een gematigd progressief bewind wordt "erger" gevonden).

Het valt iedereen wel op dat politici van het vooruitstrevende soort in debatten e.d. - ook in kamerdebatten - zich het meest opwinden. Daar hebben ze heus wel recht op, want de goeie zaken waar ze voor staan, staan er beroerd genoeg voor. Maar de kijkers en hoorders, de burgers houden daar helemaal niet van. Van die drukte en opwindig, van dat bezweren en profeteren, van dat interrumpere (laat die man toch rustig uitpraten; 't is zo'n nette man).

Wat brengt de burger tot veranderingen? Mogelijk een zwaar toeslaande ramp of een voordeelaanbieding. Eventueel een acute oorlogsdreiging. En jonge kiezers dan? Nou, die blijven puntje bij paaltje heus wel thuis en voor de rest zien we de normaalverdeling.

Maar: op den duur is ook een beetje resultaat te verwachten van rustige en waardige betogen voor b.v. radio en tv. M'n grapje per betoog is dan nog wel toegestaan. De uiteenzettingen moeten een grove snaar weten te treffen. Jongeren mogen daaraan wel een bijdrage leveren (Terlouw, Marcel van Dam - z'n haar moet korter), maar ouderen moeten daaraan meedoen (Mansholt, Tinbergen, dr van Schaik) De burgers kijken elkaar aan en zeggen: Een nette man, mogelijk heeft hij gelijk. Daar ligt het begin van stemmenwinst en nergens anders.

UITSPRAKEN AAN DE BASIS

- "Hij is zó rechts, dat hij de stichting "Het ongeboren kind" wil omdopen in "Het onbevruichte ei".
- "Als de vos de passie preekt, Moedzjiboer pas op je kippen."
- "Sextant wordt ook een soort evangelische omroep, als ik het goed begrijp."
- "vind jij nou ook dat de basis steeds smaller wordt? Er is nauwelijks ruimte voor een uitspraak."
- "Die onenigheid tussen Bloema en Imkamp verbaast me niets. Het leger heeft nooit erg met het parlement kunnen opschieten."
- "Ik begrijp best waarom de regering zo met die brieven van Luns in de maag zat. Die aan Johnson en Nixon eindigden allemaal met 'Your most obedient servant'."
- "De ontvangst van Nixon in Peking hoeft niet zo veel te kosten. Ze gaan gewoon bij de amerikaan eten."

Stelling: De spaarder is de klos.

Goed of fout? Uw bedenktijd gaat nu in.....

Het antwoord moet luiden: GOED.

Een ieder kan het makkelijk zelf aan den lijve ondervinden. Zet maar een willekeurig bedrag opzij in een eigen spaarpotje. En dan maar wachten. Hoe langer men wacht, hoe minder de waarde wordt van de inhoud van de spaarpot. Als men b.v. in 1950 wat heeft weggezet, was dat in 1970 nog maar de helft waard, de koopkracht van ons geld is in die 20 jaren gehalveerd. Als men nu een bedrag opzij zet, hoeft men misschien nog maar 10 jaar te wachten, voordat de waarde gehalveerd zal zijn; men denkt te sparen maar men lijdt verlies. Dat doet alweer de inflatie. Dan is er nog het échte sparen, waarbij van het geld tijdelijk afstand wordt gedaan om daarvoor een tegenprestatie in de vorm van rente terug te krijgen. Meest liquide belegging is de giro of rek.-crt. bij een bank, rente 2½%. Bij een inflatie, voor dit jaar uitkomend op zo'n 8% is het saldo-verlies duidelijk. Langer afstand doen betekent meer rente, maar zelfs bij aankoop van een staatsobligatie à 100% (rente 7 à 7½%), levert de opbrengst nog geen volle vergoeding voor het inflatie-verlies. En dat is nog niet alles. De fiscus erkent niet dat inflatie-verlies hetzelfde is als intering op kapitaal maar belast de volle rente vrolijk als inkomsten in de zin van winst. Zo raakt de individuele spaarder steeds verder van huis. Zijn spaargeld smelt weg inplaats van op waardeevaste basis geleidelijk aan te groeien, hetgeen toch nodig is om te kunnen voldoen aan toekomstige behoeften, b.v. pensioenvoorziening.

En alweer - net als in mijn vorig artikel - kan het ons koud laten wanneer het nabobs overkomt, maar wat te zeggen van het volgende:

Van de 600.000 niet in loondienst zijnde werkers zijn 165.000 verzekerd voor arbeidsongeschiktheid bij 60 maatschappijen, vaak gecombineerd met een ziekingeld verzekering; zij betalen hiervoor samen een kleine f 100 mln per jaar. Per 1 jan. a.s. drastisch te verhogen met tientallen procenten. (Het vaderland van 12 nov. 1971). En hoevelen trachten zich tegen de oude dag in te dekken door levenslang premie te betalen voor een nominaal vastgestelde lijfrente later. Het verlies, dat de verzekerde lijdt, gemeten in waardeevaste koopkracht, is schrikbarend. Is daar iets tegen te doen? Jawel, u weet het al. INDEXATIE. Indexatie doet niet anders dan het inflatieverlies berekenen en een vergoeding van dezelfde waarde toewijzen aan degene die dit verlies nu lijdt; het maakt de koopkracht van de terugbetaling van een geldlening gelijk aan die van het in leen ontvangen geldbedrag; het maakt de transactie waardeevast. Indexatie trekt recht wat inflatie krom maakt. Mijn uitdaging in Democraat van sept. 1971 blijft: Als niet één deugdelijk voorbeeld tegen mijn stelling is aan te voeren, dient D'66 op grond van eerlijkheid en recht de juistheid van indexatie te erkennen en voor te staan.

PEPSELS

- Is er eigenlijk wel eens onderzocht of dat fluor in het water de lak van mijn auto niet aantast?

pep

- Profijtbeginsel is vóór een zwerende vinger zijn

pep

- Japie: Kunnen ze die soldaten niet met vakantie naar Malta sturen?

pep

- Stoppen met de groeieconomie is het slachten van de kip omdat ze voor óns genoeg gouden eieren heeft gelegd.

pep

- Onze Top Tip: "The hot Six" (Cannonball van Mierlo and Fats Gruyters) met "I aint gonna back no more" (traditional Sick O Blues).

pep

- In Nederland hebben we voor alles behoefte aan een nieuwe Engels

• Brugsma zit nog niet goed en wel in een commissie voor de PVP of de Haagse Post wordt duurder

pep

• Onderwijsbeleid: Het kind weggooien omdat het badwater te duur is.

pep

• Vonhoff: 't Zal me een monumentenzorg zijn
Engels: 't Zal me een moment een zorg zijn

pep

• Raad voor de Kunst: Uit de kunst!

pep

DE FRANSE RADIKALEN

door H. Geelen

Vorig jaar heeft de Partij van de Arbeid op het kongres van de Socialistische Internationale te Helsinki gepleit voor samenwerking met progressieve groeperingen in alle landen, en niet langer alleen maar in het eigen socialistische cirkeltje te blijven. De samenwerking met D'66 en PPR werd als voorbeeld gesteld. Waarschijnlijk hoopte de PvdA op deze wijze ook erkenning te vinden voor zijn waaghalzerij om met andere partijen zover samen te werken. Maar de PvdA kreeg de kous op de kop, de andere socialistische partijen voelen niets voor deze richting.

Ook in het Europees Parlement dezelfde moeilijkheden, de socialistische fractie wil haar eigen karakter blijven behouden, er is geen plaats voor anderen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat nu weer Mansholt en Mozer weinig enthousiasme vinden voor het plan van een Europese progressieve partij waarin ook de socialisten zouden opgaan. Weer vooral tegenstand van de Duitse socialisten, die zich wel in het zadel weten en niet voor experimenten zijn te vinden. Hoe is nu de situatie voor D'66? Hebben wij ergens zusterpartijen waar samenwerking mee mogelijk is en die ons tot vergelijk kunnen dienen bij de samenwerking van de progressieve drie? Vrijwel automatisch zal de naam Servan-Schreiber (S-S) vallen en de Franse radikale partij worden genoemd. Daarom is het wel eens goed hier wat nader op in te gaan en S-S met D'66 ogen te bekijken. Het eerste wat dan opvalt is dat er binnen de radikale partij twee stromingen zijn nl die van Maurice Fauré en die van Servan-Schreiber. In Nederland is de aard van het meningsverschil nooit goed uit de verf gekomen, zonder meer had men sympathie voor de internationaal bekende Servan-Schreiber, en men ziet in zijn tegenstander slechts een mindere figuur die S-S probeerde te dwarsbomen. Toch is het meningsverschil ons niet vreemd! In grote lijnen komt het er op neer, dat Fauré koos voor samenwerking met de socialisten, wat in Frankrijk echter tevens samenwerking met de communisten inhoudt. Hij stelt dat men realistisch moet zijn en de polarisatie (die in Frankrijk merkwaardigerwijze "la bipolarisation" heet) tussen rechts en links moet voortzetten. Zonder alliantie met links komt men anders in een ongewenst en onvruchtbaar isolement terecht. S-S wil vooral streven naar een partij die hervormers vereenigt (progressieven in ons jargon), waarbij hij speciaal denkt aan Lecanuet en zijn Democratisch Centrum.

Lecanuet heeft in Frankrijk een enorm gezag sinds hij als presidentskandidaat in 1965 volkomen onverwacht 15,6% van de stemmen haalde na een uitstekende verkiezingscampagne. Hij is nu de leider van het Democratisch Centrum, waarin o.a. de katholieke MRP is opgegaan.

Op het congres van de Radikale Partij eind vorig jaar behaalde S-S de meerderheid en is dus nauw samengaan met links voorlopig van de baan. De Radikale Partij gaat haar eigen weg, al heeft ze wel contact gezocht met o.a. de socialisten, waarschijnlijk in een poging om deze uit de samenwerking met de communisten los te weken en meer naar het radikale standpunt over te halen. S-S schijnt zich te herstellen van de zware klappen, die hij heeft gekregen in Bordeaux. Waar hij de strijd aanbond met de gaullistische kandidaat voor het parlement. Maar toen kennelijk over het hoofd zag, dat die kandidaat toevallig redelijk populair was als minister-president, maar bovendien nog uit de regio Bordeaux afkomstig is en lokaal zeer populair. S-S heeft bepaalde ideeën en wenst die kost wat het kost door te zetten. Wij zouden zeggen: hij wenst de eigen identiteit tot elke prijs te handhaven.

Dit alles klinkt ons wel zeer sympathiek in de oren, maar hoe zit het nu eigenlijk met die eigen ideeën van hem.

Hiervoor kunnen we terecht in "Hemel en Aarde", een radicale toekomstvisie", dat ruim twee jaar geleden geschreven werd. Dat wil zeggen in het pre-club-van-rome tijdperk; het kan dus zijn dat ook zijn ideeën zich sterk gewijzigd hebben. En laten we dat maar hopen, want hoewel hij een uitstekende analyse van de economische en politieke situatie geeft zijn de door hem gewenste hervormingen mij toch wel rauw op het lijf gevallen.

"Hemel en Aarde" heeft in onze kringen veel te weinig aandacht gekregen. De D'emo-craat komt in zijn boekbesprekingen niet verder dan een slap uittreksel uit de achterflap. Toch staan vooral in de inleiding, waarin een analyse van de economische problemen wordt gegeven een aantal opmerkingen die zonder meer bijzonder goed zouden passen in het "nieuwe Appèl" waar naar wij allen zo uitzien, en waar aan zo broodnodig behoefte is om onze gesprekken met de socialisten een betrouwbare achtergrond te geven. Daarom hier, voor velen misschien als mosterd na de maaltijd, een korte samenvatting van de gedachten van S-S (voor het boek tekende verder ook nog Michel Albert)

1. De achtergronden van de radicale toekomstvisie.

1.1 De economische groei leidde tot bevrediging van de natuurlijke behoeften. De levensstandaard is verhoogd tot ver boven het minimum niveau, waardoor een samenleving is ontstaan die niet meer is gebaseerd op wreedheid, onderdrukking en armoede. De economische groei verlostte ons van de natuur.

1.2 De verdere ontplooiing van de individu blijft echter beperkt. Aan de primaire behoeften (voeding, huisvesting, gezinsleven enz) wordt voldaan; nu komt de behoefte aan secundaire zaken, die men kortweg Welzijn kan noemen, aan de orde. Maar aan deze wens kan niet goed voldaan worden omdat de mens de slaaf is van de economie, en wel in het bijzonder de economische groei. Hij is grondstof voor de industrie geworden, hij moet perfect aangepast zijn en daardoor een zeker afzetgebied voor de massaproducten. Wij zullen ons moeten ontworstelen aan dit "verslaafe consument" zijn.

1.3 De mens moet van de economie bevrijd worden. De economie is aan de macht; cultuur, levensstijl en geestelijk leven worden als productiefactoren behandeld. Daarom is de radicale toekomstvisie dat, na de periode van de dwang (de natuur aan de macht, en de periode van het liberalisme (de economie aan de macht), nu de periode van de politiek (de mens aan de macht) is aangebroken.

2. Welke hervormingen zijn nodig?

2.1 Scheiding van economische en politieke macht. De gemeenschap heeft niet de kosten te dragen die worden gemaakt om onredabele ondernemingen in stand te houden. Particulier initiatief kan slechts worden gehandhaafd als er een grote mate van concurrentie is en volledige eigen verantwoordelijkheid van de ondernemer voor de risico's. Een beschermde positie ten koste van de belastingbetaler en de consument moet onmogelijk worden.

De bedragen die vrijkomen door het staken van deze steun aan ondernemingen moeten gebruikt worden voor investering in de mens zelf.

2.2 Gelijke kansen voor iedereen. De huidige beoordeling van de mens naar economische nuttigheid schept ongelijkheid. De overheersing van het competitie-element tussen mensen onderling en de nadruk die ligt op afkomst dienen te verdwijnen. Hiervoor is een grondige wijziging van het onderwijsstelsel noodzakelijk. Maatschappelijke verandering is een gegeven, daarom zal de mens moeten leren die te verstaan. Voortdurend onderwijs (éducation permanente) zal nodig zijn.

2.3 Opheffing van het erfelijk eigendom van produktiemiddelen. Totaal en onmiddellijk ingaande, waardoor na één generatie de produktiemiddelen in eigendom zullen zijn van de groepen die ze gebruiken. Doel is om macht en eigendom te scheiden. Drie componenten waaruit een firma bestaat kan men onderscheiden, n.l. kapitaal, management en arbeid. Deze hebben talrijke gemeenschappelijke belangen, maar ook vele tegengestelde. De macht in de onderneming komt steeds meer in handen van de factor management (Galbraith's technostructuur). Er moeten hoge eisen aan managers gesteld worden, en er zal medezeggenschap van de vertegenwoordigers van de werknemers moeten komen.

2.4 Herverdeling van de politieke macht. Decentralisatie van bestuur, maar daarnaast ook instellen van een internationale rechtsorde, die uitvoerend kan optreden. De mens van de toekomst moet de politiek en de beslissingen waar zijn leven van afhangt zelf kunnen beheersen.

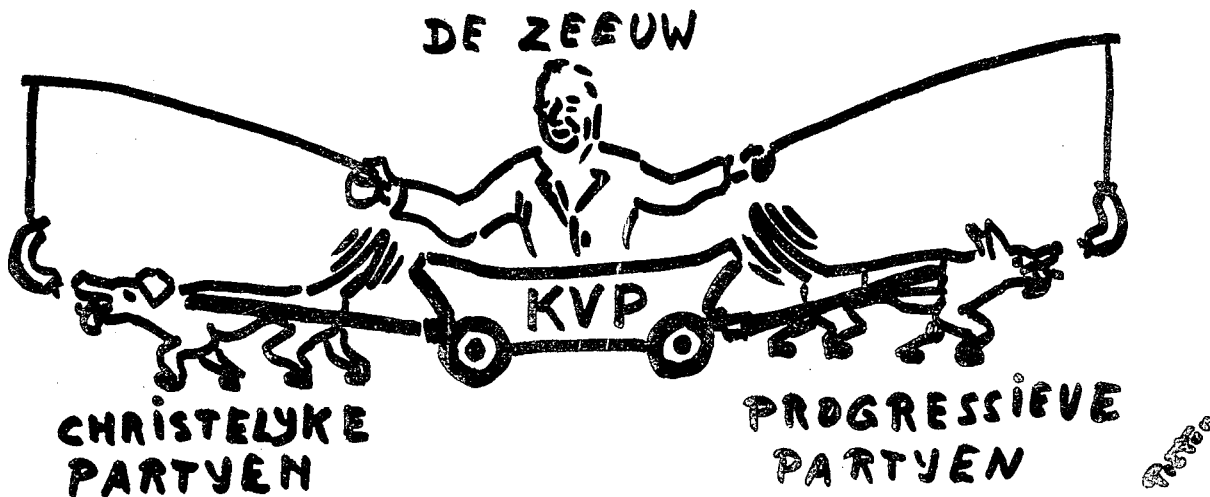
Dit uiteraard te verkorte uittreksel geeft u enig beeld waar de franse radicalen naar toe willen. Weer blijkt, en S-S wijst daar ook op, dat een nauwkeurige formulering van de radicale visie niet goed mogelijk is. Men moet toch wel meer spreken van een bepaalde mentaliteit, van waaruit men oordeelt. Zeker hebben we nu moeite met de idee om de economische groei onbeperkt voort te zetten, zij het dan onder controle van een anders, gemeenschappelijke macht. Ook het onmiddellijk opheffen van de erfelijkheid van produktiemiddelen is wel wat te veel romantisch socialisme. Toch is het goed te weten dat wij in Nederland met onze D'66 ideeën niet een geïsoleerd groepje zijn, maar wel degelijk ook internationaal wat te bieden hebben. Hopelijk zullen onze onderhandelaars met de socialisten zowel nationaal als internationaal, dit niet uit het oog verliezen.

Engwirda heeft een pleidooi gehouden voor een internationale conferentie van mensen, die trachten politiek te bedrijven op basis van een moderne visie. (Zie Peperbek, Juli/aug. 1971 pag. 7). Zo'n kongres zo enorm kunnen bijdragen aan onze meningsvorming over het tempo waarin samenwerking tussen socialisten en radicalen gerealiseerd kan worden. Want, als de PvdA er niet in slaagt de zusterpartijen van de juistheid van haar samenwerkingsbeleid te overtuigen zie ik het somber voor de totstandkoming van de progressieve volkspartij in.

TWEE WAARDEVOLLE UITINGEN

De Zeeuw (ja die) zei laatst: "Milieubeboud is een technisch probleem dat geen inzet mag zijn van politieke strijd; iedereen wil dit probleem oplossen." De man valt me nu al tegen. Zodra iets met de inrichting van de samenleving en met overheidsuitgaven te maken heeft is er sprake van politiek. Er zijn heel wat gradaties waarin je milieupolitiek kan bedrijven. De liberaal-confessionele gradatie lijkt me te slap (HJ).

Lammers (Hau) zei laatst: "In de Zeeuw zie ik wel wat. Met hem heb ik liever te doen dan met politieke detailhandel. (D'66, PPR); het socialisme moet blijven." Die man is me altijd al tegengevallen. Hij is een socialistische puritein die denkt: hoe minder vaak ik m'n socialisme moet mengen des te beter. Eén keer mengen met het KVP-program is beter dan eerst ook nog een voormenging met D'66-ideeën enz. Vraag: Wat is socialisme? Nationalisering? Maar de W. Beckmanstichting wijst nu ook de verzekeringsnationalisering af! Voor mij is het voldoende dat Lammers genationaliseerd wordt. (HJ).

- Ik weet nu nog steeds niet wat socialisme is. Vermoedelijk een substituuat voor denken.

pep

- Bij de jongste tellingen op het secretariaat is gebleken dat D'66 tussen 373 en 7618 leden heeft. De tellingen worden voortgezet.

pep

- Hoe moet dat nu met de gekozen ministerpresident. Jammer genoeg is hij niet vervuld.

pep

- Mijn maag raakt al van streek als ik eraan denk dat Mellema en Biesheuvel achter de Zeeuw aangaan.

pep

- Het hanteren van het profijtbeginsel in de relatie overheid - burger is even verwerpelijk als het gebruik ervan in de relatie tussen burgers onderling.

pep

- Baas boven baas in eigen buik

pep

- Helaas heeft Grijs in vN al het grapje uitgehaald van een lijst "we hebben een nieuwe..... nodig", zodat dat u hier bespaard blijft.

pep

- Zodat we gelukkig niet hoeven te zeggen dat D'66 misschien een nieuwe Gruyters/ van Mierlo/Goudsmit/Beekmans/Peperbek nodig heeft (A.U.B. doorhalen wat niet gewenst wordt).

pep

- Japie: Ik heb behoefte aan een nieuw Kapitaal

pep

WIE IS ER PROGRESSIEF?

zolang er geen scherpe definitie bestaat van het begrip 'progressief' en van de maatstaven waarmee iemands progressiviteit kan worden gemeten, kunnen we niet zeggen hoeveel progressieven er in Nederland zijn. Volgens mijn privé schattingen ligt dat tussen de 15 en 30%, al naar gelang men een enge of een ruime definitie kiest.

Wat wel vastgesteld kan worden, is wie zichzelf als progressief beschouwt. Dit is onlangs gebeurd bij een enquête over ontwikkelingshulp, gehouden door de Nederlandse Stichting voor Statistiek. De vraag en de uitkomsten zijn vermeld in bijgaande tabel. 29% van de bevolking beschouwd zichzelf als progressief. Het interessantst is de uitsplitsing naar partij. Daaruit blijkt dat geen enkele partij het zonder "progressieven" kan stellen, maar dat ze overal een minderheid vormen, behalve bij de kiezers van D'66. Maar zelfs D'66 moet zijn stemmen nog voor 15% halen bij degenen die zichzelf behoudend noemen.

Eén interessante lering valt er in ieder geval uit te trekken. Een progressieve partij die zichzelf ook duidelijk als zodanig etiketteert zal nooit meer dan 30% van de stemmen kunnen krijgen. Iets ter overdenking voor degenen die dromen van een meerderheid van progressieven.

ARvdB

Vraag : Beschouwt u zichzelf op maatschappelijk gebied als progressief, gematigd, of meer behoudend ?

	Totaal	Maatschappelijke houding			
		progressief	gematigd	behoudend	geen oordeel
	in % van het aantal ondervraagden per categorie HORIZONTAAL GEPERCENTEERD				
totaal	1236=100%	29	43	20	8
<u>geslacht</u>					
man	579=100%	34	42	19	5
vrouw	657=100%	24	44	22	10
<u>leeftijd</u>					
15-19 jaar	108=100%	34	40	11	15
20-24 jaar	126=100%	32	41	22	5
25-34 jaar	253=100%	33	45	16	6
35-49 jaar	303=100%	26	48	18	8
50-64 jaar	266=100%	27	43	22	8
65 jaar en ouder	180=100%	22	37	34	7
<u>welstand</u>					
A (hoog)	65=100%	25	49	18	8
B	526=100%	33	44	17	6
C	553=100%	27	41	23	9
D (laag)	92=100%	19	45	24	12
<u>regionaal gebied</u>					
noord	140=100%	32	35	23	10
oost	215=100%	25	43	22	10
west	627=100%	31	44	19	6
zuid	254=100%	24	45	21	10
<u>urbanisatiegraad</u>					
grootste 3 agglomeraties	299=100%	36	43	14	7
middelgrote steden	358=100%	28	42	25	5
kleine steden	310=100%	28	44	22	6
platteland	269=100%	22	44	19	15
<u>politieke voorkeur</u>					
PvdA	238=100%	38	38	17	7
KVP	156=100%	22	50	24	4
VVD	99=100%	17	52	26	5
AR	66=100%	26	46	24	4
CHU	45=100%	21	48	24	7
D'66	52=100%	55	30	15	-
DS'70	76=100%	21	53	24	2
overige partijen	87=100%	40	35	18	7
geen politieke voorkeur	417=100%	26	42	19	13

Bron: Peilbunten, uitg. n.v. v/h Ned. Stichting voor Statistiek

PLAN TOT REDDING VAN DE WERELD

(KB) In ons aller Haagse Post van 19 januari schenkt Brugsma ons een soort Plan-tot-Redding-van-de-Wereld. Dit gaat als volgt:

Fase 1: mensen-die-het-zien, afkomstig uit alle politieke partijen, ontmoeten elkaar op een trefpunt en gaan dan de volgende verkiezingen winnen;

Fase 2: de nieuwe regering gaat hervormingen uitvoeren zonder Nederland economisch op de fles te helpen;

Fase 3: de Nederlandse regering treedt op als hefboom om het Europa van de 10 te bewegen tot een heroriëntering, n.l. van BNP naar BMN (Bruto Nationaal Product naar Bruto Maatschappelijk Nut);

Fase 4: dit Europa omvat 's werelds grootste economische macht en zal daarom de VS, Oost Europa en Japan bewegen tot stopzetting van vervuillende en verkwistende groei;

Fase 5: door een nieuwe internationale arbeidsverdeling (o.a. door transplantatie van industrieën) kunnen de regeringen van de Derde Wereld ertoe worden gebracht de bevolkingsgroei af te remmen (KB: logisch, want hoe meer fabrieken, hoe minder voortplantingsdrang. Hm). Dit alles zal snel moeten gebeuren. We hebben niet de tijd om een geheel nieuw maatschappelijk stelsel te bedenken en in te voeren.

Dus het bestaande stelsel dan maar fundamenteel hervormen: de bevolking, vervuiling, industrie, grondstoffenverbruik en voedselproductie anders regelen. Dat komt mooi uit, want ontslagen van de dwang tot materiële groei zullen veel mensen kunnen gaan doen waar zij zin in hebben en wat zin heeft.

Een mooi plan. Fijn dat er nog mensen zijn om ons ervan te doordringen dat dit geen politieke science fiction is, maar noodzakelijk voor het voortbestaan van de menselijke civilisatie.

Er zullen toch geen kinken in deze fijne kabels komen?

HEE, HOE STAAT HET MET DE PVP (6) EN (7)?

(HG) Vorige maand heeft u node deze rubriek gemist. Enerzijds omdat er niet veel te vermelden viel. Anderzijds echter ook omdat uw verslaggever er lucht van had gekregen dat de "commissie van zes" bestond, maar daar onvoldoende informatie en bevestiging over kon krijgen. En daarom verkoos te wachten boven het publiceren van foute (of schadelijke, want zo is hij toch ook wel weer) berichten. Om de chronologie geen geweld aan te doen daarom deze keer een dubbelaflevering, de eerste heeft betrekking op de periode tot half december, de tweede op die tot half januari. Waarbij ik net doe alsof ik dat van die commissie wel goed wist!

6.1 Binnen de PvdA is de discussie over "Socialisme nu" in volle hevigheid losgebarsten. Een 300 groepen zijn de eerste ronde ingegaan en zullen half februari de resultaten op tafel brengen. De commentaren in de pers zijn niet al te gunstig. Men meent dat óf de PvdA de vleugels zo breed probeert uit te spreiden dat ook D'66 er onder valt, óf dat het de bedoeling is het socialisme zo ver uit te houden dat het spoedig als verouderd aan de kapstok kan worden gehangen.

6.2 De onderhandelingsdelegatie van D'66 wordt ietwat vernieuwd na de recente HB wisseling. Oud HB leden blijven voorlopig meedraaien tot de nieuwe ingewerkt zijn. Paula Wassen wordt in de delegatie opgenomen. (Uw verslaggever moet helaas het veld ruimen, en is verder aangewezen op vrije nieuwsgaring). De gesprekken schijnen wat om de bekende tegenstellingen heen te draaien, totdat

6.3 Van Mierlo het plan lanceert om eerst eens wat wijze lieden een advies uit te laten brengen over de twee kernpunten, n.l. het omschrijven van het denkwerk dat verricht moet worden en op welke wijze de PVP van start moet gaan. (Tegenwoordig heet dat een platform oprichten van waaruit verder gewerkt kan worden). Mansholt, de Galan en Gruyters hebben er zitting in, samen met de drie fractievoorzitters. Als secretarissen zullen optreden Brugsma, bekend van TV en HP, en het PvdA kamerlid Pronk. De eerste gesprekken vinden in het geheim plaats, waarom is niet bekend.

7.1 Begin januari komen de nieuwsgangers achter het bestaan van de commissie Mansholt c.s. toevalligerwijze vlak na een opzienbarend TV interview Mansholt-Brugsma. Vooral Mansholt krijgt grote publiciteit, na jaren van afwezigheid weer actief in de nederlandse politiek. Er wordt hevig gespeculeerd over zijn intenties. Zou het samen hangen met zijndit jaar eindigende ambtstermijn bij de europese gemeenschap? Brengt de PvdA nu het zware geschut in stelling om van Mierlo en de zijnen tegenwicht te geven? Of is het juist andersom, staan de Galan en Mansholt dicht bij de opvattingen van D'66 en kunnen ze een ruggesteuntje geven aan het erbij betrekken van anderen? Ook uw krant heeft natuurlijk bol gestaan van de commentaren, daarom hier slechts enige opvallende uitspraken:

Van Mierlo (AD, 5 jan.) Er is voor D'66 geen weg terug meer als zelfstandige partij, ik zie absoluut niets meer in een partijtje naast andere partijen.

Mansholt: Er moet een vooruitstrevend europees orgaan komen (op socialistische leest geschoeid) om o.a. de gigantische milieuproblematiek het hoofd te bieden. Of de PvdA en D'66 daarbij blijven bestaan zal me een zorg zijn.

Van der Louw: De PVP komt vóór de volgende verkiezingen niet van de grond. Het heeft allemaal zijn tijd nodig, anders kunnen de partijleden en de kiezers het niet volgen.

Coppes (PPR voorzitter) ziet het niet meer zitten (VN, 15 jan.). We worden volkomen genegeerd. De PPR heeft geen boodschap aan traditionele socialisten of lullige D'66ers.

7.2 Marcel van Dam en Hans Lammers bijten in het aas dat het loze vissertje de Zeeuw heeft uitgeworpen. Den Uyl en anderen wijzen erop, dat de KVP nog steeds links praat maar rechts handelt. Maar is het van den Uyl wel helemaal van harte? Of was hij op de hoogte van het proefballonnetje dat door van Dam werd opgelaten? Ook het PvdA partijbestuur geeft blijk van instemming, en is bereid de Zeeuw serieus te nemen als de KVP fractie laat blijken een ander beleid te willen volgen dan de regering Biesheuvel! Vervolgens wordt de Zeeuw weer op de vingers getikt door KVPers. Bij voetballen noemt men dat "lekker tiktakken".

7.3 Rest u nog te melden dat de Tweede Kamerfractie een model voor de samenwerking in het parlement heeft vastgelegd, analoog aan de Eerste Kamer (Zie vorige Peperbek).

N.B. In de komende D'emocraat zult u een verslag vinden van Wuis en Mevr. van den Heuvel over de gevoerde onderhandelingen in het overlegorgaan.

DOELVERSCHUIVINGEN

(HJ) De tijden zijn dynamisch. Zelfs de progressieve partijen kunnen de tijden amper bijbenen. Kijk eens naar D'66. In een nog groene tijd begonnen met gekozen premier en districtspersonenstelsel werd alras de basis het walhalla en moest er voortdurend internationaal gericht worden. In de mystieke, onbestemde toestand van dien werd de motie Wassen een gil om plaatsbepaling, die er pas kwam met het beleidsplan. Iedereen was weer gelukkig, vooral toen alle ouwe doelen eronder een bepaald hoofdstuk weer bleken te zijn. "Le juste milieu" had zich daarbij nadrukkelijk aangekondigd en staat nu als leitmotiv voor de PVP van de club Mansholt. Ik heb dit allemaal kunnen plaatsen, vooral omdat ik de laatste jaren de dualistische VS-politiek en z'n gekozen leider met klimmende weezin heb aanschouwd. En van vormvast wat meer probleemgericht werd. Maar D'66 moet tbv de leden, die wat moeilijker meekomen (zoals de Goederen), natuurlijk wel het oude een perspectief blijven geven. Eerlijk afschaffen is ook goed. van mij mag het. Het zuivere dualisme is voorlopig goed voor welvarende dorpen waar gestreden kan worden over een gekrulde of rechte leuning aan de brug in het park. En als het hard nodig is steekt het dualisme z'n kop wel op, zelfs dwars door een schaamteloos monisme heen. Roy Jenkins c.s. lieten Wilson gelukkig fijn barsten en kozen voor de EEG.

INGEZONDEN

MIJN VERHAAL IS OOK AL GESCHREVEN

Van der Burg heeft weer een primeur: hij schrijft het eerste 'ingezonden' stuk in Peperbek (zie nr. 5 van jan. '72). Compleet met de onvermijdelijke clichés, zoals hij niet onvermeld laat.

Graag 'haak ik op zijn ontboezeming in'. Ook ik heb mij inmiddels naar de toeschouwersplaatsen langs de lijn begeven. Ook ik stem volmondig in met De Goederens motivering in het novembernummer. Al geruime tijd sla ik de verwording in de partij gade. Ik weet ook dat de uittocht niet beperkt zal blijven tot Van der Burg, de Goederen en mij. Ik ken nogal wat D'66-ers, die ergens in een of ander vertegenwoordigend lichaam zitten en daar alleen fatsoenshalve blijven zitten. Al zouden ze liever én hun zetel én hun lidmaatschap van D'66 opgeven. Omdat ze echter fatsoenshalve hun zetel behouden, blijven ze om dezelfde reden lid van de club. Van der Burg heeft in deze een afwijkend standpunt. En voor zijn redenering valt nog iets te zeggen ook. Want inderdaad is het de partijmentaliteit en niet die van de voor de partij gekozenen, die is veranderd.

't Is natuurlijk verdomd triest dat het allemaal zo heeft moeten lopen. Alleen fervente tegenstanders konden dat vijf jaar geleden voorspellen. Sommigen deden dat dan ook. Tegen beter weten in, dachten wij toen.....

Misschien hadden die profeten ook kunnen voorspellen dat de befaamde Duidelijkheid van D'66 nog eens zou ontaarden in de 'duidelijkheid' waarvan Bloema een staaltje weggeeft in zijn stuk ANDERS DAN DE GOEDEREN, eveneens in Peperbek 5 van jan. '72.

Mede-redacteur Vink, die ik telefonisch van mijn uittreden uit de partij op de hoogte bracht, vroeg mij tóch voor Peperbek te blijven schrijven. Net als De Goederen en Van der Burg. Graag! Als ik wat te schrijven heb.

De tijd lijkt niet ver meer dat Peperbek als predikaat kan gaan voeren: 'Het eerste D'66-blad dat uitsluitend door ex-D'66ers wordt vol geschreven'.

Ruud Löbler

De Goederen,
Geelen,
van Montfoort
en alle afhakers.

Als D'66-lid aan de basis, het volgende:

Lees nog eens pag. 1 van ons partij(beweging)programma en overdenk dat nog eens rustig.

Ik ben er van overtuigd, voor zover u kennende dat het besluit om D'66 als lid te verlaten, deze beslissing ongedaan maakt. Immers aan de kant staat als recht geaarde democraten zal u veel en veel moeilijker vallen. U zal het ongetwijfeld met mij eens zijn dat je als bestuurslid makkelijker fouten en verkeerd handelen van reglementen kan voorkomen. Fouten zullen er altijd gemaakt worden dat is nu eenmaal onvermijdelijk.

Maar niet weglopen en aan de kant gaan staan want kat uit de boom kijkers zijn er al genoeg. PEPERBEK mag dan wel bol gestaan hebben van het geschrijf van de Goederen, het heeft in ieder geval niet bol gestaan met het aan de kaak stellen van de bedonderde vaststelling kandidaten Tweede-kamer-lijst. Ook van Geelen en van Montfoort heb ik toen niet veel gemerkt. Als ik het goed begrepen heb heeft de verkiezing van de voorzitter bij de heren de emmer doen overlopen. Toegegeven: de zaak draaide niet zoals het hoorde. Maar anderzijds mogen we niet vergeten de respectafdwingende houding van onze nieuwe voorzitter en haar echtgenoot. Immers de partij D'66 heeft nog maar melktandjes en kiezen we zijn dan ook nog maar vijf jaar.

Een partij zonder voorzitter was helemaal niets geweest. Verder wil ik de afhakers vooral in het oosten van het land attent maken op hun kandidatenlijst, daar moeten ze eens pagina drie van de Democraat 3e jaargang No: 11 naast leggen en dan maar eens goed het besluit van het congres 3-4- en 5 april 1970 lezen.

Nee!!!! Afhakers niet bedanken als lid maar bij de volgende verkiezingen vroeude besluiten vervangen door nieuwe en geen hoogste orgaan beslissingen ter zijde schuiven. Er zijn al partijen genoeg die rommelen met reglementen en besluiten.

Dus beste mensen, niet bedanken als lid maar bij het volgende congres op Rotterdamroog de beweging D'66 omvormen tot een echte D.'72 V.P.

J. Coorengel (Amsterdam)

Commentaar van Geelen: Ik heb helemaal niet bedankt als lid, want ik geloof nog steeds dat de D'66-ideeën broodnodig zijn. Ik haakte niet af, en ben nog niet uitgeput. Maar soms moet men zijn principes toch voor laten gaan boven alles maar slikken.

Ik bedankte als HB-lid omdat ik tegen "het rommelen met reglementen en besluiten" was, want slechts zo kan men de HB-verkiezingen betitelen.

GEELEN

door R.W.Th.Löbler

N.B. Dit artikel is door redakteur Geelen sterk ingekort, na algemeen overleg met Löbler. Het blijft voor zijn verantwoordelijkheid (al heeft hij de uiteindelijke versie niet gezien!). Het uittreksel uit het advies van de commissie van goede diensten is geselecteerd door Geelen. Helaas moest wegens ruimtegebrek deze procedure gevolgd worden. Een volledige beschrijving zou méér dan één Peperbek vragen!

Red.

Na 1970: de gemeenteraadsverkiezingen vallen voor D'66-Rotterdam gunstiger uit dan voor de beide andere grote steden: 4 zetels, inplaats van 3. De gekozenen zijn: 1. Mentink, 2. Mevr. Löbler, 3. Molle, 4. Reinhardt. De volgorde van de lijst was vastgesteld door een schriftelijke stemming onder de leden kort voor de verkiezingen.

Bij ontstentenis wegens vakantie van Mentink werden de eerste besprekingen met de andere fracties om te komen tot het samenstellen van een college, gevoerd door de plaatsvervangend fractieleider mevr. Löbler. Zij hield zich daarbij strikt aan de uitspraak van de ledenvergadering met betrekking tot het leveren van een wethouder door D'66, n.l. dat D'66-Rotterdam pas een wethouder zou leveren als de fractie tenminste 7 zetels telde. Toen zij kort daarna zelf met vakantie ging, werden de besprekingen overgenomen door Mentink. Begin augustus 1970 werd zij in Canterbury (Engeland) gebeld door Mentink met de mededeling dat zij zich gereed moest houden een wethouderschap te aanvaarden.

Zij wees daarbij zowel op haar persoonlijke bezwaren tegen zulk een zware baan (gezin), als op de uitspraak van de ledenvergadering. Mentink overtuigde haar ervan dat voor beide problemen wel een oplossing gevonden zou worden.

Via een enquête (waarop ongeveer 70 van het totaal aantal leden van 250 reageerde) werd het eerder genomen besluit inzake het leveren van een wethouder bij 7 zetels, ongedaan gemaakt. Aan deze enquête was een enquête vooraf gegaan, waarop slechts 22 leden reageerden, met als uitslag een meerderheid die het genomen besluit wilde handhaven. Daarop is een telefoonactie ontketend, met als gevolg de tweede enquête. Dadelijk na terugkeer van haar vakantie trok mevr. Löbler haar kandidatuur voor een wethouderschap in, daar zij zich met deze gang van zaken niet kon verenigen. Er kwam een afspiegelingscollege. Geen programcollege. D'66 zat er niet in.

Na enige maanden verliet Molle om gezondheidsredenen de fractie. Hij werd opgevolgd door Mevr. Schuiten.

In de herfst van 1970 deden zich de eerste moeilijkheden voor. De oorzaak was een diepgaand verschil van inzicht over de te volgen lijn tussen Mentink en mevr. Löbler. Laatstgenoemde had er tijdens de fractievergaderingen bij voortduring op aangedrongen de wethouderskwestie nu te laten rusten en naar buiten een duidelijke eigen identiteit te gaan opbouwen. N.B. Schieven bemiddelde met succes bij deze moeilijkheden.

Toch dook de wethouderskwestie weer op, steeds wanneer de PvdA mogelijkheden zag om, samen met de voor de PvdA onontbeerlijke steun van de D'66-fractie, een of meer wethouders te wippen. Geen van de pogingen van de PvdA had succes.

Geruime tijd - zolang er geen wethouderskwestie speelde - functioneerde de fractie redelijk.

In november 1971 echter ging de wethouderskwestie weer spelen. Polak had met zijn portefeuille gezwaaid i.v.m. het vliegveld. Mevr. Löbler stond er sceptisch tegenover, want zij meende dat er alle kans was dat zijn plaats zou worden ingenomen door Van Leeuwen, VVD-gecommiteerde bij Rijnmond. Gaandeweg was ook duidelijk geworden dat Mentink toch wethouder wilde worden hoewel hij aanvankelijk had gezegd dat niet te willen. Mevr. Löbler verklaarde zich akkoord met de kandidatuur van Mentink. Bovendien stemde zij toe, tegen haar zin, om, mocht door een re-shuffling binnen het college, D'66 de portefeuille Onderwijs moeten nemen, in dat geval en uitsluitend voor die zetel, het wethouderschap op zich te willen nemen. Zij zou het alleen doen omdat zij op dit terrein de 'minst ondeskundige' was. Daar zij het gevoel had niet de steun van de hele fractie te hebben, uitte zij twijfel. Die bleek gegrond; mevr. Schuiten en Reinhardt bleken haar weliswaar te steunen, maar niet van harte.

AFSCHRIJF (1)

VAN EEN AAN HET TELEGRAAFKANTOOR
TE 'S-GRAVENHAGE
PER TELEFOON AANGEBODEN TELEGRAM

VOOR NAVRAGEN WENDE MEN ZICH
TOT HET TELEGRAAFKANTOOR
'S-GRAVENHAGE TFNR 009

Telefoon-nr. 589017	X	Giro-nr. 507007	X	Naam en adres afzender vanbaarsel p w statenlaan 23 denhaag	Opgen. door 108
Klasse	Kebest	Kantoor van afzending sgravenhage	Wdnl 17-2-72	Datum en tijd 25/21 28/1 0950	Obys

~~afschrijft van de afzender~~

werkgroep milieubeheer kaiserstr 63 Leiden =

gemeenteraadsfractie d66 denhaag wenst u geluk met uitstel is afstel
leidse baan reken op onze steun voor nationaal landschapspark =
vanbaarsel ++

TIA (afschrijft) - (170 000 - III - 71) - L 773 - 165196v

STAATSBEDRIJF DER P

van: Gemeenteraadsfractie D'66, den Haag
aan: CCRSF (wat dat ook moge zijn), Keizersgracht 576, Amsterdam.
datum: 7 februari 1972

Hiermee verwijs ik naar uw verzoek aan Gemeenteraadsfracties, gedaan in de DEMOCRAT van januari 1972, naar aanleiding waarvan in u het volgende mededeel:

1. een democratisch gekozen wijkraad hebben wij niet in Den Haag. Wel zijn er enige wijkraden; zij zijn niet democratisch gekozen.
2. Met betrekking tot motie 101, aangenomen op het Congres te Biddinghuizen over de samenwerking tussen de Gemeenteraadsfracties van de PvdA, PPR en D'66 :
 - In Den Haag is de PPR niet in de gemeenteraad vertegenwoordigd.
 - Tussen de fracties van de PvdA en D'66 bestaat geen bijzondere samenwerking. Door onze onafhankelijke opstelling en de gebondenheid aan ons eigen program, waarop wij gekozen zijn, komen wij op grond van andere uitgangspunten weliswaar vaak tot dezelfde opstelling met betrekking tot diverse voorstellen, echter zonder enig vooroverleg. Voor een klein deel van de te nemen beslissingen hebben wij een afwijkende mening, zoals ook onlangs bij de begrotingsbehandeling duidelijk is gebleken. In die gevallen komen onze standpunten soms overeen met die van de Confessionelen of van de V.V.D. Soms wordt ons standpunt door geen van de andere fracties gedeeld.

Wat de toekomst betreft is onze fractie niet ongenegen samenwerkingsvormen met de fractie van de PvdA te onderzoeken

De fractiesecretaris,

[Handwritten signature]

Voor het eerst kwam bij die gelegenheid een nieuwe kwestie ter sprake. Als Mentink wethouder werd, wie zou er dan fractieleider worden. Voor mevr. Löbler was dat een geheel nieuw gezichtspunt; zij had nooit beter geweten of zij was plaatsvervangend fractieleider. Zij bleek voor Reinhardt, mevr. Schuiten en ook Mentink onaanvaardbaar. Reinhardt zou in zulk een geval fractieleider moeten worden. Mevr. Löbler deelde mee dat zij geen bezwaar had tegen een andere fractieleider dan zijzelf, maar dat zij op strikt zakelijke gronden Reinhardt onaanvaardbaar vond. Zij zou, mocht dat gebeuren, uit de fractie treden en was bereid dat op een 'elegante' manier te doen, opdat de pers er geen rel uit zou kunnen slaan. Zij vond dat hij het als raadslid goed deed en heeft hem dat ook gezegd.

De uitspraak van mevr. Löbler leidde tot twee langdurige fractievergaderingen. De eerste daarvan verliep in een redelijk goede sfeer. De tweede in mindere mate. Ten lange leste gaven Mentink, Reinhardt en mevr. Schuiten te kennen dat het het beste zou zijn als mevr. Löbler de fractie verliet, aangezien hun inziens geen samenwerking meer mogelijk bleek. Verdere argumenten daarvoor zijn niet gegeven. Aangezien het verdere gesprek naar haar gevoelen culmineerde in persoonlijke beledigingen, verliet mevr. Löbler de vergadering. (Zij had overigens van te voren aan Mentink laten weten dit te zullen doen, mocht iets dergelijks gebeuren.)

Twee dagen later belde mevr. Löbler Mentink op om verslag uit te brengen over een door haar bijgewoonde commissievergadering. Hij liet haar niet uitspreken en deelde mee dat hij en de beide anderen hadden besloten niet meer met haar te praten en dat alles wat zij in de raad zou zeggen voor haar eigen rekening was.

Wederom ging Schieven bemiddelen, nu bijgestaan door Nagtegaal. Er kwam een commissie van 'wijze mannen', bestaande uit Lukács, Anneke Goudsmit en Schwarz, die een 'bindend advies' zou uitbrengen. Alle vier de fractieleden hadden vooraf verklaard zich bij zulk een advies te zullen neerleggen.

De commissie hoorde, behalve de vier fractieleden, het ex-fractielid Molle, de eerstvolgende op de lijst mej. Schmitz, en de beide bemiddelaars Schieven en Nagtegaal. Door de fractieleden Mentink, Reinhardt en Schuiten werd een schriftelijke uiteenzetting van hun bezwaren tegen mevr. Löbler bij de commissie aangeboden. Tot dan was mevr. Löbler tot elk gesprek met wie ook bereid, maar na kennisname van dit stuk niet meer. Het bleek om te beginnen twee aantoonbare onjuistheden te bevatten, die ter plaatse zijn ontzenuwd door Molle en mej. Schmitz. Voor het overige bestond het stuk uitsluitend uit persoonlijke aantijgingen. De uitspraak van de commissie (zie bijlage) luidde, dat de fractie als collectiviteit heeft gefaald doch dat er een individuele schuldige is. Als oplossing werd een roulatiesysteem aangegeven, twee aan twee, over de nog resterende dertig maanden. Aan dit bindend advies is gevolg gegeven.

BIJLAGE: Uittreksel uit advies van de commissie Lukács

"De moeilijkheden in de gemeenteraadsfractie van D'66 van Rotterdam liggen, naar de vier raadsleden ook zelf verklaard hebben, uitsluitend in het persoonlijke vlak. Zij worden veroorzaakt door verschillen in karakter van de 4 raadsleden. Dit houdt in dat het zeer moeilijk, zo niet onmogelijk, is concreet een oorzaak aan te geven voor het ontstaan van elk apart conflict, en nog minder voor het ontstaan van de gehele situatie. Evenmin is het dus mogelijk één of meer raadsleden aan te wijzen aan wie het ontstaan of het escaleren van de huidige conflictsituatie rechtstreeks kan worden verweten.

Wel oordeelt de commissie dat de fractie als collectiviteit heeft gefaald; immers van vier volwassen mensen moet en mag worden verwacht dat zij in staat zijn dergelijke conflicten bij hun werk als gemeenteraadslid te vermijden, of, indien zij zijn ontstaan, zodanig op te lossen dat het mogelijk blijft het werk te doen."

"Het komt de commissie niet billijk voor te adviseren dat één of meer leden van de fractie deze voorgoed verlaten. Voorts meent de commissie dat het onjuist zou zijn als drie of vier leden, al was het maar tijdelijk, de fractie zouden verlaten aangezien dat de continuïteit van het fractiewerk te zeer zou schaden.

Om deze redenen meent de commissie dat het aanbeveling verdient, een rouleersysteem in te voeren. Daar de eerstvolgende gemeenteraadsverkiezingen vermoedelijk in juni 1974 zullen plaats vinden, heeft de commissie gemeend om een rouleerschema in twee fasen van ieder vijftien maanden te adviseren."

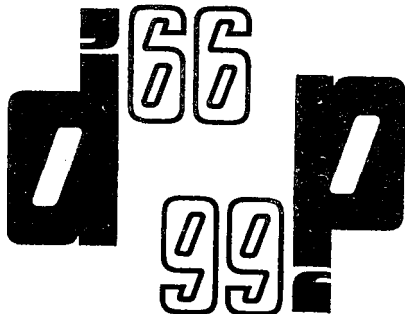
"Hoewel in het verleden het niet altijd duidelijk was hoe de partijen in de conflicten waren samengesteld, in de huidige situatie staat mevr. Löbler vrijwel steeds alleen tegenover de drie andere raadsleden. Het komt de commissie rechtvaardig voor dat in het rouleerschema in eerste aanleg één persoon uit de ene conflictpartij en één persoon uit de andere conflictpartij voor het raadslidmaatschap bedankt. Daarom heeft de commissie gekozen voor de oplossing waarbij twee aan twee gerouleerd moet worden.

Hieruit volgt, dat in elk geval mevr. Löbler een van de twee eerst in aanmerking komende is om te rouleren. De commissie acht dit ook billijk, omdat, ondanks haar ontegenzeggelijk gebleken capaciteiten als raadslid, mevr. Löbler herhaalde malen door haar persoonlijk optreden aanleiding heeft gegeven tot het ontstaan van spanningen en conflicten. De commissie baseert dit oordeel op het feit dat de door haar gehoorde getuigen t.a.v. dit hun voorgelegde punt een unanieme mening gaven.

De commissie vond het een zeer moeilijke beslissing om uit te maken wie van de andere conflictpartij als eerste zou moeten rouleren. Zij heeft gemeend dat dit de heer Mentink moet zijn. De beslissing was daarom zo moeilijk omdat, zoals bekend, de heer Mentink als woordvoerder van de fractie en als gemeenteraadslid zich uitstekend gekwetend heeft van zijn politieke taak. Anderzijds meent de commissie dat hij er niet in is geslaagd als voorzitter zijn fractie tot een hecht team te bundelen: bij het falen van een collectiviteit zal de leider verantwoordelijkheid daarvoor hebben te aanvaarden ook al is het falen niet rechtstreeks aan zijn beleid te wijten."

IN DIT NUMMER:

- IN HET STOF VOOR DE KIEZER
door H. Jongedijk
- INFLATIE-KENNIS
door F. Jansen
- DE FRANSE RADIKALEN
door H. Geelen
- PLAN TOT REDDING VAN DE WERELD
door K. Bloema
- MOEILIKHEDEN IN DE ROTTERDAMSE RAADSFRACTIE
door R. Löbler
- HEE, HOE STAAT HET MET DE PVP? (HG)
- WIE IS ER PROGRESSIEF? (A.R.v.d.B)

peperbek

POLITIEK
MAANDBLAD

5e jaargang, nummer 7

MRT. 1972

66

PEPERBEK is een onafhankelijk politiek maandblad, gesteund door D'66-wélgezinden.

Direktie: G. Mulder, Hengelolaan 645, Den Haag, tel. 070-669744

Administratie: Mevr. Th.M. Reesink, Rozenstraat 95, Den Haag, tel. 070-394641

Postrekening: 707800 t.n.v. Penningmeester Peperbek, Voorburg

Redactie: K.P. Bloema (KB), H. Geelen (HG), A.C. de Goederen (x)
H. Jongedijk (HJ), R.W.Th.Löbler (rL), F.W.H. Vink (&).

Redactieadres: Hengelolaan 645, Den Haag, tel. 070-669744

Abonnementen: Per jaar september t/m juli/augustus (11 nummers)
5e jaargang voor alle abonnees: f 9,--
losse nummers: f 1,--

Copy: Gaarne vóór 20 maart a.s. zenden aan het redactieadres.

D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G

Pragmatische economie gewenst

(HJ) Het schijnt moeilijk te zijn de maatschappij in economisch opzicht een beetje verstandig in te richten. Achter het ijzeren gordijn hebben ze daar vanuit het systeem moeite mee. Maar hier moest dat toch anders zijn.

Zo langzamerhand is de verzekeringsbranche een schoolvoorbeeld van ondoelmatigheid. Het belang van de productiekant prevaleert boven de belangen van de cliënte: De producten zijn versnipperd over vele maatschappijen, er zijn kartels die de kleinste en meest inefficiënte ondernemingen nog in leven houden. Het gevolg is een ontoelaatbare grote kloof tussen premiehoogte en uitkeringen. Het verschil gaat op aan overmatige apparaatskosten (inclusief de acquisitie) en bedrijfsinkomen. Geen consument die om zo'n toestand vraagt. (zie verder Econ. Statistische Berichten van 2 febr. en een recent rapport van de W. Beckmanstichting)

De indruk dringt zich op dat in het bankwezen dezelfde toestanden gaan heersen. Tot in het kleinste dorp verschijnen dure vestigingen van allerlei banken; 't is er vrijwel nooit druk binnen. Een sterke concentratie van het bankwezen is ook nadelig (t.a.v. de beheersing van het economisch leven); maar hieraan is wel iets te doen door openheid, meer controle door een "bankkamer" of de Ned. Bank, door méér concurrerende activiteit vanwege de Ned. Bank dan wel door een "postgiro-spaarbank".

dagvandaag

Trimmen

(HJ) De mens is een diersoort die op grote lichamelijke inspanning is ingesteld. Vroeger moest hij uitgebreid gebruik maken van z'n lichaamskracht: vechten, jagen, eggen, fabrieksarbeid. Dat laatste nog tot voor kort.

In de moderne samenleving komt er weinig meer terecht van fysieke inspanning, hoewel adoptatie tot alleen maar zitten, staan en sloom rondlopen nog niet kan hebben plaatsgehad. Ik ben helemaal geen sportmens of lichaamsculticus. Toch valt het me op dat er in de steden vooral voor jongeren veel te weinig kans tot attractieve vermoeiende actie is. Terwijl jongeren toch overlopen van energie. Gebrek aan beweging maakt (m.i.) gemelijk en sociaal agressief. Worden er daarom zoveel vernielingen aangericht aan huizen in aanbouw, telefoonwells, parken etc? 't Is geloof ik al een oud onderwerp, maar er wordt intussen nog maar weinig of niets aan gedaan

dagvandaag

door H. Jongedijk

Om te beginnen een stukje heiligschennis. Van het probleem monisme-dualisme heb ik nooit wakker gelegen. Gelukkig het land dat zich met dit soort problemen bezig mag houden. Geen 3 van de 100 burgers zouden er zich ooit voor interesseren (wat nog niet zoveel zegt). Nee, ik zit in D'66 voor ondogmatische creatieve politiek; vooral voor de maatschappelijke democratisering. Het staatkundige dualisme is daar maar een facetje van, temeer omdat het verschil van het monisme in de praktijk vaaksubtiel en vooral futiel is. Beide vormen raken en overlappen elkaar. De hele materie is moeilijk te regelen. Immers, de werkelijke inhoud van een formeel vastgelegd (dan wel traditioneel) monisme en idem dualisme wordt in de eerste plaats bepaald door de maatschappelijke problemen en de daaraan verbonden politieke tegenstellingen. En ook door de al of niet aanwezigheid van centrumvleugelpartijen.

Landen met een nogal uniforme maatschappijbeschouwing en een cultuur die sterke nadruk legt op persoonlijke vrijheid zijn gepredisponeerd tot een dualistisch staatkundig herstel. Zie de VS. Daar hebben van vroeger uit ook andere dingen meegespeeld, zoals de wens om de zaak bijeen te houden door een relatief krachtig (maar democratisch) centraal gezag. Aan het dualisme van de VS zou D'66 zich eigenlijk moeten vergapen. Nou, mij niet gezien hoor! Het land zit zi langzamerhand dermate rot in elkaar dat het een krachtige homogene progressieve partij nodig heeft. Naast een andere partij; voor mijn part zoiets onbenulligs als de huidige democratische of republikeinse partij, 't doet er niet toe welke. Dus polarisatie. Ondanks een formeel dualisme met een gekozen president zal je dan het monisme wel zien opkomen, b.v. in krachtige steun van de eigen president door één van de partijen. Polarisation (die ik nooit als extremisatie opvat) en monisme gaan goed samen. Zoals ook dualisme en politieke stagnatie bij elkaar passen. De maatschappelijke problemen van de VS zouden best eens kunnen leiden tot een meer monistische politieke structuur, tenzij de mensen daar blijven volhouden dat er geen problemen zijn of dat ze niet opgelost hoeven te worden. Uit vrees voor 'creeping socialism'. Als ik zou moeten kiezen tussen mooie dualistische vormen die een inhoudelijk onbenullig beleid voortbrengen (VS) en een monisme met resultaten (W.Duitsland; Brandt), dan wist ik het wel. Productief dualisme staat bij mij het hoogst genoteerd, maar ik vrees dat deze mogelijkheid zich niet vaak zal voordoen als er grote problemen zijn op te lossen.

Aan de andere kant is het monisme (Engeland, W.Duitsland) nooit absoluut, als er tenminste gekeken wordt naar het feit of de partijdiscipline wordt doorbroken. Jenkins heeft de anti EEG-lijn van Wilson niet gevolgd; straks zullen ook 'n paar chr.-democraten de "Ostpolitik" van Brandt wel steunen. En welk een verrassend dualistisch schouwspel levert een nacht van Schmelzer te onzent nietop. Nederland heeft formeel een dualistisch systeem (zonder gekozen premier, doch met eigen verantwoordelijkheid van het parlement en zijn leden). Door de confessionele vleugelpartijen, coalerend met andere, kan het dualisme alleen worden toegepast in vrije kwesties en als een fractieleider 't nodig vindt, een regering te laten vallen. En dan moet ook weer de hele fractie mee.

D'66 is terecht wild aangeslagen op de staatkundige praktijken hier te lande. Maar toch ook wel wat wildvreemd, los van de maatschappelijke politieke eisen. En theoretisch wat onsamenvattend. Ik zal een paar punten noemen:

1. Men eist een fors dualisme, maar ook het opheffen van scheidslijnen dwars door de huidige partijen en vorming van nieuwe scheidslijnen (tweedelig, polarisatie, machtsvraag e.d.)
Wèl, het dualisme staat de fracties toe verdeeld te stemmen. De door ons gewenste meer homogene partijen (frakties) hebben geen dualisme nodig, omdat ze homogeen zijn.
2. D'66 eist de gekozen premier, terwijl deze in de praktijk "monistisch" zal worden gesteund dan wel afgekraakt, immers door de meer homogene fracties die we willen.
3. Het districtspersonenstelsel (band kiezer-gekozene) strookt helemaal met het dualisme, maar niet zo erg met streven naar homogene partijen.

x) Monisme: staatsrechtelijk systeem waarbij regering en parlement (in minderheid) nauw op elkaar betrokken zijn (regering is a.h.w. het dagelijks testen van en uit het parlement).

Dualisme: staatsrechtelijk systeem waarbij het parlement in z'n geheel onafhankelijk (controleerend) t.o.v. de regering staat.

Volgens mij is het dualisme van D'66 vooral een reactie op het geforceerde monisme (het kabinet moet gesteund) bij de regeringspartijen en een instrument tot verandering van het staatkundig bestel. Ik heb verder de indruk dat D'66 in het begin zijn staatkundige punten formuleerde, ervan uitgaande dat de grote maatschappelijke kwesties vrijwel opgelost waren. Een meer uniforme maatschappij visie kon z'n entree doen, het liberalisme en socialisme waren uitgespeeld. Ook het confessiona- lisme. Maar over de concrete nieuwe partijvorming bestonden noggeen duidelijke ideeën.

Daarna werden we meer en meer voor maatschappelijke problemen gesteld, waarbij o.m. ons authentieke democratiseringsstreven ons in contact bracht met andere progres- sieve partijen. Deze partijen namen een goed deel van de staatkundige punten van D'66 over. De nieuwe politieke scheidslijnen gingen zich duidelijker voor ons af- tekenen. Tezamen met anderen moest een progressieve volkspartij worden gevormd. Het socialisme kan daarin een bijdrage leveren, maar is op zichzelf niet essen- tieel (en terecht). Eerst polariseren daardoor en daarna het dualisme.

Er zijn nu zoveel maatschappijproblemen (milieu, technologie, collectieve voor- zieningen, democratisering) dat we vrijwel alleen maar denken aan de manier waar- op we die problemen het snelst kunnen aanpakken. Het dualisme komt op de achter- grond. Eigenlijk wel jammer, er zitten zulke aardige kanten aan.

UIT DE KAMER-KEUKEN

(van onze parlementaire medewerker)

Het stemgedrag der kamerfrakties t.a.v. de eindstemming over de begrotingen van onderwijs en defensie heeft nogal wat commentaren uitgelokt, zowel binnen D'66, met name het onderwijs, als daarbuiten, waar het verschil in stemgedrag tussen de PvdA (tegen) en D'66 tweede kamerfrakties bij de defensiebegroting leidde tot grote krantekoppen betreffende kreuken en scheuren in het oppositiefrent. Daarom hierbij wat feitelijke informatie, uit redelijk welingelichte en doorgaans niet al te onbetrouwbare bron.

In de vier oppositiejaren waarin de Jong figureerde als min. president heeft D'66 geen enkele maal tegen een begroting gestemd. De PvdA wel. Het besef dat steun tegen de begroting een uiterst middel van demonstratieve aard is dat gereser- veerd moet worden voor extreme situaties, leeft dus veel sterker bij D'66 dan bij de PvdA. In najaar 1971 is voor het eerst door D'66 tegen een begroting gestemd en wel die van CRM. Een demonstratie heeft slechts zin als het gedrag der fractie unaniem is. De helft voor en de helft tegen is een vrij belachelijke vertoning bij een dergelijke stemming over de begroting. Stemmen over een begroting is wat dat betreft niet vergelijkbaar met stemmen over gewone wetsontwerpen of over amende- menten op de begroting. Om die demonstratieve unanimiteit te bewerken bij de CRM begroting deed Anneke Goudsmit niet mee aan de stemming, want zij heeft onoverkomelijke staatsrechtelijke principiële bezwaren tegen het middel van stemmen tegen de begroting. De rest van de fractie was er unaniem voorstander van om tegen de CRM begroting te stemmen - als hele hoge uitzondering. Dat vervolgens enige weken later de grootst mogelijke meerderheid der 2e kamerfractie ook tegen de onderwijsbegroting stemde was meer een kwestie van toeval. Daar was niet in die mate sprake van een extreme situatie naar het oor- deel van enige fractieleden. Aanvankelijk was ook één van de twee onderwijs- specialisten er niet voor om tegen de begroting te stemmen. Bij de fractiebe- spreking waarin definitieve besluiten moesten worden genomen (twee uur vóór er in de kamer gestemd moest worden) kon Anneke Goudsmit niet aanwezig zijn ge- durende het eerste uur. Enigszins onverwacht bleek Dijkstra toen van mening te zijn veranderd en ook te adviseren tegen de begroting te stemmen. Drie of vier andere fractieleden bleken ondanks dit nu eensluitend advies der specialist, nog steeds geen voorstander te zijn van demonstratief tegen de onderwijsbegroting stemmen, maar zij waren alle bereid om zich te conformeren aan een meerderheids- besluit als daardoor unanimiteit naar buiten werd bereikt. Er werd niet medege- deeld dat die unanimiteit toch niet zou worden bereikt omdat Anneke Goudsmit ditmaal niet "achter het gordijn" zou gaan, doch aan de stemming zou deelnemen en vóór de begroting zou stemmen. Of ook geen der aanwezige 10 fractieleden op de hoogte was van dit voornemen van Anneke, is niet bekend. Hoe dan ook, er werd - volgens een gemaakte afspraak - halverwege de vergadering aan de PvdAfractie medegedeeld dat de 10 aanwezige D'66 kamerleden zouden tegenstemmen. De PvdA fractie wou die informatie graag hebben i.v.m. haar eigen definitieve standpunt over - al dan niet unaniem - tegen de onderwerp-begroting stemmen. Toen een kwartier later bleek dat D'66 toch niet unaniem zou stemmen omdat Anneke dit- maal wel mee (en voor) zou stemmen was de zaak niet meer terug te draaien, van- wege die toezegging aan de PvdA.

Het nadeel moest worden aanvaard dat 10 D'66-stemmen tegen en één voor de onderwijsbegroting een volstrekt vertekend beeld gaf van de werkelijke verhoudingen binnen de fractie. Er volgde het inmiddels gebruikelijk geworden geharrewar over een eventuele aparte stemverklaring van de minderheid in de fractie, die - naar de angst van sommigen - mogelijk meer publiciteit zou kunnen krijgen dan de houding van de meerderheid. Was Anneke's standpunt tijdig bekend geweest dan zouden minstens 4 à 5 mensen uit D'66 niet hebben tegengestemd; dan zou daarmee "demonstratie" in het water zijn gevallen en wellicht dus zelfs een grote meerderheid niet tegen hebben gestemd. Zo gaat dat soms met besluitvorming over fractiestandpunten. Het gedrag van de Eerste kamerfractie t.o.v. de onderwijsbegroting is dus lang niet zo zwart-wit in strijd met de gevoelens in de tweedekamerfractie, als men zou kunnen concluderen uit het formeel zichtbare stemgedrag. x)

Bij de defensiebegroting in februari 1972 lag de zaak weer heel anders, Vanaf de aanvang was bekend dat in geen geval een unaniem "tegen" zou kunnen worden verkregen. Daarnaast waren in dit geval de "specialisten" in veel groter mate voorstanders van een "onafhankelijke opstelling" dan bij de onderwijsbegroting. In dit geval was er dus geen advies der specialisten aan de fractie om tegen te stemmen. Bovendien had de tijd niet stilgestaan zowel wat betreft ontwikkelingen binnen de D'66 tweede kamerfractie als ook op partij-politiek gebied. Er was zakelijk gezien weinig reden om nu tegen de defensiebegroting te stemmen terwijl dat de voorafgaande 4 jaar niet was gedaan. En het is nog niet zover dat de partijraad der PvdA het stemgedrag der D'66-fractie in hoge mate bepaalt. Edoch - moed houden maar - wat niet is kan komen.

D'66 STEMDE TERECHT VÓÓR DE DEFENSIEBEGROTING

door K.P. Bloema

Degenen die mijn opvattingen en artikelen kennen, weten dat ik een van degenen ben die grondige en fundamentele kritiek hebben op het huidige defensiebeleid. Ik heb intensief meegewerkt aan het opstellen van een andere visie, zoals deze is te vinden in ons programma, beleidsplan en in de laatste defensienota van D'66. Toch vond ik het niet juist om tegen de defensiebegroting te stemmen. Waarom niet? Allereerst dit: het tegen een begroting stemmen is een ernstige zaak, dat niet mag gebeuren op louter emotionele gronden. D'66 had vóór de laatste begrotingscyclus nog nooit tegen een begroting gestemd, ook al waren we het niet eens met het beleid. Dit gold des te meer omdat bij déze defensiebegroting het eigenlijke beleid eerst zou worden vastgesteld nà het rapport van de commissie van Rijckevorsel (maart 1972). Het was nu dus een interimbegroting. Er was ditmaal, zakelijk gezien, zelfs minder reden om tegen te stemmen, dan in de voorafgaande jaren. Een eventueel tegenstemmen zou dus een zuiver politiek aspect hebben, en had niets te maken met een zakelijke opstelling. Het politieke aspect kon de betekenis hebben om het kabinet Biesheuvel te laten vallen. Daarop was nu echter niet de minste kans. Het kon voorts nog gaan om een demonstratie tegen de defensie-politiek van dit kabinet. Voor een demonstratie lijkt mij een tegenstemmen een onjuist middel dat, als je dit regelmatig gebruikt, zelfs gevaarlijke kanten kan hebben. Het hoofdmotief voor tegenstemmen zou in dit geval echter de solidariteit met de PvdA en PPR kunnen zijn. Nu stemde de PvdA voor het eerst sinds 35 jaar tegen een defensiebegroting. Bekend is, dat de partijraad van de PvdA dit wenste. Kennelijk heeft de PvdA-fractie zich hier niet tegen durven verzetten. Maar moet nu D'66 zijn eigen identiteit en zakelijke opstelling in de steek laten omdat de partijraad van de PvdA zich had uitgesproken? Het zou toch al te dol zijn, als D'66 zich liet besturen door een partijorgaan van een bevriende partij! Zou de PvdA zich op haar beurt ooit laten leiden door een uitspraak van het HB van D'66? Geen sprake van. Nee, nòch zakelijk, nòch politiek was er een grondige reden tot tegenstemmen. Maar heel anders kan het lopen met de volgende defensiebegroting, als er wèl sprake zal zijn van een nieuw defensiebeleid, al dan niet gebaseerd op de commissie van Rijckvorsel, Maar ook dan mag D'66 zich niet laten besturen door emoties, en nog minder door de partijraden van de PvdA of PPR. Onze fractie zal geheel en al zelfstandig moeten beslissen.

x) Mogelijk was de ongebruikelijke verklaring van een der D'66-Eerstekamer leden, dat ze niet alleen formeel vóór stemde maar echt positief vóór was, bedoeld als een soort compensatie van de verkeerde indruk die de buitenwereld zou hebben kunnen krijgen uit de tien tegen één (A. Goudsmit) verhouding bij de formele stemming in de Tweede Kamer.

- De tering naar de regering zetten.

pep

- Brauw komt na de zonde.

pep

- Ierland: Engeland heeft nog steeds moeite om de rust in de koloniën te handhaven.

pep

- Van der Doel te Tiel: Eens zal ook de Zeeuw in bloei weer staan.

pep

- Lees de totale ineenstorting van het leefmilieu, in vierkleuren omslag.

pep

- Angola koffie, dat is pas echte zwarte koffie.

pep

- Heeft u ook zo gebeden voor het welslagen van de reis van Nixon naar China?

pep

- Definitie: Bruto Maatschappelijk Nut - Bruto Nationaal Product = Bruto Nationaal Geluk.

pep

Japie: Buitenlandse Gasarbeiders.

pep

- Studentenstop dit jaar. Nog geen selectie criterium vastgesteld. Ik stel voor de meestbiedenden, dat is geheel in lijn met de andere maatregelen.

pep

- Arme huisartsen. Nu mógen ze hun honoraria met 20% verhogen en kunnen de meesten er niet van profiteren omdat ze al meer vragen.

pep

- Sommigen die zeggen dat de samenwerking van onder uit moet worden gehaald, bedoelen eigenlijk onderuit gehaald.

pep

- Groenevelt's excuus: Ik steun mijn mensen als het méér moet worden, straks steunen ze mij als het minder moet worden.

pep

VOORZITSTER D'66 ONGELDIG GEKOZEN !

Vlak voor Peperbek op de pers ging bereikte ons het bericht dat de Geschillencommissie, bestaande uit Capit, Lukáčz, v. Oldenborgh, Onnes en Ubbink, eind februari j.l. uitspraak heeft gedaan op een beroep van o.m. Geelen terzake van de verkiezingsprocedures op het afgelopen congres. Vastgesteld werd o.a.:

- het voorstel-Gruyters had niet in stemming gebracht mogen worden;
- bijgevolg is mevr. R. v. d. Scheer ongeldig tot voorzitter gekozen;
- v. Gils is ongeldig tot politiek secretaris gekozen;
- het HB dient nu een voorzitter en politiek secretaris te kiezen.

DE TRAGISCHE POSITIE VAN MENS EN MENSHEID IN HET VREDESPROBLEEM

Door W.S.A.N. Gorter

I. De tragiek van de onderzoeker-ombudsman 1)

Een beschouwing die optimistische doelstellingen heeft ten aanzien van de mensheid, althans van geografisch aanduidbare delen ervan als volken- en staten, stuit bij het onderzoek naar de mogelijkheden b.v. van het bevorderen of stichten van vrede, op grondtrekken van de mens, levende in gemeenschappen, welke trekken eerder aanleiding geven tot pessimisme dan tot optimisme. Gezien de goede wil die echter eveneens in ruime mate wordt aangetroffen, kan de situatie beter als "tragisch" worden aangezien dan met "pessimisme" worden beoordeeld.

In deze onderwerpen, waarin de persoon van de niet rechtstreeks in het conflict betrokken onderzoeker - misschien anders dan in zuiver natuurwetenschappelijk onderzoek - geheel en al tijd, ook als object van eigen onderzoek, meespeelt, leiden bovenstaande overwegingen in de eerste plaats tot een tragische zelfbeschouwing, van machteloosheid, gezien geschiedenis, recht, economie en psychologie van mens en mensheid. Hij ziet zich als een toevallig in dat tijdvak zelfniet-praktisch-betrokkene bij enig oorlog-vredesprobleem, dus zonder de onmiddellijk dreigende taak en toestand van "to be or not to be". Naast die zelfbeschouwing speelt ook de onderzoeker echter een handelende en daardoor principieel eenzijdige rol, eveneens in zijn meest abstracte gedachten; hij weet heel goed dat hij met welke gegevens dan ook, het universum der mensheid noch intellectueel, noch anderszins kan omvatten, doch dat hij zijn eigen concrete beperkte rol moet spelen.

Het is van veel belang zich, in het kader van het vredesstreven, te realiseren dat staatsverbanden, elk, historisch gezien, in beginsel berusten op gewonnen militaire conflicten of dreigingen daarmede en deze grondslag nimmer verlaten, ten blijke waarvan zij elk voorzien zijn van: onbetekenende symbolische strijdkrachten tot aan enorme, aan coalities-leidinggevende gewapende machten toe.

Om deze reden kan de onderzoeker zich nauwelijks met preventieve gedachten bezighouden hoe in beginsel elkemilitaire strijd zou kunnen worden verhinderd, maar moet zich wel hoofdzakelijk wijden aan concrete of dreigende conflicten. Dat vredesstreven zal zich er tevens bewust van kunnen worden dat het bestaan van krijgsmachten betekent dat die machten ook, periodiek, volledig in actie "moeten" komen. Het is onvoorstelbaar dat de krijgsmachten met een voortdurend zich vernieuwend apparaat en materiaal, zomede met een op peil blijvend krijgsmoreel b.v. enige eeuwen lang zich alle zouden kunnen handhaven zonder enige volledige praktische inzet in omvangrijke en totale krijgsbedrijven. Het wegdenken van die legers en vloten en van hun mentaliteit brengt bovendien het verdampen van de Staatsgrenzen mede met alle gevolgen daarvan voor alle alsdan en daardoor bezwijkende menselijke gemeenschapsstructuren met hun recht, berustende op een van het krijgswezen afgeleid beveiligend politiewezen. Deze structuren met hun machtsmiddelen en rechtspraak kunnen wij ons, zonder in utopieën te vervallen, niet zonder verdedigingsstreven naar buiten als evenwichtscompensatie voor interne spanningen voorstellen. Toch hebben individuen en volkeren, in hun eenzijdige zich opgelegde of hun opgedrongen rollen, deze vele, dikwijls onderling tegenstrijdige, utopieën nodig voor de verdere ontwikkeling der mensheid, welke ontwikkeling blijkbaar niet kan en moet worden gestopt.

Ook de onderzoeker naar mogelijkheden van concrete denkbeelden en andere handelingen die vrede stichtend of -bevorderend werken, heeft zulk een eenzijdige utopie nodig. Bovendien zal zijn materiële positie, evenals die van andere utopist, in verband staan met de resultaten van zijn streven. Naar mate hij universeler en oorspronkelijker "denkt", zullen zijn opvattingen verder van een onmiddellijke, gehonoreerde, toepasselijkheid staan en zal hij over andere bronnen van levensonderhoud moeten beschikken die hem weer lossen maken van de noodzaak van het behalen van op geld waardeerbare vredessuccessen. Die andere bronnen kunnen bestaan in filosofisch-litteraire successen, universitaire successen, of inkomsten uit vrijblijvende toelagen of uit eigen vermogen. Kan hij over één of meer dergelijke bronnen beschikken, dan verlenen hem die een vrijblijvendheid welke een streven naar concrete vredessuccessen niet bevordert. De onderzoeker zal zich bewust moeten worden van de omstandigheid dat er in oorlogssituaties of in dreigende oorlogssituaties een spanning tussen Partijen bestaat die enerzijds nauw verband houdt met haar diepste overtuigingen en waarden en die anderzijds ontlading zoekt. De vredessuggesties die de onderzoeker bezig is voor te bereiden en te ontwikkelen dienen daarom bij voorkeur niet in de richting te gaan van het aanprijzen van een gezapighedsutopie en evenmin in die van een omvangrijk beroep op de "redelijkheid"

1) Zie mijn artikel in Peperbek van juni 1971.

of wetenschappelijkheid in die zin dat vrede redelijker -en wetenschappelijker zou zijn dan oorlog. In spanningen verkerende Partijen wensen noch gezapig noch rede -lijk of wetenschappelijk te zijn: voor haar staan er hogere zaken op het spel. Partijen dienen door de onderzoeker in de eerste plaats ernstig te worden genomen. In haar spanningen: de onderzoeker dient die spanningen op zich over te laten gaan en daaraan zijn eigen, naar synthese en compromis zoekende spanning aan toe te voegen. Op geen enkele wijze dient hij de rol van de boven partijen staande rechter of objectieve beoordelaar te spelen: hij moet integendeel als het ware een Derde Partij uit zichzelf vormen, van wie de tragiek aan de oorspronkelijke Partijen tegelijk met hun eigen tragiek duidelijk wordt, haar belang inboezemt, en de werking heeft alle drie of meer Partijen lossen van haar fixatie op eigen uitgangspunten te maken. Aan de andere Partijen dient de onderzoeker, met litteraire middelen, een soort theatervoorstelling, in de oorspronkelijke godsdienstige betekenis van het woord, te bieden van hun strijd en de zijne, waarin de tragiek van het tegen elkaar gericht heldendom een duidelijke rol speelt.

Hierdoor kan een ontlading van althans psychische spanningen optreden die de Grieken "katharsis" noemden: zielsreiniging. Pas nadat de emoties heftig doorleefd zijn komt de fase van de redelijkheid, van het zoeken naar de grote, desnoods onderling tegenstrijdige, rechtsbeginselen-ad-hoc waardoor het conflict rechtskundig-doorzichtiger wordt. Aan dit onderzoek dienen de oorspronkelijke Partijen intensief deel te nemen: zolang zij aan dat werk geen positieve bijdrage verlenen, kunnen zij er zich niet bij betrokken voelen en er hun eigen problematiek niet in terugvinden. Hier moet de onderzoeker dus meeslepend en uitnodigend optreden.

Het gehele hiervoor bedoelde spel, neer te leggen in zoveel mogelijk openbare zich uit elkaar ontwikkelende verklaringen, memoranda en gesprekken moet niet slechts de politieke en geestelijke leiders van Partijen betreffen, maar dient gevolgd en begeleid te worden door hun bevolkingen: deze moeten er dus regelmatig door de onderzoeker en de leiders bij worden betrokken, opdat zij actieve en passieve bijdragen aan de oplossingen leveren, c.q. niet in begrip achterblijven bij de ontwikkelingen. Er moet immers een algemene mentaliteitsverandering komen, ook bij de onderzoeker als Derde Partij. In de laatste fase wordt het zoeken naar algemene rechtsbeginselen vervangen door dat naar eenmalige concrete oplossingen waaruit de rechtsbeginselen in synthese, compromis en nieuwe perspectieven, zijn verdwenen. Deze concrete oplossingen dienen dan geheel andere toekomstmogelijkheden te bieden dan er in de oorspronkelijke beschrijving van het conflict zichtbaar waren, perspectieven die Partijen in dialectiek met elkaar hebben opgebouwd en waarin zij emotioneel, althans een tijd lang, met elkaar in zee menen te kunnen gaan, want "vrede" is niet slechts het negatieve ontbreken van oorlog, en vrede is evenmin eeuwig. Op méér kan de onderzoeker-ombudsman niet mikken. Ook hij weet dat oorlog zelfs, voor het menselijk brein niet te vatten of te waarderen vooruitgangaspecten, in wisselwerking met vrede, heeft. Vrede kan immers ook verstarrend en degenererend werken. Ieder kent de voorbeelden daarvan uit de geschiedenis. En ook dat blijft tragisch.

II. De tragiek in het conflict van het Midden-Oosten.

De tragiek van het conflict in het Midden-Oosten bestaat in de eerste plaats hierin dat een zwervend, vervolgd en geniaal volk als de Joden nog steeds geen rust heeft gevonden. In zekere zin kan men het Joodse volk als een prototype van elke mensengemeenschap, doch dan wel in verhevigde vorm, beschouwen en zo is de Joodse tragiek ook de onze. In het huidige conflict kan de Joodse bevolking van Israël zich niet veroorloven ook naar één enkele militaire slag werkelijk te verliezen. De veiligheid speelt dus voor de Joden een allervoornaamste rol. De tragiek van de Arabieren is een geheel andere. Zij zijn de erfgenamen van een grootse en machtige cultuur die eeuwenlang heeft bestaan. Met de herinnering daaraan pogen zij zich reeds geruime tijd op te richten uit een toestand van diep verval en grote afhankelijkheid. De confrontatie met de Joden, zoals die zich heeft ontwikkeld, hebben zij niet voorzien en zouden zij aldus niet hebben gezocht. De belangstelling van de Joden om na tweeduizend jaar terug te keren in een sinds meer dan duizend jaar hoofdzakelijk Arabisch-Islamitisch gebied is voor de Arabieren bijna onverteerbaar, evenals de geleden militaire nederlagen. Een zich op zichzelf terugtrekken en op eigen krachten nieuwe ontwikkelingswegen inslaan, zoals b.v. Rusland na de nederlagen in de eerste wereldoorlog heeft gedaan, zit er voor de Arabieren wegens allerlei oorzaken vooralsnog niet in: vooral Egypte schijnt integendeel op korte termijn successen van internationale betekenis nodig te hebben en zoekt daarvoor in aanzienlijke omvang ook militaire steun in het buitenland. De steun die Israël zoekt is van andere aard: niet organisatorisch-wetenschappelijk, maar koop van het zwaarste oorlogsmateriaal dat Israël zelf (nog) niet kan vervaardigen. De Arabieren "kunnen" de militaire gevolgen van de oorlog van 1967 niet erkennen en klampen zich vast aan de uitspraken van de Verenigde Naties die, behoudens een nog te ontwerpen reddende interpretatie, bovendien innerlijk tegenstrijdig zijn. Wat zullen deze uitspraken historisch gezien, uiteindelijk voor betekenis blijken

te hebben (gehad)? De Arabieren wensen niet te onderhandelen met Israël, voordat vaststaat dat de resultaten van de oorlog van 1967 grotendeels ongedaan zullen zijn of worden gemaakt: zij kunnen echter geen wezenlijke garantie geven dat dit in de naaste en verre toekomst absolute veiligheid voor Israël betekent. Want wat is de waarde van vredesverdragen en toezeggingen van derde mogendheden en vijandig-gebleven en steeds veranderende verhoudingen? Bovendien wenst Israël duidelijke voordelen uit de oorlog van 1967 te behouden, ook al zouden deze voor zijn veiligheid blijken niet zo dwingen nodig te zijn. Bijvoorbeeld: het bezit van geheel Jeruzalem? Israël wenst dus wel, en zelfs zeer gaarne, te onderhandelen maar dit betekent: op grondslag van ten minste "zekere" resultaten behaald in 1967! Op de uitgangspunten van zuiver nationale situaties met hantering van nationaal-diplomatieke methode schijnen onderhandelingen wel onmogelijk. Is het mogelijk aan die situatie het karakter van zuiver nationaal te ontnemen? Wie zou zo iets kunnen ondernemen en hoe? Een onderzoeker van het conflict met vredebevorderende bedoelingen zou om te beginnen Partijen tot een besef van hun tragische verhouding kunnen trachten te "verleiden" en dit vervolgens er bij hen inhameren. Dit is geen beroep op de redelijkheid. In tragiek worden bovenredelijke strevingen erkend en doorleefd. Maar het intensieve tragische besef geeft juist dóór en ná sterke beleving openingen naar de redelijkheid, die telkens langere perioden kan omvatten. Bovendien is een tragisch besef een gemeenschappelijk besef: Partijen worden er door "verleid" zich en elkaar onder hetzelfde licht te zien. Het is een begin van elkaar emotioneel te begrijpen, na te voelen. Zeer noodzakelijk is het, in deze beginperiode van het vredesstreven van de onderzoeker, dat hij zijn gedachten-gangen en eigen emoties telkens onder de aandacht van Partijen brengt. Partijen zullen dan, terugziende op hun eigen reeds gebrachte offers, ook belangstelling, althans verwondering, gaan voelen voor de Prometheus-rol van de onderzoeker, wiens lever, volgens de oud-Griekse mythe, elke nacht door een adelaar wordt verscheurd en overdag weer aangroeit, omdat hij tegen de wil van de heidense godheid het vuur aan de mensen had gebracht. Deze kant van de zaak levert dan weer openingen naar allerlei onmisbare goddienstige belevingen van deze tijd, waarvan het nog te vroeg is ze te concretizeren: men ziet ze echter al in de verte schemeren en men zal er in latere stadia ruimschoots behoefte aan blijken te hebben.

HEE, HOE STAAT HET MET DE PVP (8)?

(HG) De prikakties van de politici onderling blijven doorgaan. Na het gedoe over de toelaatbaarheid van de activiteiten van Mansholt in de nederlandse politiek en de "nieuwe bezems vegen schoon" politiek van De Zeeuw waren de afgelopen maand enige anderen aan de beurt. We geven onze trouwe lezer Wiegel niet gaarne gelijk, maar hij sprak een waar woord toen hij zei dat de verwarring in de nederlandse partijpolitiek onoverzichtelijker was dan ooit.

8.1 In een interview voor de TV gaf Drees Senior zijn visie over de vorming van de PVP. Nog steeds de onbegrijpelijke rancune tegen D'66 en het ophemelen van DS'70. Het schijnt belangrijker de naam democratisch-socialisten te dragen, dan vooruitstrevend te zijn.

8.2 Vele commentaren en interviews, die slechts ten tonele voeren het groot aantal visies dat mogelijk is. Hier niet uitgespeld. Behalve de uitlatingen van het PvdA kamerlid Pronk (als secretaris toegevoegd aan de groep Mansholt) op een vergadering van zijn partij in Rijswijk (NRC, 8 febr.) Hij toonde zich nogal negatief over D'66 en is bang dat het socialistische minimum programma verloren gaat. Het D'66 hoofdbestuur waagde er een speedvergadering aan, uw correspondent een ingezonden stuk aan de NRC/Hbld. Het liep allemaal met een sisser af, tenminste in de pers, die de zaak verder vrijwel doodzweeg. Op hoger niveau in de partijen zullen wel enige harde woorden gesproken zijn.

STROMINGEN IN D'66: GOED OF NIET GOED?

(KB) De 'lijn van Mierlo' en de 'lijn Goudsmit' zijn er wel degelijk. Weliswaar is het moeilijk om ze exact te definiëren, maar is dat nu zo nodig? Het is toch niet te ontkennen dat er D'66ers zijn, die veel haast hebben met een samensmelting in een PVP. Zoals bijvoorbeeld de groep-Redeker, die op het Flevohof-congres een motie indiende om zo snel mogelijk te komen tot één gezamenlijke lijst voor de eerstvolgende verkiezingen voor de 2e Kamer. En wie ontkent het bestaan van een stroming, die in een al te snel en innig verbond met de PvdA de ondergang ziet

van D'66, en die meer wil vasthouden aan de eigen identiteit en de zakelijke opstelling? Werd in Flevohof niet duidelijk genoeg gedemonstreerd dat er twee verschillende stromingen zijn?

Nu is het een klein sprongetje om in deze situatie te spreken over "verdeeldheid" in D'66. Dat klinkt weer zo op-de-spits-drijverig. Toch zijn er D'66-leden die de zaak erg scherp stellen. Sommigen verlieten onze partij. Ook hoorde ik onlangs zeggen dat, als dat zo doorgaat (het aan het handje lopen van de PvdA), er een scheuring zou dreigen in een bepaalde regio.

Ik dacht dat we er naast waren, als we het op die manier stellen. Zowel bij D'66, als bij de PvdA wordt nu en dan gewezen op de onderlinge mentale en sociale verschillen. De NRC schreef over de samenwerking: "De politieke wil bij de PvdA om er iets van te maken kan waarschijnlijk niet laag genoeg getaxeerd worden." Ik betwijfel deze uitspraak. Hoewel de PvdA zeer zeker ook zijn stromingen kent, zijn er genoeg signalen die wél wijzen op de wil tot samenwerking.

Hoe moeten we ons opstellen tegen deze 'verdeeldheid'?

Er is natuurlijk de methode om deze verdeeldheid glashard van de hand te wijzen. Onze waarnemend voorzitter, mevr. Ruby van der Scheer deed in de pers tegenover De Tijd veel moeite iedere verdeeldheid te ontkennen. Dat mag. Maar is het wel zo handig? Is het niet veel beter om toe te geven dat er stromingen zijn? Is het niet volkomen normaal dat, wanneer er sprake van is dat een politieke partij als D'66 zichzelf wil gaan oplossen in een PVP, er dan leden zijn die dat wél willen, en leden die dat niet willen? Ik zou het abnormaal vinden als het anders was in de huidige politieke constellatie. Maar het zou daarentegen onjuist zijn om de zaken nu al op de spits te drijven, en voorbarig te dreigen met afsplitsen of aan de kant gaan staan. Voorbarig en onnodig, want er zijn nog geen definitieve beslissingen gevallen. D'66 is nog nodig, en waarschijnlijk nog heel lang. En altijd zullen er 'stromingen' zijn, want D'66ers zijn bepaald geen kuddedieren. Gelukkig maar.

ENIGE STELLINGEN OVER VERKEER EN VERVOER

door A.R. van der Burg

Ten behoeve van het provinciale congres van D'66 in Zuid-Holland op 25 maart a.s. heb ik enige stellingen over verkeer en vervoer gemaakt:

1. De mogelijkheid om zich sneller, frekwenter en over grotere afstanden te verplaatsen dan vorige generaties is een belangrijke bijdrage tot de geestelijke en materiële welvaart. Toelichting: Bij discussies over toekomstige ontwikkelingen moeten we dit facet van de technische ontwikkeling niet over het hoofd zien.
2. De verkeers- en vervoersproblemen kunnen slechts worden gezien in het licht van de algehele maatschappelijke en planologische ontwikkeling. Het is vanuit beleidsstandpunt onverstandig en onterecht om bij het zoeken van verkeersoplossingen de verkeersontwikkeling als een onafhankelijk gegeven in te voeren. Toelichting: Schijnbaar een vanzelfsprekendheid, maar in de praktijk treedt de overheid dit standpunt voortdurend met voeten. Er worden lustig verkeersextrapolaties naar de toekomst gemaakt, zonder de mogelijkheid van ombuigen van de ontwikkeling te bezien.
3. De snelle bevolkingsgroei in Nederland en daarnaast het steeds stijgende terreinbeslag per inwoner voor alle menselijke activiteiten (wonen, produktie, consumptie incl. recreatie) door welvaartsstijging en toenemende kapitalisatie van de produktie, betekenen met name in Zuid-Holland dat een steeds groter gedrang om het bodemgebruik zal ontstaan. In eerste instantie zal dit opgelost moeten worden door het offeren van landbouwgrond, bij voorkeur eerst de meest onrendabele. Daarna is er geen reële welvaartsstijging meer mogelijk. Het tot staan komen van de welvaartsstijging wordt bespoedigd door de noodzaak binnen enkele decennia de landbouwproduktie aanzienlijk te gaan opvoeren, omdat de voedselexporterende landen niet meer kunnen en willen exporteren door eigen bevolkingsgroei. Uitstel van executie is mogelijk door:
 - het voeren van een stringente bevolkingspolitiek met snelle bevordering van bevolkingsdaling,
 - zorgvuldige afweging van investeringen in produktie, wonen en consumptie en in de daarvan afgeleide vervoersfunctie, in het licht van de toekomstige noodsituatie,
 - bevordering van emigratie uit de provincie. Toelichting: de keus gaat tussen dit en met de kop in het zand ten onder gaan.

4. Enige vorm van stringent grondbeheer door de overheid is onvermijdelijk. Dit kan hetzij door algehele onteigening, hetzij door een regeling, waarbij de staat partij is in iedere grondtransactie (dus alle verkopen via de staat).
5. De beste oplossing van verkeersproblemen is het doen vervallen van de noodzaak tot (grote) verplaatsing. Iedereen moet daarom zoveel mogelijk de gelegenheid hebben in de buurt van zijn werk te wonen en/of bij zijn recreatiegebied.
6. Wil het openbare vervoer een deel van de taak van het particuliere vervoer overnemen (overigens geen doel op zichzelf!), dan zal het zich in toenemende mate op tussenvormen tussen lijndiensten (tram, bus) en charterritten (taxi) moeten richten, in samenhang met een breedmazig net van frekwente lijndiensten. De ontwikkeling van techniek en programmering zal dit mogelijk maken.
Toelichting: Investerings in railvervoer geschieden voor generaties, met het risico dat ze over tien jaar verouderd blijken te zijn. Ze kennen geen flexabiliteit.
7. Het is billijk dat een deel van de kosten van het openbare vervoer voor personen wordt gedekt uit de algemene middelen van de overheid of uit bestemmingsheffingen bij bezitters van eigen vervoermiddelen, want niet alleen de vervoersdienst zelf moet worden betaald, maar ook de beschikbaarheid, ook voor de niet-lijndiensten.
8. Bij de ontwikkeling van nieuwe steden en stadswijken dient in hoge mate rekening te worden gehouden met:
 - geringe verplaatsingsnoodzaak (b.v. nabijheid winkels en recreatie),
 - de mogelijkheid van niet te kostbaar, goed en frekwent openbaar vervoer,
 - de gehele of gedeeltelijke bereikbaarheid voor particuliere vervoermiddelen, waarbij de capaciteit niet op de spitsuren hoeft afgestemd.
 Hieraan kan in Zuid-Holland worden voldaan door bandsteden (niet te verwarren met lintbebouwing), met verdikkingen voor centrumfunctie en onderbrekingen voor dwarsverbindingen en psychologische redenen.
9. Zowel Rijnmond als de Haagse agglomeratie staan voor de noodzaak werkgelegenheid en in een later stadium ook bevolking af te stoten. Omdat de bevolking van de provincie blijft groeien, zal emigratie uit de provincie bevorderd moeten worden (tijdelijke oplossing) en zullen nieuwe steden moeten worden gebouwd. Voor de overflow uit Rijnmond-Noord en Den Haag komt een deel van het "groene hart" in aanmerking, voor Rijnmond-Zuid de eilanden. Toelichting: Te denken valt aan ringsteden Rotterdam-Den Haag-Gouda en Den Haag-Gouda-Alphen-Leiden (met open stuk Leiden-Den Haag). Het z.g.n. groene hart is nu praktisch waardeloos. Bij bandsteden met recreatiestrook aan de buitenkant op loopafstand neemt de waarde ervan aanzienlijk toe.
10. Veel verkeersproblemen kunnen worden opgelost door een beter huisvestings- en doorstromingsbeleid.
11. De overheid dient aandacht te besteden aan de ontwikkeling van de witkar.
12. Bij de kostencalculatie van wegeaanleg dient (evenals nu al bij openbaar vervoer) ook de exploitatierekening te worden opgemaakt, dus inclusief onderhoud, politietoezicht, wegenwacht, eerste hulp, enz.
13. Milieuhygienische maatregelen t.a.v. auto en bromfiets (b.v. lawaai bestrijding) zijn urgenter dan de meeste veiligheidsmaatregelen.
14. Veiligheidsvoorzieningen, zoals snelheidsbeperkingen en waarschuwborden, dienen beperkt te blijven tot gevallen waarin een onvoorzienbare verandering in de verkeerssituatie optreedt. Toelichting: Overmaat devalueert. In voorzienbare situaties is de automobilist verantwoordelijk. Die verantwoordelijkheid moet hij ook dragen.

UITSPRAKEN AAN DE BASIS

- ⊙ "In geval van nood bel ik altijd acht maal agt."
- ⊙ "Mansholt van Van Mierlo zullen het straks wel moeilijk krijgen, als ze steeds moeten uitleggen wat de ander bedoelt."
- ⊙ "Die Noorse en Deense regeringen hebben toch alle begrip voor verhoudingen verloren als ze een groot man als Luns becritiseren."
- ⊙ "Ze hebben mij gevraagd voor commissaris van de koningin, maar na rijp beraad heb ik ja gezegd."
- ⊙ "De communisten waren vóór de Leidse baan, omdat ze dachten dat het om uitbreiding van de werkgelegenheid voor professoren ging."
"Maar ze hebben toch tegen gestemd?"
"Ja, nadat hun verteld was dat die baan toch aan een D'66-er vergeven zou worden."

- "Is D'66 nu vóór of tegen fluoridering?"
"Voorlopig wordt volstaan met het steunen van beide actiegroepen."
- "Waarom verhuren wij Den Helder ook niet aan de meestbiedende?"
- "Bij de defensiebegroting heeft de Tweede-Kamerfractie van D'66 op advies van Brinkhorst de kool en de geit geslacht."
- "Aangepaste zegswijze: Voor udink staan."
- "Ze zeggen dat D'66 een intellectuelenpartij is, maar dan moet je natuurlijk geen al te hoge eisen aan een intellectueel stellen."
- "Ze beginnen zich al aardig voor te bereiden op de rooms-rode coalitie. Van der Louw bedoelt wat Van Dam zegt van wat Lammers bedoelt met wat Den Uyl zegt."
- "Ik ga een grote progressieve volkspartij oprichten."
- "Hij faalde als politicus, want hij had niet geleerd de bout te hachelen."
- "Bij die nieuwe abortuswet zal het er wel op neerkomen dat ook het badwater niet wordt weggegooid."
- "Waarvan is Peperbek nu eigenlijk onafhankelijk, met al die bestuursleden en oud-bestuursleden van D'66 in de redactie?"
- "Het voordeel van twee jaar achterstand in de ledenadministratie is dat je niet zo gauw wat merkt van al die bedankjes."
- "Het wordt tijd dat de commissie van goede diensten, die het zwaard van Salomo hanteerde bij de D'66-raadsfractie in Rotterdam, zich nu eens met de Tweede-Kamerfractie gaat bezighouden. Dezelfde uitspraak is bruikbaar."

BENT U KONSERVATIEF?

(HG) In de vorige Peperbek leidt van der Burg uit een enquête af, dat er in Nederland geen meerderheid van progressieven zou zijn te formeren. Hiervoor zou men degenen die zichzelf gematigd noemen er bij moeten tellen. Toch geloof ik niet dat deze enquête veel houvast biedt. Als men iemand vraagt of hij progressief is zal hij, meestal zoals een goede Nederlander betaamt, antwoorden dat hij dat niet is. Misschien is hij nog wel bereid te zeggen dat hij gematigd progressief denkt, maar een extreme houding aannemen, dat vast niet. Als men gevraagd had "bent u conservatief", in plaats van het wat vagere "meer behoudend" dan was ongetwijfeld gebleken dat er in Nederland vrijwel geen conservatieven zijn. De vraagstelling is te simpel, natuurlijk komt er uit dat circa de helft het midden kiest, een kwart voor progressief en een kwart voor behoudend. Als men ziet dat van de D'66 stemmers nog 15% opgeeft meer behoudend en 30% gematigd, dan lijkt er maar een conclusie mogelijk, n.l. dat de vraagstelling fout was.

Eigenlijk hebben we hier een zelfde geval als het resultaat van een enquête over welke partijen men graag gezamenlijk in de regering ziet. Als men moet kiezen tussen de combinatie PvdA/D'66 of PvdA/KVP c.s. kiest iets meer dan de helft voor de laatste en een kwart voor de eerste. Welke conclusie moet men hier uit trekken? Dat de PvdA "dus" wel met de KVP zal gaan samenwerken? Dat men schoon genoeg heeft van het huidige regeringsbeleid? Of moet men de eenvoudige rekensom maken dat de ene combinatie nu eenmaal meer aanhangers heeft dan de andere, zie de laatste verkiezingsuitslag.

Gewoon twee gevallen van slecht gestelde enquêtevragen, alleen geschikt voor hinein interpreteren. Merkwaardigerwijze signaleerde Van der Burg in de vorige Peperbek ook nog een ander geval, n.l. de subjectieve interpretaties van Marcel van Dam.

Er is een ware hausse in politieke enquêtes. Het lijkt wel op de toppers in de hitparade, wie weet er nog iets wat het publiek goed aanspreekt. Vermoedelijk worden ze gelijk gehouden met het nagaan van de populariteit van frisdranken met nagelversterkers of panties met dubbelgebreide kruisjes.

Ook heeft zich al een standaardmethode ontwikkeld voor het reageren op dit soort onderzoeken. Een waardig geloven in de uitkomst als het in het eigen straatje te pas komt, maar het verachtelijk verwerpen van de wetenschappelijke opzet als het wat minder gunstig is. Ik wacht op de politicus die durft te zeggen dat hij het maar flauwekul vindt en informeert of het niet mogelijk is ergens serieus over te gaan praten.

WANNEER STEM JE TEGEN EEN BEGROTING?

(KB) Tot aan de laatste begrotingscyclus had D'66 nog nooit tegen een begroting gestemd. Nu werd in de 2e Kamer tegen Onderwijs en CRM gestemd, maar vóór Defensie. De PvdA stemde tegen Defensie (voor het eerst in 35 jaar). Is er iets ernstigs aan de hand, of zijn de normen van het stemgedrag aan het verschuiven? Wanneer stem je tegen een begroting? Ik kan mij enkele mogelijkheden voorstellen, b.v.:

1. als je het principieel niet eens bent met het beleid dat uit een bepaalde begroting blijkt;
2. als je één of meer onoverkomelijke bezwaren tegen een begroting hebt;
3. als je de minister weg wilt hebben om zijn beleid;
4. als je de verdediging van de begroting door de minister zeer slecht vindt;
5. als je het kabinet wilt laten vallen;
6. als je in de oppositie bent, stem je altijd tegen;
7. als je hoofdbestuur of partijraad wil, dat je tegen stemt;
8. als je door tegen stemmen politieke winst wilt halen;
9. als je met de hele fractie een demonstratie wilt geven;
10. als je in het dualistisch systeem, hoewel regeringspartij zijnde, het toch niet eens bent met de begroting;
11. als je het niet eens bent met de structuur of het optreden van een departement, hoewel dit niet uit de begroting blijkt;
12. je stemt altijd tegen elke begroting, omdat je het niet eens bent met de huidige politieke en staatsrechtelijke structuur;
13. je stemt tegen op grond van staatsrechtelijke bezwaren;
14. je stemt alleen tegen, wanneer je vindt dat er principieel geen cent mag worden uitgegeven voor een bepaald departement;
15. je stemt tegen om op te vallen en in de krant te komen.

Elke lezer die nog 15 andere motieven weet krijgt van mij een prijs!

DE ZAAK-ZEEVALKING

Met het publiceren en aan de leden bekend stellen van uitspraken van de geschillencommissies wil het nog steeds niet erg vlotten. De uitspraak van 8 september (!) 1971 over een door Zeevalking aangehangig gemaakt geschil is nog altijd niet in, b.v. Democraat verschenen. Hoewel daarop door de heer Zeevalking zelf in het geheel niet is aangedrongen doen wij het dan maar weer. Want wat voor nut heeft een Geschillencommissie als haar uitspraken niet bekend gemaakt worden? Niemand hoeft dan immers nog bang te zijn scheve schaatsen te rijden.

Red.

De heer Zeevalking heeft er zich over beklagd, dat zijn kandidaatstelling voor het voorzitterschap genegeerd is, omdat het Hoofdbestuur, naar zijn mening ten onrechte, zich uiteindelijk op het standpunt stelde, dat er voor deze functie geen vacature bestond; voorts had men er zijns inziens rekening mee dienen te houden, dat mocht hij het voorzitterschap niet kunnen verwerven, hij in aanmerking wilde komen voor het lidmaatschap van het hoofdbestuur.

Uit het behandelde ter zitting (10 juli 1971) en uit de ingekomen stukken is de Geschillen Commissie gebleken:

De heer Beekmans heeft tijdens het congres te Breda op 19 december 1970 aangekondigd, dat hij zijn mandaat voor het voorzitterschap eind 1970 of begin 1971 ter beschikking zou stellen om gezondheidsredenen.

Naar zijn zeggen heeft hij op aandrang van partij, fractie en hoofdbestuur besloten op de avond vóór het congres te Amsterdam op 27 februari 1971 de periode waarvoor hij gekozen was geheel uit te dienen. Het belangrijkste argument hiervoor was het waarborgen van de continuïteit ten aanzien van het tot op dat moment gevoerde politieke beleid (onderhandelingen met PvdA en PPR).

De heer Zeevalking heeft zich per telegram, verzonden op 2.2.1971 kandidaat gesteld als voorzitter van het Hoofdbestuur. Hierop heeft het Hoofdbestuur hem toegezonden een vragenformulier voor hoofdbestuurskandidaten, hetgeen door hem is ondertekend op 4-2-1971, waarop is vermeld sub 4, dat hij zich kandidaat stelde als voorzitter van het Hoofdbestuur. Afgezien hiervan is er tussen het Hoofdbestuur en de heer Zeevalking tot het congres in Amsterdam tot na het verspreiden van het hieronder te noemen stuk geen contact meer geweest.

Tijdens het congres werd aan de deelnemers onder meer een stuk uitgereikt waarin onder meer de volgende passage voorkwam:

"In verband met de noodzakelijke continuïteit van de werkzaamheden in het hoofdbestuur c.q. dagelijks bestuur hebben de zittende voorzitter (J. Beekmans) en de zittende secretaris politiek (J. Nagtegaal) besloten, voorlopig de periode voor welke zij zijn gekozen niet tussentijds te beëindigen. Er zijn derhalve geen vacatures voor de beide functies."

De heer Zeevalking heeft tijdens het congres naar zijn zeggen aan het lid van het Hoofdbestuur de heer Nagtegaal medegedeeld, dat hij, mocht hij niet de functie van voorzitter kunnen verwerven, zich in ieder geval kandidaat stelde als lid van het Hoofdbestuur. De heer Schouten verklaarde, evenals de heer Mertens, van dit laatste niet op de hoogte te zijn.

De Geschillencommissie is van oordeel, dat het Hoofdbestuur onjuist heeft gehandeld door de goede en democratische besluitvorming over het voorzitterschap van de partij ondergeschikt te maken aan het handhaven van de continuïteit van het door dit bestuur van belang geachte beleid op een bepaald punt. Zij komt tot dit oordeel op de volgende punten:

Door de op het congres te Breda gedane mededeling van de heer Beekmans dat hij op korte termijn als voorzitter wilde aftreden, was er de indruk gewekt, dat er voor die functie een vacature zou ontstaan. Daar de procedure voor verkiezing en ontslag van de leden van het Hoofdbestuur in het Huishoudelijk Reglement zeer gebrekkig is geregeld, wil de Geschillencommissie in het midden laten of deze enkele mededeling de vacature reeds deed ontstaan en of de heer Beekmans op zijn voornemen had kunnen terugkomen, indien hij dat tijdig bekend had laten maken.

Vast staat in ieder geval, dat het Hoofdbestuur en de verkiezingscommissie er tot op de vooravond van het congres in Amsterdam van zijn uitgegaan, dat op dat congres een vacature voor het voorzitterschap vervuld zou moeten worden. In overeenstemming hiermee is dan ook op de aanmelding als kandidaat voor die functie door de heer Zeevalking gereageerd door de toezending van een vragenformulier, dat door kandidaat-hoofdbestuursleden moet worden ingevuld.

Het is een dergelijke situatie, waarbij zich kandidaten voor het voorzitterschap hebben aangemeld, in strijd met de regels voor een goede besluitvorming en daarom onaanvaardbaar om op zo uiterst korte termijn de verkiezing te annuleren. De daarvoor aangevoerde reden - het handhaven van de continuïteit van het beleid - kan deze handelwijze niet rechtvaardigen. Integendeel, het feit, dat het Hoofdbestuur vreest, dat de leden een z.i. onjuiste beslissing zouden kunnen nemen mag nimmer een reden zijn om aan die leden een hen toekomende en in dit geval ook duidelijk in het vooruitzicht gestelde beslissing omtrent het voorzitterschap te onthouden.

De Geschillencommissie acht het bovendien onjuist, dat door het Hoofdbestuur of de Verkiezingscommissie geen enkel initiatief is genomen om de heer Zeevalking van de beslissing van de heer Beekmans op de hoogte te stellen en hem voor de verkiezing te vragen of hij voor een andere functie in het Hoofdbestuur in aanmerking wenste te komen. Dit is des te vreemder nu op het tijdens het congres te Amsterdam in opdracht van het Hoofdbestuur aan de congresdeelnemers uitgereikte stuk "Overzicht kandidaten voor het Hoofdbestuur" de naam van de heer Zeevalking uitdrukkelijk is vermeld zonder aanduiding dat dit alléén zou gelden voor de kandidatuur voor het voorzitterschap.

In dit verband betwijfelt de Geschillencommissie het, zij het dat hierover geen uitspraak is gevraagd en dus niet behoeft te worden gedaan, of de Verkiezingscommissie wel juist heeft gehandeld door de op de heer Zeevalking uitgebrachte stemmen van onwaarde te verklaren op grond van het feit, dat het lidmaatschap van het Hoofdbestuur onverenigbaar is met de functie van Wethouder van de Gemeente Utrecht. Dit incompatibiliteitsargument kan deze beslissing van de verkiezingscommissie in ieder geval niet dragen, omdat het op de weg van de heer Zeevalking lag, de vraag aan welke van de twee voornoemde functies hij de voorkeur wilde geven, te beantwoorden.

De Geschillencommissie wil er nog op wijzen, dat het onderhavige geschil aan het licht brengt, dat de procedure voor de verkiezing van hoofdbestuursleden gebrekkig is geregeld. Naar haar mening zou het een onpartijdige besluitvorming ten goede komen wanneer de vraag of al dan niet een vacature bestaat, wordt beslist, niet door het Hoofdbestuur maar door de Verkiezingscommissie. Zij betreurt het, dat de verkiezingscommissie zich zonder protest bij de beslissing van het Hoofdbestuur heeft neergelegd.

Al dus gedaan, als goede mannen naar billijkheid te Oostgeest op 16 augustus 1971, door de leden der Geschillencommissie, Mevrouw C.E. van Lookeren Campagne-van Renterghem, Mr. E. Lukács en Mr. M. Scheltema.

Kwestie-Löbler

Naar aanleiding van het artikel van de Heer Löbler betreffende het conflict in de raadsfractie van D'66 wil ik de volgende twee kanttekeningen maken.

Punt 1: bij het bezetten van een wethouderszetel door de Heer Mentinck behoort Mevrouw Löbler automatisch fractieleider te worden, daar zij als tweede na Mentinck als raadslid werd gekozen.

Mochten een of meerdere leden van de fractie hiertegen bezwaren hebben, dan was de boodschap voor hen inpakken en opstappen.

Punt 2: uittreksel van het advies van de commissie Lukács. Mevrouw Löbler word voor de voeten gegooid dat door haar persoonlijk optreden steeds moeilijkheden in de fractie ontstonden.

Gaarne zou ik wel eens een concreet voorbeeld willen vernemen.

Wat mijns inziens alleen aan Mevrouw Löbler zou kunnen worden verweten is dat ze wit wit noemt en zwart zwart. Zo trapt ze wel eens op zere tenen, maar diegenen die daar last van hebben, ik heb het al gezegd, kunnen beter hun koffer pakken.

D'66 heeft als elke andere partij behoefte aan mensen met karakter. Laat de partij zuinig met hen zijn.

Ze zijn zeldzaam in onze maatschappij.

J.W. Portielje.

Inflatie en schuld-indexatie.

Aannemende dat inflatie een soort natuurgebeuren is, waartegenover wij nietige mensen machteloos staan, dan heeft de heer Jansen (Peperbek febr. 1972) misschien wel gelijk als hij wil dat schulden niet met hetzelfde nominale bedrag worden afgedaan, maar moeten worden gedelgd met een op dezelfde koopkracht herleid bedrag (schuld-indexatie). Waar ik nu echter nog veel meer bezwaar tegen heb, is de inflatie zelf. Die inflatie is helemaal geen natuurgebeuren, maar een door mensenhand bewust of onbewust (wat extra stom is) in het leven geroepen verschijnsel.

De lijst van schuldigen kan zelfs worden opgesteld. Daarop pareren o.a. de namen van Vondeling, Witteveen en Nelissen, om er maar eens een paar te noemen. We zullen de schuldigen bij hun lurven moeten pakken, al valt dat niet mee in een land waar een grote meerderheid van het volk belang bij inflatie heeft en daarom ook inflatiemakers steunt.

Als lid van een politieke partij, wat de heer Jansen naar ik aanneem is, kan je je niet veroorloven bij de inflatie zelf het moede hoofd te laten hangen. Je kan dan niet zeggen: Er wordt in Nederland zoveel gestolen; we moeten de slachtoffers een vergoeding geven. De dieven moeten in hun kraag gegrepen worden.

A.R. van der Burg

IN DIT NUMMER:

- MONISME EN DUALISME
door H. Jongedijk
- UIT DE KAMER-KEUKEN
door onze parlementaire medewerker
- D'66 STEMDE TERECHT VÓÓR DEFENSIEBEGROTING
door K.P. Bloema
- TRAGIEK EN VREDESPROBLEEM
door W.S.A.N. Gorter
- STELLINGEN OVER VERKEER EN VERVOER
door A.R. v.d. Burg
- BENT U CONSERVATIEF?
door H. Geelen
- DE ZAAK - ZEEVALKING
(uitspraak Geschillencommissie)

DE ADMINISTRATIE VAN PEPERBEK

verzoekt u bij adresverandering dit tijdig door te geven aan de administratrice, Rozenstraat 95, Den Haag.

PROVINCIAAL CONGRES ZUID-HOLLAND - 25 maart - PROVINCIAAL CONGRES
ZUID-HOLLAND - 25 maart - PROVINCIAAL CONGRES ZUID-HOLLAND

Gruttolaan 23, Leidschendam

DISCUSSIE OVER:

ruimtelijke ordening, wegen, woningbouw, milieubeheer

peperbek

POLITIEK
MAANDBLAD

5e jaargang, nummer 8

APR 1972

66

PEPERBEK is een onafhankelijk politiek maandblad, gesteund door D'66-wélgezinden.

Direktie: G. Mulder, Hengelolaan 645, Den Haag, tel. 070 - 669744

Administratie: Mevr. Th.M. Reesink, Rozenstraat 95, Den Haag. Tel. 070 - 394641

Postrekening: 707800 t.n.v. Penningmeester Peperbek, Voorburg

Redactie: K.P. Bloema (KB), H. Geelen (HG), A.C. de Goederen (x),
H. Jongedijk (HJ), R.W.Th.Löbler (rL), F.W.H. Vink (&).

Redactieadres: Hengelolaan 645, Den Haag, tel. 070 - 669744

Abonnementen: Per jaar september t/m juli/augustus (11 nummers)
5e jaargang voor alle abonnees: f 9,--
losse nummers: f 1,--

Copy: Gaarne vóór 15 april a.s. zenden aan het redactieadres.

D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G

Foel en Bravo Hoofdbestuur!

(HG) Twee dagen vóór de publikatie van het advies van de commissie van zes, vergaderde het D'66 hoofdbestuur. Op de agenda stond ook bespreking van het advies. Hoewel het stuk beschikbaar was werd het niet rondgedeeld en dus niet besproken. Want "men" was bang dat het dan zou uitlekken en vroegtijdig in de pers komen. Onbegrijpelijk en foel HB dat jullie zo iets slikken!

Enige revanche gelukkig dat het advies direct na publikatie aan alle leden werd toegestuurd. Het betere werk!

dagvandaag

Persoonlijke vrijheid en fluoridering

(vdB) Iemand in de buurt van Zwolle werd om een kleinigheid door vier mannen mishandeld. Vervolgens deden zij een zak over zijn hoofd, bonden zijn handen, trokken zijn schoenen uit, ontvoerden hem en lieten hem in de kou in een bos achter. De vier mannen kregen van de politierechter 750 gulden boete, waarvan 350 voorwaardelijk.

Volgens het beginsel van gelijkheid van recht zouden de ontvoerders van de persoonneelschef van Renault, die hem verder goed behandelden, er met een paar tientjes boete van af kunnen komen. Zou het? Of zou het wel eens een factor kunnen zijn dat die Nederlandse mishandelaars en ontvoerders tot dezelfde gevestigde orde behoorden als de politierechter, terwijl hun meer zachtaardige Franse collega's dat openlijk ontkennen?

Er zijn mensen die zich druk maken over de aantasting van de persoonlijke vrijheid door fluoridering van drinkwater. Laten we eens aannemen dat ze gelijk hebben en dat de gemeentebesturen voor zulk een daad gestraft moeten worden. Volgens de maatstaven van de Zwolse politierechter zouden die gemeentebesturen dan een boete moeten krijgen van 0,001 cent voorwaardelijk. Nog een vraag aan deze mensen: Welke boete zou er moeten staan op het aantasten van de persoonlijke vrijheid door een laag inkomen of door woningnood? Hebben die bezwaarden zich daarover ook zo druk gemaakt?

dagvandaag

Prince fourré

(vdB) De laatste tijd is er nogal wat drukte over hooghedelijke uitspraken geweest. Toen Prins Bernhard enige maanden geleden zei wat iedereen allang dacht dat hij zou denken, n.l. dat het parlement zich eigenlijk moest beperken tot het eens in de twee jaar goedkeuren van het regeringsbeleid, kwamen bijna alle fractievoorzitters in de Tweede Kamer in het geweer en ook Biesheuvel liet zich niet onbetuigd. Prins Claus zorgde enige tijd later voor een contra-prestatie, door voor de televisie te verklaren dat er meer aan ontwikkelingshulp moest worden gedaan

en dat de levering van wapens niet als zodanig moest worden beschouwd. Zijn club adviseerde tot subsidie aan het Angola-comité.

Staatsrechtelijk zal het allemaal wel niet kloppen dat leden van het koninklijk huis zulke dingen doen, maar voor mij mag het. Ook de beide prinsen gun ik graag het recht hun hart te luchten. Dat heeft dan nog het bijkomende voordeel dat we waten wat voor vlees we in de kuip hebben. De fout ligt bij de mensen die aan het uit deze monden komende meer betekenis hechten dan aan wat anderen zeggen. Prins Bernhard weet niet meer van democratie af dan de gemiddelde lezer van Peperbek en prins Claus niet meer van ontwikkelingshulp dan - laten we zeggen - de andere bestuursleden van zijn organisatie. Welke woorden hem sympathieker in het oor klinken kan iedereen wel voor zichzelf uitmaken.

dagvandaag

Dake

Redacteur A.C.A. Dake heeft zich uit de redactie teruggetrokken. Hij is wel bereid medewerking te blijven verlenen, zoals vrijwel alle oud-redacteuren van Peperbek, maar acht "doorstroming" dermate belangrijk, dat hij zijn redacteursplaats wil afstaan aan iemand met een "frisse" kijk op het politiek gebeuren. Wie zin heeft, melde zich aan het redactiesecretariaat!

dagvandaag

Rectificatie (maartnummer Peperbek blz 2 - voetnoot)

MONISME: staatsrechtelijk systeem waarbij regering en parlementaire meerderheid nauw op elkaar betrokken zijn (regering is a.h.w. dagelijks bestuur van en uit het parlement)

dagvandaag

PROGRESSIEVEN ALLER LANDEN, VERENIGT U!

door H. Geelen

1. Vermoedelijk hebben de meeste politici en journalisten bij het ontvangen van het "advies van de commissie van zes" enigszins verbijsterd naar de lengte van het werkstuk gekeken. Van verbijstering zullen zij vervolgens, bij het lezen (of doorworstelen?) ervan, in verwarring en verbazing zijn geraakt. Is dit nu het rapport waarop de drie progressieve partijen hun verdere samenwerking moeten baseren? Is dit een politiek stuk of een toekomstvisie van een aantal idealisten resp. romantici? Moet hiermee de platvloerse impasse waarin het overleg geraakt is doorbroken worden? Onwillekeurig zal men, als in een roman waarvan men twijfelt of het serieus is, stiekum op de laatste bladzijde kijken (krijgen ze elkaar dan is het geen serieus boek, maar een damesromannetje, gaat de hoofdpersoon dood dan is het literatuur). Maar ook dat geeft hier geen oplossing, want de verwachte doorwrochte aanbevelingen en conclusies ontbreken, althans slaan niet op het behandelde thema. Een adviescommissie hóórt aanbevelingen en conclusies te geven, de rest is dan achtergronden en motiveringen. Hier echter niet. De 7 adviespunten slaan slechts zijdelings op de PVP en zijn ook geen conclusies uit de voorafgaande tekst.

2. Het grootste deel van het advies is een rapport over problemen die ver uitgaan boven de in Nederland heersende partijpolitieke tegenstellingen. Internationale machtsstrijd, het probleem van de onderontwikkelde landen, de bedreiging van de bestaansmogelijkheden van de mens. Conclusie, niet alleen een gewenste wijziging in de economische en politieke orde, maar ook over een wenselijke andere mentale instelling van de mens. De economische groei is de kwade genius die bedwongen moet worden, geld alleen kan niet meer gelukkig maken.

Dit deel van het rapport is uitvoerig, lang en gedegen. Vele punten zullen nog uitvoerig bediscussieerd moeten worden. Het lijkt mij dat van D'66-zijde nogal wat kritiek en alternatieven gegeven moeten worden.

Het zou een volkomen verkeerde beslissing zijn om het stuk integraal te aanvaarden als de basis waar het program voor de volgende verkiezingen uit zal groeien. Zo makkelijk moet men zich er niet van afmaken en dat is ook de bedoeling van het stuk niet. Het lijkt mij dat ook de PvdA nog wel met wat prenten naar voren zal komen. De vooraf gehoorde kritiek dat dit advies de discussie over "Socialisme Nu" doorkruist is m.i. geheel bevestigd en terecht gebleken. Het zijn de basis ideeën van het socialisme die hier door Mansholt c.s. niet alleen aan de orde worden gesteld, maar ook in een bepaalde richting worden geleid. Misschien was het toch wel beter geweest het stuk vooral intern dat wil zeggen door en voor het overlegorgaan, te gebruiken. Die hadden het dan ook in een voorde gewone sterveling begrijpelijke taal kunnen vertalen. Want het stuk is, alle goede bedoelingen ten spijt, volstrekt onleesbaar voor politiek ongeschoolden en geheel onbruikbaar om politiek weinig geïnteresseerden er bij te betrekken.

3. De Pers. Om de hierboven aangegeven redenen is het stuk in de pers nogal gereserveerd ontvangen. Men stort zich liever niet in dit soort discussies, het vraagt te veel tijd om uit te leggen wat er aan de hand is. Het heeft zoveel aspecten dat men het kan bekijken zoals men wil, ieder vindt wel iets van zijn gading. Goede, degelijke kritiek heb ik dan ook gemist, verder dan wat algemene bespreking en een aabval op detailpunten komt men niet. De grote boodschap die men over wilde brengen is er niet uitgekomen. Ik dacht er toch wel wat van de nieuwe Marx in te vinden, zie o.a. de titel van dit stuk!

De reactie van de pers is zodanig dat men zonder meer de mentaliteit van de redactie er aan kan toetsen. Zie bijvoorbeeld de opinie-weekbladen.

Elsevier: Afwijzend, te idealistisch. De mens is nu eenmaal op zijn eigen profijt uit. Aan deze nieuwe orde geen behoefte.

De Groene: Boerenbedrog, de ware machtstegenstellingen worden verdoezeld. Mooie praatjes om ons zoet te houden.

Vrij Nederland: Geen nieuws, een rapport dat stijf staat van bla-bla. De nieuwe Marx is niet opgestaan. Een grote zeepbel, vrijblijvend weekend-gefilosofer.

De Nieuwe Linie: Een overtuigend politiek stuk. Goede futurologie. Gebroken is met het aloude partij-politieke wegduiken. Een lijn is uitgezet naar een menswaardig overleven van de dreigingen. Goede aangrijpingspunten voor andere progressieven.

Haagsche Post: Drie artikelen. Geeneen feitelijke beschrijving van het rapport, vooral hoofdstuk vier, de economische en politieke orde. Verder een artikel van Jansen van Galen: "Hoe mobiliseer je de meerderheid". Hij vindt het allemaal wat te mooi, te wijs en te gladjes. Dan Pen met "De zwakke stee in het rapport Mansholt", waarin hij wijst op wat hij de grondfout noemt, n.l. de aanname dat men kan uitmaken hoe anderen gelukkiger zullen zijn.

De Haagsche Post is me eigenlijk tegengevallen. Maar ze hebben er natuurlijk al heel wat voorpubliciteit aangegeven. Misschien komen ze er nog uitgebreider op terug. Brugsma's positie was hier wel heel lastig. Ze hadden er toch wel een goede foto aan overgehouden. De reactie van De Nieuwe Linie sprak mij goed aan, die hadden wel iets van de achtergronden begrepen. Vrij Nederland is zeer goedkoop (in zijn reactie althans!), ze zijn zo nu en dan toch wel verdomde negatief.

4. Het advies over de PVP. Vele stukken kunnen en zullen geschreven worden over de materiële inhoud van het advies en de toekomstvisie die er uit blijkt. Ik vind het een goed stuk, hoewel ik op vele punten wel een wat andere mening heb. Ik wil me hier nu beperken tot het stiefmoederlijk bedeelde gedeelte dat handelt over de PVP. Hooguit één bladzijde is er aan gewijd, als men de afdwalingen naar Europese en wereldproblemen weglaat. De inleiding is al heel zwak. "Onze opdracht in deze was niet erg duidelijk," heet het euphemistisch. Waarom dan niet om een duidelijker opdracht gevraagd? De ware reden is natuurlijk, dat PvdA en D'66 het niet eens waren over de opdracht, en misschien zelfs onderbewust geen duidelijke uitspraken wisten! Die is dan ook niet gekomen.

De zeven punten zijn hopelijk met de grootste zorgvuldigheid geformuleerd, want nauwkeurig lezend heb ik nog wel wat bedenkingen. En is de volgorde belangrijk?!

1. "Instellen van een Europees Aktiekomitee dat op Europees nivo de discussie moet voeren."

Denkt de PvdA serieus dit te kunnen realiseren? Alle aanwijzingen tot nu toe zijn dat de zusterpartijen in Europa de richting van de PvdA (samenwerking met radikalen en andere progressieven) niet wil volgen. Had Mansholt zijn neus niet al eens gestoten? Durft de PvdA hier de konsekwentie aan te verbinden ook zónder de andere Europese socialistische partijen op deze weg verder te gaan?!

2. "Europese partijvorming stimuleren". Wat bedoelt men met van het begin af het streven naar de PVP in dit kader te zien? Kan dat wel, het nederlandse politieke systeem is totaal anders (en meestal slechter!) dan in de andere europese landen. Ik zie voor de PVP toch vooral, en eerst, een taak in Nederland weggelegd ("Als het in Nederland niet lukt, lukt het nergens"), daarna gaan we wel verder. We liggen hier véér achter, het beleid op vele gebieden is gewoon al jaren slecht (te beginnen met milieubeheer, woningbouw, onderwijs, ruimtelijke ordening enz. enz.)
Ik vind de stelling dat de PVP moet passen in de europese partijvorming volstrekt onjuist, hij moet allereerst passen in de nederlandse verhoudingen.
3. "Essentieel hervormende maatregelen als program bij de volgende verkiezingen". Een wat kryptische, vage uitspraak. Dit lijkt niets meer dan het sluiten van een regeerakkoord zoals bij de vorige verkiezingen. Of betekent dit dat het program onafhankelijk moet worden gezien van de totstandkoming van de PVP, d.w.z. wél één program maar nog niet één partij. Of is er relatie met het volgende punt, d.w.z. dat de bedoeling is dat de progressieve drie het program moeten maken en voorleggen aan andere partijen. Ik begrijp de bedoeling niet.
4. "Die hervormingen moeten ook door één of meer andere politieke partijen groeperingen tot inzet worden gemaakt". Jawel, om de meerderheid te halen. Maar ik lees er wel in het program voorleggen aan anderen en niet gezamenlijk iets uitwerken. Maar het moet door anderen overgenomen worden, daar zal toch wel iets tegenover moeten staan. Want men kan toch niet aannemen dat de anderen zich zullen "bekeren".
Dit is een duidelijke opening naar de KVP en de andere christelijke partijen. Alleen de haast met de hervormingen eist dat er een akkoord moet worden gesloten. Maar wat zal de prijs van de macht zijn? Hoeveel van onze andere punten moeten we inslikken?
5. "Open karakter van de discussie".
Hier mis ik een belangrijk D'66 punt. We hebben altijd gezegd dat ook wij bereid moesten zijn een stap in de richting van anderen te doen. Hier is weer het aloude PvdA standpunt dat het werk van de drie partijen "daarnaast" open staat voor anderen. Het gehele advies ademt trouwens te veel die geest van wij weten precies hoe het moet, hopenlijk zien de anderen nu in hoe gelijk wij, en ongelijk zij hebben.
6. "Instelling programmacommissie".
De drie partijen moeten deze kommissie instellen. Weer te nauw betrokken op de drie iegen partijen. De toevoeging dat ook anderen buiten de drie partijen deel kunnen nemen is goed, maar gezien de opdrachtgevers niet waarschijnlijk. De deelneming van buitenlanders is natuurlijk een grapje, welke buitenstaander begrijpt iets van de nederlandse verhoudingen. (Ik ontken niet dat ze op enkele specifieke punten nuttige bijdragen kunnen leveren).
7. "Komitee van verkenning".
Met de laatste zin zijn we eigenlijk weer bij het begin terug. Het onafhankelijk instituut, basiskamp, platform heeft weer een nieuwe naam gekregen. En weer is het hete hangijzer in de lucht blijven zweven. Want er is niet geadviseerd hoe dit komitee samen te stellen, wat voor opdracht en bevoegdheden het zal hebben en hoe de verhouding t.o.v. de partijbesturen zal zijn. Zodat de discussie weer van voren af aan kan beginnen.

Samenvattend ben ik niet erg gelukkig met het advies zoverre het de PVP betreft. Het lijkt alsof men de problemen verkleind heeft door naar een hoger "nivo" te transporteren. Het beroep op de nieuwe problematiek in Europa en de wereld klinkt aardig maar lost niets op. In tegenstelling, het is alsof men zegt: "Die problemen waar jullie mee worstelen zijn helemaal niet zo belangrijk, kijk eens wat er allemaal nog meer is". Dat is wel waar, maar je schiet er niets mee op. Behalve dat je wat meer berustend wordt.

Naschrift: 1. Dit was "Hee hoe staat het met de PVP, nummer 9", want meer ruimte durf ik niet te vragen!
2. De punten 1 t/m 7 zijn door mij bekort, zie de juiste tekst in het advies.

GEACHTE HEER VAN DER BURG,

Naar aanleiding van uw stukje "Inflatie en schuld indexatie" het volgende:

Is het dan niet de taak van D'66 e.a. om heel koel en exact het Nederlandse Volk in eenvoudige taal aan te tonen, wie de dieven zijn en waarom zij dieven zijn. Niemand laat zich bestelen!! Heer v.d. Burg. Maar wij zijn er niet met de constatering binnenshuis, dat de dieven in de kraag gegrepen moeten worden. Als wij (D'66 e.a.) kunnen aantonen hoe mateloos en moeiteloos er gestolen wordt, terwijl het Nederlandse volk slaapt, dan is er misschien een kans dit stelen verder te beletten en de daders ter verantwoording te roepen.

B.M. VAN DAM (ZAANDAM)

(v.d. Burg, meneer van Dam wacht op antwoord! Red.)

VERKNIPT

PARLEMENT

VERSNIPPERT

Er is geen lant in de werelt waar meer partijen in het parlement zitten dan bij ons. In onze 2é Kamer zijn het er nu, vijftien. Vooral als een Kamerdebat over de televisie wort uitgezonden, laten ze allemaal weten, dat ze er zijn.--- Ze hebben ook alle vijftien.---, zenttijt politieke partijen", een soort zeepkist voor politieke belangen groepjes, zodat er telkens weer een andere, vaag bekende versgijnt om met de democratie te stoeien en ons van hun gelijk te overtuigen.

Hoe meer politieke versplintering, des te meer gezwam. En minder politieke duidelijkhejt. Zoals bij het drie Breda debat, dat overigens met emotie's liet zien dan een beoordeling van regeren of liever gezegt niet regeren van het Kabinet Biesheuvel.

Mijns inziens was een uurtje gepraat over dat geboefte al te veel. Een paar man hadden dit makkelijk af moeten kunnen. Nu wert het een marteling van zo'n twintig uur. Eén ligt puntje is naar voren gekomen, door dat gedoe rontom het gezwel in Breda.

Het rapport Mansholt is in belangrijkhijt gestegen, want wat er ook gezegt zal worden over dit rapport. Het is gelukkig een atvies wat boven partijen geklissebis uitkomt. Alhoewel, het mij te veel gerigt is op een Europese volkspartij. Laten we maar eerst beginnen met in ons ijgen lant duidelijkhejt te sgeppen en de meerderhijt zien te veroveren met één Democratische vooruitstrevende partij.

JOOP COORENGEL (AMSTERDAM)

RAPPORT MANSHOLT: NOODZAAK - GESPLETENHEID - GEDULD

door K.P. Bloema

Met grote indringendheid vestigt het rapport van de commissie van zes de aandacht op de noodzaak om te komen tot een wezenlijk andere maatschappij in de toekomst, indien we onze wereld nog leefbaar willen houden. Voor deze leefbaarheid is nodig o.a. een grotere gelijkheid tussen de mensen, herverdeling van vermogen, een ander inkomstenbeleid, meerjarige productieplanning, meer accent op de geestelijke ontplooiing, creativiteit en geluk inplaats van de jacht naar materiele welvaart. Kortom, een ander mensbeeld.

Er zullen vele jaren nodig zijn voordat de maatschappij is omgevormd tot een samenleving volgens deze nieuwe inzichten. Er zullen ook jaren nodig zijn voordat geformuleerd is welke maatregelen er nu precies moeten worden genomen. Gedurende al die tijd ontstaat onontkoombaar een strijd tussen degenen die zo snel mogelijk naar de nieuwe structuur toe willen (de progressieven) en degenen die nog zoveel mogelijk willen behouden van de oude vertrouwde denkwereld zoals we die thans hebben (de conservatieven). Er zal bij de progressieven voortdurend de vraag opdoemen hoever men moet gaan met de nieuwe maatschappij, en bij de conservatieven de vraag hoeveel men moet prijsgeven. Daarbij zullen de progressieven in de lastige positie komen te verkeren dat zij voortdurend moeten aandringen op maatregelen die een inkrimping van de welvaart beogen en dus bij velen impopulair zijn. Zij zullen steeds weer voor nieuwe dilemma's staan. Wat moet b.v. in een konkreet geval prevaleren, het stopzetten van een bepaalde onnuttige produktie, of het toch maar voortzetten daarvan i.v.m. de werkgelegenheid? Er zal een voortdurende gespletenheid ontstaan, een voortdurend innerlijk konflikt tussen verschillende noodzakelijkheden, een

blijvend zoeken naar politieke vormen, een onafgebroken strijd tussen stromingen en partijen, een permanente wegverkenning tussen kollektivisme en erkenning van de individuele geestelijke waarden van de mens.

Het bewegen in de politiek brengt het bewegen vangrote hoeveelheden individuen mee, van massa's. Dit proces gaat uiterst langzaam en vergt veel tijd. Voor het verkrijgen van een optimaal succes bij de ombuiging in het denken van massa's en het aanzetten tot een andere mentaliteit en een ander mensbeeld, is een zorgvuldige planning nodig. We raken hier aan het partijpolitieke aspect. Daarbij is zowel het inhoudelijke politieke denken aan de orde, alswel de politieke machtsvorming. Politieke machtsvorming (b.v. het streven naar een PVP) heeft alleen zin indien daar een welbewuste doelstelling achter staat, dus een inhoudelijk aspect. Hieruit volgt dat in een periode waarin juist de inhoud van politiek denken op het punt staat van een algehele vernieuwing, het nodig is dat er allereerst meer duidelijkheid moet ontstaan over de visies op de nieuwe problemen bij de thans bestaande partijen. Dat betekent dus dat de politieke partijvorming moet worden verschoven naar een verder gelegen stadium. Dit is ook de opvatting binnen de commissie van zes, als ik het goed heb begrepen. Terecht wordt de discussie over de inhoudelijke formulering van een nieuwe politiek op de eerste plaats gesteld. Daarna komt - liefst vóór de verkiezingen in 1975 - de politieke machtsstrijd in Nederland aan de orde, hopelijk gevolgd door een uitbouw in de richting van Europese politiek, omdat nieuwe progressieve politiek in ons werelddeel een sterk Europees milieu-aspect heeft. De mensenmassa's die daarbij moeten worden betrokken zijn nog zeer veel groter dan die in Nederland. Dat zal dus ook vermoedelijk meer tijd en geduld vergen. Intussen is het zaak om haast te maken met de problemen van vervuiling, overbevolking, uitputting van de bodem enz. Het wordt een race tussen haast en geduld, tussen het onmogelijke en het mogelijke, een tijd van turbulente veranderingen waarbij wij allen zijn betrokken. Niemand uitgezonderd.

PEPSELS - PEPSELS - PEPSELS - PEPSELS - PEPSELS - PEPSELS

- Voorzichtig, één fles rode wijn bevat meer zwaveldioxyde dan u een geheel jaar inademt.

pep

- Luns is nu zelf een buitenlandse zaak geworden. (Drukker, let alsjeblieft op de dubbele a!)

pep

- Zo te zien is het voortbestaan van Peperbek tot het einde van de beschaving verzekerd.

pep

- Wie tackelt Schmelzer eens?

pep

- Japie: Open Barend. Met een blikopener?

pep

- Zou je belastingverlaging krijgen als je op je belastingbiljet vermeldt dat je DS'70 hebt gestemd?

pep

- Uiteraard behoort bij de grootst mogelijke openbaarheid niet het publiceren van geheime werkafspraken. Anders zijn ze toch niet geheim!

pep

- Japie: Verbrauwereerd

pep

("zoals trouwens aan alle beleidsaanbevelingen van het rapport wel niet te ontkomen zal zijn")

J. Pen in H.P. 8-3-1972.

(HJ) Na alle kritiek die ik las over het advies van de zes is dit stuk me toch hard meegevallen. Ik zou trouwens al tevreden zijn geweest als het zestal op een klein papiertje had laten tikken: "Mensen, er zijn zo een paar problemen gesignaleerd en daar willen we wat aan doen; help ons daar s.v.p. bij." Want dan zou nog voor het eerst een politieke groep iets hebben gezegd over een onderwerp, waaraan anderen nog amper hebben durven denken.

Men is er méér gezegd in het rapport dan die ene zin en voor dat meer ben ik wel erkentelijk. Iedere paragraaf is overweging, uitdieping en toetsing waard. Voor de recensenten bleek echter dat extra wrijfel alleen maar schietschijf te zijn. Het is merkwaardig dat zoveel critici een genialiteitscomplex hebben. D.w.z.: ze eisen genialiteit van het gekritiseerde en als ze dat - meestal - niet vinden, dan zeggen ze: "Kijk, eigenlijk zit het zo en zo". En dan komt natuurlijk het geniale pus naar voren. Alleen aldus is het te verklaren dat Prof. Pen de meest wezenlijke opmerking van zijn recensie ergens voorbij het midden van z'n artikel tussen haakjes weg frommelt. Zie de kop van dit stukje dat u nu leest.

Ik kan me nu permitteren om dik voorzien van een genialiteitscomplex een paar recensies door te wandelen.

"Trouw" schrijft het jammer te vinden dat door partijpolitieke argumenten het stuk in grote haast tot stand moest komen; temeer jammer omdat het stuk terecht door bestaande partijpolitieke kaders probeert heen te breken. Ik vind het geweldig dat Trouw ook vindt dat bestaande kaders moeten worden doorbroken. Zo'n uitspraak heeft wat lang op zich laten wachten, maar we weten: zij die geloven haasten niet. (Tegenwoordig denk ik vaak: zij die niet haasten geloven niet). Maar inderdaad, de progressieve drie hebben het in hun contacten niet helemaal makkelijk met elkaar; vooral door de moeilijkheden die christelijke partijen de nederlandse politiek toespelen, mag ik er wel bijzeggen. Dus waarover praat Trouw nu eigenlijk?

Dit (goede) ochtendblad zegt verder dat de nieuwe problemen een gecentraliseerde soc. econ. besluitvorming eisen. Wel, het rapport bepleit ook "een aanzienlijk grotere centralisatie van beslissingen". Toepassing van zoveel mogelijk democratisering wordt daarbij terecht aanbevolen. Het lijkt me niet juist om meteen maar een overlevingsdictatuur te vestigen. Die zal eventuele weerstanden alleen maar kunnen vergroten.

Trouw bepleit dan nog om de 10 schadeloze jaren die Prof. v.d. Grinten voor de wereld heeft vrijgerekend te besteden aan het opvullen van de sociologische, politieke en wiskundige gaten van het rapport Mansholt. Ik dacht dat het rapport helemaal was toegeschreven naar het opvullen van gaten.

De Volkskrant en NRC/Hblad hadden het gemunt op de sterke plaats die de overheid werd toegekend in het advies (niet aldus Trouw!) Ik weet echt niet waar deze critici aan dachten. Aan het Roode Kruis, de Friese Maatschappij van Landbouw? Of aan NKV en VNO. Het lijkt me wel dat de zes rapporteurs overleg met allerlei sociale groeperingen als noodzakelijk zullen zien. (het democratiseringsdevies). In een ander NRC/Hblad-artikel beveelt Vis verdere studie aan en voorspelt dat op grond daarvan de partijpolitiek op de achtergrond zal komen: "Als het einde dreigt valt er niet veel meer te polariseren". Dit gaat dan in tegen wat Jansen van Galen en Pen in de HP schreven. Zij betwijfelen sterk of er een meerderheid is te krijgen voor de nieuwe lijn.

Nu laat mijn genie me echt even in de steek. Ik weet met de beste wil niet wie er hier gelijk zal krijgen. Aan de ene kant zie ik een reuze-onwil bij de burger voor zelfs maar een gewone progressieve politiek. Anderzijds gaat het hier om iets heel anders en zouden b.v. wetenschap, pers, school en misschien ook wel de toppen van christelijke partijen, ja zelfs de kerken, de noodzaak van een ander beleid sterk kunnen inplanten. En verder is het niet uitgesloten dat ook als geen hond de progressieve partijen zou willen steunen, "de andere kant" op korte termijn iets van de nieuwe ideeën zou willen overnemen. Dat iets zal dan ongetwijfeld te weinig zijn.

Pen gaat veel te ver als hij zegt dat het advies pedant wil uitmaken wat de mensen geluk verschaft. Want le is het advies niet pedant van toon; ze zijn er genoeg hele en halve zenuwlijders in deze maatschappij om te betwijfelen of we wel "pursuit of happiness" toepassen. Enfin, onderzoek kan natuurlijk nooit kwaad. Verder zegt Pen "tel uit je winst" t.a.v. de kleine bijdrage van inkomensnivellering aan de consumptievermindering. Ik neem aan dat het de zes adviseurs allereerst gaat om de psychologische effecten van nivellering, want zonder dat zullen de minder-verdieners zeker niet te porren zijn voor gelijkblijvende of dalende inkomens.

In de Telegraaf en de Groene is de Pen gevoerd door ideologisch verkrampten. Zij zijn niet op het rapport ingegaan, dus over hun mening hoef ik niet te schrijven. Van wat ik tot dusver las en hoorde is me overigens wel duidelijk geworden dat "linkse" auteurs zich het meest tegen het rapport hebben gekant; hun artikelen zijn vaak honend. Zo gaat dat: links vermoordt progressief; zo is het altijd geweest. Maar misschien heeft het nog deze goeie kant dat "gematigden" niet hoeven te denken dat het rapport een ordinaire rooie truuk is en meer geneigd zullen raken het te bekijken en te beoordelen. In het algemeen was de geleverde kritiek voorlopig van aard en erg tegensprakig. Er zal wel meer loskomen in kranten en tijdschriften.

Intussen verschijnen er af en toe enkele lichtpuntjes in de pers. Zo gaf NRC/Hblad d.d. 10/3 een artikel, geheten "Kernfusie levert energie voor miljoenen jaren". Ik hoop dat er nog veel van deze lichtpunten zullen opduiken en dat ze reëel zullen blijken. Maar zelfs indien mocht blijken dat we op en met de wereld gewoon te keer kunnen blijven gaan zoals we nu doen, dan zou ik toch willen zeggen: alsjeblieft niet. Want niet alleen is er een grote internationale onrechtvaardigheid en staan de staten elkaar naar 't leven, maar ook onze moderne "welvaartstaten" zijn bronnen van onheil, met alle waardering die je kunt hebben voor de materiële voorzieningen. In opdracht van het Zweedse ministerie van sociale zaken heeft een sociale psychiater een onderzoek ingesteld naar "geestelijke gezondheid en leefklimaat" daar te lande. Enkele uitkomsten van het onderzoek: "De manier van leven in de zgn super-geïndustrialiseerde maatschappij leidt ertoe dat op reusachtige schaal mensen geestelijk worden verpletterd. De prijs die nu betaald wordt is beslist te hoog. De burgers worden gedwongen 'tot elke prijs' bij te blijven willen ze niet als nutteloos aan de kant worden gezet" (Haagse Crt, 4-3-72). Zeg niet dat Nederland hierop een uitzondering is. We zijn in ieder geval hard op weg naar de beschreven toestand.

PEPSELS - PEPSELS - PEPSELS - PEPSELS - PEPSELS - PEPSELS -

● KVP: Komité van Progressieven

pep

● OS'72: Weer een nieuwe socialistische partij?

pep

● Exponentiële groei, U weet wel dat is die vijver die ineens vol met eendekroos zit.

pep

● Japie: En als nou een eend al dat kroos opeet, is de wereld dan gered?

pep

● Contra-prestatie? Maar dan zal toch eerst CRM eens een prestatie moeten leveren.

pep

● Als het antwoord niet bevalt (of wel eens niet zou kunnen bevallen) is het 't eenvoudigst de vraagstelling te wijzigen.

pep

● De christelijke coalitie is een soort stereo-installatie: het schettert alle kanten uit en uit elke luidsprekerbox klinkt een andere tekst.

pep

● Wat, jouw was is veel witter dan de mijne! Je gebruikt toch wel een fosfaatvrij wasmiddel.

pep

door J. van Wilgenburg

Algemeen leeft de mening dat de kansen, dat het huidige kabinet de termijn van 4 jaar niet zal volmaken, de laatste tijd sterk gestegen zijn. Niet alleen zij, die de wens tot de vader van hun gedachten hebben gemaakt, ook anderen spreken de verwachting uit dat het kabinet tijdens de komende begrotingsbehandeling zal struikelen, of zelfs al in maart-april tijdens het opstellen van de begroting. Naar analogie met de "nacht van Schmelzer" spreekt men reeds van de "nacht van Andriessen", hoewel men het ook zou kunnen noemen: de "dag(eraad) van Drees (of Berger)".

Ongeveer twee jaar geleden sprak v.d. Burg in dit prijzenswaardige blad de mening uit, dat men de mensen, die bij D'66 betrokken zijn, in twee groepen kan indelen:

- De "alternatieve politici", die het tot stand brengen van een nieuwe politiek mogelijk achten, zonder dat eerst radikale hervormingen in het huidige verziekte politieke systeem zijn doorgevoerd.
- De "witmakers", die deze radikale hervormingen vooropstellen, omdat volgens hen de politieke ideeën van de verschillende groeperingen dan een reële kans krijgen.

De "alternatieve politici" zullen de komende val van het kabinet kunnen betitelen met "de dageraad", omdat ze verwachten vanaf dat moment een nieuwe politiek te kunnen doorvoeren. De "witmakers" (ook zij, die hun lidmaatschap van D'66 reeds hebben opgezegd) zullen kunnen spreken van een "zwarte dag(eraad)", omdat elke kabinetsval en dat wat er aan vooraf gaat eens te meer aantoonde hoe verziekt het stelsel wel is. Daar de kabinetsval ten nauwste samenhangt met de huidige verhouding tussen PvdA en KVP, ligt het voor de hand, dat deze partijen een regering zullen vormen. D'66 zal vanzelfsprekend bij de eerste bespreking (vóór de nieuwe verkiezingen) aanwezig zijn. Er zullen dan één (of meerdere?) ALV's door D'66 bijeengeroepen worden, waarop een "minimum program" en de voorgestelde (onvermijdelijke) compromissen zullen worden besproken. Dan zijn er verschillende situaties mogelijk:

- D'66 stelt geen al te zware eisen en doet mee aan de nieuwe regering. De vrijheid van een kamerlid om bij stemmingen naar eigen inzicht te kiezen, hetgeen bij D'66 nog steeds hoog genoteerd staat, kan daarbij een struikelblok zijn. Als D'66 daarvan afstapt, is deze partij definitief verloren als politieke vernieuwer.
- De besprekingen zijn op het tijdstip, waarop de ALV gehouden wordt, reeds zover gevorderd, dat er geen weg terug is zonder de samenwerking te doen afspringen. Hierdoor wordt de ALV (opnieuw) voor een voldongen feit geplaatst.
- D'66 stelt (op tijd) zijn eisen, o.a. enkele van zijn wensen op het gebied van Staatsrecht. De KVP zal deze eisen afwijzen. De PvdA zal een moeilijke beslissing moeten nemen, maar de wens tot regeren staat (nu reeds) voorop. Daar met een ommezwaai van de KVP meestal wel de AR óf de CHU meegaat, is een nieuwe regering niet bij voorbaat aangewezen op D'66.

Uit deze selectie uit de vele mogelijke gebeurtenissen na de val van het huidige kabinet moge blijken, dat het op dit moment in het huidige verziekte bestel zeer moeilijk, zo niet onmogelijk voor D'66 is, om aan een regering deel te nemen, zonder zijn vroegere vernieuwings ideeën (of die welke daarvan nog over zijn) geheel overboord te gooien.

Als u vraagt, of deze beschouwing niet een beetje voorbarig is, dan is het antwoord:

Het is veel beter om van te voren alle mogelijke gebeurtenissen na de kabinetsval op te sommen en je daarvoor te wapenen, dan steeds weer achteraf te beschrijven hoe oneens je het was met de gang van zaken, die nu toch niet meer te wijzigen zijn. Daarbij komt, dat het kabinet, hoewel men verwacht dat het zal vallen, op zo'n onverwacht moment kan vallen, dat men toch door de daaropvolgende gebeurtenissen wordt verrast.

Daarom: bereidt u voor op de nieuwe dag!

VERBODEN ZONE, ZELFS IN PEPEBEEK

D'66 is de partij met de meest fundamentele kritiek op de maatschappij. Kritiek op het huidige bestel enerzijds en anderzijds vol frisse ideeën over hoe-het-wel-moet. Binnen D'66 is Peperbek het meest kritische blad. Peperbek is wel eens "de huiskamer van D'66" genoemd, waar je vrijelijk kan spuien wat je wilt, elkaar en de buitenwereld kunt aanvallen en bespotten, waar je je hart kunt luchten, waar je grapjes kunt maken en met elkaar kunt lachen of dwaze ideeën lanceren.

Toch is er in ditmeest kritische blad van de meest kritische partij een verboden zone. Blijkbaar ligt die op het levensbeschouwelijke terrein. Daar mag je niet aankomen. Daar heb ik, als een van de redacteuren van Peperbek, de laatste maanden ervaring mee opgedaan. Twee maal. Dat ging als volgt: nadat Mansholt had gezegd dat er een nieuwe Marx nodig was, schreef ik een stukje met de titel "Een nieuwe Marx en een nieuwe Christus". Hierin was de gedachte weergegeven dat een nieuwe sociologische theorie (nieuwe Marx) niet voldoende was om de toekomstproblemen op te lossen, want er was ook een nieuwe mentaliteit nodig, een nieuw levenspatroon, een nieuwe filosofie of religie (een "nieuwe Christus").

Dit artikel haalde Peperbek niet. Evenals een volgend artikel "Wat is er toch allemaal aan de hand?", waarin een gesprek van mijzelf met een intelligente jonge vrouw, die door de veelheid van kritische publicaties was geschokt en op zoek was naar de kern van de crisis van deze tijd. In deze tweespraak kwam onder meer de volgende zin voor: "De mensheid reageert precies als een kweek van microben in een jampot: zolang er voedsel is, breiden ze zich uit en het houdt pas op als er geen eten genoeg meer is. Met andere woorden: als een catastrofe zich aankondigt, die aan miljoenen het leven zal kosten." En verder o.a. de volgende zin: "We moeten snel toegroeien naar een nieuw levenspatroon. We moeten ons niet meer richten naar produktie, techniek en reizen naar de maan, maar naar de mens zelf, naar zijn plaats in de evolutie en naar een andere ontwikkeling van zijn geestelijke vermogens." "Een soort nieuwe religie eigenlijk."

Ook dit artikel haalde Peperbek niet. Nu vraag ik mij af, of dit verhaal dat u nu leest zal worden geplaatst. Kennelijk wel. Dat is dan genoeg om u, lezer, een indruk te geven waar er knelpunten liggen. Wellicht niet alleen in Peperbek, maar -en dat is misschien symptomatisch- in onze Nederlandse samenleving.

Karel Bloema

VERBODEN ZONE, ZELFS VOOR BLOEMA

Als eindredacteur van Peperbek moet ik niet zelden, vanwege een teveel aan copy, in laatste instantie snel beslissen welk(e) artikel(en) niet geplaatst kunnen worden (Uitbreiding van het aantal pagina's van Peperbek valt in de financieel verboden zone). De redactie heeft mij daartoe mandaat gegeven om praktische redenen. Als richtlijn wordt aangehouden dat in de eerste plaats kortere, minder-uitgewerkte, niet bepaald hot-aktuele artikelen van redacteuren voor (voorlopige) terzijdelegging in aanmerking komen. Meer dan de andere redactieleden heeft redacteur Bloema zich in de afgelopen maanden beijverd in het schrijven van dergelijke korte impressies. Waarmee ik maar wil zeggen dat als Bloema artikelen van formaat gaat schrijven, de knelpunten - althans in Peperbek - ongetwijfeld verdwijnen.

Vink

DE BURGER HEEFT GEEN INTERESSE IN POLITIEK

Helaas wordt ons land geregeerd door elitegroepen. Ik denk aan de macht van het bedrijfsleven, die steeds groter wordt. Wie gaat hiertegen in? Dit zijn hoofdzakelijk groepen die socialisme (nationalisering) willen. Helaas zien deze groepen niet in dat democratisering veel belangrijker is om de macht te verdelen. Ook zijn er nog steeds groepen, die "een nette man" belangrijker vinden dan de ideeën, die iemand heeft.

Zoals de zaken er voor staan ben ik erg pessimistisch over de toestand in ons landje. Ik ben - ook weer helaas - tot de conclusie gekomen, dat het grootste deel van ons land het zat is met die g.n. acties. Ik ben het ook eens wat Jongedijk schreef in de Peperbek no 6. Enkele jaren geleden, toen Vpro-vrijdag begon uit te zenden, dacht ik dat de bevolking mogelijk iets van mening ging veranderen, maar uit cijfers is gebleken, dat degenen, die al luisteren naar dit programma hoofdzakelijk PvdA, D'66, PSP, PPR, stemmers zijn.

En dit zijn juist de mensen die toch al het actiefst zijn in vele bewegingen. Nu denk je: de jongeren kun je toch actief maken? Dan heb je het ook mis. Het grootste deel van de scholieren is conservatief. Ik heb ervaringen gekregen op de LEIDSE school voor MEAO. De leraren staan positief t.a.v. democratisering, maar ditmaal zijn het de scholieren die hun medewerking niet laten zien. Ze willen het wel gemakkelijk hebben en komen met loze kreten. Dan probeer je wat in daden om te zetten, maar dit vertikken ze. Er zijn natuurlijk hier leerlingen die wel democratisering willen en dat zijn vaak altijd dezelfde, net zoals in onze maatschappij. Het grootste deel wordt later een nette burgerman die alleen maar aan zichzelf zal denken.

PAUL DE ROO (VOORSCHOTEN)

Eén van de modeverschijnselen van de laatste tijd is de buitenparlementaire actie. Het biedt de mogelijkheid de onlustgevoelens af te reageren via een duidelijk voor ogen staand doel, hetgeen voor velen aantrekkelijker is dan via het actieprogramma van een politieke partij, waarin de wensen en verlangens van alle mogelijke actiegroepen vaak zijn samengevoegd tot een de fantasie slechts matig prikkelende brei. Politieke partij en actiegroep hebben op het ogenblik gemeen, dat het beiden consumentenclubs zijn zonder directe beslissingsmacht, hetgeen door velen zo opgevat wordt, dat men nu van alles kan eisen, terwijl, als het misgaat, men aan degenen, die de verantwoording dragen, de schuld kan geven. De verdere rolverdeling is immers, dat de besteding van het overheidsdeel van het nationale inkomen in handen van de regering is, terwijl de productie van het nationale inkomen de taak is van het bedrijfsleven. Om het eens in gezinstermen uit te drukken: de vaderrol wordt vervuld door het bedrijfsleven, de moederrol door de overheid en de kinderrollen door de politieke partijen en actiegroepen. De belangrijkheid van deze drie functies weerspiegelt zich ook in de salariering. In verhouding tot de (ook nog onzekere) regeringsfuncties wordt de top van het bedrijfsleven zeer goed betaald. Het functioneren van een politieke partij is in het algemeen in letterlijke zin een armoedige vertoning.

Hoe hoog kinderen bij de publieke opinie wel staan aangeschreven blijkt telkens wanneer ons weer uitvoerig verslag wordt gedaan, hoe partij X en de groep Y opnieuw een hoogst boeiende en zeer zinvolle wijze om geld uit te geven hebben uitgevonden. Ook de eminente vertegenwoordigers van deze groepen, die niet zonder verve verklaren, dat de optredende lastenverzwaringen bij uitstek in aanmerking komen om uit de algemene middelen of door de anderen betaald te worden, kunnen al evenzeer op warme bijval rekenen. In het ongewisse blijft, hoe wij ondanks alle democratie toch iedere keer weer aan zulk een slechte regering komen, die maar zulk een gering percentage van alle kinderverlangens inwilligt. Geheel buiten het gezichtsveld liggen de prestaties van het bedrijfsleven (het wordt kennelijk als een soort natuurverschijnsel gezien), dat zorgde, dat er de afgelopen periode ieder jaar meer te verdelen was. Deze situatie is daarom zo opmerkelijk, omdat in het normale gezin het centrale punt wel degelijk is: met hoeveel geld komt vader iedere maand thuis, en met hoeveel is dit inkomen nog op enigerlei wijze te vergroten. In verhouding tot het verkrijgen van het inkomen levert de besteding ervan dan betrekkelijk weinig problemen op, en de kinderen bemerken al spoedig, dat hun adviezen in de ruimte met enige scepsis en humor tegemoet worden gezien.

De vraag van dit artikel is nu, waarom volwassen mensen, in tegenstelling tot wat zij in hun gezin meemaken, zich in het maatschappelijke vlak zo geheel anders opstellen en tevreden zijn met in de kinderrol wat lawaai te maken. Het beleidsplan van D'66 was een poging de overheidstaak volwaardig weer te geven door niet alleen de uitgaven te vermelden, doch ook, hoe het daarvoor benodigde inkomen middels belastingen moest worden afgetapt. Over de vraag, hoe dit inkomen zou moeten worden gevormd, en hoe dit zich in de toekomst zou moeten ontwikkelen, liet het plan zich niet uit. Zou het vreemd zijn om bij de volgende verkiezingen over deze primaire vraag ook eens een uitspraak te doen, en dat nu reeds te gaan voorbereiden?

E. BRUINS (GRONINGEN)

IN DIT NUMMER

- PROGRESSIEVEN ALLER LANDEN, VERENIGT U!
door H. Geelen
- RAPPORT MANSHOLT: NOODZAAK - GESPLETENHEID - GEDULD
door K.P. Bloema
- NA ELKE NACHT VOLGT EEN NIEUWE DAG
door J. van Wilgenburg
- HET "ADVIES VAN DE ZES" IN DE PERS
door H. Jongedijk
- VOORTS BIJDRAGEN VAN:

B.M. van Dam,
Paul de Roo,
E. Bruins,
Joop Coorengel en
A.R. v.d. Burg

peperbek

POLITIEK
MAANDBLAD

5e jaargang, nummer 9

MEI 1972

66

PEPERBEK is een onafhankelijk politiek maandblad, gesteund door D'66-wélgezinden.

Direktie: G. Mulder, Hengelolaan 645, Den Haag, tel. 070-669744

Administratie: Mevr. Th.M. Reesink, Rozenstraat 95, Den Haag, tel. 070-394641

Postrekening: 707800 t.n.v. Penningmeester Peperbek, Voorburg

Redactie: K.P. Bloema (KB), H. Geelen (HG), A.C. de Goederen (x), F. Jansen (FJ),
H. Jongedijk (HJ), R.W.Th.Löbler (rL), F.W.H. Vink (FV).

Redactieadres: Hengelolaan 645, Den Haag, tel. 070 - 669744

Abonnementen: Per jaar september t/m juli/augustus (11 nummers)
5e jaargang voor alle abonnees : f 10,--
losse nummers : f 1,--

Copy: Gaarne vóór 17 mei a.s. zenden aan het redactieadres.

D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G D A

Men zou de mens kunnen definiëren als een met rede begaafd dier, dat kwaad wordt wanneer het zich verplicht ziet zijn gedrag naar de wetten der rede te richten

Oscar Wilde.

(H.J.) Op een manier zoals alleen een VVD-dame dat kan, heeft mevr. van Someren op het maart-congres van haar partij de nederlandse arbeiders (vakbonden) toesproken. Over het rapport Mansholt. Er was wel geen arbeider in de zaal, maar daarover val ik niet. Wij hebben ze ook nooit in de zaal.

Wat niet is, kan nog komen dacht mevr. van Someren. Want haar verhaal kwam hierop neer dat de arbeiders maar niet naar het rapport M. moeten luisteren. Allemaal armoe. Van de VVD kunnen ze verdere groei verwachten. Ze zijn dus welkom.

De VVD is de enige partij waarvan prof. Böttcher (club van Rome) lid zou moeten zijn. En verdomd, hij is het. Dat is boffen. Wie weet wat hij nog klaarspeelt. Je zal zien, hij maakt van de VVD nog een regressief-progressieve partij.

ONS WELZIJN

(H.J.) We hebben het gelezen in de krant: De woensdagavond geeft niet alleen hoogtepunten in het t.v.-foebelen, het is ook het festival van het infarct. Nee, niet bij de spelers. De kijkers gaan eraan. U heeft het toch gelezen?

Het doorzagen van de week wordt door honderdduizenden gevierd met voetbalsport. In drie dagen al murwgewerkt, hebben de mensen een goeie wedstrijd nodig om het weekend te halen. Met een vracht vette vaderlandse kost achter de knopen kruipen ze in een luie stoel en gaan gespannen zitten wachten op spanning; sigaretten en pils bij de hand voor een beetje ontspanning. Als de 22 op geld en goals afgerichte specialisten goed en wel aan het werk zijn en de eerste dreigingen of verwachtingen doen zich voor, knappen in het aangezicht van de beeldbuis de eerste bloedvaten van de hartstreek. En dat gaat zo door. Hoe harder de wedstrijd op het veld, hoe meer slachtoffers in de huiskamer.

Ja, wat zullen wij van deze dingen zeggen. Er is geen enkele moderne cultuur die dit soort abattoirs kan vermijden. De politiek heeft hier niets mee te maken, op wat gezondheidsvoorlichting na. De maatschappij van Mansholt moet wel een heel schrale en spartaanse worden, willen we van deze verschijnselen afkomen. Doordat de liefde voor de sport alleen met het oog en niet metterdaad wordt beleden, zullen velen eraan sterven. Het is de wraak van de sportgod.

HET CHEMISCH DÉBACLE

(H.J.) Voor vrijwel alle fouten, ja zelfs misdaden, is nog weleens begrip op te brengen. Dat wil me niet lukken bij fouten van mensen die zich dag in dag uit laten voorstaan op rationeel handelen, ja daarvoor model staan in onze maatschappij. En die zich voor dat rationele handelen irrationeel hoog laten betalen.

Ik denk nu aan de 8 miljard die de Europese chemische industrie de laatste jaren in onrendabele investeringen heeft gestopt. (Niet als bijdrage aan de milieubeheersing, mag ik aannemen).

Zo'n feit is overigens niet nieuw. Rond 1960 of iets eerder deed zich b.v. hetzelfde voor in de wereldscheepvaart. Drijvende kracht achter deze verkeerde beslissingen is natuurlijk de supergorilla die er zeker in de topindustrieel moet schuilen (anders was hij het niet geworden). Vraatzucht, expansiedrift, eerezucht en grootheidswaanzin ontkrachten, vooral in de storm van een hoogconjunctuur, alle rationele marketing, alle gewone linkheid en waakzaamheid. De rationele bestuurder pleegt rustig aan te blijven en beijvert zich hoofdschuddend en zuchtend in het afvoeren van domme arbeidskrachten. De aalmoezenier mag troostend en gladstrijkend rondgaan. De rationele bestuurder praat nu veel met z'n collega's/concurrenten, ook van over de grens, en op 't zelfde moment klinkt van verschillende tong: "Dit mag nooit weer gebeuren." Weest andermaal op uw hoede: het kartel is geconcipieerd en de consument mag andermaal dokken, niet voor investeringsverkwisting maar voor behaaglijke marges en winst tot in lengte van jaren, zo heeft toch alles z'n nuttige gevolgen. Intussen heeft Den Uyl staan zweren dat het stelsel niet deugt, dat de overheid moet ingrijpen, enz. Alsof de overheid zonder zonden ware in calculaties.

IS BISSCHOP GIJSEN EEN ONGEWENSTE VREEMDELING?

(A.R. v.d. B.) De nogal opvallende pogingen van bisschop Gijsen om met steun van hel en verdoemenis katholieke ministers en kamerleden te pressen tot het voeren van een bepaalde politiek, maakt weer een kwestie actueel die vele jaren geleden aan de orde is gesteld door Mr. A. Dirkzwager, toenmaals oud-rechter in Rotterdam. Hij stelde namelijk dat de rooms-katholieke geestelijken in dienst stonden van een vreemde mogendheid, n.l. het Vaticaan, dat door Nederland ook als zodanig erkend wordt. Volgens de nederlandse wet verliest iemand in vreemde staats- of krijgsveld (zonder toestemming van de kroon) automatisch zijn Nederlanderschap. Om hierover een uitspraak uit te lokken diende hij een klacht in dat de toenmalige bisschop van Rotterdam ten onrechte op de kiezerslijst voorkwam. Hij werd in het ongelijk gesteld.

Toch blijft de kwestie interessant. Het gaat natuurlijk niet om de vraag of priesters bij verkiezingen al of niet mee mogen stemmen. Het gaat om het volgende. Als iemand zoals Gijsen een machtspositie ontleent aan een benoeming door een "vreemde mogendheid", zonder dat er zelfs nederlandse inspraak aan te pas kwam, en hij gebruikt die positie om invloed uit te oefenen op de nederlandse politiek, dwars tegen alle nederlandse democratische principes in, kan hij dan als ongewenste vreemdeling over de grens worden gezet?

Een interessante kluif voor juristen.

KOP KWIJLT?

(KB) Wij hebben allemaal de opwinding gezien rondom de voorgenomen sluiting van de AKZO-vestiging in Breda. De bedreiging door werkloosheid van een relatief groot (of toch nog klein?) aantal mensen gaf aanleiding tot vele emotionele reacties. Misschien kunnen sommige D'66'ers hier iets uit leren, namelijk wat minder te theoretiseren en wat voorzichtiger te zijn met hun ideeën over werkloosheid, het doen-waar-je-zin-in-hebt, het verminderen van de produktie, het verplaatsen van industrieën naar ontwikkelingslanden, enz.

Op het regionaal congres van Zuid Holland op 25 april werd een stelling besproken, waarin o.m. de aanbeveling voorkwam "de werkloosheid te beschouwen vanuit een positievere taak en die niet te zien als een negatief verschijnsel in de samenleving".

Vermoedelijk zijn dit soort thesen een gevolg van de nieuwste golf van milieutheorieën, die in de kern natuurlijk wel juist zijn, maar waarvan de uitwerking een uiterst moeilijke zaak is. Gelukkig werd bovenstaande stelling op het regiocongres niet aangenomen, o.a. door een paar verstandige opmerkingen van ons kamerlid Nijpels. Maar dit voorval moge toch een waarschuwing ervoor zijn, om niet de kop kwijt te raken en b.v. tijdens het landelijk congres op 6 mei in Den Bosch geen dulle moties aan te nemen.

Ook de meest progressieve visie eist een voorzichtige aanpak en een doelbewust, maar geen doldriest, beleid.

"Wanneer zal eens een politicus zich tegen de welvaart durven uitspreken? En dan niet tijdelijk om een nog grotere welvaart te beloven, maar eens en voorgoed, omdat zij mensonterend is - zoals de armoede".

(Harry Mulisch, De Zaak 40/61)

Er bestaan twee opvattingen over welvaart.

Volgens de eerste opvatting is welvaart een relatief begrip. Iemands welvaart wordt volgens deze zienswijze bepaald door zijn behoeften aan goederen en diensten enerzijds en door zijn middelen om in die behoeften te voorzien anderzijds.

Als wij die middelen gemakshalve inkomen noemen, kan de relatieve welvaart geformuleerd worden als: Welvaart = $\frac{\text{Inkomen}}{\text{Behoeften (in geld)}}$

Behoeften (in geld)

Op basis van dit relatieve welvaartsbegrip kan iemand die over weinig aardse goederen beschikt, maar die slechts geringe materiële behoeften heeft, welvarender genoemd worden dan een rijkard, die gekweld wordt door tomeloze behoeften. Jammer genoeg putten niet veel arme mensen troost uit deze gedachte, die ongetwijfeld evangelische waarheid bevat, maar die in onze samenleving nog weinig wortel heeft geschoten.

Het relatieve welvaartsbegrip wordt slechts in praktijk gebracht door een paar levenskunstenaars, enkele excentrieke intellectuelen, wat wereldvreemde geestelijken en een handjevol provo's, die zich spectaculair maar kansloos tegen de "verslaafde consument" en de huidige sociaal-economische bierkaai te pletter lopen.

Methet relatieve welvaartsbegrip kunnen politici weinig aanvangen. Zolang noch de intensiteit van onbevredigde behoeften, noch de mate van genot bij de bevrediging er van te meten is, blijft de relatieve welvaart meer een vaag (on)lustgevoel dan een concreet begrip dat voor politici bruikbaar is.

Het relatieve welvaartsbegrip is dan ook geen geschikte basis voor een sociaal economische orde. Daarvoor is een simpeler en exacter begrip noodzakelijk.

De door economen algemeen aanvaarde hypothese dat de materiële behoeften van de mens onbeperkt zijn, biedt hiertoe de oplossing.

Deze hypothese maakt het relatieve welvaartsbegrip onbruikbaar 1) en leidt tot het absolute welvaartsbegrip dat geformuleerd kan worden als: Welvaart = $\frac{\text{Inkomen}}{\text{Inkomen}}$, een simpel en voor iedereen duidelijke formule, waarop een degelijk sociaal-economisch gebouw kan worden opgetrokken. Dank zij het absolute welvaartsbegrip wordt welvaart meetbaar en dat geeft velen vastigheid en een concreet doel in het leven.

De burger meet zijn welvaart af aan zijn inkomen, d.w.z. aan dat deel van de nationale produktie, waarop hij krachtens zijn inkomen recht heeft. De overheid hanteert het nationale inkomen als de belangrijkste maatstaf der dingen en tracht de economische en sociale voorwaarden te scheppen, waarbij de produktie en de inkomens der burgers zo weelderig mogelijk kunnen gedijen.

Galbraith heeft in zijn boek "De economie van de overvloed" de hypothese van de onbeperkte menselijke behoeften in twijfel getrokken, een voor de rust in onze samenleving gevaarlijke bezigheid. Hij vangt het hoofdstuk, waarin de consumentenvraag wordt behandeld, aan met een citaat van Beckerman: "In een volkshuishouding zoals die van de Verenigde Staten, waar vrije tijd nauwelijks moreel te verantwoorden is, kan het probleem van het scheppen van voldoende behoeften.....om het produktievermogen te kunnen absorberen chronisch worden in de niet te verre toekomst. In een dergelijke situatie gaat de econoom een schichtig bestaan leiden".

Het wordt steeds waarschijnlijker dat in de komende decennia het produktievermogen o.m. door de automatisering tot ongekende hoogten kan worden opgevoerd, waardoor het consumptieprobleem en het daarmee verbonden werkgelegenheidsprobleem op de spits gedreven kunnen worden.

Wij moeten steeds meer consumeren omdat wij steeds meer produceren. Wij moeten steeds meer produceren, niet meer primair om in schrijnende behoeften te voorzien, maar omdat de werkgelegenheid aan de produktie gekoppeld is. Vroeger moest de mens werken om in zijn levensonderhoud te voorzien. Tegenwoordig moet hij steeds meer consumeren om te kunnen blijven werken, aangezien vrije tijd bij de geldende arbeidsmoraal en de bestaande culturele niet of nauwelijks als een economisch goed wordt beschouwd. 2).

Het is niet verwonderlijk dat ook in ondernemerskringen aanvankelijk enige ongerustheid over de sociaal-economische gevolgen van de automatisering ontstond. Ondernemers moeten de hypothese van de onbeperkte menselijke behoeften waar zien te maken, een moeizaam karwei, dat slechts dank zij steeds grotere investeringen in sales promotion en in research voor produktontwikkeling geklaard kan worden.

Drs. J.G. Bavinck, directeur Sociale Zaken van Philips, noemde in een interview over de gevolgen van de automatisering de consumptie "een zwak punt in ons maatschappelijk bestel". Hij heeft echter vertrouwen in de toekomst, want voorlopig zijn er gelukkig nog behoeften genoeg. Ook heeft hij vertrouwen in de overheid. "De overheid beschikt trouwens over de middelen om op tijd in te grijpen. En wie weet, filosofeerde hij verder, zal zij nog eens de bevoegdheid krijgen om een consumptieplicht uit te vaardigen". 3)

Dat laatste is natuurlijk niet nodig. Multatuli heeft al eens gezegd: "De bewoners van een land worden niet vrij door de wet. De mate van vrijheid wordt bepaald door de zeden".

In een maatschappij, die een niet gering deel van haar intelligentie, creativiteit en produktiemiddelen gebruikt om nieuwe behoeften uit te vinden en bestaande behoeften in intensiveren, is de consumptieplicht reeds in hoge mate een realiteit. Een wettelijke basis is daarvoor gelukkig niet nodig, want de consumptievrijheid is zoals bekend, een belangrijk goed in het vrije Westen.

Er is, wat de sociaal-economische gevolgen van de automatisering betreft, dan ook weinig reden voor bezorgdheid. Door de automatisering zal weliswaar in de toekomst een nog dringender beroep op de plichtsbetrachting van de consument moeten worden gedaan, maar de hypothese van de onbeperktheid der menselijke behoeften is deugdelijk, althans wanneer we voldoende wetenschappelijk vernuft aanwenden in die richting. Dit betekent tevens dat ook het werkgelegenheidsprobleem oplosbaar is. Er zijn vele lichtpuntjes te noemen voor wie in absolute welvaart gelooft, uit geestelijke luidheid van werken houdt en gaarne uit culturele armoede zijn vrijheid in loondienst uitzit.

In de eerste plaats bestaan er nog talloze behoeften in de private sector. Er zijn weliswaar niet veel minderheden meer die in materiële nood verkeren, maar ook de beter gesitueerden kennen gelukkig nog behoeften genoeg. Er zijn nog tal van slaap- en badkamers, waar een tv-toestel ontbreekt en nog vele kinderen, die een transistorradio ontberen. Nog lang niet iedere arbeider heeft zijn recht op een eigen auto gerealiseerd, laat staan zijn recht op een tweede of derde en onze klerenkasten pullen nog niet zo uit als in de U.S.A.

In de tweede plaats zijn er nog behoeften genoeg in de collectieve sector. Ons volk vindt overheidsuitgaven altijd te hoog en inferieur ten opzichte van consumptieve uitgaven in de particuliere sector. De rampzalige gevolgen van deze gewoontewijsheid worden steeds duidelijker, zodat te zijner tijd geleidelijk aan, wellicht een groter deel van ons produktievermogen in de collectieve sector kan worden aangewend.

In de derde plaats schept, zoals gezegd, de wetenschap steeds nieuwe behoeften. De kleurentelevisie b.v. zal in de komende jaren voor vele miljarden aan nieuwe, frisse behoeften opleveren. Binnenkort zal iedereen Prinsjesdag, Taptoe Delft, koninklijke huwelijken en operettes in kleuren willen consumeren, een wens die op korte termijn tot een primaire levensbehoefte zal zijn gecultiveerd, waarna de regering terecht kan beweren, dater geen "economische ruimte is" voor de oplossing van de woningnood en de milieu-hygiëne of andere zaken.

In de vierde plaats kan in de toekomst een groter deel van ons produktievermogen worden geabsorbeerd door de behoeften in de ontwikkelingslanden. Van deze charitatieve uitwijkmogelijkheid zullen we pas in de zeer verre toekomst op serieuze wijze gebruik behoeven te maken.

Momenteel zijn deze onderontwikkelde lieden trouwens nog te spijziek, te dom en te immoreel om door ons van de hongerdood gered te worden en er is ook in ons land nog zo veel gebrek! We zullen hun behoeften eerst nog eens even aankijken, op de beeldbuis, in kleuren, terwijl wij ons een hartkwaal eten, drinken en roken in onze tv.stoel.

In de vijfde plaats kan gelukkig een nog veel groter deel van het produktievermogen aangewend worden in de commerciële sector. Onze toekomstige welvaart en werkgelegenheid hangen in toenemende mate af van het succes van onze sales promotors. Gelukkig wordt reclame thans vrijwel algemeen als een nuttige en achtenswaardige activiteit beschouwd. Er worden congressen aan gewijd om de laatste restjes twijfel hieromtrent weg te nemen. Natuurlijk bestaat reclame voor slechts een klein gedeelte uit voor de consument nuttige informatie en grotendeels uit voor iedereen controleerbare onzin, maar men moet de dingen niet simplistisch zien. Men moet niet vergeten dat dank zij de reclame er b.v. honderden hectaren bos moeten worden gekapt, die de grondstof leveren voor duizenden tonnen papier, die te zamen met hectoliters inkt de grondstof vormen voor duizenden tonnen reclamedrukwerk, dat in miljoenen briefbussen moet worden gestopt, waarna het meestal ongelezen in de vuilnisbak verdwijnt, die moet worden geledigd door de vuilnisman enz.

Het zegenrijke resultaat zal iedereen duidelijk zijn die een open oog heeft voor het mooie in de wereld:

a. de werkgelegenheid is er mee gediend. Voor duizenden werkers in de bosbouw, de papier-, reclame- en grafische industrie en bij de posterijen is het "Recht op Arbeid" gerealiseerd. Zij allen hebben zich met normaal werk nuttig kunnen ma-

- ken voor onze samenleving. Voor hén gelukkig geen mensonterende werkverschaffing;
- b. een aantal mensen, namelijk zij die de reclameboodschap tot hun geestelijk eigendom hebben gemaakt, hebben er verse of intensere behoeften bij gekregen, hetgeen weer de basis vormt voor nóg meer produktie, nóg meer consumptie en nóg meer werkgelegenheid en nog meer absolute welvaart.

In de zesde plaats behoeft men zich in de toekomst waarschijnlijk niet tot psychische deformatie van de mens te beperken. Ook fysiek is hij te veranderen op den duur. Het moet mogelijk zijn in de toekomst door biochemische beïnvloeding van de menselijke erfsubstantie een consumentenras te kweken, dat de beschikking heeft over monden van 50 cm breedte en darmkanalen van 20 cm diameter, zodat de consumptie permanent op dat prachtige peil kan worden gebracht, dat we nu alleen nog maar op onze beste ogenblikken namelijk op christelijke feestdagen weten te bereiken.

Al met al is er dus weinig reden voor ongerustheid. Beckerman heeft ongelijk. De menselijke behoeften zijn onbeperkt, d.w.z. zij kunnen dank zij de wetenschap onbeperkt gemaakt worden. Het consumptieprobleem en dus ook het werkgelegenheidsprobleem zijn oplosbaar, mits wij bereid zijn met de consumptieve talenten die God ons schonk op wetenschappelijke wijze te woekeren en mits wij ons geloof in de absolute welvaart maar zuiver weten te houden. Onze maatschappij heeft geen fundamentele wijzigingen van node. Ook niet door de automatisering. Iedereen kan gerust zijn. Onze christelijke politici kunnen gerust zijn. God zal met het vestigen van Zijn Koninkrijk op aarde wachten, totdat het economisch verantwoord is en 's lands schatkist het toelaat.

Onze socialistische politici kunnen gerust zijn. Zij behoeven de belofte uit vroegere, armoediger tijden: "Eerst komt het vreten, dan de moraal" niet meer in te lossen, aangezien de moraal zelf inmiddels uit vreten blijkt te bestaan. Onze economen kunnen gerust zijn. Zij behoeven geen schichtig bestaan te leiden. Zij kunnen tot in lengte van dagen met hun waardevrije wetenschap waardevolle hulp blijven verlenen bij het organiseren van de vreet-, werk- en jatwedstrijd, die zij economische orde noemen.

De vakverenigingen kunnen gerust zijn. Ondernemers en overheid zullen voor "normaal werk" blijven zorgen voor arbeiders die ook recht op auto's hebben.

De ondernemers ten slotte kunnen gerust zijn, ook de heer Bosma, die het destijds als voorzitter van het C.S.W.V. zo goed en visionair gezegd heeft: "De vorming van deze jeugd moet niet gericht zijn op de mensen van vandaag, maar op de behoeften van het bedrijfsleven over tien, twintig of dertig jaar" 4).

Ook hij kan gerust zijn. De mensen zullen nóg meer gevormd worden naar de behoeften van het bedrijfsleven.

Waar dienen mensen anders voor?

Monster, maart 1967 (! red.)

Voetnoten:

- 1) Bij onbeperkte behoeften is de relatieve welvaart ($W = \frac{I}{B}$) altijd nul, zoals de mathematisch geschoolde lezer zal inzien.
- 2) Dit blijkt duidelijk uit het feit dat b.v. de kleurentelevisie en gehaktballen vrijelijk kunnen worden aangeschaft door een consument, maar vrije tijd in onze cao's niet. Een werknemer, die b.v. f 20.000,- verdient, maar aan f 15.000,- voor zijn materiële behoeften voldoende heeft, kan die discretionaire f 5.000,- slechts omzetten in consumptie, maar niet b.v. jaarlijks in de vrije tijd die hij misschien nodig heeft om al die duizenden dingen te doen, die niet duur zijn, maar wel de moeite waard, zoals schaken, vrijen aan het strand, wandelen in het bos, studeren, sporten, kunst bedrijven, lezen, vissen met je zoon, aan politiek doen enz., enz., enz.
Time is money, maar money is in het algemeen geen time in onze maatschappij, hetgeen noch liberaal, noch socialistisch, noch christelijk is, maar de absolute welvaart, alsmede de omzet in gehaktballen en kleurentelevisie natuurlijk wel bevordert.
- 3) Algemeen Dagblad, 13-11-1964.
- 4) Algemeen Dagblad, 27-11-1964.

- De banken moeten bestaan van de schade die ze lijden op de salarisrekeningen.

pep

- Negatief studieloon.

pep

- Goede verhalen worden op de lange duur gladde praatjes.

pep

- Japie: Slag waardig beleid.

pep

- Jongeren zien meer in het duister, ouderen zien het meer duister in.

pep

- Wat voor functie heeft Bakkenist bij uw bedrijf?

pep

- Het kabinet zal deze rit volbrengen. Goed. Maar wat zal dan de prijs van een kaartje zijn?

pep

- Is pornografie nu een welvaartsproduct of is welvaart pornografisch?

pep

- Na de stichting voor het ongeborn kind zal er wel een stichting voor het ongeschoren kind nodig zijn.

pep

- Hee, Haya, vlak bij de rand van de afgrond kan regressief worden, heel progressief zijn.

pep

GRUYTERS EN DE AMERIKAANSE POLITIEK

door H. Jongedijk

Gruyters schreef een paar Haagse Posten terug, dat het Amerikaanse politieke systeem zich zo gunstiglijk aan het vernieuwen is. Ik geloof er niets van. De politiek is daar zo volstrekt verkeerd georganiseerd, dat ieder geknutsel in de kermis die "primaries" heet (waarover Gruyters het had) eerder als een verslechtering - n.l. bevestiging - van het stelsel moet worden gezien, dan als een verbetering. Eigenlijk is het USA-politieke bestel helemaal niet georganiseerd. In vrijwel alle landen betekent "organiseren" immers: het richten van mensen - en middelen - op een bepaald doel, en wel in een zeker samenwerkingspatroon.

Welaan: van een partijdoel is in de VS geen sprake. Noch de Republikeinen noch de Democraten willen iets bepaalds. Enkele kandidaten van die partijen zouden wel iets willen maar anderen willen het tegendeel of willen niets. Zij die wel iets willen worden door de (primary)kiezer afgestraft. D.w.z. de kandidaat die het minste wil heeft de meeste kans. Vandaar dat de Amerikanen straks definitief mogen kiezen tussen Nixon-Agnew en Humphrey-Wallace- identieke teams.

Toch zit er iets moois achter deze bevroren toestand. De partijen hebben n.l. wel geen eigen doelstellingen, maar ze hebben wel één groot gemeenschappelijk doel. N.l. het in stand houden van de traditionele Amerikaanse cultuur, inclusief de uitwassen daarvan (die de primaire waarden intussen helemaal dreigen te overwoekeren).

En waarom moet dat? Alleen maar omdat er communisme is in Rusland en elders. Want dat betekent dat je niets mag willen in de USA-maatschappij. Als je iets wil dan is dat "communisme."

Zo zien we dat het communisme niet alleen een verstikkende en verlamme invloed heeft in die landen die het hebben gekregen, maar ook in de landen die het (helemaal) niet hebben gekregen. De V.S worden zo door hun supertegenstanders aan een contra-ideologie geholpen, waar de honden geen brood van lusten. Ze hebben daar in principe een pracht van een open maatschappij maar ze laten zich kisten door de Russen c.s. en de normale soepele ontwikkelingen gebeuren niet. Ik heb nog een beetje hoop op de Amerikaanse universiteiten en misschien komt Mac Govern nog wat naar voren. Als hij het zou halen kandidaat te worden is de oplossing nabij. N.l. de politieke polarisatie (niet extremisatie!) en de dynamiek. IJdele hoop. Gruyters moet intussen wat zinniger over Amerikaanse politiek schrijven. Z'n systeem-politieke criteria lijken me helemaal buiten de realiteit te liggen.

FRITSE FRATSE

door D. Bark

U kent ongetwijfeld de carnavalsschlager van cabaretier Heinz Polzer (drs P) "Wat heb je gedaan Daan", die verzameling van onverstaanbare lettercombinaties en kolder-zinnen. Ik heb af en toe het gevoel dat D'66 een beetje te vergelijken is met dit schone lied: niemand begreep het, maar binnen de kortste keren zong iedereen het mee, omdat hetzo lekker in het gehoor lag. Daarna houdt de vergelijking op, want de kassa rinkelde niet.

Wat heb je gedaan

Ook met de titel van dit schone lied voel ik affiniteit, want wat hebben we eigenlijk gedaan? We begonnen goed. We formuleerden een aantal knelpunten die in de maatschappij van de 60-er jaren duidelijk gevoeld werden in verstaanbare en politieke taal. Zo pregnant, dat niemand er om heen kon. We richtten een politieke partij op, zodat ook niemand van de gevestigde machtshebbers er omheen durfde op straffe van stemmenverlies. Die dreiging van een steeds groter wordend D'66 gaf ons de eerste vier jaren een invloed die de ruim 4% van de stemmen die we in 1967 kregen ver te boven ging.

En toen ging het al een beetje mis. In plaats van ons te blijven richten op maatschappij-kritische studie en analyse, het daarna aan anderen overlatend de gevonden evidentie uit te voeren, gingen we een echte politieke partij maken. We hadden kunnen weten dat de grote groep in de politiek teleurgestelden, en daardoor uit andere partijen gestapt of politiek afzijdig geblevenen, ons wel het voordeel van de twijfel zouden willen gunnen, zelfs wel op ons wilden stemmen, maar daarna eerst eens afwachten wat we verder zouden doen. En wat we deden moet hen teleurgesteld hebben. Een tijdig programma schrijven, een topzware organisatie opzetten die, gezien onze democratiseringshobby toch niet kon werken, afdelingen oprichten, die ook weer programma's gingen schrijven en chaotische congressen houden waar gediscussieerd werd om het discussiëren, ongeacht de onderwerpen.

Waterhoofd

Het aanvankelijk succes sudderde nog na met als gevolg dat we nu goed met de gebakken peren zitten. D'66 is een kind met een waterhoofd geworden. Qua stemmen- (en dus vertegenwoordigers)aantal een middelgrote partij, qua ledental een splinterpartij. Ons stemmenaantal maakt ons voldoende interessant als potentiële partner in een machtsblok. Ons ledental maakt bovendien de vrijage voor de grote partner volstrekt risicoloos. Een echte vuist kunnen we niet maken, maar het spierinkje "Progressieve Volkspartij" is interessant genoeg om misschien de grote vis "coalitie PvdA-KVP" mee binnen te halen (het voordeel van Lammers en van Dam is, dat ze daar tenminste rond voor uit komen).

Een bijkomend nadeel van onze waterhoofd-structuur is dat alle actieve leden (en dat zijn er verhoudingsgewijs meer dan in de meeste andere partijen) functies hebben, in gemeenteraden of provinciale staten of in afdelings- en regiobesturen met als gevolg dat b.v. de meeste werkgroepen ook een bloedarm bestaan leiden.

Stoppen en opnieuw beginnen?

Waarom houden we er niet mee op om politieke partij te spelen? Waarom zouden we niet stoppen en opnieuw beginnen? Het Appèl (en misschien de nota bevolkingspolitiek) zijn voor mij nog altijd de beste stukken die D'66 geproduceerd heeft. Kunnen we dat niet meer? Waarom moeten we aan alles meedoen? Laten we roeien met de (korte) riemen die we hebben. Hef de afdelingen op, doe niet meer mee met gemeenteraads- en statenverkiezingen en organiseer dat handjevol gelovigen dat we nog hebben in regionale of plaatselijke actiecentra met minimale organisatiestructuur voor het steunen en voeren van op de directe noden vande burgers gerichte acties, zodat men kan zien dat de politiek zich wel met de burger wil be-

moeien. De andere kant van de "partij"-opbouw zouden dan de werkgroepen kunnen zijn die de Tweede Kamerfractie en de actiecentra voeren met een constante informatiestroom.

Bijkomend voordeel: de Eerste Kamer zou in samenstelling nog verder gaan afwijken van de Tweede Kamer, zodat het ontbindingsproces van deze anomalie in ons staatsbestel versneld zal worden.

PEPSELS

PEPSELS

PEPSELS

- Eipaj: Waar blijft de nieuwe Xram?

pep

- Die nieuwe spellingen worden volgens mij vooral uitgedacht door de drukkers van woordenboeken.

pep

- Als we nu eens van iedere soldaat duizend gulden vroegen en het onderwijsbudget met 4,25% verhoogden?

pep

- De omgekeerde Brecht: Eerst kommt die Moral, und dann das Fressen.

pep

- Overlegorgaan: een eierstok die over was.

pep

- De Braauw zal nu ook wel voor het afschaffen van de Eerste Kamer zijn.

pep

- Zou Geertsema de opmerking dat de oud staatssecretaris de beste kandidaat voor twee functies was en dus in beide benoemd werd, niet wat verder willen uitwerken?

pep

- Een rapport het licht laten zien is nog heel wat anders dan een rapport dat licht laat zien.

pep

- De olie die in de Noordzee wordt gevonden zal toch niet de olie zijn die vroeger in zo ruime mate op de golven werd gestort?

pep

- Boze tongen beweren dat ook het onbehagen binnen D'66 een exponentieel proces is.

pep

- Wegens verplichtingen elders zal Wim Kan op 6 mei a.s. niet in Den Bosch kunnen zijn.

Daarom zal Van Mierlo het zelf moeten doen.

pep

Heel D'66 schijnt aan de Mansholtpsychose te lijden. We moeten de maatschappij in - grijpend herzien. De naderende voedsel- en grondstoffenschaarste dwingen ons om het hele productieproces te wijzigen. Vergaand centralisme is nodig, uiteraard met behoud en verdieping van de ons zo dierbare democratische waarden. De verschillen in inkomens moeten worden genivelleerd. Waar nodig moet worden genationaliseerd. Er is haast bij, want anders zijn we te laat. Nederland moet gidsland zijn. Op weg naar de nieuwe wereld en de Nieuwe Mens. De mens die niet meer alleen is gemotiveerd door de "rat-race" naar steeds meer materiële welvaart, maar naar de geestelijk ingestelde mens. Een ieder moet uiteindelijk slechts behoeven te doen waar hij zin in heeft. Werkloosheid moet positief worden benaderd. De wereldvrede zal nabij zijn, want door de grondstoffenschaarste zullen er geen materialen meer zijn voor de bewapening. En de overbevolking moet worden gestopt. Jazeker. Zo zal, ondanks alle dreigende tekorten, toch een min of meer paradijselijke toestand aanbreken, met een vergeestelijkte mensheid: een nobele, hoogstaande, vredelievende, opofferende, sociaalvoelende supermensheid.

Nou vergeet het maar. Natuurlijk moeten er maatregelen komen tegen de milieuvuiling, plannen voor de recycling van de produktie en voor een "schone" industrie, actieve bevolkingspolitiek, enz. Maar laten we alsjeblieft niet dromen en idealiseren. Het is nog altijd zó, dat "erst kommt das Fressen, und dann kommt die Moral". Het is helemaal niet zo, dat bij dreigende schaarste de kleiner geworden koek gelijk zal worden gedeeld. Wie de grootste messen heeft, krijgt nog steeds de grootste stukken. Het is ook beslist niet zo, dat bij ernstige mondiale schaarsten de machtigen hun positie vrijwillig verkleinen om de zwakkeren te laten leven en zich vrolijk te laten voortplanten. De wereld is een jungle van machten en krachten. De sterksten bepalen het lot van de minder sterkeren. Dit geldt à fortiori als het gaat om het zijn-of-niet-te-zijn. Bij dreigende mondiale voedsel- en grondstoffentekorten zal het er voor elk volk om gaan te overleven. Men zal zich sterk willen maken en zich willen verzekeren van zoveel mogelijk macht. Dus bewapening. Het Mansholtrapport is volkomen juist, wanneer wordt gezegd dat er een nauwe samenhang bestaat tussen de dreiging van de bewapening, het Noord-Zuid konflikt, en de milieuproblematiek. Het Mansholtrapport streeft terecht naar ethische, moralistische, idealistische, echt Nederlandse oplossingen: alles samen delen, niet bewapenen, onszelf minder uitbundig voortplanten. Een nieuwe mentaliteit, een nieuwe mens.

Nu weten we echter dat de mensheid - helaas - maar heel, heel langzaam kan veranderen. Hebzucht, egoïsme, onderdrukking en uitbuiting schijnen meer voor te komen dan het omgekeerde. Er is nog steeds een struggle for life die keihard is wanneer het gaat om jezelf-of-de-ander. Intussen is het wel zo, dat men inziet dat deze strijd om het bestaan groepsgewijs moet worden gevoerd. Dat betekent dat er binnen de groep redelijke bestaansmogelijkheden moeten zijn voor allen. Deze indruk krijg je tenminste als je in de huidige wereld (en in de geschiedenis) om je heen kijkt. Deze "groep" zal, wanneer het gaat om te overleven in een mondiale schaarste, zo groot moeten zijn dat zij kans heeft zich tegenover andere groepen te kunnen handhaven. Dus in de orde van een grote mogendheid. Zal bij een dusdanige konstellatie ons Nederlandse "gidsland" de weg kunnen wijzen naar een ethische milieuplossing? Zullen wij veel kans op succes hebben wanneer wij erop wijzen dat de machtigen hun macht moeten afstaan, hun wapens vernietigen, hun grondstoffen eerlijk met z'n allen delen en hun industrieën massaal verplaatsen naar de onderontwikkelde gebieden? Ach, laten wij als pragmatici ons niet laten verleiden tot onwaarachtige idealismen, maar ons kalm, vooral nuchter en niet in paniek bezinnen op de mogelijkheden die er zijn voor de toekomst. Daarbij vooral niet de nabije toekomst vergeten, die vol grote reële politieke problemen ligt: een Biesheuvel-kabinet dat op springen lijkt te staan, een progressieve combinatie die nog onvoldoende alternatieven heeft om de wacht over te nemen in de huidige finantieel sterk verslechterde toestand, waarvoor het regeerakkoord van 1971 niet toereikend is om daarmee eventueel op korte termijn een nieuw beleid op te bouwen. Redenen genoeg om ons niet te laten verleiden tot overhaaste oplossingen-tot-redding-van-de-wereld, terwijl we misschien morgenochtend de regering van Nederland moeten overnemen zonder dat we hebben nagedacht hoe we dat zouden moeten doen. Laten we pragmatisch blijven. En vooral realistisch.

K. Bloema

DISCUSSIONOTA: "DE BEHOEFTE AAN EEN OMGEKEERDE MARX".

door H. Geelen

Inleiding: Vijf leden van D'66, n.l. van Blokland, Prinsen, E. Schuyer, van der Ven en Wessel, hebben een discussiestuk aan het overlegorgaan van PvdA, D'66 en PPR aangeboden, waarin zij enkele punten naar voren brengen die volgens hen door Mansholt c.s. onvoldoende onderkend zijn.

Men had Peperbek verzocht de tekst integraal op te nemen. Helaas is daar onvoldoende plaatsruimte voor beschikbaar, het zou drie à vier bladzijden vragen. Bovendien komt het dan ook wel wat als mosterd na de maaltijd. Daarom hier slechts enige kenmerkende fragmenten met commentaar. Trouwens, de volledige tekst is nog steeds te verkrijgen door één gulden te storten op de giro van E.H. Schuyer te Wassenaar nr 677356 onder vermelding "Omgekeerde Marx".

Inhoud. Het rapport legt de nadruk op het feit dat de commissie Mansholt voorbij gegaan zou zijn aan de onderlinge relatie tussen geestelijke waarden en materiële zaken. "Voor de nieuwe tijd zal dus minder het materiële onderbouw zijn voor het geestelijke welzijn alswel het geestelijke onderbouw voor ons materiële voortbestaan", schrijven de vijf. Ziet men het materiële als onderbouw voor het geestelijke welzijn als een van de kenmerken van het Marxisme, dan volgt hieruit hun conclusie: "Er is wellicht behoefte aan een omgekeerde Marx."

Uit de verdere inleiding leek mij punt 6 het meest kenmerkende voor het rapport. "Om deze maatschappij van de participatie tot stand te brengen kunnen de werelden van de overheid en het particulier initiatief niet meer zo gescheiden worden gehouden als gebeurd door hen, die zeggen, dat het particulier initiatief voor zich zelf werkt en de overheid voor de gemeenschap. (Sommigen gaan zelfs zo ver, dat ze het willen van de gemeenschap met het willen van de overheid gelijk schakelen!) Behalve dat deze bewering reeds ruimschoots in strijd is met de feiten van vandaag, is zij in het kader van ons streven verwerpelijk, omdat zij de belangenbehartiging van de gemeenschap reserveert voor een orgaan uit die gemeenschap: de overheid, en daarmee in handen van een elite legt. Het realiseren van de participatie vraagt daarentegen juist om de belangenbehartiging van de gemeenschap uit de elitaire sfeer te halen en tot voorwerp van allen te maken. Onzes inziens gaat het er dus veeleer om telkens bij een zaak uit te maken voor welk déél de macht erover bij de overheid, voor welk deel bij de individuele burger en voor welk deel bij een kollektiviteit van burgers thuishoort, dan de vraag te stellen - zoals naar onze indruk door de commissie Mansholt gebeurt - behoort deze zaak in zijn totaal onder de macht van de overheid (als gedemocratiseerde vertegenwoordiging van de gemeenschap) of van het individu te worden gebracht. De laatste benadering heeft dan ook in het rapport van de commissie geleid tot een zeer beperkte eigen leefruimte voor het individu en de groepen van individuen, die bovendien geen eigen functie schijnen te hebben in het totaal van de voorgestelde conceptie. Voor ons blijkt uit dit laatste, dat de commissie Mansholt in wezen aan de problematiek van de niet-materiële menselijke waarden is voorbijgegaan."

Hierna volgen een aantal punten over hoe dit geconcretiseerd kan worden, waarbij men dicht aansluit bij formuleringen die algemeen in D'66 worden gebruikt. Helaas wordt het stuk ontsierd door de langdradige, gezwollen, vol clichés zittende taal die voor dit soort stukken verplicht schijnt te zijn. Zij bijvoorbeeld het goed bedoelde punt 9, over de open werkgroep.

"Een onderschatting van deze geestelijke kant van onze bestaansmedaille zal niet alleen het ideaal van een gestabiliseerde wereldsamenleving in de weg zitten, maar de kans op de verwachte verheviging van sociale conflicten gevaarlijk vergroten. Om de aandacht voor de interrelatie tussen de geestelijke en de materiële kant van de problematiek en voor de noodzaak en mogelijkheden van een integrale benadering te verkrijgen en in politieke doelstellingen te operationaliseren, hebben ondergetekenden een open werkgroep gevormd. De werkgroep zal elke brede bundeling van krachten ondersteunen, die tot een concrete liefst (inter)nationale aanpak van deze hoogst belangrijke zaken wil komen. Het adres is voorlopig: p/a E.H. Schuyer, Groot Hoefijzerlaan 50, Wassenaar."

Mijn commentaar: Weinig schokkends, is dit nu echt een persconferentie waard? Vooral in de punten die "typische concretisering" worden genoemd zie ik maar weinig controversiële punten, geen stellingen die lijnrecht tegen Mansholt c.s. ingaan. Ik geloof dat het kernpunt meer is de verschillende benaderingswijze van de problematiek. Men kan een probleem van verschillende kanten benaderen en toch tot ongeveer dezelfde conclusies komen. Men kan dan niet zeggen dat een van de twee ongelijk heeft, of dat men gezichtspunten verwaarloosd heeft. Het is meer een kwestie van methode.

De Mansholt groep gaat uit van de noodzaak om in te grijpen in de dreigende wereldcrisis. Ombuiging van de economische groei, tijdige maatregelen tegen de bevolkingsexplosie, aandacht voor de vervuiling staan centraal. Vanuit dit punt redeneert men verder naar verandering van productiesystemen en politieke structuren, beëindigen van de internationale machtsstrijd. Gemeenschappelijk optreden wordt vereist, maar de participatie van de burger, de democratisering en de onderlinge solidariteit worden hierbij niet vergeten. Ze zijn punten waar men als het ware van uit de mondiale problemen naar toe redeneert. De redenering van de vijf democraten loopt juist andersom, men begint bij de individu en kijkt welke problemen er voor hem liggen. Zo opbouwend komt men dan bij de gestabiliseerde wereldsamenleving die bereikt moet worden. Veel liever had ik dan ook gezien dat men de denkwijze van de commissie Mansholt maar gevolgd had en vandaaruit toevoegingen en concrete kritiek had gegeven. Want inderdaad zijn er wel wat socialistische stokpaardjes in terecht gekomen, bijvoorbeeld over de relatie overheid-gemeenschap, die wij in D'66 hopenlijk al overleefd hebben. Nu is de discussie in een filosofische sfeer terecht gekomen, die weinig grond onder de voeten geeft.

AAN DE PVP GEHAASTEN

De Haas

Kijk, Pietje! kijk, een haas! O, die zo gauw kon lopen!

Neen, zei de slimme Piet,

Wilt gij een haasje zijn, ik niet:

'k Wil liever langzaam gaan, dan 't met den dood bekoopen.

Hieronymus van Alphen

UITSPRAKEN AAN DE TOP (WE HEBBEN ZO VEEL TOP)

- Sinds ik Eerste Kamerlid ben heb ik geen tijd meer om me druk te maken over de afschaffing van de Eerste Kamer.
- Met mijn, in de Staten opgedane, ervaring zou ik heel goed passen in de Gewestraad. Ik vind dus ook dat de provincies best kunnen verdwijnen als er gewesten komen.
- Waarom zou ik contact met de kiezers moeten houden? Ik voel me nog steeds de basis hoor, in de gemeenteraad: iedereen lacht me uit als ik wat zeg.
- Ik voel wel wat voor samenwerking met de PvdA, want als ik iets zeg in de Staten, komt het toch in de krant als een uitspraak van de fractievoorzitter van de PvdA.
- Wij hebben de meest ideale D'66-fractie: één vent met wilde ideeën, één vent die het gezonde, behoudende, verstand vertegenwoordigt, en ik doe al het werk.
- Ik kan iedereen met ambities aanraden om lid van D'66 te worden. U bent gegarandeerd binnen een jaar Hoofdbestuurslid en als het een beetje meezit voorzitter.
- D'66 zoiets als de Jezus-movement? Ja, misschien is dat wel zo, ik heb al zo vaak gelijk gehad.

RAPPORT OVER INTERN FUNCTIONEREN HOOFDBESTUUR D'66

Het hoofdbestuur van D'66 is ingegaan op het aanbod van twee Utrechtse studenten, Menno Akkerman en Hans de Geus, die in het kader van hun studie een onderzoek wilden instellen naar de interne structuur van D'66. Zojuist hebben zij een kort rapport uitgebracht over het intern functioneren van het HB, gebaseerd op vraaggesprekken met alle HB-leden.

Uit het rapport blijkt dat de leden zelf in het algemeen weinig te spreken zijn over met name de onderlinge communicatie en het besluitvormingsproces. Letterlijk zegt het rapport: "Het door ons aangetroffen relatie-patroon in het HB wijst niet op een bestaand of zich ontwikkelend team. "Er is duidelijk sprake van onderlinge spanningen. "In de perceptie van allen bestaat er een groep (bestaande uit enkele HB-leden en een aantal niet-HB-leden) die in belangrijke mate de politieke lijn van D'66 bepaalt. De communicatie van deze groep ontgaat het HB (waarschijnlijk is hier bedoeld: onttrekt zich aan het oog van het HB. Red. Peperbek). Men voelt zich daardoor minder betrokken bij de besluitvorming. Niet iedereen vindt dit op dit moment storend."

Een van de oorzaken van het gebrek aan communicatie en goede besluitvorming blijkt gelegen te zijn in het verschil van opvatting over de taak van het HB en het gemis aan eenstemmigheid over ieders mandaat. De helft van de bestuursleden meent dat het HB in hoofdzaak een politieke taak heeft, de andere helft legt het accent op de organisatorische kant. Ook is er verschil van opvatting over taak, positie en bevoegdheden van het HB. Het is niet altijd duidelijk wie wat doet en tot wiens taak dit behoort. De onderzoekers wijzen op een zekere paradox. Hoewel velen het accent leggen bij de politieke taak en in de vergaderingen hoofdzakelijk over politieke kwesties wordt gesproken, is de onderlinge taakverdeling geheel op de organisatorische kant gebaseerd.

Het secretariaat werkt naar het oordeel van velen, hoewel beter dan vroeger, slecht. Oorzaken: het ontbreken van richtlijnen en adequate leiding.

De auteurs constateren vragenderwijs dat het gebrek aan teamgeest wellicht voortvloeit uit het bestaan van kleine groepjes in het HB. Het grote absentisme bij vergaderingen, het vasthouden aan persoonlijke standpunten en het nastreven van individuele doeleinden worden toegeschreven aan onduidelijke doelstellingen, onvoldoende informatie en onvoldoende betrokkenheid bij de besluitvorming.

Tenslotte wordt in het rapport geconstateerd dat tegenover de vermelde storingen een grote mate van enthousiasme en van opoffering van tijd, energie en geld was waargenomen.

Zodra het rapport met het hoofdbestuur besproken is, zullen de onderzoekers meer definitieve conclusies trekken. Het onderzoek zal worden voortgezet met het besturen van het externe werk van het hoofdbestuur.

UITSPRAKEN AAN DE BASIS

- "Het is zo stil aan de basis. Zijn er zo veel opgeklommen? Of is de basis tot zwijgen gebracht?"
- "Hij is zo'n fanatiek politicus, dat hij liever Barend Biesheuvel in zijn hemd ziet staan dan die andere BB zonder."
- "Nixon heeft nu in ieder geval een goed argument om zijn troepen verder op Viet Nam terug te trekken."
- "Als we nu eens begonnen als bewijs van goede wil in de 1-mei optocht mee te lopen."
- "De Glanz is nu wel van de ENKA af. Alleen het stof is overgebleven."
- "Jhr. de Blabla."
- "Het bevolkingsvraagstuk is aanmerkelijk minder nijpend geworden, nu die twee dames in Amersfoort voor het vrijwillig celibaat hebben gekozen."
- "Eigenlijk zou je al je politieke tegenstanders een futuroloog als voorzitter moeten toewensen."
- "Nu ik eenmaal met de juiste instelling naar de Fred Haché show weet te kijken, moet ik ook veel meer lachen bij de vergaderingen van de Tweede Kamer."
- "Er schijnt zich een groep te vormen, zich noemende D'66-ers onderhoudende motie 101 K.O."

PROVINCIAAL CONGRES IN ZUID-HOLLAND

Op 25 maart hielden we dan eindelijk ons provinciaal congres. De voorbereidingen waren in elk geval grondig. Een veelheid van stellingen, de een nog radicaler dan de andere, waren de regio ingestuurd en, veelal in aanwezigheid van een van de Statenleden, besproken in een groot aantal afdelingen, hetgeen resulteerde in nog eens een veelvoud van meningen over de in de stellingen aangesneden onderwerpen.

Les 1: als we nog eens zoiets doen, moeten we niet zoveel tegelijk over hoop halen (milieubeheer, en verkeer en huisvesting en enige planologie is werkelijk teveel van het goede)

Een redactiecommissie had de ondankbare taak deze hele gehaktbal toch tot een nog enigszins (althans theoretisch) behandelbaar geheel om te bouwen, hetgeen natuurlijk niet lukte. Zij kregen de schuld maar die kunnen we beter bij onszelf zoeken (zie les 1)

Het congres was een goed D'66 congres. We begonnen natuurlijk te laat, maar dat is niet typisch voor D'66. Wel dat we het congres begonnen met de nodige orde voorstellen om de volgorde van de agenda te veranderen, en vervolgens eindelijk aan het werk gingen met een discussie over..... milieubeheer op wereldschaal. De waanzin van deze programmering drong pas goed door toen we er een uur aan verspild hadden.

Les 2: Laten we in het vervolg in vredesnaam een logische agenda maken en laten we vooral niet beginnen met de onvoorbereide onderwerpen (zoals in dit geval de moties) maar met de onderwerpen die voorbesproken zijn en waarvan we mogen aannemen dat de mensen daar voor gekomen zijn. Over de behandeling van de paar stellingen waar nog tijd voor over bleef zal ik niet uitwijken. Voor wie er niet waren zou het niet interessant zijn. Bovendien verwachten we een besluitenlijst, die wel aan alle leden zal toegaan, waardoor u beter geïnformeerd zal worden dan in het bestek van dit nabeschouwinkje zou kunnen. In elk geval werd er weer ijverig ter plekke geamendeerd en gesubamendeerd, waardoor niet iedereen (de voorzitters soms inclusief) het altijd even helder zag zitten.

Les 3: een voorzitter moet zich gehaat durven maken, anders is de zaak niet in de hand te houden, notoire sprekers (een beetje zelfkennis kan geen kwaad) moet desnoods met harde hand de mond gesnoerd worden. De statenfractie zelf had een makke, omdat er voor verantwoording ook maar een kwartiertje overschoot. Lang genoeg overigens om te constateren dat het idee van contact houden met de afdelingen aanzienlijk beter was dan de feitelijke uitvoering daarvan. De oplossing van dit probleem waarvan tijdgebrek de belangrijkste oorzaak is, is overigens niet makkelijk te vinden.

Al met al toch wel een goed congres, waar toch maar een 70 à 80 mensen een hele dag over politiek praatten. Nou dan!

Dick Bark

(HG) Dit is een feuilleton, hoewel sommigen denken dat het een gebed zonder einde begint te worden. De bedoeling is een verslag te geven van al hetgeen er zo gebeurt bij het streven naar de grote progressieve volkspartij.

10.1 In de pers gaat de discussie over het rapport van de commissie Mansholt nog steeds verder. Vooral Prof. Pen is het middelpunt en mikpunt van een uitgebreide discussie, zie b.v. Haagse Post en Econ. Stat. Berichten, omdat hij een duidelijke ommezwaai heeft gemaakt naar aanleiding van het rapport van de Club van Rome. De partijbesturen hebben het rapport inmiddels geaccepteerd als "richtlijn voor verder overleg".

10.2 Ondertussen hebben de partijvoorzitters een rapport uitgebracht over hoe de discussie over het rapport Mansholt gevoerd moet gaan worden. Discussie in groepen voor "alle gezindten" onder leiding van een groep specialisten, waarbij een abortus-team in het niet valt. Er komt een systematische vraagstelling, om een goede rapportage aan het eind van het jaar mogelijk te maken. ("De resultaten zullen openbaar gemaakt worden", o heilige onschuld.)

10.3 In het overlegorgaan buigt men zich nu over de taakomschrijving van het door Mansholt c.s. aanbevolen Comité van Verkenning. De benoeming van de leden van de Programmacommissie, die een progressief programma moet opstellen is naar men zegt in de maak. De zaak schijnt door partijbesturen en overlegorgaan stevig in de hand te zijn genomen.

10.4 Op 23 maart beleggen 5 D'66 ers een persconferentie, waarop zij een discussienota over de problematiek die door de commissie Mansholt aan de orde is gesteld presenteren. Titel: "De behoefte aan een omgekeerde Marx". Voor de inhoud zie een apart artikel in deze Peperbek. Men stelt tevens een open werkgroep in om de materie verder te bestuderen. Kennelijk vinden deze D'66ers geen wegen om nu al hinnen D'66 tot deze discussie te komen; het ziet er naar uit dat de partijbesturen dit aspect toch wel wat verwaarloosd hebben.

10.5 Op het PPR congres van 7 april wordt sterk gepleit om ook de PSP bij de progressieve combinatie te betrekken. De PPR onder leiding van Coppes gaat inderdaad wel sterk die kant uit

INFLATIE-KENNIS

Met één bewering van de heer A.R. van der Burg in de Peperbek van mrt '72 ben ik het eens: de inflatie is geen natuurgebeuren, maar een door mensenhand in het leven geroepen verschijnsel. Met alle andere beweringen van v.d. B. ben ik het totaal oneens en dat vormt een goed uitgangspunt voor verduidelijking. Vooral wil ik er op ingaan, dat van het 'lijstje van schuldigen' van v.d. B. niets deugt; dit richt ik meteen aan het adres van de heer B.N. van Dam in Peperbek van April 1972 die nu niet meer op antwoord behoeft te wachten.

Laat mij nogmaals trachten te verklaren en verduidelijken wat ik met het inflatieprobleem bedoel. Het uitgangspunt is: als de geldstroom méér toeneemt dan de goederen en diensten-stroom, veroorzaakt dat onherroepelijk inflatie; dat kunnen we in onderdelen stap voor stap volgen.

Beginnen we met de productie: want als we niets voortbrengen (produceren), valt er ook niets te verbruiken (consumeren). Grofweg is te stellen, dat onze nationale productie van goederen en diensten minus de totale export (die we naar het buitenland uitvoeren) plus de totale import (die we vanuit het buitenland invoeren) minus de netto-investeringen (dienende voor latere, toekomstige productie) - dat het saldo hiervan vormt de consumptie-hoeveelheid die we kunnen verbruiken. Laten we nu eens veronderstellen, dat die consumptie-hoeveelheid in een bepaalde periode (zeg een bepaald jaar) met 5% vermeerdert, vergeleken met het vorige jaar. Daartegenover staat dan de totale hoeveelheid geld, die beschikbaar komt (na belasting en sparen) om die verbruiksgoederen en -diensten aan te schaffen. Laten we dat het besteedbaar inkomen noemen, terechtkomend bij -grofweg- drie maatschappelijke groepen: de werknemers (looninkomen), de zelfstandigen (ondernemers) en de staat (begrotingsinkomen uit belastingen). Als nu het totale besteedbare inkomen in datzelfde jaar, dat de consumptie-hoeveelheid met 5% is gestegen ten opzichte van het vorige jaar, stijgt met 10% dan volgt daaruit automatisch, dat de prijzen gemiddeld 10 minus 5, dus 5% stijgen t.o.v. het vorige jaar en dat betekent 5% inflatie.

Hiermee komen we tot de kern van de kwestie. De hoogte van de inkomens worden niet achteraf en/of aangepast aan de productie vastgesteld maar vooraf ("ex ante" zoals de economen zeggen, die willen verbergen, dat ze geen latijn hebben geleerd) toegemeten. En die verdeling vooraf geschiedt door maatschappelijke machten die economisch voor hun groep opkomen: de vakbeweging voor loontrekkers tegenover de werkgevers, de overheid-gezagdragers voor hun begroting (t.b.v. de collectieve voorzieningen) tegenover het parlement, dat verre van eensgezind is en de werkgevers

en hun verbond pleiten voor hogere prijzen, dus voor inflatie omdat hun inkomen bestaat uit het verschil van opbrengsten en kosten. Die machten beginnen in onderling overleg - dat wel - hun eisen zo hoog mogelijk ter tafel te brengen omdat degene, die het meest overvraagt ook de kans heeft, naar verhouding het grootste stuk van de consumptie-hoeveelheid toegewezen te krijgen. Dat dooernstige spel bevordert natuurlijk, dat aan totaal besteedbaar inkomen méér wordt toegewezen, dat door de geproduceerde consumptie-hoeveelheid kan worden gedekt, zoals ik reeds eerder in Peperbek heb betoogd en met een vijfervoorbeeld heb toegelicht. En dan hebben we inflatie. Zo eenvoudig is dat en zo onmenselijk moeilijk is het om de inflatie te beteugelen. Zonder loon- en prijsbeheersing gaat het niet, want het arbeidersinkomen maakt rond 85% uit van het totale nationale inkomen. Elke minister van financiën (en ook die van sociale zaken) wil wel trachten het totale inkomen wat te matigen maar hij krijgt daartoe niet de kans van het parlement noch van de partijen, die allen buigen voor de machtsgroepen van werkgever en werknemer. Deze laatsten, door overheid economisch vrijgelaten, hebben in de inflatiebestrijding nog veel erger gefaald dan elke regering daarvóór. Toen de ministers Witteveen en Roolvink dreigden een ietsiepietsie in te grijpen werden zij weggezonden en D'66 behoorde tot de wegzenders. Wij wilden en willen het anders, maar onze alternatieve begroting en maatschappelijk financiële planning zijn méér inflatoir dan hetgeen de tegenwoordige regering - hoe slecht ook - presteert.

Ik zeg u: gij moet geen hoofden van ministers eisen, geen demonstraties houden of barricaden beklimmen, maar u moet voor de spiegel gaan staan (van Mierlo en den Uyl voorop) en dan zeggen: 'daar heb je weer zo'n inflatie-aanjager, wijzélft zijn de schuldigen aan inflatie'.

Dan nog iets: Wij zijn allemaal consumenten, ieder van ons en wij zijn allen prijsbedervers door (min of meer) kritiekloos de gekste prijzen te betalen; dat is ook niet bevorderlijk voor een goede prijsbeheersing.

Tegen deze achtergrond, waarbij ik alleen signaleer, dat iedereen om het hardst tegen de inflatie tekeer gaat zonder in te zien hoe moeilijk de bestrijding - laat staan de volledige uitroeiing daarvan is, moet mijn idee van herleiding worden geplaatst. Ik stel dat uit een oogpunt van rechtvaardigheid en billijkheid de indexatie recht maakt wat door inflatie wordt kromgetrokken. Laten we daarmee beginnen.

april 1972
mr F. Jansen
den Haag.

DE MACHT VAN DE ONZIN, MITS UIT GELEERDE MOND

(vdB) De NOS had de goede gedachte in Panoramiek nog eens aandacht te besteden aan de door M.I.T. in opdracht van de club van Rome verrichte prognoses over de toekomst van de mensheid. Daar was ook alle aanleiding toe, want een van de twee leiders van dit onderzoek, Prof. Meadows, schrijver van het boek erover (The limits of growth, in het nederlands ten onrechte vertaald met "Rapport van de Club van Rome") was juist in Nederland. In de uitzending werd hij geplaatst tegenover vijf geleerden, uit vijf verschillende landen afkomstig, die hem aan de tand konden voelen. In plaats van dit te doen zonden de meesten van dit gezelschap een ontstellend gezwets de ether in, zo in de geest van "Er is geen rekening gehouden met geestelijke waarden" (als we allemaal dood zijn hebben die ook geen hoge notering meer), of "Met zulke zwakke uitgangsgegevens kunnen we nog geen betrouwbare voorspellingen doen" (altijd een gepatenteerd argument om de zaak uit te stellen en de kop in het zand te steken). Meadows, een zeer scherpzinnig man, probeerde aanvankelijk al die opmerkingen te ontrafelen, maar er kwam zo'n stroom van onzin en niet ter zake doende opmerkingen over hem heen, dat dat niet vol te houden viel. Er waren er zelfs twee bij, een Duitser en een Engelsman, maar vooral de eerste, die uitsluitend volslagen onzin uitbraakten. De anderen maakten nog wel eens een verstandige opmerking, in het bijzonder de Zweed Myrdal.

Er wordt al veel onzin beweerd en dit zou er ook nog wel bijkunnen, ware het niet dat gevreesd moet worden dat zo'n uitzending door velen dankbaar gebruikt wordt om te kunnen uitroepen: "Nou hoor je het zelf, het loopt allemaal zo'n vaart niet. We kunnen onze stomme kop rustig in het zand houden." Dat die vrees niet ongegrond was bleek de volgende dag wel uit de recensie in de Volkskrant, die helemaal vanuit deze mentaliteit geschreven was. Over de Telegraaf zullen we het maar niet eens hebben, die vond het allemaal maar geklets, omdat je met zo'n onderwerp geen abonnees kunt winnen.

Bert Schwarz, voorzitter van onze le Kamerfractie, merkte tijdens een HB-vergadering op dat er eigenlijk maar twee manieren waren om de milieuproblemen op te lossen, namelijk

- a. een diktatuur (en dat is natuurlijk een moeilijke zaak)
- b. een mentaliteitsverandering (hetgeen een tijd geleden al is geprobeerd door de heer Jezus Christus, maar zonder veel resultaten)

Je zou kunnen stellen dat Schwarz het wat zwart ziet met zijn kernachtige analyse. Voor wat betreft de diktatuur vermeldt het Mansholtrapport weliswaar dat "een grotere centralisatie van de besluitvorming" vereist is, maar er staat óók in het rapport dat daarom het (centralistische) beleid juist dichter bij de mensen moet staan door regionale decentralisatie, democratisering van de besluitvorming, gedecentraliseerde uitvoering van besluiten en het zoveel mogelijk brengen van de besluitvorming binnen eigen woon- en werksfeer van de mens.

Op economisch gebied vindt de Mansholtkommissie een concentratie van macht in handen van een kleine groep bureaucraten evenmin aantrekkelijk als een samenballing van macht bij enkele grote ondernemingen.

Ten aanzien van de mentaliteitsverandering spreekt het rapport over de noodzaak van "een ander mensbeeld". Streven naar vrijheid en geluk, i.p.v. streven naar meer welvaart en "hogerop komen". Maar, vragen sommige perscommentatoren zich af, hoe moet in hemelsnaam de nodige mentaliteitsverandering tot stand gebracht worden? Ook het Mansholtrapport oordeelt niet licht over de nieuwe problemen: "Een immense taak van informatie, discussie en overtuigen staat voor de deur". Politiek en organisatorisch zal de weg lang zijn, maar "met een uiterste krachtsinspanning is dit realiseerbaar".

De kommissie van zes, die ons met haar rapport heel wat denkwerk heeft bezorgd, ziet de toekomst niet erg optimistisch tegemoet, maar ook niet totaal hopeloos. Als ze alles alleen maar zwart zagen, waren ze trouwens niet met hun rapport gekomen.

K. Bloema

PRAGMATISCH DENKEN GEWENST

In nummer 7 schrijft de heer Jongedijk een artikel over de verzekeringsbranche. Zijn benadering is nu - om zijn eigen woorden te gebruiken - een schoolvoorbeeld van ongenueanceerde kretelogie.

Uiteraard moeten wij ervan uitgaan, dat in ons maatschappelijk systeem het particuliere verzekeringsbedrijf bedrijfseconomische doeleinden nastreeft om te kunnen bestaan. Zodra echter het sociale karakter van een verzekering uit het oog wordt verloren, heeft het verzekeringsbedrijf in de ogen van de gemeenschap zijn bestaansrecht verloren.

Natuurlijk heeft de consument er recht op, dat hem voldoende inzicht wordt gegeven in de mogelijkheden en consequenties van de te sluiten verzekeringen en niet alleen bij het sluiten, maar ook daarna, moet de consument het recht hebben om te weten wat de maatschappij met zijn centjes doet. Indien er een vorm wordt gevonden om deze openheid te bewerkstelligen, is in principe al bereikt dat de maatschappijen doelmatig functioneren.

Dat het verzekeringsbedrijf reeds op vrijwillige basis een aantal maatregelen getroffen heeft om deze openheid gestalte te geven, b.v. door middel van het aanstellen van een ombudsman (welke particuliere- of rijksinstellingen gingen hiertoe reeds over?), doet de mening rechtvaardigen dat zij reeds de hand in eigen boezem heeft gestoken.

Dat we er op dit punt nog niet zijn, staat wel vast. Maar om nu te verwachten, dat door middel van overheidsmaatregelen deze zaak zal worden bespoedigd, getuigt niet van al te veel werkelijkheidszin. Juist omdat bij vele overheids- of semi-overheidsinstellingen, door het bestaan van een warwinkel van voorschriften en bepalingen een duidelijk verschijnsel van bureaucratisme optreedt. Hierdoor wordt het dienstverlenende en sociale karakter van een overheidsinstelling, waarvan een dergelijke instelling een schoolvoorbeeld zou moeten zijn, op de achtergrond gedrongen. Dan praten wij nog niet eens over overmatige apparaatskosten en efficiënte bedrijfsvoering.

Het moet de heer Jongedijk toch wel duidelijk zijn, dat juist bij het verzekeringswezen door middel van schaalvergroting en spreiding van de risico's een efficiëntere bedrijfsvoering wordt nagestreefd en dat deze zich niet alleen binnen de grenzen van één bepaald land kan afspelen.

Wat dat betreft heeft het verzekeringsbedrijf in het verleden wel bewezen, dat zij ernaar streeft deze tak van het bedrijfsleven zo gezond mogelijk te houden. De in het artikel genoemde kleinste en meest inefficiënte ondernemingen worden immers niet door het bestaan van kartels in leven gehouden, doch juist gesaneerd.

Wij hebben in onze beschouwing het bankwezen bewust losgekoppeld van het verzekeringsbedrijf. Het verzekeringsbedrijf op zich is n.l. al een koppeling van twee weliswaar met elkaar verband houdende, doch wel verschillend te benaderen, onderdelen n.l. de levens- resp. de schadeverzekeringsbranche.

Resumerend mogen wij wel stellen, dat het wat vreemd aandoet dat de heer Jongedijk, die immers vanuit zijn politieke achtergrond de burger een grote mate van mondigheid wil toekennen, (o.i. terecht), dezelfde burger het brevet van onvermogen opspeldt door simpelweg te verklaren, dat geen consument om de toestand vraagt zoals hij die schetst. Dit is naar onze mening een grove onderschatting van de mondigheid van de consument.

Henk de Jong
Frits Goulooze

Pragmatische reacties gewenst

De reactie van de heren Goulooze en de Jong vind ik n.l. niet zo pragmatisch. T.a.v. verzekeringsbedrijven heb ik niet om overheidsmaatregelen gevraagd, zoals zij beweren. Hoewel de overheid daartoe het volste recht zou hebben, zijnde fiscaal stimulerend m.b.t. het nemen levensverzekeringen.

Maar vooreerst houd ik het op het zelfsanerende werk en naar beiden zeggen is men daarmee bezig in de branche. Van de genoemde openheid in de bestemming der centjes heb ik grote verwachtingen.

Voorlopig ben ik m'n twijfels nog niet kwijt, vooral als het om particuliere levensverzekering gaat (in de collectieve sfeer is meer concurrentie). Er schijnen 30.000 distribuanten te zijn van dit artikel; nogal veel. Verder let de verzekeringskamer op te lage tarieven (geringe dekking) en niet op te hoge. Een ideale toestand voor producenten.

Over de slotalinea van m'n critici: het zal niet de eerste keer zijn dat de consument door onvoldoende kennis niet aan zijn trekken komt. Daarvoor hoef je maar één nummer op te slaan van de consumentengids (Ned. Cons. Bond).

H. Jongedijk

OCH, OCH, DIE PVP

In den beginne was er het onafhankelijk instituut.

Toen moest er gepraat worden over de methode van vorming van een PVP, delegaties werden benoemd en vele vergaderingen vonden plaats in het teken van een voorlopig overleg.

Het voorlopig overleg ging over in een permanent overlegorgaan. De eis van het D'66 hoofdbestuur, dat het eerste punt op de agenda de oprichting van een onafhankelijk instituut in welke vorm dan ook zou moeten zijn, werd genegeerd.

In plaats daarvan werd gesproken over de Club van Rometoestanden. Daarover zou een rapport moeten komen van onafhankelijke lieden. En ook dat gebeurde (natuurlijk) niet.

Toen kreeg de commissie van zes een tweede opdracht om te onderzoeken op welke wijze de onafhankelijke poot gestalte zou kunnen krijgen. En daar kwam bitter weinig uit. Inmiddels stond het permanent overlegorgaan zo vast als een huis, het onafhankelijk instituut was er nog steeds niet.

We schrijven nu april 1972. Over vijf jaar zullen de voormalige leden van D'66 in de vergrote PvdA-omgedoopt tot PVP- nog steeds commissies instellen om te onderzoeken hoe buitenstaanders bij de partij kunnen worden betrokken. Het antwoord is ledenwerving.

Tenzij, maar het valt moeilijk daarin te geloven, de leden van D'66 duidelijk uitspreken dat het permanent overlegorgaan zich uitsluitend heeft bezig te houden met de samenwerking tussen drie bestaande partijen in plaats van met

de vorming van een nieuwe partij, en dat een nieuwe partij met enige kans van slagen slechts kan ontstaan uit een bewustwordingsproces, dat gestimuleerd kan worden door de vorming van open werkgroepen door partijleden, niet door partijen. Maar dat veronderstelt een van de huidige partijen onafhankelijke opzet. Die is voor de PvdA taboe en dus in een permanent overlegorgaan niet haalbaar. Daarom is het meer waarschijnlijk dat de logica van de beroeps politici zal zegevieren. D'66 en PvdA zijn het er eens over dat hun partijen moeten opgaan in een PVP. Zij zijn het niet eens over het betrekken van buitenstaanders daarbij. Wat is dan logischer dan datgene waar je het wel over eens bent vast te doen; over het meningsverschil kan dan altijd nog gepraat worden, want onderhandelen is een moeizaam proces. Goedkeuring dus voor het beleid van de onderhandelingsdelegatie (je kunt toch niet verwachten dat ALV-motie 101 volledig wordt uitgevoerd) en een nieuw mandaat om verder te moderen. Een "tot hier en niet verder" is kennelijk niet pragmatisch genoeg. Tenslotte is er altijd nog de ledenwerving. Dan komen de buitenstaanders wel.

Leo van Montfoort

OPBOUWENDE KRITIEK

Met ingang van de nieuwe jaargang (sept.'72) zeg ik mijn abonnement op "Peperbek" op. Mijn argumenten voor deze beslissing vind ik enigermate terug in het artikel van E. Bruins (no 8 april 1972). Waarom stellen volwassen mensen zich tevreden met een kinderrol?

"De angst om te falen in de rol van volwassene" lijkt mij een duidelijke overschatting. De vruchtbaarheid van de gedachte van '66 wordt wellicht gekenmerkt door de zeer lange draagtijd, waarbij niet aan de indruk ontkomen kan worden dat de embryo, twijfelend aan zijn eigen volgroeidheid, bij het aanschouwen van de eerste zonnestrallen reeds meerdere malen teruggleed in de baarmoeder, verder wachtend op een paar sterke armen, die het verplicht volgroeien deden geloven.

Wellicht dat deze opbouwende kritiek u van enig nut kan zijn.

Hoogachtend,

D.J. van BEKKUM
(Schiedam)

REDACTIE - INFLATIE - DIRECTIE

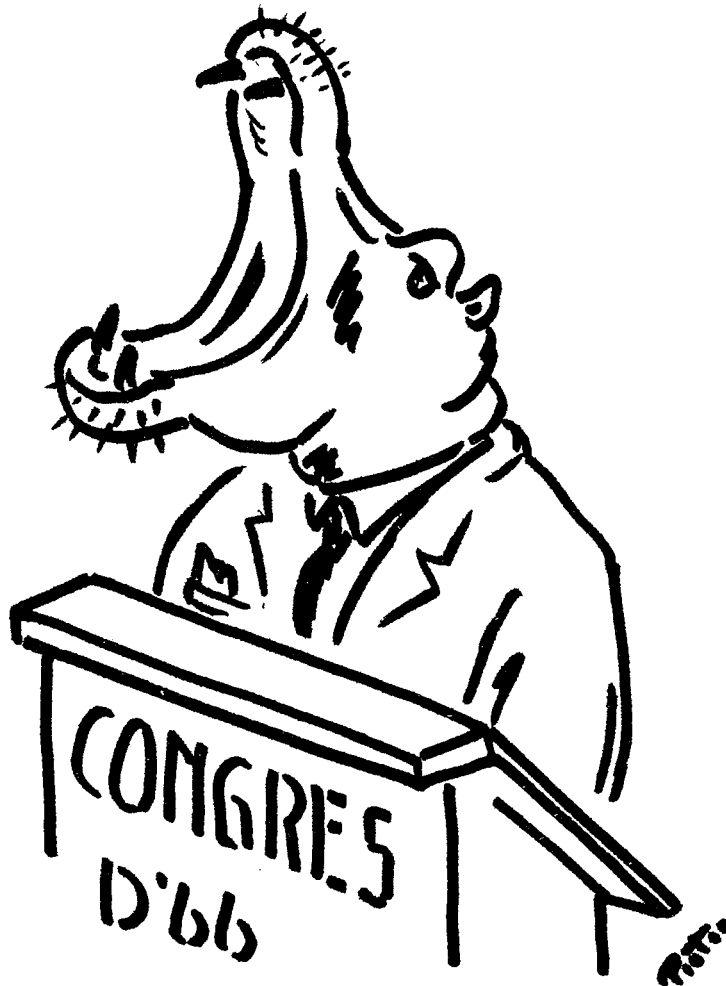
(FV) Tot ons genoegen kunnen wij een versterking van de redactie aankondigen met mr F. Jansen, die (behoudens eerdere medewerking) in de recente nummers van Peperbek zichzelf opnieuw introduceerde met zijn visie op het verschijnsel inflatie.

Ook v.d. Burg blijft geboeid door dit verschijnsel (wie niet?) en heeft op verzoek van B.M. van Dam op omstandige wijze "in eenvoudige taal de dieven van de inflatie" aangewezen. Helaas was er in dit nummer geen plaats meer voor, dus moet meneer van Dam nog een maand wachten.

Ieder reageert op zijn eigen wijze op de inhoud van Peperbek. De directie heeft uit de inflatie-discussie de conclusie getrokken dat het voor f 9,-- echt niet meer kan, en dus de abonnementsprijs van Peperbek verhoogd tot f 10,-- per jaar.

- BEHOEFTIGE WELVAART
door M.J. de Visser
- GRUYTERS EN DE AMERIKAANSE POLITIEK
door H.J. Jongedijk
- PROVINCIAAL CONGRES IN ZUID-HOLLAND
door D. Bark
- GEACHTE IDEALISTEN IN D'66
door K. Bloema
- INFLATIE-KENNIS
door F. Jansen
- RAPPORT OVER INTERN FUNCTIONEREN VAN HOOFDBESTUUR
- DISCUSSIONOTA: DE BEHOEFTE AAN EEN OMGEKEERDE MARX
- UITSPRAKEN AAN DE TOP EN DE BASIS

SPREK D U I D E L I J K . MAAR VOORAL : KORT !

peperbek

POLITIEK
MAANDBLAD

5e jaargang, nummer 10

JUNI 1972

66

PEPERBEK is een onafhankelijk politiek maandblad, gesteund door D'66-wélgezinden.

Direktie: G. Mulder, Hengelolaan 645, Den Haag, tel 070-669744

Administratie: Mevr. Th.M. Reesink, Rozenstraat 95 Den Haag, tel 070-394641

Postrekening: 707800 t.n.v. Penningmeester Peperbek, Voorburg

Redactie: K.P. Bloema (KB), H. Geelen (HG), A.C. de Goederen (x), F. Jansen (FJ),
H. Jongedijk (HJ), R.W.Th. Löbler (rL), F.W.H. Vink (FV).

Redaktieadres: Hengelolaan 645, Den Haag, tel. 070-669744

Abonnementen: Per jaar september t/m juli/augustus (11 nummers)

5e jaargang voor alle abonnees : f 10,--

losse nummers: f 1,--

Copy: Gaarne vóór 16 juni a.s. zenden aan het redaktieadres.

D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G D A G V A N D A A G D

Wegens opheffing geopend

(HG) Onze eerste kamerfractie doet D'66 geregeld opschrikken met merkwaardige uitspraken, die dan de pers halen met als kop "D'66 wil...." Zo noteerden we de afgelopen weken het beperken van het besteedbaar inkomen tot een ton door via de belastingen de rest af te romen en het voorstel om het ministerie van landbouw op te heffen. Op het kongres in Den Bosch bleek er een mening "namens de eerste Kamerfractie" te bestaan, die dan ook zeer typerend (welhaast freudiaans) inhield dat er maar geen amendementen op de bestuursresolutie ingediend moesten worden, toelichting van het bestuur op vragen was voldoende.

U ziet het, de eerste kamerfractie laat niets over om aan te tonen dat de werkwijze van de eerste kamer een overleefde zaak is.

dagvandaag

Identiteit

(rl) Gruijters had het, voor hij het op het congres op 6 mei j.l. in Den Bosch in iets andere woorden zei, al in het 'congresnummer' van de Haagse Post (3/5/72) gezegd: 'Wie van een identiteit van D'66 spreekt, heeft van het begin af ongelijk gehad.' Zoals vaker het geval is met uitspraken van politieke denkers - of dat nu D'66-ers zijn of 'gewone' politici - is ook dit weer een uitspraak, die naar beide kanten kan worden dóór geredeneerd.

Het is maar net welke waarde je aan het woord 'identiteit' wilt toekennen. Voor Gruijters betekent het kennelijk 'ideologie', want hij eindigt zijn stuk met de constatering dat hij geen behoefte heeft aan 'een kerkje bij de brug'.

Dat die eigen identiteit ook nog wel eens iets anders zou kunnen zijn, heb ik op het congres vooral erg duidelijk gehoord van Bert Schwarz, Van Schwarz heb ik evenmin de indruk dat die staat te dringen voor dat 'kerkje bij de brug'.

dagvandaag

Peiling

(rl) De Haagse Post blijft boeien. In het nummer van 10 mei gaat Brugsma enorm tekeer tegen de Goede c.s., alsmede tegen de 150 congresgangers die voor zijn amendementen stemden. Hij verbindt er de conclusie aan dat het een troost is te weten, dat het maar om 150 van de 7000 leden gaat en dat het interessant zou zijn eens de mening te weten van al die 7000 leden. Inderdaad, dat zou verdomd interessant zijn. Ik voor mij heb namelijk het gevoel - dit kennelijk in tegenstelling tot Brugsma - dat de lijn Goudsmit - De Goede een heel wat grotere aanhang zou verwerven dan de uitspraak van het laatste congres zou doen vermoeden.

We zijn benieuwd wanneer deze peiling wordt gehouden (H.B.!)

Zoals gezegd blijft de HP boeien, want in datzelfde nummer van 10 mei pleit Kees Tamboer ervoor Aar de Goede maar tot fractieleider te verheffen, zodat hij kan gaan bouwen aan het 'door hem geëntameerde "nationaal kabinet", waarin volgens Anneke Goudsmit (interview NRC/Handelsblad 25/1/72) plaats moet zijn voor mensen als Langman, Boersma, van Agt en de Brauw.'

dagvandaag

Houd ze eraan.

(H.J.) Gelijk bekend is er nogal wat kritiek gekomen uit den lande op het "advies van de zes", het z.g. rapport Mansholt. Sommige kritiek was van een stuitend lage kwaliteit. Het "onzin" van Van Riel, het "bla Bla" van Vrij Nederland. Ze kunnen elkaar de hand schudden op hun intellectuele en politieke standing (waarvan ze allebei op hun manier erg veel denken te hebben).

Een aantal invloedrijke conservatieven, b.v. Langman, heeft gezegd:

Maar de economische groei moet blijven, met name in de kwaliteitssector, in de dienstensector. Deze kritiek biedt perspectieven. Niet alleen omdat het rapport Mansholt dit impliciet ook zegt, maar vooral omdat kwaliteit en diensten zo mooi aansluiten bij het Beleidsplan 71-75 van D'66 en het stuk "Om de kwaliteit van het bestaan" van de PvdA (1963).

De uitvoering van deze plannen zou een nuttige eerste stap kunnen zijn naar een "anders georiënteerde maatschappij". Van deze drie woorden zullen Langman en zijn politieke kornuiten wel schrikken, maar van kwaliteit enz. zijn ze toch niet meer afkerig. Houd ze eraan

dagvandaag

Hetwas weer bemoedigend

(H.J.) De congressen van D'66 beginnen steeds meer het aanzien te krijgen van destructiebedrijven. Dat is geen kwestie van toeval meer. Het moet wel zo zijn dat - onbewust - de condities daartoe worden aangemaakt. Onbewust, omdat een D'66-congres bedoeld is als een constructieve bijeenkomst, waar weloverwogen kan worden gekozen uit een paar welvoorbereide en ook eenvoudige politieke beleidslijnen en uit idem, maar eventueel meer gecompliceerde programpunten. Op het Bosse congres bleken de hoofdpunten en hoofdstrategie (vorming van een FVP, afspraken voor de verkiezingen e.d.) geen verschil van mening te wekken. Des te meer was dit het geval over de paden en paadjes om tot e.e.a. te komen. Hierop liep het congres spaak.

Het HB + Van Mierlo wilden het rapport Mansholt laten vertalen in een verkiezings-program en wel door de drie partijen + personen uit andere hoeken en gaten. Het amendement de Goede zei: overleg met andere partijen hierover. De HB-lijn is selectiever, leidt misschien tot een krappe meerderheid op een geprononceerd program, is in eerste aanzet "monistisch". D'66 kan hierbij vooralsnog een eigen functie uitoefenen.

De lijn de Goede is minder kieskeurig (de problematiek laat kieskeurigheid niet toe) en kan op een vaag program een grote maar onbetrouwbare meerderheid opleveren, waarin D'66 weinig invloed zal kunnen hebben. Als de keuze echt om deze twee lijnen zou gaan, zou ik waarschijnlijk voor de HB-weg hebben gekozen (ik was niet op het congres, daarom kan ik zo goed over alles oordelen). Hoewel ik er vrij zeker van ben dat geen KVP-er of zo het zou aandurven om progressief mee te praten; misschien een enkele jongere. De invloed van D'66 wil ik niet ten koste van alles bewaren, maar D'66 heeft zeker een eigen aard en het is de moeite waard die t.z.t. eens handig in een ontvankelijke politieke stroom uit te zetten. De stemmen staakten +, d.w.z. een groot resultaat voor het amendement de Goede. Voor dit amendement? Geen sprake van. Als de Goede had voorgesteld om - zeg maar wat - een Behoudende Volkspartij na te streven, dan zou hij evenveel aanhang hebben gekregen. Niet uit conservatisme van de congresbezoekers, maar uit ongenoegen over de onduidelijkheid, het superspeculatieve, het hyperfijnzinnige, het abstracte, het mystieke, het kilometers hoog en vèraf gebakken zijn van het voorgestelde samenwerkingslabyrinth.

D'66-ers kunnen al die gekunstelde constructies nauwelijks volgen, laat staan de kiezer. Als je willekeurige mensen vraagt welke partij en welke man zich rot werken voor de politieke vernieuwing in ons land, dan is het antwoord steevast: Weet ik veel. En dat moet niet. Het is ontstellend, dat we zo weinig leden hebben (de grondoorzaak van onze financiële nood).

De PvdA heeft uit eigen onmacht D'66 nu genoeg halsbrekend trapezewerk laten doen. D'66 en met name van Mierlo hebben hun goede wil tot het uiterste getoond tot dusver. Nu maar eens even pauzeren om de zaken op een rijtje te zetten en te zien hoe het doel vanuit de bereikte posities via recht-toe-recht-aan wegen te bereiken is.

d'66

Op het laatste kongres van D'66 in Den Bosch gebeurde helemaal niets interessants, behalve dan natuurlijk de botsing tussen van Mierlo en De Goede. Waarbij bleek dat het gat tussen de kopgroep (de voortijlende van Mierlo-groep) en het peloton weer wat groter geworden is. In plaats van, zoals enkelen gedacht hadden, dat de groep van twijfelaars over de noodzaak van haast met de progressieve samenwerkingsslonken was, bleek deze integendeel weer gegroeid te zijn. En zelfs zover dat het Hoofdbestuur en de groep van Mierlo haast een nederlaag leed. Wat was het geval. Door het dagelijks bestuur was de bekende standaard resolutie aan het kongres voorgelegd waarin goedkeuring van het gevolgde beleid werd gevraagd. Hetwelk in wezen er op neer komt dat het advies van de commissie van zes zonder meer opgevolgd wordt. De uitwerkingsvorm zal dan een discussie aan de basis moeten zijn, begeleidt door een groep van deskundigen. En, als ik de uitleg van het HB goed begrepen heb, over twee apart te behandelen onderwerpen, n.l. de problematiek van de eindige aarde en het streven naar verdere samenwerking. Beide studies dus in nauwe samenwerking met de PvdA en de PPR en vanuit die positie pogend langzaam maar zeker progressieven uit andere partijen er bij te betrekken.

De Goede acht deze aanpak te simpel, hij wil daarnaast andere politieke partijen direkt over deze problemen benaderen. Hij diende daarom hetvolgende amendement op de bestuursresolutie in:

- Toe te voegen aan de besluiten: Andere politieke partijen uit te nodigen zich uit te spreken over de problematiek van de Club van Rome alsmede over het daarover samengestelde advies van de commissie van Zes en bij bekend worden van die standpunten een evaluatie te maken van de gebleken overeenkomsten en verschilpunten, hopenlijk aanleiding gevend tot de instelling van een gezamenlijke werkgroep met als opdracht een politiek programma te ontwerpen dat wezenlijke hervormingen beoogt en op basis waarvan een parlementaire meerderheid te bereiken is.

De bedoelingen van De Goede zijn naar mijn gevoel in de pers niet zo goed overgekomen. Hij is er niet op uit om de samenwerking met de PvdA schipbreuk te laten leiden, zoals hem ten onrechte is verweten. Naar zijn gevoel wordt het streven naar het hervormend beleid en de hiervoor nodige parlementaire meerderheid te veel in de drie eigen partijen ingekapseld en is daardoor kansloos. Samenvattend kwam zijn verdediging van zijn amendement neer op de volgende gedachtengang:

- In Biddinghuizen was al grote twijfel over de juistheid van de lijn zoals uitgestippeld door het HB. In motie werd het scheppen van een buiten de partijen staand ontmoetingspunt met nadruk vastgelegd. Echter, in de daarop volgende onderhandelingen met de PvdA (in het overlegorgaan) kon dit niet gerealiseerd worden, er dreigde een debacle. Daarom werd een rapport van niet direct met de partijtoppen verbonden experts gevraagd. Grote bezwaar van D'66 zijde, in het bijzonder de kamerfractie, was dat hierbij toch weer de drie partijleiders werden gevoegd, waardoor het een partijpolitiekstuk werd, ontoegankelijk voor anderen. In Biddinghuizen werd gesproken over hervormend beleid én over de tactiek, het rapport van de zes behandelt alléén het eerste deel en stelt voor het tweede onderwerp slechts voor een komitee van verkenning in te stellen. Dat moet dan met een lijstje namen van progressieven uit andere partijen komen, die in persoon mee willen werken. Hier zit een gedachtenfout. Mensen uit andere partijen zijn politiek slechts belangrijk als ze vanuit die partij handelen, als ze een bepaalde stroming vertegenwoordigen die binnen die partij iets los kan maken. Maar nu het advies van de zes een partijpolitiek stuk is geworden door de samenwerking van de partijleiders is de kans dat stromingen in andere partijen er mee willen werken gering geworden. Toch moet die weg ook geprobeerd worden, en daarom moeten de andere politieke partijen om een oordeel gevraagd worden. De door het HB uitgestippelde weg wordt er niet door geblokkeerd, daarom is het een toevoeging aan de bestuursresolutie en geen aparte motie. Tot zover het betoog van de Goede.

Van HB zijde en door van Mierlo (hoewel het niet de bedoeling was moest hij ook in de slag, na het volledig falen van Gruyters) werd gesteld dat dit gewoon niet kon, er waren al allerlei afspraken met de PvdA gemaakt en een bepaalde weg ingeslagen. Aanvaarding van het amendement van de Goede zou betekenen dat, ook de PvdA weer volledig vrijheid van handelen zou kunnen vragen. Als m.i. zeer onzindelijk argument werd ook gesteld dat De Goede een soort overval pleegde door pas op het kongres zijn motie in te dienen, zoals hij terecht opmerkte, pas drie dagen voor het kongres kreeg hij de HB resolutie te zien.

(De Haagse Post wist nog te melden dat De Goede ook geïrriteerd was door het feit dat Van Mierlo tegen de afspraak in, zijn kongresrede niet aan de fractie ter inzage had gegeven).

Zoals u weet haalde het amendement De Goede het net niet. Niet verworpen, maar ook niet aangenomen, omdat de marge te gering was (51% voor, 49% tegen, 2% blanko) Toch een morele nederlaag voor het HB en de groep van Mierlo, waaruit men wel een les zal moeten leren. De steun voor de HBlijn is zo gering (55% voor, 38% tegen en 5% blanko) dat bij de geringste tegenslag een fiasco niet te vermijden zal zijn. (Bij D'66 kongressen blijfje lachen, na de stemming over de motie De Goede werd door (of all people) Nooteboom voorgesteld tot herstemming over te gaan, en wel schriftelijk om zo tot een nauwkeuriger uitslag te komen. Anneke Goudsmit stelde voor om bij hand opsteken te herstemmen. Gelukkig trokken beiden hun voorstel weer vlug in!)

Vermeldenswaard is verder nog een amendement van van der Ven, op de bestuursresolutie, waarin werd voorgesteld de discussie over het rapport van de zes in twee fazen te laten verlopen. Namelijk eerst een luisterend begeleiden, gevolgd door het opstellen van een regeringsprogramma. Dit amendement werd verworpen met 37% voor, 41% tegen en 13% blanko.

Ook mijn eigen motie, waarin prioriteit gevraagd werd voor het herzien van het D'66 programma en beleidsplan werd verworpen. Toch lokte dit een aantal interessante reacties op, waaruit naar mijn gevoel duidelijk blijkt dat er nooit meer zoiets zal komen als een eigen D'66 programma of beleidsplan, laat staan een programmacongres. Er wordt regelrecht op een nieuw gezamenlijk regeerakkoord afgestevend; waar D'66 een afwijkende mening heeft zal slechts binnenkamers door de insiders over gesproken worden.

NA HET KONGRES: EEN ANDERE PARTIJPOLITIEK

door K. Bloema

Bij het kongres in Den Bosch werd de lijn van Biddinghuizen doorgezet. In Biddinghuizen demonstreerde zich al duidelijk het verzet tegen het partijbeleid, dat een àl te innige en snelle samenwerking met de PvdA beoogde. D'66 vreesde te worden doodgeknepen in de apenliefde van de socialisten. De motie Goudsmit haalde toen, naar ik meen, ruim een derde van het aantal stemmen. In Den Bosch was er een amendement van De Goede in dezelfde denklijn. Het haalde de meerderheid, zij het krap (51%), ondanks het feit dat van Mierlo, Gruyters, Wilbers en anderen al het mogelijke deden en het HB haar volle gewicht in de schaal zette. In feite was het een zware afgang voor de partijtop, die maar stug blijft volhouden dat D'66 de eigen identiteit niet belangrijk vindt: Van Mierlo (zie de HP van 3 mei): "Bijna niemand ligt wakker van de identiteit van D'66". Gruyters (die haast in elke kongresrede van Van Mierlo een pluim krijgt): "Wie van een identiteit van D'66 spreekt, heeft van het begin af aan ongelijk gehad." Over onze partijvoorzitster, die blindelings en filosofieloos achter Van Mierlo aanholt, schreef de HP: "Ruby van der Scheer bagatelliseert het gekibbel over de identiteit van D'66 evenzeer: We moeten oppassen dat we geen energie verspillen aan zulke futiliteiten".

Het is eigenlijk ongelooflijk als je dat leest. Terwijl talloze leden (en van uitstekende kwaliteit) de partij verlieten vanwege het identiteitsverlies, de knellende omarming van de PvdA en het in Biddinghuizen al overduidelijk was dat D'66 zich in een identiteitskrisis bevond, blijft onze topleiding zich als bezeten vastbijten aan een progressieve volkspartij, die in wezen niets anders kan worden dan een PvdA-met-een-andere-naam, vermeerderd met het restant van D'66. Een verlate doorbraak, waar sommige socialisten misschien blij mee zijn, maar waarmee in het geheel geen polarisatie wordt bereikt, laat staan een verandering in politieke en staatkundige verhoudingen. Men klampt zich vast aan het idee als-of belangrijke groepen uit de confessionele partijen zich zullen losscheuren en in ons kamp zullen komen. Voorzien van enorme oogkleppen schijnt er maar één doel te zijn: de wereld te redden van de ondergang, de milieuproblemen op te lossen, gidsland te worden, ons hele economische en sociale stelsel eventjes onderstevoren te zetten, een programma op te stellen door te praten aan de basis met de PvdA en PPR (terwijl al in vele gemeenten is gebleken dat contacten aan de basis maar heel povere resultaten opleveren), en alle energie zich concentreert op het rapport Mansholt, dat door André van der Louw op een moment dat hij dacht dat niemand het hoorde, een "wegwerppapier" is genoemd.

D'66 heeft er zich vaak op beroepen een partij van amateurs te zijn. Dat blijkt steeds weer opnieuw waar te zijn. Maar zulk een excuus voor stomiteiten kun je op den duur niet blijven volhouden. Er zijn mensen die in 1966 de stoot hebben gegeven tot het oprichten van D'66. Daarmee werd in een dringende behoefte voorzien. Een politiek vacuum vulde zich snel op tot een groepering met een eigen, hoewel nog soms onduidelijke, identiteit. Maar deze oprichters moeten niet menen dat zij de politiek van deze groepering naar eigen inzicht kunnen bepalen. Wanneer zij geen begrip hebben van het eigen profiel dat zich in D'66 heeft gevormd, dan zullen zij op den duur zichzelf uitsluiten. Dan zullen anderen de leiding overnemen en wegen zoeken waarbij progressieve politiek en eigen identiteit de basis vormen voor het beleid van de partij. Laat het niet zover komen. Maar zoals het nu gaat, gaat het in elk geval niet langer meer. Onze partijpolitiek moet veranderen.

DAG GOEDE TROUW VAN BRUGSMA

(HG) De Haagse Post na het D'66-kongres te Den Bosch had een wel zeer sjachrijnige kijk op de gebeurtenissen aldaar. Brugsma liet in een artikel "Dag Goede Trouw" weten dat het amendement van De Goede wel zeer slecht bij hem gevallen was. Helaas gaat hij zelfs zo ver te twijfelen aan de goede trouw, het fatsoen, de intelligentie en de doelmatigheid van de "maar 150 van de 7000 leden" die dit amendement steunden. In goedkope boulevardbladstijl worden alle terechte en (meest) onterechte argumenten er bij gesleept.

Kijk, als één van de 150 gaat me dat toch net te ver. Zin voor zin kan men het gifstuk van Brugsma als te overdreven, te demagogisch of gewoon als onjuist aan de kaak stellen. Dat zal hij zelf ook wel begrijpen. Maar ik vind ook dat Brugsma wel het elementaire fatsoen had kunnen opbrengen om geen misbruik te maken van zijn gecombineerde positie van HP hoofdredacteur en D'66 topnotch in het progressieve overleg om op een dergelijke persoonlijke manier te keer te gaan tegen de interne oppositie in D'66. Die heus wel weet wat ze wil en wier enige "fout" is dat ze het alléén maar geheimzinnig bedisselen en stratego spelen in het overlegorgaan beu is.

Wie twijfelt aan de goede trouw van zijn opponenten is voor een serieuze discussie verloren. Daarom, inderdaad Brugsma, dag goede trouw.

PEPSELS

PEPSELS

PEPSELS

- Volgens H.J.A. Hofland (NRC/Handelsblad 8/5/72) hebben zowel De Goede als Van Mierlo gelijk. Hofland heeft ook gelijk.

pep

- Definitie 'van onderop': de basis mededelen wat aan de top is besloten.
Definitie 'van bovenaf': de basis mededelen dat de besluitvorming van onderop dient te geschieden.

pep

- In Italië is het net als overal: Het enige effect van links is rechts.

pep

- DS'70 zegt wat de VVD denkt, maar niet durft te zeggen.

pep

- Japie: Een nieuw begeerakkoord

pep

- Permanent overlegorgaan: een soort krultang om rechtlijnig denkenden in bochten te wringen

pep

- Tilanus zal toch niet denken dat de KVP hetzelfde is als de Club van Rome? Zijn benadering is dezelfde; welwillend, op afstand houden, twijfel aan juistheid van onderdelen, verdere studie nodig. Of behandelt de CHU alle problemen zo?

pep

- Definitie: Op D'66 congressen is het product van aantal bezoekers en toegangsprijs constant.

pep

- Besef je wel dat dit soort congressen als jullie houden, in Rusland helemaal niet mogen? Ja, eigenlijk moest zoiets hier ook verboden worden.

pep

C&A EN OPENHEID

(ofwel: het zinloze van kretologie)

door R.W.Th. Löbler

De kreet is sinds het ontstaan van D'66 niet van de lucht geweest. Ieder voor zich heeft wel een beeld van de 'openheid' zoals hij die ziet. Dat die concepties onderlinge verschillen vertonen, behoeft geen betoog. Wat ik me echter afvraag, is of iedereen zich wel altijd realiseert wat eigenlijk het doel van die allerwegen zo gewenste openheid is. Gegarandeerd, dat als men deze vraag probeert te beantwoorden, de vage generalisaties niet van de lucht zijn.

Openheid blijkt het om te beginnen al niet te kunnen stellen zonder 'inspraak'. De burger (resp. werknemer, vrouw, patient, scholier, schouwburgbezoeker en naam maar op) moet 'mondig zijn, moet kunnen 'meedenken', wil 'meebeslissen', enfin, we kennen deze termen zo langzamerhand wel. Stuk voor stuk prachtig, maar werkelijk iets zeggen doen ze niet. Met andere woorden (als ik even onderwijsjargon mag gebruiken): wat is de motivatie? Waaróm zou men al dit fraais eigenlijk willen?

Mijns inziens is het antwoord even kort als prozaïsch: ZEKERHEID. De mens zoekt zekerheid, geborgenheid, houvast. Zo gek is dat trouwens niet in een wereld, waar alles al vanaf de jongste dag letterlijk als los zand aan elkaar hangt. Het paradoxale nu is, dat de mens deze zekerheid via 'openheid' wil verkrijgen van zijn medemens, die echter al evenzeer op zoek is naar zekerheid. Maar in de ogen van de ander brengt de positie van de ene mens mee dat die de macht zou hebben, die ander zijn zekerheid te geven. Het is een van onze vicieuze cirkels. Immers, degenen die die zogenaamde machtsposities innemen, zijn juist ook de grootste zekerheidszoekers, de mensen met ambitie. Ambitie, eerzucht, zo u wilt, is immers de duidelijkste vorm van 'het hogerop zoeken' die er is? Op onze waterplaneet is de hoogste plaats de droogste. De zekerste. Dit brengt me tot de aanleiding voor dit stukje. Het wil mij voorkomen, als ik zo eens om me heen kijk, dat de doornsee burger bepaald niet zo erg warm meer loopt voor al die openheid, inspraak, medezeggenschap enz., als hij naar zijn gevoel voldoende zekerheid heeft. Dit verschijnsel is ons, met name uit de praktijk van ons politieke leven, genoegzaam bekend. Men kan hier tegenin brengen dat er toch vrij veel mensen zijn die zich 'belangeloos' inzetten voor dit of voor dat, maar dat snijdt geen hout. Gewaardeerd worden is op zichzelf al een vorm van zekerheid.

Dit alles wordt mij ingegeven door een artikel van de hand van S. van der Zee, dat ik las in het bijvoegsel van NRC/Handelsblad van 6 mei j.l. over het confectioneconcern C & A.

C & A is, zoals bekend, een vrij feodaal geleide, besloten familie n.v. Van der Zee besluit zijn artikel dan ook met de woorden: 'Openheid is blijkbaar een woord dat deze familie waarschijnlijk eerst in de 21e eeuw in hun woordenschat wil opnemen'.

Kijk, dat vind ik nu een duidelijk voorbeeld van kretologie. Dezelfde schrijver heeft namelijk in zijn stuk op niet mis te verstane wijze duidelijk gemaakt, dat de familie Brenninkmeijer niet op haar achterhoofd is gevallen. Het beleid ten aanzien van het personeel getuigt van een visie en werkelijkheidszin, die men vele politici zou toewensen.

Al vanaf 1950 betaalt het concern aan alle personeelsleden een extra maandsalaris. Het bedrijf was een der eerste die de vijfdaagse werkweek invoerde. Via een handig uitgedacht premiestelsel kunnen verkoopkrachten een salaris halen dat ver boven hun cao ligt. De korting voor personeelsleden bedraagt 20% voor aankopen van produkten van het concern: de meeste andere bedrijven geven 10%, hooguit 15%. Vakanties: voor iedereen al vanaf 1948 vier weken. Leidinggevend personeel boven de 35 jaar zes weken en boven de 45 jaar acht weken. Al deze feiten worden in het stuk van Van der Zee vermeld. Zelf meen ik te weten dat C&A ook een van de eerste was, die in het bedrijfsleven een waardevast pensioen invoerde. 'Niet in het minst door hun sociale weldadigheid,' schrijft Van der Zee verder, 'hebben in de afgelopen 20 jaar de zwijgzame Brenninkmeijers een werkklimaat gecreëerd dat hen in de gelegenheid heeft gesteld een mammoetconcern uit de grond te stampen.' Nee, dat haalt je de koekoek. Wat zij hebben gedaan is gewoon: zich zekerheid verschaffen door hun werknemers zekerheid te verschaffen. Daarmee vervalt de drang tot 'openheid'. Dat het in de praktijk inderdaad zo en niet anders is, wordt in hetzelfde stuk duidelijk aangetoond. De vakbond krijgt in het bedrijf geen poot aan de grond, omdat dankzij de goede sociale voorwaarden het aantal vakbondsleden in de bedrijfsraden van C & A steeds kleiner word. Het personeel heeft geen zin meer om vakbondslid te worden. Het personeel, anders gezegd, is blijkbaar tevreden met de zekerheid die de familie Brenninkmeijer biedt. Dit alles vond ik het overdenken waard, omdat op ruimere schaal geprojecteerd, er niet zo veel voorstellingsvermogen voor nodig is, om te kunnen voorspellen wat er zal gebeuren als je de maatschappij al te veel gaat socialiseren á la Brenninkmeijer. Want zekerheid en engagement verdragen elkaar niet.

PEPSELS

PEPSELS

PEPSELS

- Dennis the Menace Meadows was here

pep

- Gruyters moet maar gauw bruiloft vieren met de PvdA. Dan kan hij daarna weer zo vaak vreemd gaan als hij wil.

pep

- Hoe bedoel je, voor welke kommissie wordt hij dan nu weer gevraagd?

pep

- Japie: Afgysenlijk

pep

- Binnenkort heeft D'66 meer kommissies dan leden. Omdat het aantal commissies zo sterk toeneemt, bedoel ik.

pep

- We moeten er wel op letten dat de gelijkgezinden, die gaan meedenken, niet ook nog lid van D'66 willen worden

pep

- Je moet zelf geprofiteerd hebben om het profijtbeginsel te kunnen begrijpen

pep

- Vietnam: Als je er geweest bent kun je er niet meer over mee praten

pep

- Zo'n sympathiek gezicht, het lijkt bisschop Gijsen wel.

pep

- Het rapport van de zes, en klaar.

pep

(KB) "Waar zijt gij nu, Boukema, Scholten, Kuijper, Idenburg, Albada, de Graaff, waar zijt gij nu Cals, Westerterp, van Schaik, Mommersteeg, van der Gun, Steenkamp, en al die anderen die destijds zeiden zich te willen inzetten voor een radicaal vooruitstrevend beleid"? Dit kon Erik Jurgens nog uitroepen op het PPR-congres in maart 1971. Het was een omkijken naar de eerste verliesronde van de radicale achterban. Daarbij bleef het niet. Een aantal ontevreden en uit de AR-Hoek verzamelden zich o.l.v. Feddema in de BSP. De twijfel bleef voortwoekeren bij de radicalen. Velen gingen zich afvragen op de PPR nog wel zin had en niet beter kon worden opgeheven. Bogaers en anderen verlieten de partij. Volgens Vrij Nederland was deze PPR- die van Bogaers, Jansen en mej. Kessel- niets anders dan een katholieke dependance van de PvdA. Dat was niet aardig gezegd. Vooral niet tegenover de ex-ARPer Bas de Gaay Fortmans, die zich bij de steeds radicalere lijn van de PPR heel goed schijnt thuis te voelen. Hij wil een radicalere buitenlandse- en defensiepolitiek, "maar de progressieve concentratie biedt wat dat betreft geen enkel alternatief".

PPR-voorzitter Dolf Coppes gooit het meer over de sociaal-economische boeg. Hij sprak op het congres in april j.l. over de "internationale solidariteit van de verdrukte arbeidende klasse". De waardering over Mansholts "wegwerprapport" is niet zo erg hoog. De PPR drijft snel naar de perefierie van het Nederlandse politieke spectrum. De meeste aanhang wordt nog verwacht van idealistische en progressieve jongeren, en van actiegroepen deelnemers. Men wil wel - evenals D'66 - naar een excentrisch punt, maar met andere deelnemers. Wel samenwerking met anderen, maar in compartimenten. Geen opgaan in een grote partij, maar als een kleine radicale partij een eigen inbreng verzorgen. Op het laatste PPR-congres vertoonde men een sterke neiging om als kleine groep bij elkaar te blijven. Wat niet verhinderde om een bijzondere affectie te vertonen tot de PSP. Misschien zit een nauwere samenwerking (of fusie?) tussen PPR en PSP er wel in.

Voor D'66 heeft dit alles een eigen betekenis. Allereerst zal bij de progressieve samenwerking rekening moeten worden gehouden met de radicalisatie van de PPR, en met eventuele pogingen om de PSP-aanhang meer hierin te betrekken. Ten tweede moet D'66 weten dat de PPR zich specialiseert op "idealistische en radicale jongeren", groepen waarop ook sommigen in D'66 hun aandacht plachten te richten. Voorts zouden deze berichten over de PPR wel eens leerzaam kunnen zijn, voor de hardlopers in D'66, wanneer het gaat om wat bezinning t.a.v. een uit "compartimenten" bestaande PVP, en t.a.v. het "wegwerprapport Mansholt".

DRIE VRAGEN OVER DE TOEKOMST VAN D'66

(uitgesproken door N.F.I. Schwarz tijdens het D'66 -congres op 6 mei 1972)

Namens de Eerste Kamerfractie wil ik een paar vragen stellen over de motie van het hoofdbestuur (congresstuk 7), die in feite vraagt om goedkeuring van het beleid ten aanzien van de samenwerking met de PvdA en de PPR tot dusverre. Het is een simpele motie, want zij heeft uitsluitend betrekking op het verleden.

Over de toekomst zwijgt de motie. Om nu door aanneming van de motie niet de indruk te wekken dat het hoofdbestuur nu verder maar zijn goddelijke gang kan gaan, is het misschien goed om nog even vast te stellen datgene wat, naar wij menen, de grote meerderheid van de D'66-ers wil. Dat is:

- a) voor de verkiezingen moet er een progressief regeerakkoord in hoofdlijnen zijn;
- b) dit akkoord moet worden gepresenteerd door een kernkabinet als inzet voor de verkiezingen;
- c) het moet een meerderheid kunnen halen, en moet dus meer achter staan dan PvdA/D'66/PPR alleen;
- d) het akkoord en het kernkabinet kunnen na de verkiezingen niet meer veranderd worden;

- e) het kernkabinet zal op basis van de verkiezingsuitslag worden gecompleteerd;
- f) de samenwerking zal ten minste zijn een federatief verband, de LVP is iets van langere adem;
- g) het advies van de commissie Mansholt is een goed uitgangspunt voor een progressief politiek program.

- Onze eerste vraag aan het hoofdbestuur is: staat u volledig achter deze doelstellingen?

Waar moet nu het komende halfjaar bijzonder op worden gelet? Allereerst is de samenstelling van verkenningscomité en programmacommissie van Mansholt van het grootste belang. Voor de programmacommissie zou men moeten denken aan vertegenwoordigers van maatschappelijke groeperingen zoals universiteiten, vakbeweging, werkgevers, ambtenaren, aktiegroepen. Naast leden van de drie progressieve partijen zou men kunnen denken aan vertegenwoordigers van progressieve groenen uit de LVP en andere politieke partijen, aan de jongerenorganisaties zoals de JOVD, de AKJOS en de CHJO en aan niet-partij gebonden.

Hieruit volgt dat het verkenningscomité personen moeten bevatten, waarvan de voornaamste eigenschap is dat ze in een of meer van de genoemde kringen goed thuis en goed bekend zijn, en vooral dat er geen personen in zitten, die bepaalde gewenste groepen onverbiddelijk zouden afstoten. Het verkenningscomité zou b.v. uit 4-6 personen kunnen bestaan, w.o. één of twee die buiten de drie partijen staan.

De tijd waarop dit voor elkaar moet komen ligt in het communiqué (congresstuk 3) besloten: volgens punt 6 moet er voor het eind van het jaar een interimrapport van de programmacommissie zijn. Men mag ze daar toch wel een half jaar voor geven. Het comité van verkenning krijgt volgens punt 7 zes weken. Dat betekent dat het comité van verkenning er half mei moet zijn.

- Onze tweede vraag: Zal het hoofdbestuur al het mogelijke doen om te bereiken dat comité van verkenning en programmacommissie tot stand zullen komen in een samenwerking en binnen de tijd zoals zojuist geschetst?

Tenslotte iets over onze verhouding tot de PvdA. Het staat als een paal boven water, dat wij momenteel meer verwantschap hebben met de PvdA dan met de huidige regeringspartijen. Dat neemt niet weg dat er ook duidelijke verschillen zijn met de PvdA. Ik denk niet alleen aan bepaalde programmapunten, maar vooral aan het tempo en de wijze, waarop wij naar de nieuwe politieke verhoudingen toe willen.

Laat ik dit toelichten aan de hand van het communiqué, congresstuk 3. Dit is kennelijk een compromis tussen twee standpunten, dat van de PvdA en dat van D'66. Als wij deze twee uitgangspunten eens naast elkaar konden leggen, dan zouden wij duidelijk kunnen zien hoe ver de PvdA sinds Biddinghuizen is gevorderd, en hoe ver wij. Dan zal blijken dat het niet aan ons gelegen heeft, dat het communiqué formeel wel open is, maar de facto nog zeer partij gebonden en dat wij nog een lange weg hebben te gaan. Wij hebben er alle belang bij, dat er op den duur een grote progressieve volkspartij komt. Wij hebben er totaal geen belang bij dat wij nú de indruk wekken door de PvdA te worden opgeslokt. Ik zeg niet dat het zo is, ik zeg alleen maar dat het zo lijkt en dat onze kiezers die indruk krijgen. Als wij die indruk niet voor de verkiezingen corrigeren, dan krijgen wij geen stem en dus geen invloed op de toekomstige ontwikkelingen. Laten wij de wereld maar weer eens duidelijk maken dat wij nog steeds de jonge David zijn, die de heer Goliath moeizaam voortsleept. Laten wij nog maar weer eens duidelijk maken dat wij het zijn geweest, die alle vernieuwingen in de politiek de laatste vijf jaar zijn begonnen. Dat wij het zijn geweest die begrippen als openheid en openbaarheid, inspraak en democratisering hebben geïntroduceerd, die nu gemeengoed zijn geworden. Dat wij voor het eerst met een beleidsplan met kostenanalyse zijn gekomen. Dat wij het initiatief hebben genomen voor een PVP en een regeerakkoord met ministersploeg en een commissie Mansholt. Van al deze dingen is D'66 de motor, en dat moet maar eens gezegd worden.

Er is geen enkele reden waarom wij ons licht onder een korenmaat zouden zetten, alleen om de PvdA niet te irriteren. De PvdA is ook niet te benauwd om ons te irriteren. Chel Mertens had in Biddinghuizen 11 irritatiepunten, hij heeft er 17 nieuwe bij. Ik vind dat helemaal niet erg, maar wij moeten ophouden met de indruk te wekken dat wij over alles hetzelfde denken als de PvdA. Ik zeg niet dat het zo is, ik zeg alleen dat het zo lijkt, en dat moet ophouden.

- Onze laatste vraag aan het hoofdbestuur: Zult u ervoor zorgen dat, onverminderd de voortgezette samenwerking met de PvdA en PPR, het eigen standpunt of initiatief van D'66 telkens openbaar zal worden gemaakt, naast het bereikte compromis? Zult u opkomen voor de eigen waarde van D'66? En waarom worden de notulen van het overlegorgaan eigenlijk niet gepubliceerd?

De Eerste Kamerfractie wil de motie van het hoofdbestuur graag steunen als mijn drie vragen door het hoofdbestuur bevredigend worden beantwoord. Ik hoop wel dat vragen en antwoorden in de "Democraat" worden afgedrukt.

Natuurlijk kunnen wij dit ook allemaal in min of meer scherpe moties neerleggen, maar ik geloof dat dat niet nodig is. Als de vragen bevredigend worden beantwoord; dan zijn, dacht ik sommige andere moties overbodig. Dan heb ik ook wel vertrouwen in de plannen voor de brede programmacommissie en de samenwerking met de PvdA, PPR en andere progressieven. Ik zal ook gaarne in onze jaarvergadering in december naar de verantwoording van het hoofdbestuur willen luisteren. Alleen als de vooruitgang dan nog steeds miniem is zullen wij ons in gewoede moeten afvragen of D'66 niet een heel andere koers moet gaan varen.

WIE ZIJN DE DIEVEN EN HOE ZE TE PAKKEN?

door A.R. van der Burg

De heer Van Dam wil van mij weten wie de inflatie-dieven zijn en hoe wij in het openbaar kunnen aantonen dat het Nederlandse volk slapende bestolen wordt. Nu ben ik weliswaar geen opsporingsambtenaar, maar ik wil toch wel een poging tot een antwoord doen. Ik heb dat antwoord trouwens al eens gegeven in Peperbek, zo'n jaar geleden, getiteld "Inflatie voor beginners".

Nu zal de heer Van Dam met mij wel bereid zijn het woord 'dief' hier in enigszins onverdrachtelijke betekenis te gebruiken. We moeten n.l. een onderscheid maken tussen de veroorzakers van de inflatie en de profiteurs ervan, al zijn dat veelal dezelfde. De veroorzakers zijn het moeilijkst aan te wijzen. Inflatie ontstaat als er op een gegeven moment meer geld voor besteding gereed ligt dan er tegen de bestaande prijzen aan goederen en diensten te koop is. De prijzen stijgen dan dusdanig dat er een nieuw evenwicht ontstaat. Maar dat nieuwe evenwicht komt er niet, want als de prijzen stijgen, dan wil ook iedereen (terecht) meer verdienen. Dus stijgen de lonen en de prijzen van diensten. Daarmee stijgen de kosten van kapitaalgoederen en produkten, zodat na een poosje iedereen weer om loonsverhoging roept, enz. Een paar belangrijke oorzaken van de huidige inflatie zijn:

1. De overheid heeft in de jaren van hoogconjunctuur, d.w.z. in een tijd dat zoveel mogelijk mensen waren ingeschakeld in het produktieproces, een steeds toenemend beslag op de arbeidsmarkt gelegd door uitbreiding van het aantal ambtenaren en door vergroting van de investeringen in allerlei werken, zonder dat dit gepaard ging met een forse belastingverhoging. Dit betekende enerzijds dat minder produktievermogen overbleef voor de private sector en dat anderzijds de bedrijven en de mensen wel over het geld beschikten om meer te kopen. Deze eenvoudige wijsheid is in ieder leerboek van de economie te vinden, maar blijkbaar heeft de heer Witteveen daar nooit in gekeken.
2. Door de voortdurende hoogconjunctuur werd het bedrijfsleven overoptimistisch en heeft op grote schaal geïnvesteerd in uitbreidingen en nieuwe fabrieken. Omdat er niet in evenredigheid gespaard werd, werden de investeringen voor een groot deel betaald met 'nieuw' geld via bankcredieten enz. Er kwam daardoor steeds meer geld in omloop. Bij die uitbreidingen realiseerde men zich onvoldoende dat ook overal elders op de wereld dit verschijnsel optrad (AKZO!) en dat het steeds moeilijker zou worden de uitbreidingen te bemannen (Rijnmond!) De regering bleef werkeloos toezien, omdat het particuliere initiatief - hoe stom ook - nu eenmaal heilig is.
3. De gulden is in vrijwel alle na-oorlogse jaren te goedkoop geweest, waardoor Nederlandse produkten tegen te lage prijs aan het buitenland werden verkocht (een gunstige handelsbalans is helemaal niet zo gunstig) en waardoor het voor buitenlands kapitaal aantrekkelijk werd het in Nederland te investeren (dus nog meer investering), alweer bij voorkeur in het Rijnmondgebied. Een te lage waarde van de gulden betekent ook dat de bedrijven te gemakkelijk kunnen exporteren, waardoor ze zich onvoldoende inspannen voor efficiencyverhoging en kwaliteitsverbetering. Omdat bij gelijkblijvende wisselkoers andere landen een sterke inflatie hadden, kon een inflatie in Nederland niet uitblijven.

4. Door een toenemend optimisme bij de mensen, door de verlokkingen van aantrekkelijke goederen als auto en kleurentelevisie en door toenemende sociale zekerheid werden de mensen aangemoedigd een groter deel van hun inkomen op te maken en een kleiner deel te besparen. Bovendien werd steeds meer op credit gekocht, hetgeen ook inflatiebevorderend werkt. De vakbonden hebben jaren lang een nogal tamme houding aangenomen, tot ze enige jaren geleden tot de ontdekking kwamen dat ze best eens een hardere lijn konden volgen. Aangemoedigd door de inflatie die er al was, wisten ze plotseling aanzienlijk grotere loonsverhogingen te bedingen dan in voorafgaande jaren. Hierdoor nam de vraag naar consumptiegoederen nog toe. Door de overspanning op de arbeidsmarkt, vooral in het westen van het land, werden in feite veel hogere lonen dan volgens de CAO uitbetaald.

Samenvattend komt het er dus op neer dat het mis loopt, zodra je èn meer wilt investeren, èn meer wilt consumeren, èn meer centrale voorzieningen wilt. De hoofdschuldige is dus wel de overheid, die alles heeft nagelaten om de zaak in goede banen te leiden en altijd enige jaren te laat komt met de gewenste maatregelen. Zo doet deze regering wat de vorige regering had moeten doen, n.l. bezuinigen. Bij toenemende werkeloosheid moet de regering juist niet bezuinigen. Het heeft weinig zin bepaalde regeringen of bepaalde partijen in gebreke te stellen. Ik heb de stellige indruk dat alle regeringen en potentiële regeringen achter de feiten aanlopen. Het ligt waarschijnlijk aan de mentaliteit van de politici, die altijd - willen ze het tot iets brengen en macht verwerven - aan hun populariteit in eigen kring moeten denken. Vandaar dat er bij mij altijd een vieze smaak in de mond komt als ik politici hoor praten of denken over de wenselijkheid dat zij de macht krijgen.

Nu doet zich op het ogenblik de z.g.n. stagflatie voor, d.w.z. een stagnatie in het economisch leven, terwijl de inflatie rustig doorgaat, iets dat in het verleden zelden voorkwam. Ook hiervoor is de verklaring niet zo ingewikkeld. De stagnatie deed zich in de eerste plaats en nu nog vooral in de investeringen voor. Door het oplopen van de nominale rentevoet de laatste jaren (er was veel vraag naar kapitaal) en door een onjuiste interpretatie daarvan in tijden van inflatie (zie artikelen van redacteur De Goederen in Economisch-Statistische Berichten en een bijlage over sparen en beleggen van Het Parool) werden de nieuwe investeringen geleidelijk onaantrekkelijker. Bovendien worden ondernemers - net als D'66-politici - meegevoerd door stemmingen van optimisme en pessimisme. Als onze officiële staats-zwartkijker Zijlstra voor de televisie is verschenen, zien zij de toekomst ineens minder hoopvol in. Ze gaan dan minder investeren. De machinefabrieken zien hun bestellingen met 5% teruglopen. Ze bestellen daarom zelf 10% minder gietwerk. De staalgieterijen bestellen daarom 20% minder gietstaal. De hoogovens bestellen 30% minder ruwijzer, enz. Maar de inflatie gaat gewoon door, want die ligt intussen vast verankerd. De consumptieve vraag gaat ook gewoon door. In de eerste maanden van 1972 werden meer auto's verkocht dan in dezelfde maanden van 1971. Waarom zouden dus de fabrikanten hun prijzen verlagen. Bovendien blijven alle lonen en salarissen stijgen, want als in 1971 de prijzen met x% zijn gestegen (omdat er te veel geld in omloop was), dan stijgen de lonen in 1972 in ieder geval met die x%, zodat ook in 1972 de prijzen weer flink omhoog moeten, omdat er nu helemaal te veel geld in omloop is. En zo gaat dat volgende jaren maar steeds door.

Wie zijn nu de profiteurs van de inflatie? Dat zijn allereerst de rijken. Dit vereist wel enige toelichting. Iemand die b.v. f 50.000 heeft overgespaard (in dit kader noem ik dat nog een arme), zal dat meestal gedaan hebben in de vorm van een pensioenverzekering, een levensverzekering, een spaarbanksaldo en eventueel een aandeeltje of een obligatie. Hij is gedwongen zijn geld aan anderen uit te lenen, m.a.w. hij is schuldeiser. Na een groot aantal jaren krijgt hij zijn f 50.000 terug van degenen die dit geld van hem hebben geleend, maar tegen die tijd is diezelfde som gelds nog maar een fractie waard van het oorspronkelijk uitgeleende bedrag. De schuldenaar komt er dus met een koopje van af. Die schuldenaar is de rijke. Hij bezit niet f 50.000, maar f 50 miljoen. Omdat hij zo rijk is, wordt hij ook credietwaardig geacht. Hij leent er daarom f 200 miljoen bij (van de armen!) en gaat zaken doen met de f 250 miljoen. Als hij het geld heeft geleend tegen 8% en hij weet zelf 10% van het geld te maken, dan leert een eenvoudig rekensommetje dat hij per jaar f 9 miljoen overhoudt, oftewel 18% van zijn eigen vermogen. Nu zou hij daarmee kunnen aflossen, maar zo stom is hij niet. Hij kan op basis van die f 9 miljoen er weer f 36 miljoen bijlenen enz. Te zijner tijd moet hij aflossen, maar dat kan hij doen met tegen die tijd waardelose guldens. Dit systeem werkt natuurlijk alleen duurzaam, als de rijken slimmer blijven dan de armen en als ze blijvend beschermd worden door regeerders, politici en kiezers.

Maar er zijn nog meer profiteurs van de inflatie. De grootste is ongetwijfeld de staat. De staat kan tegen de laagste rente geld lenen, b.v. tegen 7%. Als er 6% per jaar inflatie is, dan ontvangt de geldgever in feite maar 1% rente. Bovendien heft de staat inkomstenbelasting over de volle 7%, laten we zeggen gemiddeld de helft daarvan of 3,5%. Wie zo gek is aan de staat geld uit te lenen, moet daarvoor dus een boete betalen van 2,5% per jaar. Voor de staat dus wel een bijzonder gunstige situatie. Over dieven gesproken! Maar de inflatie heeft voor de staat nog andere grote voordelen. Door de progressiviteit van de directe belastingen treedt er een belastingverhoging op, zonder dat ook maar één politicus daaraan zijn vingers behoeft te branden. Allerlei verspillingen kunnen daarmee geruisloos gedekt worden. Omdat de ambtenaren automatisch hun deel van de poet krijgen, zullen die ook niet al te hard tegensputteren.

Ook voor de fabrikanten van consumptiegoederen is de inflatie erg comfortabel. Door de steeds te grote vraag in geld zijn er nauwelijks afzetproblemen. Dit is dan ook het enige openlijke gehanteerde argument pro inflatie: ze zorgt voor volle werkgelegenheid. Ook dat argument heeft de laatste tijd wel een knap gekregen. Dan is ook zo plezierig voor de fabrikant en de handelaar dat door de voortdurende prijsstijgingen de inkopende huisvrouw elk gevoel voor duur en goedkoop verliest. Ze weet immers geen prijzen meer. De fabrikant werkt er graag aan mee haar het spoor helemaal te doen verliezen. Het systeem is eenvoudig. Een artikel kost b.v. 98 cent. De fabrikant verhoogt nu de prijs tot 118 cent, maar zet daar gelijk een streep doorheen met de tekst: tijdelijk voor 105 cent. Ondertussen is dat 9% prijsverhoging. Wie in zulke dingen het handigste is pikt de meeste inflatiegraantjes mee.

Dan zijn er nog de vakbonden. Zij zitten in een moeilijke positie. Zij moeten in het belang van hun leden tegen inflatie zijn, maar aan de andere kant kunnen ze na 8% prijsstijging moeilijk tegen hun leden zeggen: sorry, maar die 8% moeten we dit jaar maar eens geheel ten goede aan de werkgevers laten komen. Ze moeten dus minstens die 8% opeisen, wetend dat dit weer nieuwe inflatie veroorzaakt.

Ik heb hiermee wel ongeveer aangegeven waar de dieven en de helers zitten en waar de slachtoffers. De grootste slachtoffers zijn natuurlijk degenen die vroeger wat opzij hebben gelegd en nu van hun spaarcentjes moeten leven, zonder ambtenaar te zijn of onder een CAO te vallen. Het is er net mee als met de ontwikkelingslanden: de rijken worden steeds rijker en de armen steeds armer, zelfs zonder een overmatig kindertal.

Nu wil de heer Van Dam de dieven ook nog in de kraag gegrepen zien. Ik ben bang dat dat een ijdele hoop is. Wij als kiezers willen het kennelijk allemaal zo. We vinden het allemaal ook heel normaal dat we honderdduizend mensen die graag aan de slag willen en waarop een heleboel urgente werkzaamheden liggen te wachten werkeloos laten rondlopen, zonder dat de door ons gekozen regering daar ook maar iets tegen doet. Romeinse keizers werden nog wel eens onthoofd, maar ook die mogelijkheid hebben we niet meer.

Er is natuurlijk best wat tegen inflatie te doen. B.V. dit:

- 1) In eerste instantie een verbod tot het vragen van hogere prijzen, het uitkeren van hogere winsten en het betalen van hogere lonen dan op een bepaalde datum in het recente verleden gold.
- 2) Een 100% heffing op alle winst- en inkomensaanwas sinds de betreffende datum.
- 3) Correcties hierop om onbillijkheden weg te nemen, in die zin dat tegenover iedere verhoging een gelijkwaardige verlaging moet staan.
- 4) Verbod van alle automatische inflatiecorrecties.
- 5) Nieuwe geldsanering à la Lieftinck in 1945, maar met gelijktijdige invoering van een nieuwe geldeenheid van ongeveer de drievoudige waarde van de gulden. Dit laatste niet zozeer als inflatiebestrijding, maar om tot een praktischer geldeenheid te komen. Door de verplichte omruiling komen allerlei zwarte vermogens boven water.
- 6) In een later stadium, als de prijsstop wordt opgeheven: verplichte prijsaanduiding per eenheid met daarachter de prijs die een jaar geleden gold.
- 7) Regulatie van buitenlandse investeringen en het belemmeren van het opkopen van bedrijven.
- 8) Een werkgelegenheidspolitiek die niet gebaseerd is op de gemakzuchtige weg van inflatie.

Dat zou wel helpen. Maar wie zou het aandurven? Nog sterker: Wie zou de inflatie daadwerkelijk willen bestrijden als het puntje bij paaltje komt? Ik vermoed dat de heer Van Dam op dit antwoord niet behoeft te wachten.

Huurharmonisatie

1. Is huurharmonisatie niet strijdig met het volgende:
de huur van een woning moet kostendekkend zijn, zodat de huur afhankelijk is van de bouwkosten en de prijs voor de bouwrijpe grond (deze stelling vindt men terug in o.a. Gemeenteprogram D'66 Den Haag + D'66 program). N.i. betekent huurharmonisatie steeds meer huur betalen voor de woningen van voor 1967, die volgens mij allang aan dat punt hebben voldaan. Er worden immers vette winsten gehaald uit de huren door de beleggers
2. De gemeenteraadsfractie van D'66 in Den Haag was voor de huurharmonisatie in Den Haag, alhoewel m.i.v. het Gemeenteprogram van D'66 niets over huurharmonisatie wordt gezegd.
3. De motie-IJmkeren in de Gemeenteraad van Den Haag gaat over het niet toepassen van de huurharmonisatie voor enkele woningen gebouwd vóór 1939. Je hoeft toch geen deskundige te zijn om te begrijpen dat de kostendekkende bouwkosten er uit zijn, en dat steeds opdrijven van die huren de portemonnaie spekt van de particulieren beleggers.
4. N.i. betekent huurharmonisatie optrekken van het huurpeil van oude huurwoningen tot dat van de nieuwe huren, Is dit niet belachelijk als je weet dat de huren van de nieuwbouw ook van woningwetgevingen de laatste jaren schrikbarend zijn opgelopen? Komt dit niet door de factor van de hoge rente? Bent u het met het volgende eens:
grond en bouwen kost f 50.000; woningbouwlening wordt in 50 jaar afgelost; de rente is 8%. Dan is de jaarlijkse last van rente en aflossing f 4080,- of f 340,- per maand. Vijftig jaar lang f 340,-, dan heeft men intussen 4x de bouwkosten betaald. Vijftig jaar krom liggen om de beleggers hun volle winsten te geven (de jaarlijkse 6% huurverhoging en de huurharmonisatie gaat toch regelrecht in de winsten van de particulieren beleggers zitten).
Is het niet reeel dat D'66 dat punt aanpakt en b.v. voorstelt dat de rente geen 8% mag zijn maar 2% zou moeten bedragen. Dan zou de jaarlijkse last geen f 4080,- maar f 1592,- zijn en per maand geen f 340,- maar f 133,- of te wel 60% lager. Dan heb je betaalbare huren voor de nieuwbouw, met normale kwaliteit.
5. Wat denkt u van het volgende, dat ik uit een PSP krant haalde:
Er moet een nationaal woningfonds komen, waarin jaarlijks 5 à 6 miljard wordt gestort.
Die 5 à 6 miljard moet komen uit premies en jaarlijkse spaartegoeden. Spaarbanken, levensverzekeringsmaatschappijen pensioenfondsen worden verplicht 25% te storten in dat fonds. Daarover krijgen de beleggers 4% rente waarmee ze aan hun verplichtingen kunnen voldoen. Op deze wijze is 2,5 à 3 miljoen te verkrijgen. Eenzelfde bedrag stort het rijk uit de algemene middelen. Het totale bedrag van 5 à 6 miljoen kandan tegen 2% beschikbaar worden gesteld. Zo kunnen er rond 100.000 woningen worden gebouwd, goed voor kwaliteit tegen betaalbare huren (aldus een PSP artikel en volgens mij eerlijkere dan z.g. liberalisatie plannen enz.)
6. Volgens de nota Udink moeten de huren de komende jaren 20% verhoogd worden, om aansluiting met de nieuwbouw te verkrijgen (zo kan je doorgaan want als de nieuwbouw steeds duurder wordt zoals de laatste jaren moeten de huren van de oude woningen steeds hoger worden. Volgens enkelen is het plan-Udink identiek aan het Beleidsplan van D'66. Hierover het volgende, is het niet zo dat de jaarlijkse huurverhogingen en de huurharmonisatie in strijd zijn met de werkelijke behoefte om ieder een woning te bezorgen volgens de beginsels van het D'66 program?
7. Bent u niet met mij van mening dat het woningbouwprogram en -handelen van de vertegenwoordiging van D'66 een typisch VVD standpunt inhoudt; met andere woorden meer winsten voor de particuliere beleggers?

Bart Verhoeven (Den Haag)

In bovenstaand stuk zitten nogal wat denkfouten. Een commentaar is dan ook op zijn plaats.

- a) Doordat de huren van oude woningen lange tijd kunstmatig laag gehouden zijn is de dwaze situatie ontstaan dat een behoorlijk oud huis een veel lagere huur doet dan een gelijkwaardige nieuwbouwwoning, ook als de laatste zwaar gesubsidiëerd wordt. Dit is b.v. erg onbillijk ten aanzien van nieuwkomers op de woningmarkt (jongeren) die gedwongen zijn relatief hoge huren te betalen, terwijl hun inkomens vaak juist lager dan gemiddeld zijn. Veel mensen met behoorlijke salarissen blijven zitten in hun goede oude veel te goedkope woning. De "huurharmonisatie" beoogt hieraan geleidelijk een eind te maken.
- b) Het is een groot misverstand, dat op de oude woningen "vette winsten" worden gemaakt. De huuropbrengst is vaak nauwelijks toereikend om goed onderhoud te bekostigen.
- c) De heer Verhoeven gaat helemaal voorbij aan de inflatie. Het is een gezond principe dat de koopkracht (niet het aantal guldens) van een investering uit de afschrijvingen wordt terugverdiend. En daarboven dient een reëel rendement van 2 à 3% per jaar te kunnen worden behaald. Doordat vanaf 1940 de huren gedwongen laag werden gehouden, terwijl alle andere prijzen aanzienlijk stegen, is daarvan niets terecht gekomen. Vooroorlogse beleggers in huizen hebben in feite vaak langzaam hun vermogen (in termen van koopkracht) zien wegsmelten. Echte "particuliere beleggers" zijn er dan ook nauwelijks overgebleven. Bijna alle naoorlogse z.g. "particuliere huurwoningen" zijn gebouwd door institutionele beleggers. Vooral pensioenfondsen en levensverzekeringssmaatschappijen. Deze beleggen spaargeld van hun cliënten, de "kleine man". Als de huren kunstmatig laag gehouden worden is het rendement op beleggingen in huizen laag of zelfs negatief. Wie zijn daarvan uiteindelijk de dupe? Juist, de kleine spaarders die de te lage huren in hun te lage pensioenen teruggespeeld krijgen. (Dat de levensverzekeringssmaatschappijen vette winsten maken omdat ze kans zien de opbrengsten van hun beleggingen onvoldoende aan hun cliënten door te geven is een kwestie met heel andere oorzaken en staat hier geheel buiten).
- d) Dat de huren van nieuwe woningwetwoningen de laatste jaren sterk zijn opgelopen is een feit. De oorzaak is: bouwkostenstijging. Het effect van de hoge - nominale, niet reële - rentevoet is door toenemende subsidies ongeveer geneutraliseerd. Een kunstmatig lage rentevoet zonder indexatie van de leestommen is onaanvaardbaar omdat:
 - het uiteindelijk de pensioen en lijfrentetrekking treft;
 - de kapitaalstroom naar de bouw alleen nog maar met dwang in stand kan worden gehouden.Zolang de huren niet meer dan ca 1/6 van het besteedbaar inkomen bedragen - en in Nederland zitten we daar gemiddeld flink onder - is er trouwens geen reden tot klagen: een behoorlijk huis is z'n prijs waard, dat beseft men, verwend door de onnatuurlijk lage huren van oudere woningen, vaak onvoldoende. Het geschetste PSP-plan is in dit licht gezien volstrekt onaanvaardbaar. Het getuigt van gebrek aan inzicht in de samenhang van factoren zoals huurprijzen en pensioenpremies.
- e) Voor een beschouwing naar aanleiding van het plan-Udink wordt verwezen naar het artikel "De huren" elders in dit nummer
- f) Het is niet duidelijk waarom de heer Verhoeven meent dat terugkeer tot een evenwichtige woningmarkt, waar voor gelijke kwaliteiten gelijke prijzen gelden en waar de huren kostendekkend maar geenszins onbetaalbaar zijn, in strijd zou zijn met het beginsel dat iedereen een hem passende woning toekomt.

de Goederen.

Attentie!

De werkgroep Consumentenzaken heeft dringend behoefte aan deelnemers.
Bel 070 - 332300.

(HG) Helemaal niet zo'n gek idee van mevr. van Someren en haar politieke vrienden om de VVD op te laten gaan in een grote volkspartij. Het zou weer een hoop duidelijkheid geven als de VVD er in zou slagen een doorbraak te forceren en alle gelijkgezinden te verenigen. De programmapunten moeten nog opgesteld worden, misschien is het aardig om eens te filosoferen waar dat ongeveer op uit zal draaien. Op de eerste plaats natuurlijk een flinke dosis uit de moderne ideeën over democratisering, inspraak, participatie enz. Dat zal van D'66 zijde goed aanvaardbaar zijn. We behoeven bijvoorbeeld maar te kijken naar het punt waarop het oud D'66-lid, thans VVD-senator Zoutendijk steeds hamert, namelijk de bescherming van de individuele burger tegen de steeds machtiger wordende informatiesystemen. Ook inspraak bij benoemingen, openbaarheid bij overheidsbeslissingen, moderne gedachten over de persoonlijke vrijheid, een pragmatische en zakelijke aanpak, al dit soort punten zullen ongetwijfeld gepropageerd worden door de VVD-stijl volkspartij. Maar natuurlijk zal men wel stellen dat de huidige regeringsvorm over het algemeen genomen nog niet zo slecht is, dus geëxperimenteer met de gekozen burgemeester of met een distriktenstelsel zal er niet bij zijn. De participatie van de burger zal wel niet verder gaan dan inspraak. Maar het grote onderscheid met de progressieve volkspartij zal vooral gelegen zijn in de economische punten. Daar zullen dan wel de bekende modernliberale stokpaardjes te voorschijn komen, die in de afgelopen jaren al een fraaie gestroomlijnde formulering gekregen hebben. We mogen bijvoorbeeld de volgende punten verwachten:

- Profijtbeginsel bij de relatie overheid-burger. Het is toch logisch dat iedereen gewoon betaalt voor de diensten die hem verleend worden.
- Inkomen naar prestatie. (Waarmee bedoeld wordt handhaven van de grote verschillen in inkomens).
- Grote inkomens zijn economisch gezien wenselijk, want anders komt de herinvestering in gevaar, en daarmee de werkgelegenheid. En dat laatste is vooral van belang voor de gewone burger.
- Geen belasting op speculatiewinsten. Want dat zou het particulier initiatief doden. Bovendien, deze activiteiten zijn normaal te noemen voor een actief beheer van vermogens.
- Belastingverlaging door inperken van de overheidstaken.
- Vrije concurrentie is het beste reguleringsmechanisme, slechts in uitzonderingsgevallen dient de overheid in te grijpen.
- Sociale maatregelen zijn goed, maar te veel werkt misbruik in de hand.
- Onze relatie met de onderontwikkelde landen dient vooral zakelijk te zijn, zolang er in Nederland ook nog zo veel te doen is. Ontwikkelen van de handelsbetrekkingen dus voor beide zijden op de lange duur het beste.
- Meer geld voor defensie, want de Russen liggen nog steeds op de loer, jaloers als ze zijn op onze welvaart en vrijheid.

Het zal u opvallen dat er geen punten zullen zijn over de Club van Rome problematiek. Dat valt namelijk allemaal heel erg mee, luistert u maar niet naar al die onheilsprofeten. Voorlopig hoeft er nog niet ingegrepen te worden, zoals o.a. Prof. van der Grinten heeft aangetoond. Er zijn voldoende zelfregulerende mechanismen, die bij de MIT studie verwaarloosd zijn.

Het moet mogelijk zijn op de bovenstaande punten DS'70 mee te krijgen. Misschien moet bij enkele punten (naar keuze) nog toegevoegd worden, dat hier speciaal de economisch zwakkeren van zullen profiteren, bijvoorbeeld omdat ze niet meer mee hoeven te betalen aan de steun die de overheid in andere sectoren verleend. Ook de van Riel's zullen hier geen bezwaren tegen hebben. Die willen natuurlijk niets met democratisering en participatie te maken hebben, maar zien heus wel in dat dit een mogelijkheid is om meer stemmen te trekken. En, als men eenmaal het vertrouwen heeft gekregen dan is het toch logisch dat men in veranderde situaties naar eigen inzicht handelt.

Verder moeten er ook D'66ers bij betrokken worden. Dan zal men vooral wijzen op de eerst genoemde moderne visie. Mochten er (nog?) D'66ers zijn die ook de bovengenoemde economische punten onderschrijven, dan zullen die zich geweldig op hun gemak voelen in de VVD volkspartij, laten ze vooral gaan. Maar zo te zien is er nog heel wat ruimte tussen de VVD en de PvdA, en daardoor alle bestaansrecht voor D'66.

Enige tijd geleden raakte ik een ogenblik verzeild in de wachtkamer van een vrouwenklinik. Mijn aandacht werd getrokken door een tweetal zeer jonge meisjes, zo te zien aanstaande jonge moeders met een enorme kater, die grauw en onaantrekkelijk voor zich uit zaten te staren. Ik heb mij afgevraagd, naar wiens goede raad ze wel geluisterd zouden hebben om in deze toestand te geraken. Zou het de TV-reclame zijn, die hen geadviseerd had tandpasta te gebruiken, die je tanden zo sexy maakt? Of de bioscoop, die aangevuld met hoogst boeiende lectuur hen het volle leven in alle glorie getoond had. Wat zou de rol van hun ouders geweest zijn? Zouden zij hen, als afkoopsom voor eigen rust, van rijkelijk zakgeld hebben voorzien, die hen in staat stelde om in gezellige bars een aanknopingspunt te vinden om de theoretische kennis in de praktijk te gaan beproeven. Hoe komt het dan, dat na al dit fijns er thans geen greintje blijvende vreugde meer te bespeuren valt, hoewel zij toch, naar D'66 filosofie, als zelfstandige burgeressen in alle vrijheid hun levenspad zijn opgewandeld. Zou er met die filosofie iets mis zijn, te meer, omdat we dit type nooit zien in Flevohof of Den Bosch?

Welke mogelijkheden hebben die twee hoopjes ongeluk daar op die bank eigenlijk gehad om gelukkig te worden, en welke mogelijkheden zullen die twee kleine hoopjes hebben, die dan binnenkort aan de hope des vaderlands zullen worden toegevoegd.

Maar ook met degenen, die wel een goede opleiding hebben gehad, is iets aan de hand. In studentenflats springen regelmatig jongens van 20 jaar zich te pletter. Is door de volte van de studentenflat hen de eenzaamheid te groot geworden? Of zijn het de karikaturen van de moderne samenleving, die hen voor het leven op de vlucht deden slaan: sociale zekerheid in plaats van geborgenheid, onderwijs in plaats van vorming, sex in plaats van liefde en drugs in plaats van geloof. En is het de radeloosheid van de samenleving, die maakt, dat er rond deze zelfmoorden zulk een stilzwijgen heerst?

Dat stilzwijgen heerst er niet rond de Vondelparkjeugd. Uitvoerig wordt ons van hun wee verslag gedaan. Het is progressief dit park te maken tot een ghetto, waar is toegestaan wat buiten het park verboden is, en met een boog heen te lopen om de vraag, waarom de moderne Westerse samenleving dit soort jeugd in zulk een grote getale produceert.

De situatie doet denken aan de periode in de vorige eeuw, toen het liberalisme de economische vrijheid opeiste, maar er nog geen socialisme was om de ontworteling te bestrijden, die van die vrijheid het gevolg was. Thans wordt de permissive society als het hoogste ideaal aangeprezen, maar de vraag permissive waartoe, ten koste van wie en waarvan, wordt nog niet gesteld.

Voor D'66 vormt het bovenstaande geen probleem. Pragmatisch optreden is het devies. Principieel aangeklede maar in wezen verouderde standpunten van anderen worden op deze wijze aan de kaak gesteld. Zolang men zich op dit vlak alleen maar bezig houdt met de ideeën van anderen, behoeft ook niet erkend te worden, dat de mens van brood alleen niet leven kan.

In het raam van dit artikel betekent deze pragmatiek alleen maar cureren aan de symptomen. Zuigcigarettes voor vrouwen en extra toiletwagens voor het Vondelpark. Men zou er het spannen van vangnetten rond studentenflats nog aan toe kunnen voegen.

Indien de voortekenen niet bedriegen, is de thans opgroeiende generatie voornemens over de juistheid en toereikendheid van deze stellingname eens wat vragen te gaan stellen. Zoals de kaarten thans liggen, zou hulpeloosheid van D'66 dan wel eens het voornaamste kenmerk kunnen zijn.

E. Bruins

(HG) Na ruim een jaar is het wel duidelijk dat het streven naar de PVP niet al te vlot verloopt. Bij de PvdA is er nooit veel enthousiasme geweest. De samenwerking van de drie progressieve partijen komt maar heel langzaam van de grond. De achterbannen van PvdA en D'66 hebben nogal wat moeite het allemaal te volgen.

11.1 Het gerucht wil dat de discussie over "Socialisme nu" een voor de PVP bedrevend resultaat heeft opgeleverd, tweederde van de PvdA discussianten zag het niet zitten. "De PvdA is zelf al een progressieve volkspartij" is een prijswinner.

11.2 Het D'66 kongres in Den Bosch, zie bijdragen in deze Peperbek. Opvallend was dat de PVP als zodanig vrijwel doodgezwegen werd, het was vooral de tactiek die gevolgd moet worden om ook anderen erbij te betrekken en zo een partelemtaire meerderheid te behalen die het middelpunt vormde

11.3 Eigenlijk geloof ik dat het streven naar de PVP niet meer het kenmerk van de hedendaagse politieke discussie is. Het was de aanzet tot het zoeken naar de gemeenschappelijke mentaliteit, die de basis voor de samenwerking vormde. Die is nu (mogelijk ten onrechte!) gevonden in de problematiek van de Club van Rome. De wijze hoe een daarop gericht progressief beleid in Nederland gerealiseerd kan worden staat nu centraal. Daarom zal dit feuilleton nu maar voorlopig gestopt worden, totdat er weer nieuws is dat direct daarmee verband houdt. Acht jaar is nog steeds mijn schatting, acht jaar vóórdat er zo iets is als een PVP. Ik hoop u toch een jaar niet al te onaangenaam met de eerste schuchtere aanzet bezig te hebben.

gehouden

TOCH POLITIEKE VOORLICHTING BINNEN DE KAZERNE'S??

door G.A. Cremers

In een brief aan zijn onderkommandanten geeft de luitenant-Generaal F.E. Meijnderts, kommandant van het eerste legerkorps, te kennen dat er medewerking gegeven moet worden aan het organiseren van voorlichtingsavonden door de Bond van Verplicht, Vrijwillig en Voormalig Dienende Militairen (BVVDM). In deze brief zegt de generaal dat de BVVDM zich ten doel stelt: het in stand houden van een effectieve, moderne krijgsmacht; en dat zij dit o.m. tracht te bereiken door de vorming van het personeel binnen de krijgsmacht. In het beginselprogramma kan men lezen dat de BVVDM zich vooral wil bezig houden met de verhouding Volk-Krijgsmacht en zich tevens wil verzekeren van een positieve opstelling van jongeren tegenover de krijgsmacht. Wanneer men dan ook in het beginselprogramma leest dat deze organisatie vindt dat men tegenwoordig over het algemeen alleen nog maar negatief denkt over de krijgsmacht dan is er weinig voorstellingsvermogen voor nodig om te weten wat zij onder een positieve instelling verstaat. Daarbij komt dat zij tevens op wil treden als een soort "beschermheilige" van de huidige westerse waarden. Als men dan ook nog in een interview met de voorzitter van deze vereniging leest over de mentaliteit van de kiezers: De Tweede Kamer is democratisch gekozen. Hoe bewust die keus (van de kiezer) is gedaan weet ik niet. Wij trachten wel die zwijgende massa dusdanig voor te lichten, dat zij misschien tot een betere en meer bewuste keus komt; als men dan tevens uitdrukkelijk in het beginselprogramma kan lezen dat men zich niet in de plaats wil stellen van de bestaande belangenverenigingen (er staat overigens nog meer interessants te lezen in hun beginselprogramma) dan wordt de zaak duidelijk. Dan lijkt het bijzonder zinvol om onze defensiespecialisten in de Tweede Kamer eens ernstig in overweging te laten nemen, de minister eens te vragen of hij soms is teruggekomen op zijn eerder ingenomen standpunt n.l. dat de kazerne geen plaats is om politieke voorlichting te geven en als hij hier niet op teruggekomen is in welk kader wij deze voorlichtingsavonden dan moeten zien. Het verband wat er nog al eens snel gelegd wordt tussen de VVDM en de BVVDM (de generaal doet dat in zijn brief ook min of meer) kan toch niet meer gehandhaafd worden daar de VVDM een vakorganisatie is en de BVVDM dit uitdrukkelijk niet wil zijn. Gevreesd moet worden dat de krijgsmacht de voorlichting heeft "uitbesteed", echter deze voorlichting zal dan wederom zo enorm eenzijdig zijn en van zulk een duidelijk politieke gerichtheid, meer dan de krijgsmacht zelf ooit zou kunnen doen. Ook het aspekt van de vorming moet in dit verband niet vergeten worden. Hier wil de BVVDM zich immers ook op gaan storten en dan met name gericht op de jongeren. Ook hier geldt dat er sprake zou zijn van het, wederom, misvormen van jonge mensen binnen die krijgsmacht, juist door die enorme eenzijdigheid. Om dit te voorkomen zou de krijgsmacht op zijn minst ook dezelfde gelegenheid aan de jongeren moeten geven om zich op de hoogte te stellen van andere zienswijze. Ook dit zou een zinvolle vraag kunnen zijn van onze defensiespecialisten aan de minister. Wij wachten af.

Toen de beleidsnota van Min. Udink (Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening) half april j.l. werd gepubliceerd viel de meeste aandacht in de pers op de voor- genomen extra huurverhoging van 20% voor woningwet- en premie-huur-woningen. Meestal werd daar ook nog wel bijverteld dat dit volgens Udink een gevolg moet zijn van de eveneens geplande afschaffing van de subsidies op de woning enerzijds en een nieuwe methode van kostprijshuurberekening anderzijds.

De zaak is belangrijk genoeg om eens goed uit de doeken te doen. En na te gaan in hoeverre Udink het bij het rechte eind heeft. Op het ogenblik geldt voor woningwet- en premie-huurbouw (samen meer dan 90% van de huurwoningbouw) een voorschrift voor de berekening van de kostprijs huur dat erop neerkomt dat de kostprijs huur voor het eerste jaar na de oplevering ca 10% van de stichtingskosten bedraagt. Door de overheid wordt echter een jaarlijkse subsidie verstrekt, afhankelijk van de stichtingskosten (hoe duurder het huis, hoe minder subsidie). Voor woningwetwoningen betekent dit thans dat de vraaghuur voor het eerste jaar gereduceerd wordt tot gemiddeld 5,2% van de stichtingskosten. Voor premie-huurwoningen wordt dit percentage 7. Eveneens volgens de bestaande voorschriften gaat de vraaghuur voor volgende jaren elk jaar met 6% omhoog. De subsidie wordt overeenkomstig verminderd, zodanig dat de bruto jaaropbrengst voor de exploitant in gulden gelijk blijft. Dit gaat zo door tot de subsidie geheel is verdwenen. Wat er daarna zal gebeuren is niet geheel zeker, maar volgens het uitgangspunt van de toegepaste methode van kostprijshuurberekening zou de huur vanaf dat moment nog maar heel weinig mogen stijgen, n.l. alleen voor zover nodig in verband met toenemende onderhouds- en beheerskosten.

Nu is het zo dat de bouw- en grondkosten als maar stijgen. De laatste 4 jaar gemiddeld zelfs 11% per jaar. Als dat steeds zo doorgaat - en niets wijst op het tegendeel - blijven de vraaghuren van oudbouwoningen sterk achter bij de vraaghuren van nieuwbouwoningen, zelfs al zijn die ook sterk gedrukt door de subsidie. We zien dit verschijnsel thans allerwegen. Voor een evenwichtige woningmarkt, waar de nieuwkomers niet worden gediscrimineerd, is echter vereist dat voor woningen van gelijke woonkwaliteit ook een gelijke vraaghuur geldt, los van het bouwjaar. Dat betekent dat de oudbouwhuren globaal genomen in een vaste verhouding zouden moeten staan tot de stichtingskosten van gelijkwaardige nieuwbouwoningen (uiteraard onder inachtneming van een zekere aftrek voor op den duur ontstane ouderdomsgebreken e.d.). Als men dit uitgangspunt eenmaal aanvaardt valt gemakkelijk in te zien dat de huidige overheidsvoorschriften voor het berekenen van de kostprijs huren niet meer deugen. Daarbij ging men immers uit van in de loop der jaren in gulden constant blijvende bruto opbrengsten. Maar als de huren steeds met de nieuwbouwprijzen meestijgen moet worden gerekend met in gulden steeds toenemende jaaropbrengsten. Een berekening - die ik u hier zal besparen - toont aan dat bij dit uitgangspunt de kostprijs huren voor het eertse jaar aanzienlijk lager uitkomen dan op 10% van de stichtingskosten, zonder dat het rendement op het geïnvesteerde kapitaal vermindert. Als men, zoals Udink in zijn beleidsnota doet, uitgaat van:

- een gemiddelde rentevoet van het bouwkapitaal van 8,5%;
- een gemiddelde jaarlijkse stijging van de stichtingskosten-bij-gelijke-kwaliteit van 6%;
- een jaarlijkse achteruitgang van de woonkwaliteit van bestaande huizen met 1,5%;
- een levensduur van de woning van 50 jaar;
- lopende kosten (onderhoud, beheer, belastingen, verzekeringen, enz.) voor het eerste jaar à 1,7% van de stichtingskosten,

dan komt men op een kostprijs huur voor het eerste jaar à 6,4% van de stichtingskosten. De subsidielast kan nu aanzienlijk verminderd worden, zonder dat de huurder van een nieuwbouw-woningwetwoning meer hoeft te gaan betalen dan thans. Wil men de subsidie helemaal afschaffen dan moeten, bij deze berekening, de huren van woningwetwoningen gemiddeld echter ca 20% omhoog (n.l.: $(6,4 - 5,3) \times 100 : 5,3 = 20,75\%$) Voor nieuwe premie-huurwoningen kunnen de huren na afschaffing van de subsidie gemiddeld zelfs nog dalen, n.l. van ca 7% tot 6,4% van de stichtingskosten.

Met het introduceren van deze gedachtengang neemt Udink in feite een filosofie over die door D'66 is gelanceerd. Leest u het Beleidsplan er maar eens op na, blz. 48, tweede alinea en blz 49 2.27. Op zichzelf is dat natuurlijk zeer verheugend. Maar het is wel jammer dat het idee niet radicaal, zoals het door D'66 gepresenteerd is, maar slechts schoorvoetend wordt overgenomen. Daardoor kleven er aan het voorstel Udink diverse onnodige bezwaren.

Daarvan is het vernaamste de 20% extra huurverhoging voor alle woningwoningen. Dit is namelijk beslist niet nodig. Voor de nieuwste woningen is zelfs een verlaging van de vraaghuurprijs mogelijk tot 5% van de stichtingskosten of zelfs minder. Dat Udink een veel hogere uitkomst hanteert vindt zijn oorzaak vooral in een te lage schatting van de bouwkostenstijging in vergelijking met de rentevoet. Als men het gemiddelde jaarlijkse stijgingspercentage van de bouwkosten over een reeks van jaren vergelijkt met de gemiddelde rentevoet over dezelfde periode blijkt dat slechts over de periode 1957-1971 de gemiddelde rentevoet hoger was dan de gemiddelde bouwkostenindexstijging. Het verschil bedroeg over deze periode 0,37%. Gaat men voor het berekenen van deze gemiddelden van een ander beginjaar uit - het doet er niet toe welk - dan blijkt de procentuele stijging van de bouwkostenindex steeds groter te zijn dan de gemiddelde rentevoet. Desondanks baseert Udink zijn berekening op een gemiddeld verschil tussen rentevoet en bouwkostenindexstijging van 2,5%. Vult men in Udinks eigen formule goede, d.w.z. consistente en realistische waarden in voor de gemiddelde rentevoet en de gemiddelde bouwkostenindexstijging, zonder de andere getalletjes te veranderen, dan vindt men steeds kostprijsuren flink beneden 5% van de stichtingskosten. Daar ook de meeste van de andere aangenomen getalswaarden flink aan de veilige kant zijn blijft er bij aanhouden van een kostprijsuur à 5% van de stichtingskosten een behoorlijke veiligheidsmarge behouden. In een persbericht van 4 mei heeft de Tweede Kamerfractie van D'66 dan ook reeds uitgesproken het door Udink voorgestelde systeem op zichzelf juist te achten, maar nog gebrekkig uitgewerkt. De 20% huurverhoging wordt onnodig geacht.

De woningexploitatie en de toevloed van het benodigde kapitaal naar de woningbouw zouden helemaal veiliggesteld zijn wanneer Udink nog een ander idee van D'66 zou overnemen, n.l. financieren met geïndexeerde leningen. (zie weer het Beleidsplan). Als gefinancierd zou worden met leningen tegen een rente van $\frac{1}{2}\%$, waarvan de hoofdsom aan een representatieve inkomensindex is gekoppeld, zou het werkelijke rendement van het leenkapitaal per jaar gemiddeld ten minste 2 punten hoger zijn dan het gemiddelde rendement op hypotheek sinds 1950, of over de laatste 70 jaar. Toch zou tegelijkertijd de huur in het eerste jaar van nieuwbouwwoningen niet hoger behoeven te zijn dan 5% van de stichtingskosten, zonder subsidie. De jaarlijkse huurverhoging zou ca $1\frac{1}{2}$ punt lager dienen te zijn dan de stijging van de inkomensindex. Op deze wijze zouden tegelijkertijd de volgende voordelen worden bereikt:

- betaalbare huren, waarbij individuele subsidies zeldzaam kunnen zijn;
- een evenwichtige woningmarkt met huurprijzen naar kwaliteit;
- de gelegenheid voor pensioenfondsen en levensverzekeringsmaatschappijen om echte welvaartsvaste pensioenen te verzekeren door belegging in woningen of woningbouwleningen.

Optrekken van de huren van oudere woningwoningen, premiewoningen en goede particuliere woningen van voor 1945 tot een redelijke verhouding met nieuwbouw, uiteraard onder inachtneming van kwaliteitsverschillen in ruimste zin, zal echter onvermijdelijk zijn.

Wie er meer van wil weten en niet bang is voor wat algebra leze mijn artikel in de ESB-afleveringen van 12 en 19 april. Bel mij even op voor een overdruk (01727-3627)

IN DIT NUMMER O.M.:

- HET D'66-KONGRES IN DEN BOSCH
door H. Geelen
- NA HET CONGRES: EEN ANDERE PARTIJPOLITIEK!
door K.P. Bloema
- DE HUREN
door A.C. de Goederen
- DRIE VRAGEN OVER DE TOEKOMST VAN D'66
door N.F.I. Schwarz
- TOCH POLITIEKE VOORLICHTING BINNEN DE KAZERNE'S?
door G.A. Cremers
- C & A EN OPENHEID
door R.W.Th. Löbler

peperbek

**POLITIEK
MAANDBLAD**

5e jaargang, nummer 11

JULI/AUG. 1972

66

PEPERBEK

5e jaargang nr 11
juli-augustus 1972

PEPERBEK is een onafhankelijk politiek maandblad, gesteund door D'66-wélgezinden.

Direktie: G. Mulder, Hengelolaan 645, Den Haag. tel. 070-669744

Administratie: Mevr. Th.M. Reesink, Rozenstraat 95 Den Haag. tel. 070-394641

Postrekening: 707800 t.n.v. Penningmeester Peperbek, Voorburg

Redactie: K.P. Bloema (KB), H. Geelen (HG), A.C. de Goederen (x), F. Jansen (FJ)
H. Jongedijk (HJ), R.W.Th. Löbler (rL), F.W.H. Vink (FV).

Redactieadres: Hengelolaan 645 Den Haag, tel. 070-669744

Abonnementen: Per jaar september t/m juli/augustus (11 nummers)
5e jaargang voor alle abonnees: f 10,--
losse nummers: f 1,--

Copy: Gaarne vóór 14 augustus a.s. zenden aan het redactieadres.

VAN DE DIRECTIE

Met het verschijnen van dit juli-nummer, is de vijfde jaargang van Peperbek volgeschreven. Een woord van dank aan alle medewerkers(sters) is hier op zijn plaats. Hun inspanning en enthousiasme heeft het wederom mogelijk gemaakt, Peperbek te doen zijn, een interessant, aantrekkelijk (ondanks zijn eenvoud van opmaak en uitvoering) politiek onafhankelijk maandblad in de sfeer van D'66. Een eerste Lustrum om even bij stil te staan en te bedenken, dat het radicale democraten zijn geweest (en nog zijn) die vijf jaar lang, elke maand opnieuw hun persoonlijke visie hebben gegeven op tal van zaken en gebeurtenissen zowel binnen als buiten de partij D'66. Met dit eerste Lustrum heeft Peperbek zijn bestaansrecht wel bewezen en is van een maandelijks contactblad van D'66-afdeling Den Haag, uitgegroeid tot een politiek maandblad van landelijke betekenis. De Peperbek-groep is dan ook van mening een goede democratische zaak te dienen, door het besluit te nemen, er mee door te gaan.

Dit kan echter alleen gerealiseerd worden, indien de abonnements-gelden op tijd binnen zijn.

De afgelopen jaargang heeft de administratie (mevr. Reesink) veel hoofdbreken gekost, want niet minder dan 250 brieven moesten worden verstuurd om de achterstallige abonnements-gelden binnen te krijgen. Naast de normale Peperbek-administratie heeft deze minder prettige gang van zaken zoveel extra werk veroorzaakt, dat de administratie dit geen tweede keer kan opbrengen. Daarom een dringend verzoek aan de abonné's, nu, vóór het verschijnen van het eerste nummer van de nieuwe jaargang, het abonnements-geld van f 10,-- te storten op postrekening 707800 t.n.v. Penningmeester Peperbek, Voorburg. In het volste vertrouwen, dat aan dit verzoek gevolg zal worden gegeven wensen wij abonné's en medewerkers(sters) een fijne vakantie toe en hopen dan begin september het eerste nummer van de zesde jaargang te laten verschijnen.

Gé Mulder

gevraagd: Assistent(e) voor Eerste Kamerlid, aanvankelijk één avond per week, later mogelijk een dag erbij.

Taak: Sorteren en ordenen van kamerstukken, behandelen van correspondentie en documentatie, e.d.

Salaris: Nader overeen te komen.

Vereisten: Kunnende lezen, denken en typen, en belangstelling voor politiek.

Adres: N.Schwarz, Schoutenstraat 9, Den Haag.
Tel. 070 - 245189.

(ADVERTENTIE)

Stelt u zich het volgende eens voor. Bij de discussies over de begroting, blijken er in de regeringsploeg allerlei onoverkomenlijke moeilijkheden te zijn. De KVP herinnert zich de vriendelijke woorden van Den Uyl en Van Der Louw en voorzitter De Zeeuw arrangeert een gesprek met de voorzitters van de drie progressieve partijen. En ja hoor, de KVP blijkt plotseling overtuigd te zijn van de noodzaak van een vooruitstrevend beleid. Het kabinet valt, er komt een beginsel, regeerakkoord tussen, hee, wie moeten dat nu allemaal zijn! De KVP sleept de AR en de CHU mee, de PvdA brengt de PPR en D'66 in. Het gaat allemaal razend snel, want de nieuwe verkiezingen staan voor de deur. Als dan D'66 te veel praatjes heeft, ook nog Udink en Schmelzer niet in een nieuwe regering wil hebben, en de PPR er niet mee accoord gaat geen ministerszetel te krijgen, besluiten de overige vier, om het land niet onregeerbaar te maken, gezamenlijk verder te gaan. Bij de verkiezingen blijkt dan, ondanks stemmenverlies voor de vier, het volk toch vertrouwen te hebben in de voorgestelde regeringsploeg. D'66 en DX'72 halen wel enorme stemmenwinst met de leus dat de oude politiek in een nieuw jasje is teruggekeerd. Maar D'66 heeft zich, zoals de nieuwe vier het uitdrukken zelf buiten spel gezet.

Is dit wat er moet gaan gebeuren? Natuurlijk niet. Men zal zich moeten gaan realiseren, dat er geen weg terug is naar een herstelde rooms-rode coalitie. De polarisatie in een rechts-confessioneel en een links-radikaal blok heeft zich zo ver doorgezet dat overgang van het ene blok naar het andere niet in één nacht kan gebeuren. Dat zal een zeer langzaam proces zijn. Maar tijdens dat bewustwordingsproces zal blijken dat de confessionele partijen, door hun evangelisch uitgangspunt in plaats van politieke stellingname niet flexibel genoeg zijn om een andere politiek te kiezen. Ook al zou de meerderheid van de leden dat willen.

De confrontatiepolitiek die door de drie progressieve partijen gevoerd wordt is kansloos wat betreft het omturnen van andere partijen, maar daarom des te kansrijker wat betreft het aantrekken van progressieve confessionele stemmers. Mocht het toch op een regeringscrisis en verkiezingen uitdraaien (waar ik niets van geloof), dan heb ik toch wel voldoende vertrouwen in de PvdA om aan te nemen dat het boven geschetste beeld ons bespaard zal blijven. Dan is er maar een weg open, n.l. gewoon weer met dezelfde opstelling als anderhalf jaar geleden de verkiezingen in te gaan. Daarna zal de polarisatie en hopelijk ook de sterkte van de progressieve drie zodanig zijn dat over een samengaan met de KVP niet eens meer gesproken kan worden.

En als er inderdaad geen regeringscrisis komt? Wel, dan zal de periode van toenadering tot de confessionele partijen nog wel even doorgaan. Maar het resultaat zal hetzelfde blijven. Een geloofwaardige overstap voor de KVP zit er niet in, de garantie dat ze na een poosje niet eens een toertje naar rechts zal proberen zal er niet zijn. En als dat dan tot de progressieve drie is doorgedrongen, wel, dan ga ik weer verder met mijn feuilleton over de totstandkoming van de PVP!

D'66: GIDEONSBENDE OF "GEMATIGD, PROGRESSIEF"?

door K. Bloema

In de politiek was D'66 de meest succesvolle vernieuwingsbeweging na 1966. Teneinde te komen tot een wezenlijke partijvernieuwing, werd aangestuurd op polarisatie. De kiezer zou dan moeten kunnen kiezen tussen een progressieve of een conservatieve politiek, waartussen het confessionele midden zou worden fijngemalen. Inmiddels is wel duidelijk geworden dat de zaken zo eenvoudig niet liggen. Weliswaar is de politiek volop in beweging, doch het is allerm minst zó, dat het voor de progressieven een walk-over is. Integendeel, we zien een voorzichtig tasten en zoeken naar mogelijkheden om in het midden partners te vinden voor een eventuele nieuwe regering. Daarbij verkeert dit midden (met name de KVP) toch weer in de traditionele wippositie. D'66 helpt deze wippositie een handje door alsmaar aan te dringen op contacten met "progressieve" KVPers en zo. Aldus helpen wij het kiezersvolk met het idee, dat dit midden toch zo slecht nog niet is. Er is daar immers blijikbaar een sterke, modern denkende vleugel?

En waarom zouden de KVP-kiezers en andere confessionelen dan nog hun stem geven aan progressieven zoals D'66, waarvan men niet precies weet waar zij staan? Want soms verkondigt D'66 zeer radicale denkbeelden, flirt met actiegroepen, en is geen idee progressief genoeg; soms is D'66 gematigd, remt de PvdA een beetje af, en staat zij achter denkbeelden die bij velen goed aanslaan. Je weet niet goed wat je aan D'66 hebt, zeggen velen. Welnu, deze onduidelijkheid kan funest zijn. Vele leden zijn al weggelopen vanwege onze te innige banden met de PvdA, waardoor D'66 in een identiteitscrisis is geraakt, ondanks de ontkenning hiervan door van Mierlo, Gruyters en de partijvoorzitster. Het is noodzakelijk dat wij een duidelijker gezicht tonen, een gezicht dat niet neo-socialistisch mag zijn, een ook niet al te radicaal (dat doen PPR en PSP al). Onze kiezers kunnen wij niet vinden in de zakenwereld (VVD), niet bij de conservatieven van DS 70 en niet bij conservatief confessionelen, maar bij de grote middengroep van modern denkende, gematigde mensen. Onze leuze moet niet meer zijn de voor velen onbegrijpelijke slogan "de burgers bij het bestuur". Dat is een leuze die niet aanslaat, want, vraagt menigeen zich af, zijn er dan soms géén burgers bij het bestuur in Nederland? Wij moeten ons m.i. richten op het kiezerspubliek van modern denkende gematigde mensen. Betekent dit nu een bourgeoispartijtje i.p.v. een gideonsbende, die met haar breekijzers de Nederlandse politieke verhoudingen zal omturnen? Maar wat wil je nog omturnen als je zult zijn ingeschrompeld tot een minipartijtje, dat luidkeels roept dat het zichzelf zal opheffen? Nee, het moet totaal anders. Om iets te bereiken, is het vertrouwen van een ruim kiezerspubliek nodig. Je kunt een progressieve, en toch gematigde, denkwijze niet zo maar wegwuiven met het woord 'bourgeois', een woord dat iets conservatiefs inhoudt en dat doet denken aan de gevestigde dikbuikige burger die alles bij het oude wil laten.

D'66 wil iets anders. Een aanduiding als "D'66, gematigd, progressief" geeft beter aan waar wij staan. Tenminste, als dit inderdaad het gevoel van de partij is. Zo niet, dan moet er een andere herkenbare aanduiding komen. Maar dan moet deze aanduiding precies aangeven wat dan wèl de D'66-politiek is. Voor mij is het: gematigd, progressief. Dat is een partij die kans heeft op een ruime sympathie. Een partij die daardoor een werkelijk gevaar is voor het politieke midden en juist daardoor de politiek polariseert. Niet door ons vast te klampen aan illusies van confessionele afsplitsingen, niet door gideonsbende-ideeën, en niet door neo-socialisme.

Politieke verhoudingen veranderen is een kwestie van tijd en van blijven volhouden. Niet van overhaasting en een àl te radicale opstelling.

PEPSELS

PEPSELS

PEPSELS

- Is de KVP nu een politieke partij onder invloed van het evangelie of een evangelische partij onder invloed van de politiek?

pep

- Met een kiesheuvel meer Biesheuvel

pep

- Japie: Hoe heeft men vroeger eigenlijk die voortdurende overvallen op de postkoets onder de knie gekregen?

pep

- D'66 heeft net zoveel schulden als een matig draaiende profvoetbalclub, alleen jammer dat we onze topspelers niet kunnen verkopen als ze niet langer in het team passen.

pep

- Wiegel wordt ieder jaar vijf jaar ouder, nog even en hij heeft van Riel ingehaald.

pep

- Wat is dat voor zonderling idee dat de kiezers geraadpleegd zouden moeten over de wijzigingen in het regeerakkoord. Bij het opstellen is hun mening toch ook niet gevraagd.

pep

- Ik had eerst als pepsel dat de VVD als resultaat van UNCTAD III minder aan ontwikkelingshulp wou doen, maar bij nader inzien denk ik dat er inderdaad een direct verband is.

pep

- Rekensom: Het terugbrengen van de studieduur tot vier jaar, terwijl de gemiddelde studieduur nu zeven, acht jaar is, betekent dat het collegegeld eigenlijk maar tot 500 gulden is verhoogd.

pep

- Het collegegeld is de afgelopen 19 jaar niet verder verhoogd/verlaagd. Het is dus redelijk dat het nu verhoogd/verlaagd wordt. (doorhalen wat niet verlangd wordt).

pep

- Het voordeel van de KVP is bijvoorbeeld dat er geen Romme junior is.

pep

- JAPIE: Ik heb altijd al gedacht dat het profijtbeginsel eigenlijk profijtgedachte moest zijn.

pep

- De confessionele partijen schijnen het er over eens te zijn dat ze geen politieke meningsverschillen hebben. Hoe lang zal het duren voor ze door hebben helemaal geen politieke mening te hebben?

pep

WONEN IN HET WESTLAND?

door W. Hartemink

De onder de rook van Den Haag en hun eigen rook voortworstelende tomatenplanten, komkommerplanten, anjers en chrysanten bezinnen zich op hun toekomst.

In opdracht van de 7 westlandse gemeenten: Monster, Naaldwijk, 's-Gravenzande, Wateringen, de Lier, Maasland en Schipluiden heeft de Vereniging van Nederlandse Gemeenten een rapport opgesteld over de toekomst van het Westland. Dit rapport dat uiteenvalt in drie deelnota's handelt over de maatschappelijke structuur van het westland, het functioneren van het bestuur in het westland en als klap op de vuurpijl een beleidsadvies.

In deze weken in welke ik ook deze letters neertik worden deze nota's behandeld in een aantal hoorzittingen n.l. in elke dorpskom van het westland één.

Zoals u wellicht al weet is tuinbouw de voornaamste inkomensbron in het westland, niet alleen direkt, maar ook indirekt door allerlei toeleveringsbedrijven zoals kassenbouwbedrijven, kistenfabriek, veredelingsbedrijven, chemische stoffen (verdelgingsmiddelen) etc. Een dikke 4000 tuinders produceren veelal op eenmansbedrijven de produkten die op enkele reusachtige veilingen verkocht worden en met behulp van een goed geölied transportsysteem veelal naar het buitenland verdwijnen.

De toekomst van de tuinbouw in het westland hangt natuurlijk samen met de vraag of de bedrijven rendabel kunnen werken, waarbij we niet moeten denken aan simpele agrarische bedrijven (als die tenminste simpel zijn) maar meer aan een soort industrie waarbij in een kapitaalsintensiefbedrijf op een betrekkelijk klein oppervlak gemiddeld ca 1,3 ha, kapitaalswaarde gemiddeld f 233.000 per bedrijf, veelal een monokultuurprodukt wordt geproduceerd waarvan de belangrijkste zijn sla, tomaten, komkommers, anjers, chrysanten, fresia's, rozen. De toekomst van het westland hangt echter ook samen met de druk die op dit gebied wordt uitgeoefend, u heeft wellicht gehoord van de rijnpoothaven aan de noordelijke oever van de waterweg waarbij op zichzelf niet zoveel tuinders direkt zijn betrokken (slechts een deel is als tuingrond in cultuur) maar waarvan men wel de zuigkracht vreest.

Een nog recentere druk wordt gevormd door de plannen van Den Haag om eventueel een tweede bouwplaats voor Hagenaars te verkrijgen in Wateringen (naast de eerste in Zoetermeer).

De Haagse agglomeratie bevat namelijk momenteel 300.000 arbeidsplaatsen en als het lukt om dit aantal te stabiliseren (we krijgen dan meer prentbriefkaarten uit Groningen) dan nog zijn tengevolge van lagere huwelijksleeftijd en rekonstruktie van oude stadswijken ca 100.000 woningen nodig, waarvan 20.000 binnen de agglomeratie - 10.000 door vernieuwing - 25.000 te Zoetermeer zodat er nog 45.000 elders gebouwd moeten worden, dit alles geldt schrik niet slechts tot 1980.

Het wordt nu dus afwegen geblazen, wat is belangrijker: het tuingebied in het westland: het natuurgebied ten noorden van Den Haag of het bouwen van een tweede satelietstad bijvoorbeeld een variatie op het oude plan Wilsveen.

In het rapport van de VNG worden uiteindelijk drie alternatieven voorgeschoteld:

1. voortzetting van het huidige beleid d.w.z. onbelemmerde ontwikkeling van de tuinbouw en daarbij tevens van de woningbouw voor de eigen inwoners waarbij in de vrije sector en wellicht ook in de premieverhuur import wordt getolereerd om daarmee de sociale woningbouw financieel rond te krijgen.
2. de tuinbouw heeft de hoogste prioriteit met alleen de allernoodzakelijkste woningbouw.
3. De woningbouw heeft bij dit derde alternatief ruime kansen en er wordt geaccepteerd dat de tuinbouw op den duur grotendeels uit het gebied zal verdwijnen.

Het is de vraag of de in het rapport gestelde alternatieven wel redelijke alternatieven zijn; daar het westland maar beperkte afmetingen heeft betekent alternatief nr 1 dat volgens het rapport in + 1985 en volgens D'66-westland al eerder alle grond doodgewoon op is en dat dan voornamelijk door de groei van de eigen kernen, die om sociale woningbouw mogelijk te maken (en daarnaast niet te vergeten de bekende groei-reden: het verbeteren van het voorzieningen-nivo van de eigen inwoners) een behoorlijk aantal woon-forensen zal aantrekken.

Alternatief 2 is op zichzelf wat simpeler te overzien en wordt door de georganiseerde tuinbouw, (wat niet altijd hetzelfde is als de som van de meningen van de individuele tuinders) met verve aanbevolen. De areaalvergroting van de tuinbouw is de laatste jaren betrekkelijk gering de groei geschiedt momenteel voornamelijk door zgn diepteinvesteringen d.w.z. produktievergroting en verbetering op hetzelfde oppervlak, terwijl een aanzienlijk deel van de bedrijven economisch het loodje zullen leggen in de toekomst zodat door sanering grondoppervlak vrijkomt.

Een nadeel (?) van dit alternatief is de grote rem op de ontwikkeling van de kernen en welhaast de onmogelijkheid om sociale woningbouw te plegen, daargelaten de woningproblemen van de Haagse agglomeratie.

Alternatief 3 is ook niet alles rozegeur en maneschijn (dit laatste gaat in deze streken toch al moeilijk wegens de frequent optredende smogvorming); het in dit alternatief geschilderde verdwijnen van de tuinbouw kan, wegens het enorme geïnvesteerde vermogen alleen al, niet kollektief geschieden, er gaan dus gaten vallen gedurende een tientallen jaren durend proces wat planmatige woningbouw onmogelijk maakt, terwijl daarenboven het planologische monstrem van een aaneengroeien van de woonkernen van de Haagse agglomeratie en de rijnmond dan verwezenlijkt wordt. Een belangrijk argument van en voor de tuinbouw in het westland is nog niet aangeroerd en dat is de centrumfunctie van het westland waardoor hier "de" prijs gemaakt wordt n.l. door de aanwezigheid van mammothveilingen, toeleveringsbedrijven en het transportsysteem; tuinbouwvestigingen in bijv. Drente en Limburg werken in het algemeen minder rendabel.

Wat er gaat gebeuren is nog een vraagteken een goede kans is er dat er niets gebeurt m.a.w. dat de ontwikkeling voortgaat zoals in het verleden met een geleidelijke groei van de kernen alleen nu gesanctioneerd door een onderzoek, een rapport en een tiental hoorzittingen; misschien was dit ook wel de bedoeling van de opdracht.

Den Haag haalt er wellicht na veel touwtrekken een 10 á 30.000 huizen uit, in een deel van Wateringen of wat wellicht ook een aardig gerucht is, in een bandstad aan een spoorlijn naar Maassluis langs de uiterste westrand van het Delflandse weidegebied tot op enige kilometers afstand van de stad Maassluis.

Mc GOVERN

(H.J.) Het geeft zelfs de Nederlandse burger moed dat een man als Mc Govern voor het presidentieel kandidaatschap meer kansen lijkt te hebben dan wordt verwacht. Maar Humphrey gaat nu met de reactionaire Wallace pacteren om er door te komen en Muskie vindt zichzelf veel belangrijker dan de mogelijk goede politiek die Mc Govern - beter dan Muskie - kan voeren.

Een decennium democratisch leiderschap van Mc Govern (als president of als eerste oppositieman) zou van de Democrats een vrij homogene - naar Amerikaanse begrippen dan - partij kunnen maken. Ook voor de VS is het belangrijk dat de (lieft niet dogmatische) maatschappijkritiek zich organiseert. Mc Govern is er nog niet. Maar hij heeft zijn naam mee en een toenemend vertrouwen van de Amerikanen. Nixon heeft een paar verdienstelijke buitenlandse contacten op z'n naam staan, die een Democraat nooit had kunnen leggen. Conservatieven kunnen soms progressieve dingen doen waarvoor progressieven geen vertrouwen krijgen (verraad het_ze!) Maar in de binnenlandse politiek is Nixon een O. We zullen dit najaar zien hoe de Amerikanen denken. Ik ben er per saldo nog niet gerust op.

OOK DAT NOG

(een zomermijmering van Hypochonder J.)

Laatst stond er in de krant dat een Italiaanse parlementaire commissie een onderzoek heeft ingesteld naar de organisatie en de praktijken van de Maffia. De commissie publiceerde wat oppervlakkige gegevens-meer vermoedens leek het wel-en was er maar mee opgehouden. Officieel omdat zij niet verder kon komen met het onderzoek. Maar ik denk dat de leden hun leven te lief hadden. Dat is dan geen verwijt, ik zou me ook geen raad weten tegenover zo'n misdaadorganisatie, die naar het schijnt alleen door interne moordpartijen nog binnen zekere grenzen wordt gehouden. En dan de kans dat waarschijnlijk de helft + 1 van je commissiegenoten lid van de Maffia is.

Ook in de VS heeft de Maffia een wijdvertakt filialenstelsel. De organisaties van beide landen onderhouden nauwe relaties en schijnen invloed te hebben tot in de hoogste bestuurskringen. Het zou zo langzamerhand een doel van het misdaad-syndicaat kunnen worden om zowel de VS-president en de Italiaanse regering als de Paus in z'n ledenbestand te krijgen.

Het lijkt me zeker niet denkbeeldig dat op de verdere uitbouw van de EEG een europeanisering van de Maffia zou volgen. Misschien zal de Maffia de EEG nog eens tot z'n volledige vorm moeten brengen. Dus straks tot in Noorwegen en Ierland Italiaanse gastgangsters, die onder het mom van eerbare gastarbeid een kweek van regionale leden vormen. En dan loopt de zaak: "onze zaak", cosa nostra, unseres Geschäft, etc. Nou ja, we zullen wel zien wanneer en hoe het over ons komt. Als de redactie van Peperbek maar zuiver blijft. Of is het al zover?

UITSPRAKEN AAN DE TOP

- Dat zal slecht vallen bij onze partners

hot top

- Dat is in het permanente overlegorgaan al aan de orde geweest, daar kunnen we dus niet meer op terug komen.

hot top

- Als we dat nu niet doorzetten krijgen we later het verwijt dat we niets gedaan hebben.

hot top

- Helaas was dat voorstel van het overlegorgaan naar buiten uitgelekt, zodat het effect verloren ging.

hot top

- Dat trekken we in het overlegorgaan wel weer recht

hot top

Een politieke partij heeft maar een paar kenmerken:

1. Je doet iets met een groep mensen samen.
2. Je hebt een gemeenschappelijk politiek doel.

Met dat laatste punt beginnen de moeilijkheden al. Want wie garandeert dat alle deelnemers dezelfde oogmerken hebben? En aangenomen dat dat zo is, wie garandeert dat ze na verloop van tijd nog allemaal hetzelfde willen? En wil iedereen wat hij zegt dat hij wil? Sommige doeleinden klinken nu eenmaal niet zo goed als je ze hardop zegt. Bij de oprichting valt het allemaal nogal mee. Men is niet tevreden over bepaalde staatkundige of maatschappelijke ontwikkelingen en men besluit gezamenlijk een alternatieve oplossing na te streven. De partij gaat aan het werk, voert actie en neemt eventueel aan de verkiezingen deel. Dat laatste is al een discussiepunt. Is aan de verkiezingen deelnemen wel de juiste weg om het doel te bereiken? Meestal zal die vraag met ja worden beantwoord, ook al omdat men het wel aantrekkelijk vindt kamerlid en wie weet nog eens minister te worden. Dan is er voor sommigen kennelijk al een nieuw doel bijgekomen. Laten we nu eens aannemen dat die fictieve partij inderdaad kamerzetels weet te veroveren. Plotseling komen er dan allerlei nieuwe zaken opduiken, waar men nog helemaal niet aan gedacht had. Daarover moet een standpunt worden bepaald. Omdat men voor die zaken niet is opgericht, blijkt al spoedig dat iedereen daar verschillend over denkt. Vervolgens duikt er een nieuwe moeilijkheid op. Hoe moet je nou als parlamentslid je doeleinden gaan verwezenlijken? Oorspronkelijk had je gehoopt (zonder er nog zo goed over na te denken) dat je komst in het parlement zo'n indruk op de anderen zou maken dat al je voorstellen met gejuich en applaus zouden worden ontvangen. Maar op de realiteit gedrukt blijkt nu ineens dat ten eerste je voorstellen nog onvolgende zijn uitgewerkt om er mee voor den dag te komen en dat ten tweede - als je na veel geharrewar een uitgewerkt voorstel hebt - niemand enthousiast daarover is. Sterker nog: je wordt gehoond. In het gunstigste geval krijg je steun van enige lieden die hebben zitten uitrekenen dat ze jou in een bepaalde opstelling nog wel eens kunnen gebruiken. Na verloop van tijd kom je tot de ontdekking dat de fout niet zozeer zit in je doeleinden, maar in de middelen die je gebruikt. Je moet een handiger spel spelen dan je tot nu toe gedaan hebt. Dus wordt alle aandacht nu geconcentreerd op de middelen. De een weet al handiger zetten te bedenken dan de ander. Het wordt een uiterst slim spel, of eigenlijk slimme spelen, want iedereen vindt zijn eigen spel het slimst. Intussen is tot overmaat van ramp een nieuwe moeilijkheid ontstaan. Behalve volksvertegenwoordigers en de kring daaromheen zijn er ook nog andere leden. De evoluties zijn grotendeels langs hun heengegaan. Zij zien niets gebeuren en nemen dan ook (al of niet terecht) aan dat er niets gebeurt. Zij vinden dat het niet de goede kant uitgaat, al weten ze dan niet zo gauw hoe dan wel. En dan hebben we het nog niet eens over de kiezers. Zij zijn diep teleurgesteld. Het zag er allemaal zo veelbelovend uit, maar er blijkt toch niet zo erg veel anders te worden.

Om een lang verhaal kort te maken: Het duurt niet zo heel lang of onze fictieve partij vertegenwoordigt niet langer één mening over wat bereikt moet worden, maar een gehele staalkaart van doeleinden. Veel van wat oorspronkelijk alleen maar middel was blijkt voor velen doel geworden te zijn. Ik doe een greep uit de doeleinden.

- Gezamenlijk een bepaald programpunt willen verwezenlijken.
- De macht willen veroveren.
- Bevorderen van de politieke gedachtenwisseling tussen de leden.
- Veel zetels in de kamer halen.
- Samen met anderen een meerderheidsgroep in de kamer vormen.
- Proberen een zo groot mogelijk deel van het programma te verwezenlijken, desnoods op lange termijn.
- Meer eer en aanzien genieten.
- Bevorderen van het benoemen van burgemeesters en andere hoogwaardigheidsbekleders uit eigen kring.
- Ontmoetingspunt van gelijkgestemden.
- Aan de regering deelnemen.
- Het bevorderen van een tweepartijenstelsel.
- Verenigen van een bepaald volksdeel.
- Partijen doen ontploffen.
- Verbetering brengen in de politieke moraal.

De moeilijkheid is dat de meeste mensen niet precies weten wat hun eigenlijke doel is, of het niet hardop durven zeggen, omdat ze vrezen daarmee een minder goede indruk te maken. Veel ernstiger is dat een grote meerderheid van mening is dat je meerdere doeleinden in één klap kan bereiken.

Ze zeggen b.v.: "Als je eenmaal de meerderheid in de kamer hebt, dan kan je ook je programmapunten er doordrukken." Ze vergeten dan gemakshalve even dat je die meerderheid (alleen of door combinatie met anderen) alleen maar kunt bereiken door juist een groot deel van je programma te offeren. Ieder doel heeft nu eenmaal zijn eigen optimale weg daarheen. Als men meerdere doeleinden heeft, dan zal op beslissende momenten toch een van die doeleinden moeten prevaleren bij het kiezen van de middelen. Als mensen met uiteenlopende doeleinden gaan discussiëren over de middelen, zonder duidelijk te zeggen wat zij als hun persoonlijke doeleinden zien, dan ontstaat een eindeloze verwarring. Het wil dan meestal nog wel lukken een meerderheid voor een bepaalde weg te vinden, maar de verwarring is daardoor niet kleiner geworden, want door sommigen van die meerderheid is het beslotene slechts een tussenstap op weg naar een verderwegliggend doel, terwijl het voor anderen juist het doel zelf is. Het resultaat voor onze fictieve partij zal dan ook zijn dat de politieke lijn steeds onduidelijker wordt en steeds meer compromissen gaat bevatten. De oorspronkelijke doeleinden komen er in het geheel niet meer aan te pas. Er komen ontevreden groepen en afsplitsingen. Om de eenheid te bewaren worden nieuwe compromissen gesloten. Op het laatst groeit hieruit een soort status quo tussen mensen die allemaal wat anders voor ogen hebben. Zolang de ontwikkelingen rustig zijn, blijft die status quo wel gahandhaafd. De partij gedraagt zich intussen naar buiten toe als iedere andere partij, die immers precies dezelfde groeiprocessen heeft doorgemaakt. Door crisissituaties wordt nog wel eens hardop de vraag gesteld: "heeft het voortbestaan van onze partij eigenlijk nog wel zin?", maar instituten zijn nu eenmaal onuitroeibaar, tenzij de deurwaarder eraan te pas komt. Dus blijft de partij toch bestaan. Ze kan net als haar voorganger bijgezet worden in het panoptikum.

De moraal van dit verhaal is dan ook: Richt nooit een politieke partij op.

UITSPRAKEN AAN DE TOP

- Ik noem al die wrijvingspunten alleen maar opdat de gewone leden zich daarop kunnen afreageren, ondertussen gaan we natuurlijk gewoon verder (Dank,Chel)

hot top

- Stel je eens voor dat bijvoorbeeld de PvdA direkt contact met de KVP zou opnemen. Dat zouden wij toch ook niet pikken.

hot top

VAN DE BIJBEL VIA DAS KAPITAL NAAR WORLD DYNAMICS

door H. Geelen

Het computermodel van World Dynamics levert uitkomsten waaraan geeneen politicus voorbij kan gaan. De toepassing van de computer om de strategie voor de toekomst te bepalen en na te gaan wat er zou gebeuren als men bepaalde processen maar ongecontroleerd verder laat gaan ligt voor de hand. Echter als bij zo vele voor de hand liggende zaken is het schrijven van een hanteerbaar model uiterst gecompliceerd. Toch aarzel ik niet dit werk op een lijn te stellen met de bijbel en het werk van de eerste theoretische socialist. De overeenkomst is dat men door het toe passen van nieuwe ideeën en technieken ingrijpend de toekomst van de samenleving wijzigde. De discussie over de juistheid van de computervoorspellingen is nog maar net begonnen. Enerzijds natuurlijk moet kritisch worden nagegaan of het model juist is opgesteld. Niet alleen of alle belangrijke factoren wel in aanmerking zijn genomen maar ook of alle onderlinge beïnvloedingen wel juist zijn weergegeven. Daarnaast zijn voor ons vooral van belang de ingrepen die extra gepleegd moeten worden om tot een stabiel systeem te komen die van belang zijn, want ruw vertaald zijn dat de politieke daden die gesteld moeten worden. Hiermee komt men op het eerste duidelijke verschilpunt. Van meer behoudende zijde wordt aangevoerd dat terugkoppelingen verwaarloosd zijn. In de regeltechniek is het gebruikelijk niet alleen te regelen aan de hand van de grootte van een afwijking die gevonden is, maar ook de totale som van de afwijkingen die in het verleden zijn opgetreden in beschouwing te nemen.

(Voor de insiders, niet alleen proportionele regeling maar ook integrale regeling). Hierdoor wordt een veel betere regeling en een stabielere systeem verkregen. Men zou dit bijvoorbeeld bij de woningbouw willen toepassen. Men moet dan het aantal te bouwen woningen niet baseren op het tekort dat er nu is, maar ook incalculeren dat er jaar in jaar uit een tekort is geweest. Hoe langer het tekort er is des te heviger moet de actie worden. Als fundamentele kritiek op het wereldmodel wordt gegeven dat dit soort acties niet verwerkt zijn. Zo zou bijvoorbeeld bij te sterk toenemen van de vervuiling er een reactie moeten gaan optreden waardoor de vervuiling sterk afgeremd wordt. Bv door meer investeringen voor zowel directe bestrijding als voor vernieuwingen. Hetzelfde zou gelden voor de grondstoffen. Als er inderdaad uitputting dreigt, doordat de uitputting sneller gaat dan gewenst, dan moet er in het model een actie zijn die de opsporing van meer grondstoffen bevordert.

Het zou jammer zijn als dit soort regelingsmechanismen in het model inderdaad verwaarloosd zijn. Want eigenlijk is dit nu precies wat de politicus wil weten. Er zal dan namelijk uit geconcludeerd kunnen worden waar en wanneer er ergens ingegrepen moet worden. Uiteraard zal er dan nog wel de discussie komen of de correctie al door het particulier initiatief tot stand gebracht kan worden of dat overheidsingrijpen nodig zal zijn.

Het is goed om toch de mogelijkheden van het particulier initiatief hier eens wat nader te bekijken. De drijfveer hiervoor is het persoonlijk voordeel en het maken van winsten. Daar waar problemen komen zal men bereid zijn om te betalen om uit de moeilijkheden te komen. Daarom heeft het particulier initiatief altijd een fijne neus gehad voor het ontstaan van moeilijkheden en hoe die op te lossen. Toch bleek dit particulier initiatief te falen daar waar het belang van de gemeenschap een belangrijke rol speelt en is de overheid verplicht zelf allerlei zaken aan te pakken. Het verbeteren van de levensomstandigheden door meer algemene voorzieningen en de langere termijn projecten blijken voor het particulier initiatief onaantrekkelijk. Nu zijn enkele van de aangegeven wereldproblemen typisch van het karakter dat ze in de overheids sfeer horen. Bevolkingsbeperking, welke zakenman zal zich daar druk om maken, behalve dan voor de verkoop van "middelen". Vervuiling is nog erger, inplaats van dat het geld opbrengt kost het geld om de vervuiling te beperken. Dus geen belangstelling van de particuliere initiatiefnemers? Dat had u gedacht, als de overheid er iets aan doet kost het wat, door hogere belastingen of door verplichte uitgaven, dus ook hier is het van belang te laten zien dat het nog zo erg niet is.

Maar wat ik hier speciaal wil betogen dat het ook op de gebieden die typisch wél voor het bedrijfsleven aantrekkelijk zijn, helemaal niet meevalt als er internationaal problemen een rol gaan spelen. Ernstige kritiek is er op het wereldmodel wat betreft de schattingen voor de aanwezige grondstoffen. Met wat meer steun moet het mogelijk zijn meer voorraden te vinden, door technologische ontwikkelingen zal er meer effectief gewonnen kunnen worden. Maar vandaag aan de dag dreigt er in de Verenigde Staten een ernstig tekort aan energie, o.a. door te weinig aardgas en olie. Dit wordt veroorzaakt door de politiek van de regering om importen te weren en zo onafhankelijk te kunnen blijven van de olieproducerende arabische en afrikaanse landen. Als er een grote import zou zijn zouden die politieke pressie kunnen uitoefenen door de oliekraan dicht te draaien. Deze politiek houdt natuurlijk het gevaar in, dat de prijzen in de VS aanzienlijk zouden stijgen, zodat er tevens een prijsbeheersing is ingesteld. (Tussen haakjes, een Amerikaanse politicus die zich populair wil maken zal voorrekenen welke astronomische bedragen er door dit weren van goedkope importen voor de Amerikaanse belastingbetaler extra betaald moeten worden). Maar het gevolg van de prijsbeheersing is wel, dat er minder gezocht wordt naar aardgas, hoewel er schaarste is. De Amerikaanse strategie van onafhankelijk blijven van andere landen veroorzaakt dus een schaarste. Maar wat zou er gebeuren als de VS de importbeperking liet vallen? Ik geloof dat dat de problemen nog zou vergroten. Want, mijn tweede voorbeeld over de belemmingen bij het vinden van nieuwe grondstoffen zijn de enorme moeilijkheden die er zijn tussen de oliemaatschappijen uit de welvaartslanden en de olieproducerende arme landen. Het grondstoffenprobleem is direct verweven met de internationale politiek. De rijke landen zullen om hun grondstoffenprobleem op te lossen ook het probleem van de arme landen moeten oplossen, zodat ook hier het particulier initiatief op de lange duur te kort zal schieten.

World Dynamics en de Club van Rome drukken ons met de neuzen op het feit dat de huidige economische structuur, ingesteld op groei, wel eens ongeschikt kon zijn als stabiliserend regelmechanisme in een "eindige" wereld.

(KB) In de vorige Peperbek werden 3 vragen vermeld, die de 1e Kamerfractie op het congres in Den Bosch had gesteld aan het HB. Deze vragen hadden betrekking op het partij-beleid in de toekomst. De 1e Kamerfractie meende met de eerste van deze 3 vragen weer te geven wat de grote meerderheid van de D'66ers wil. Het HB zou niet "zijn goddelijke gang" kunnen gaan in de toekomst, maar diende in te stemmen met de gestelde vragen.

Je zou je kunnen afvragen of de 1e Kamerfractie misschien een goddelijk recht heeft om op te treden namens de grote meerderheid van de D'66ers. Het HB is gebonden aan opdrachten van de ALV en voor wat betreft het toekomstbeleid is dit nog steeds o.a. motie 101 uit Biddinghuizen. Verder is het HB via gegevens uit enquêtes bezig om zich een indruk te vormen, hoe op dit moment door de leden wordt gedacht over de hoofdpunten van het partijbeleid, opdat met deze mening rekening kan worden gehouden. bij de uitvoering van de op de ALV verstrekte opdrachten.

Nu gaat de 1e Kamerfractie: ten eerste er van uit dat zij de wil van de grote meerderheid der D'66ers kent, en ten tweede gaat zij deze wil nog eens nauwkeurig omschrijven, o.a. door eisen te stellen t.a.v. de volgende kabinetsvorming (een kernkabinet, dat na de verkiezingen wordt aangevuld), door een regeerackoord te eisen met méér dan alleen de PvdA en PPR, door eisen te stellen t.a.v. "de samenwerking" (zonder te zeggen met wie) "ten minste" een federatief verband te eisen en de PVP op een zacht pitje te zetten.

Daarmee werden aan het HB eisen gesteld waaraan het niet zonder meer kan voldoen. Deze eisen zijn dermate ingrijpend, dat een HB hieraan niet mag voldoen zonder toestemming van wel iets méér dan een 1e Kamerfractie. Deze fractie stelde zich in feite op als spreekbuis van de partij en ging daarmee over de schreef. Zij wil het partijbeleid sturen in een richting die zij graag wil. Bijvoorbeeld bij de kwestie van het kernkabinet (heeft de "grote meerderheid van de D'66ers" hier zo'n uitgesproken mening over?). Is D'66 tegen een volledig schaduwkabinet, en is dit een zaak die reeds thans aan de orde is, of is het (evenals bij de vorige verkiezingen) een kwestie van een later aan de orde zijnde verkiezingstactiek?

Tenslotte de laatste vraag van de 1e Kamerfractie waarin wordt verzocht om bij de voortgezette samenwerking steeds het eigen standpunt of initiatief openbaar te maken. Een kwestie dus van publiciteit. Ik meen dat hierin de vraag zich teveel beperkt, en dus tekort schiet. Een van de oorzaken dat de indruk ontstaat, dat de PvdA ons opslokt, is gelegen in ons tekortschieten aan publiciteit-in-het-algemeen. Niet alleen v.w.b. het samenwerkings-overleg, maar vooral in allerlei zich voordoende acute kwesties. Wij hebben niet - of te laat - een eigen mening over veel actuele onderwerpen, of zijn nalatig in het publiceren ervan. Dit geldt zowel voor de fracties, als voor het HB. Het HB is bezig haar structuur en werkwijze te herzien, en ik hoop dat dan een snellere meningsvorming zal kunnen plaatsvinden. V.w.b. de fracties geldt hetzelfde als de Wetenschappelijke Stichting en daarmee de werkgroepen beter gaan functioneren en de fracties dus beter en sneller kunnen worden geadviseerd. Meer publiciteit is voor D'66 een noodzaak.

Wat wel en niet de bedoeling was

Met de eerste van de drie vragen meende de Eerste Kamerfractie weer te geven wat h.i. de grote meerderheid van de D'66-ers wil, niet op grond van "een goddelijk recht", maar gebaseerd op congresbesluiten. (Amsterdam: regeerackoord voor de verkiezingen; Biddinghuizen: moet meerderheid halen; Den Bosch: Mansholt is goed uitgangspunt), enquête De Goederen (PVP niet direct, wel op de duur), verkiezingsuitslagen (voor meerderheid is meer nodig dan progressieve drie), algemene D'66-doelstellingen (invloed van kiezer op regering, dus kernkabinet - als surrogaat voor gekozen minister-president - vóór verkiezingen, aanvulling tot volledig kabinet daarna), kortom op feiten en waarnemingen, gecombineerd door rationale synthese tot een zinvol geheel.

De bedoeling van de eerste vraag was om - naast het gekrakeel over betrekkelijk ondergeschikte geschilpunten - nog eens op een rijtje te zetten de vele hoofdzaken die ons binden. De bedoeling was niet om een discussie uit te lokken over de bevoegdheden van de Eerste Kamerfractie. Het staat trouwens aan ieder congresbezoeker vrij ten overstaan van het congres vragen aan het hoofdbestuur te stellen.

Met de opmerkingen vande geachte schrijver over de derde vraag ben ik het geheel eens, en ik ben hem dankbaar voor zijn waardevolle aanvulling.

N.F.I. Schwarz, voorzitter
D'66-fractie Eerste Kamer.

(Correspondentie tussen A.R. van der Burg en H. Jongedijk)

Beste Harry,

Je schrijft in Peperbek van maart bij wijze van heiligschennis dat je nooit wakker hebt gelegen van het probleem monisme-dualisme. Dat lijkt me heel verstandig. Bovendien vrees ik dat je, als je er wel van wakker had gelegen een soort wakende in de woestijn geweest zou zijn. Ik weet zo gauw geen betere beeldspraak.

Maar je hebt er wel een stukje over geschreven, al valt natuurlijk niet te bewijzen dat je dit tijdens je slaap hebt gedaan. Eerst schilder je de uitwassen van het dualisme in Amerika en verwacht je daar een groei naar het monisme. Dan laat je zien hoe er in monistische landen als Engeland en Duitsland dualistisch water in de monistische wijn wordt gedaan.

Maar wat versta jij eigenlijk onder dualisme? Blijkens je eigen voorbeelden is dat het uit de boot vallen van kamerleden, zoals Jenkins met de anti-EEG-lijn van Wilson, enkele CDU-ers als straks over de Ostpolitiek van Brandt wordt gestemd (nog even afwachten) en de nacht van Schmelzer. Een weinig troostrijk beeld van het dualisme. En aan het meest essentiële ga je geheel voorbij.

Het monisme stamt uit de vorige eeuw, toen er in ieder land twee of drie sociale groepen heftig tegenover elkaar stonden. De vraag was toen heel eenvoudig welke groep het sterkste was. Die groep regeerde dan en bevoordeelde zichzelf (soms ook wel terecht). De Nederlandse partijen denken nog altijd in deze termen, zonder in de gaten te hebben dat de basis van deze opvatting geheel is weggevallen. Er worden kunstmatig tegenstellingen in stand gehouden die er bij de kiezers helemaal niet meer zijn. Die springen rustig van de een naar de ander, hoe groot die partijen zelf hun onderlinge tegenstellingen ook mogen vinden. Waar een moderne politicus naar zou moeten streven is dat naast of tegenover die geestelijk blijkbaar onvolwassen politici van de oude partijen mensen met volwassen inzichten komen te staan, die niet meedoen aan dat kinderachtige gedoe. Dat is één aspect van het dualisme.

Een tweede aspect is een kwestie van doodgewoon politiek fatsoen. Als je als volksvertegenwoordiger bent gekozen, dan heb je eenvoudig te doen wat naar jouw mening goed voor het land is. Als er een voorstel van de regering komt, dan mag je stem voor of tegen niet afhangen van het politieke etiket van degene die het voorstel indient. Natuurlijk zal het zo zijn dat er een grotere kans is dat je het eens bent met een minister van je eigen partij dan met een van een geheel andere partij. Maar dat is dan niet op grond van het etiket van de regering. Elke andere houding is onfatsoenlijk en politiek onvolgroeid.

We behoeven de hele kwestie dus niet te behandelen als een staatsrechtelijk leerstuk. Het gaat om heel eenvoudige menselijke waarden. Het was niet de staatsrechtelijke opvatting van D'66 die kiezers trok. Het was de herkenning van die menselijke waarden. Wie die waarden bij het eerste de beste windstootje laat vallen is geen knip voor zijn politieke neus waard.

Denk er nog eens over na.

Met hartelijke groeten,

Ton

Nou Ton,

ik heb er nog eens over nagedacht, maar ik kan onmogelijk tot andere gedachten komen door je antwoordbrief.

Ook daar lig ik niet van wakker, maar ik wou je toch nog even schrijven. Ik had je natuurlijk ook kunnen bellen, maar wij communiceren nu eenmaal via de Peperbek ter wille van de lezers die dan onze debatten kunnen volgen - ademloos.

Jij gaf van dualisme geen omschrijving. Ik gaf 'n paar definities (hierover had ik je tevoren geraadpleegd) en 'n paar facetten. Jij geeft het verstarde nederlandse monisme, dat ik niet verdedig, als voorbeeld van monisme. Ik heb geprobeerd monisme en dualisme in verband te brengen met actuele maatschappelijke spanningen. Tot dusver was dualisme bij D'66 een ding dat je gewoon invoert en als het is ingevoerd dan is het ook ingevoerd. Zo is het dus niet.

Jij haalt er volwassenheid en fatsoen bij. Ik heb tegen die kwaliteiten geen overwegende bezwaren, mits het een behoorlijk soort fatsoen is, maar dat zit bij jou wel goed (v.d. Burg bloost diep, zou Bibeb zeggen). Ik heb me nòch ten gunste van monisme, nòch ten gunste van het dualisme uitgesproken, behalve dan dat ik in laatste instantie een voorkeur voor dualisme heb.

Maar af en toe zijn de omstandigheden niet naar dualisme. Waar ik het nu op houd, is het volgende:

Er zijn momenteel grote maatschappelijke problemen in Nederland (Europa, de wereld).

Daarop moet de politiek worden georganiseerd en wel volgens de beproefde criteria van doeltreffendheid, doelmatigheid en ondogmatisch denken. Goed observeren, goed organiseren.

"Als je als volksvertegenwoordiger bent gekozen, dan heb je eenvoudig te doen wat volgens jouw mening goed voor het land is", schrijf jij. En ik schrijf: wat goed is voor het land, daarvoor heb je gewerkt en gekozen in je partij en daarop ben je gekozen. Als politici niet doen wat hun program zegt, dan maken zij zich schuldig aan bedrog (bijzondere omstandigheden daargelaten).

Natuurlijk zijn er steeds kwesties waarop niet is georganiseerd en geprogrammeerd. Politici moeten hierin altijd vrij zijn. Voorbeeld: D'66 probeert 'change agent' te zijn, probeert de politiek te krijgen op de nieuwe problemen en daarvoor een meerderheid (= macht) te krijgen. Dit is voorlopig een passend "monistisch" element. Gewetensdrang komt daarbij niet aan de orde. De condities voor een dualistisch systeem zijn t.z.t. met die meerderheid te versterken (door invoering van gekozen min. president).

Het is alleen zo jammer dat we ons in de partij nu doodvechten voor methode A. of B. Het bereiken van ons doel wordt daardoor in gevaar gebracht.

Graag tot ziens,

Harry

NIET NOG EENS HERKAUWEN

door W.L. Brugsma

In het juni nummer van Peperbek krijg ik op mijn falie van HG wegens een "gifstuk" in HP over het Bossche congres. In "mijn gecombineerde functie van HP hoofdredacteur en D'66-topnotch in het progressieve overleg" had ik niet zo tekeer mogen gaan tegen "de interne oppositie".

Eerst even dit. Ik heb geen gecombineerde functie. Weliswaar ben ik hoofdredacteur van een weekblad dat van mening is dat partijhervorming het beste langs de weg van de progressieve concentratie kan verlopen, maar van topnotcherigheid in het progressieve overleg is geen enkele sprake. Ik heb de commissie van 6 in de bescheiden functie van secretaris mijn even bescheiden redactionele hoedanigheden ter beschikking gesteld, maar niet aan de discussies deelgenomen. En daarmee was de kous weer af. Of toch niet helemaal: ik heb nog een keer deelgenomen aan een nabespreking met bestuurs- en kamerleden van D'66 waarvan mij voornamelijk is bijgebleven dat Bloema het een prima stuk vond en dat Goudsmit het van tafel veegde, zeggende: "Ik heb alleen nog maar de partijpolitieke paragraaf kunnen lezen. Voor mij hoeft het niet meer". O Stratego.

Aan de commissie zelf heb ik gemengde herinneringen: ik heb mij liederlijk zitten vervelen bij de niet aflatende strijd die Van Mierlo had te voeren om in die paragraaf de PVP geïncorporeerd te krijgen. Het wederzijds redden van partijgezichten leidde enigszins af van de reddingspogingen ten behoeve van Nederland en de aardkloot waaraan de groep zeven week-ends offerde. Inmiddels: in de omstreden column heb ik geschreven dat de 150 voorstemmers van het amendement - De Goede (die in het nummer daarop alle ruimte van de wereld kreeg om zijn visie te verdedigen) handelden op een manier die moeilijk als "fatsoenlijk, intelligent of doelmatig kan worden beschreven". Ook nu de storm is gaan liggen, zou ik - de schade overziende - die omschrijving maar willen handhaven. Er werd omstandig uiteengezet waarom ik dat zo vond en dat wou ik niet nog eens herkauwen. Er stond "dag goede trouw" boven, niet om de voorstemmers van kwade trouw te beschuldigen, maar om aan te duiden dat het congres D'66 in een positie had gemanouvreerd waarin anderen aan de goede trouw der Democraten kunnen twijfelen.

Er is elders in Peperbek gesuggereerd dat indien niet 300 maar alle leden van D'66 in de gelegenheid waren geweest van het amendement-De Goede kennis te nemen en er over te stemmen de lijn-Goudsmit veel meer dan 51% zou hebben verworven. Als dat zo is lijkt het mij persoonlijk nuttig die mening na de vacaties op de proef te stellen.

P.S. En waarom hekelaagt een blad dat Peperbek heet, zich over een scherpe toon?

Beste redactie,

Zo'n slordige twee jaar heb ik, weliswaar met onderbrekingen, met veel plezier een aantal uitspraken aan de basis bijeengegaard. Het wordt tijd daarmee te stoppen. Destijds was er in D'66 een grote behoefte dingen aan de basis te laten bespreken en beslissen, daarmee erkennend dat er ook een top was die tot dan toe de zaakjes had opgeknapt. Er werden dan ook pogingen gedaan de basis te mobiliseren, daarbij vergetend dat een mobiele basis geen basis meer is. Het is de tragiek van iedere democratiserende politiek. Zodra men actief wordt, belangstelling toont, discussieert en debatteert, gaat men tot een zekere exclusieve groep behoren, die door verlichter en radikaler denkbeelden steeds verder van die mobiele basis vervreemdt. In dit psychische spanningsveld ontstonden er uitspraken aan de basis, net als er in de oorlog moppen op de Duitsers ontstonden. Nu de pogingen om de mobiele basis in beweging te brengen definitief zijn gestaakt, is ook het spanningsveld verdwenen. De uitspraken aan de basis werden dan ook steeds schaarser. Ik heb er op het laatst zelfs wel eens een zelf moeten verzinnen! Daarom: stop ermee. Maar we blijven natuurlijk wel lachen in en met Peperbek.

A.R. van der Burg

INGEZONDEN

(nog na-hijgend zond onze trouwe lezer en schrijver Bart Verhoeven ons onderstaande ontboezeming. Red.)

D'66 congres: manipulatie en demagogie vierden weer hoogtij

De naïeve opmerkingen van Hans van Mierlo en Mevr. v.d. Scheer naar aanleiding van het amendement Goede (o.a. een spaak in het wiel) passen natuurlijk wel bij het demagogische verhaal van H. Gruyters, wat ook averechts uitwerkte op het congres (zie b.v. reactie P. van Wassen ten congresse en H.P. v. 10-16-5-1972). De opmerking dat de PvdA zich min of meer genomen zou voelen met aanvaarding van het amendement de Goede is natuurlijk blijk geven van politieke onbenulligheid. Want stel je eens voor dat de PvdA dat zou doen, nou waartegen zou ze dan fulmineren n.l. tegen het volgende: dat D'66 alleen maar eerlijke realiteitszin bezat door te aanvaarden dat als je de club van Rome alsmede het advies van Mansholt serieus voorstelt als wereldproblematiek, dan moet je het uit de partijpolitieke situatie halen en duidelijk de meningen vragen van andere politieke partijen. Welnu als de PvdA daartegen zou zijn bewijst ze mijn stelling dat ze in wezen nog niets veranderd is in haar eigen traditioneel conservatief denken (dus PVP pas op).

Het amendement-de Goede gaf blijk van een juiste mentaliteit: haal de wereldproblematiek uit de partijsituatie, een juiste aanvulling op kongresstuk 7, dat alleen maar een camouflage-openheid gaf. Gelukkig dacht 51% er ook zo over en werd eindelijk eens afgerekend met de D'66-demagoog Gruyters en desteds meer autoritaire zelfverzekerdheid van van Mierlo.

Wat de manipulatie betreft het volgende: als lid heb ik vaak de overtuiging gehad dat je werd gemanipuleerd door het hoofdbestuur, de geschiedenis op dat punt hoef ik hier niet te herhalen. Peperbek-lezers hebben daarover al genoeg gelezen. Manipulatie was ook weer op dit congres aanwezig. Een voorbeeld: kongresstuk 7, waarin in één keer alle 6 aanbevelingen van Mansholt moesten worden aangenomen, zonder dat over elk punt gedacht en gediscussieerd werd. De motie en de begeleiding v.h. hoofdbestuur was zo leuk verpakt dat vele kongresgangers onbewust dit aan zich voorbij hebben laten gaan. Het aanvaarden van die aanbevelingen zonder discussie hield tegelijkertijd in dat kongresstuk politiek monddood werd gemaakt (motie-Geelen over prioriteit van het programma en motie 7 over prioriteitprogramma commissie van de drie progressieve partijen).

Ook dit ging vele D'66ers voorbij. Op het congres wilde ik dit naar voren brengen, maar kreeg geen gelegenheid omdat na de spreker er geen meer werd toegelaten (ik zwaaide van het begin af aan toen de voorzitter vroeg om diegenen die iets wilden naar voren brengen, maar ik werd niet gezien.) Ik rende toen hard naar Mevr. Gelderblom omdat die wel kon spreken en vroeg haar om mijn standpunt in haar betoog op te nemen, omdat ik van mening was dat ze min of meer dezelfde ideeën had als ik, maar ze zei, dat ze het woord manipulatie niet wilde gebruiken en gaf me de raad om het aan H. Geelen zelf te vragen;

dus holde ik naar hem toe, maar hij vond dat niet nodig, omdat hij het niet zo sterk zag als ik bedoelde.
Toen zijn motie aan de orde kwam bleek uit de verdediging v.h. hoofdbestuur wel, dat we de motie-Geelen niet konden aannemen vanwege de prioriteit in kongresstuk 7.
Zo zie je maar, zelfs ouwe rotten in het vak kunnen zich laten misleiden door manipulatie.

B. Verhoeven, Frederikstraat 157,
Den Haag

Kwestie Rhodesië

Weinig opwekkend- om niet te zeggen triest- zijn de berichten uit Rhodesië. En de Engelse Regering zit er maar mee. Men zou zich kunnen afvragen of zij zelf de aan de Afrikanen gedane voorstellen serieus neemt. Maar ook met een z.g.n. meerderheidsregering (één man-één stem) komt men niet uit de moeilijkheden. Er zal dan zeker een groep Afrikanen opstaan die de rollen nu eens willen omkeren. De Afrikanen zouden al een bijzonder soort mensen moeten zijn als het niet zo was.

Eén ding is duidelijk: door te blijven zoeken in de bekende straatjes komt men niet uit de doolhof! Maar ook dat zij die daar zo goed de weg weten, er moeilijk toe komen onbekende zijwegen in te slaan om een uitweg te zoeken, m.a.w.: hoe meer een mens geleerd heeft, hoe meer hij blijft denken in bestaande structuren.

Mag ik eens een bescheiden poging doen om - naar een oud-achterhoeks gezegde - de boel op een andere wagen te laden?

Een parlement bestaande uit:

24 leden-rechtstreeks uit en door de blanken gekozen-

24 Afrikanen-door de blanken benoemd (gekozen)-

24 leden-rechtstreeks uit en door de Afrikanen gekozen-

24 blanken-door de Afrikanen benoemd (gekozen)-

+ 4 Kroonleden-door de Engelse Kroon benoemd, zou een redelijke werkmeerderheid kunnen opleveren waartegen de extreme vleugels geen kans maken. Het land zou dan een zelfstandige Dominion worden, alleen door de Kroon met Engeland verbonden. Met al de politieke en economische voordelen er aan verbonden.

Ik zou wel eens willen weten wat Smith c.s. daar voor bezwaren tegen kunnen aanvoeren, zonder tegenover de wereld hun gezicht te verliezen.

Met 48 blanken en 24 benoemde Afrikanen kunnen ze toch gerust zijn. En de Afrikanen kunnen met dezelfde redenering hun achterban gerust stellen.

Joh. Luimes,
Beukenlaan 25
Hengelo

N.B.: Natuurlijk is het probleem Rhodesië niet speciaal een D'66 zaak, maar met dit schrijven heb ik willen aantonen dat in elk geval kan worden getracht schijnbaar onontwarbare problemen op niet-orthodoxe wijze op te lossen, en hoop hierin te zijn geslaagd.

J-L

In dit nummer:

- DE NIEUWE VIER
door H. Geelen
- D'66: GIDEONSBENDE OF "GEMATIGD, PROGRESSIEF"?
door K. Bloema
- WONEN IN HET WESTLAND?
door W. Hartemink
- WAAROM BEGIN JE EIGENLIJK EEN PARTIJ?
door A.R. v.d. Burg
- VAN DE BIJBEL VIA DAS KAPITAL NAAR WORLD DYNAMICS
door H. Geelen
- NIET NOG EENS HERKAUWEN
door W.L. Brugsma

buro drs van Boetzelaer

Frankenslag 52 Den Haag

tel. 070 - 546369

- Adviseert bij de aankoop van **eigen woning**
- Geeft voorlichting over de verschillende mogelijkheden tot **financiering**
- Bemiddelt bij de tot stand koming van **hypotheken**

(ADVERTENTIE)
